

Valentin Tomberg

Az Ószövetség szellemtudományos vizsgálata

Valentin Arnoldovics Tomberg, Pétervár szülöttje, 22 éves korában Tallinnba utazott, s ott élte le a 20-as éveit és a 30-as éveinek a nagy részét. Tallinnban Észtország Antropozófiai társaságának az orosz antropozófiai csoportját vezette (ezzel párhuzamosan volt észt és német csoport is), 1932-től 1934-ig Észtország Antropozófiai társaságának a főtitkári posztját töltötte be. 1937-ben Tomberg elhagyta Tallinnt, egy ideig Hollandiában élt, aztán Angliába költözött, ott halt meg a 70-es évek elején.

„Az Ószövetség szellemtudományos vizsgálata” az 1933-35-ös években jelent meg. Ez a könyv egy grandiózus mű része, amelybe beletartoznak „Az Újszövetség antropozófiai vizsgálata” és „Az Apokalipszis antropozófiai vizsgálata”.

Előszó.....	3
<u>I. AZ ÓSZÖVETSÉG LÉNYÉRŐL</u>	3
1. A modern okkultizmus főbb irányai.....	3
2. A kiválasztott nép.....	9
<u>II. JAHVE LÉNYE. JELENTŐSÉGE A VILÁGLÉTESÜLÉSBN ÉS AZ EMBERISÉG TÖRTÉNELMÉBEN</u>	13
1. Jahve, mint a kereszt hordozója.....	13
2. A Hold titka.....	16
3. 8. szféra.....	18
4. Jahve a földi létesülésben.....	20
5. Jahve megismerése.....	23
<u>III. ÁBRAHÁM, IZSÁK ÉS JÁKOB</u>	26
1. A Háromság átélése.....	26
2. Az Atya eszméje Ábrahámban, és Izsák fiúi áldozata.....	28
<u>IV. JÁKOB SZELLEMI GYŐZELME</u>	38
1. A hazugság keletkezése az emberben és a kozmoszban.....	38
2. Luciferi szféra.....	40
3. Jákob háromszoros szellemi győzelme.....	42
4. A tizenkettő lényege.....	48
<u>V. A GONOSZ A VILÁGKARMÁBAN A BIBLIA FÉNYÉBEN</u>	49
1. Dániel szellemi megismerésének sajátossága.....	49
2. A Világ-gonosz Háromsága.....	51
3. A Gonosz karmája Dániel próféta fényében.....	54
<u>VI. A SZELLEMI VEZETÉS AZ ÓSZÖVETSÉGI TÖRTÉNELEMBEN</u>	59
1. Az emberiség lelkiismeretének megszületése.....	59
2. Buddha, Illés, Jézus.....	63
<u>VII. AZ IZRAELI NÉP KARMÁJA</u>	70
1. Az emberiség történelmének két fő karmikus áramlata.....	70
2. Jahve és Baál Izrael sorsában.....	75
3. Illés lényének karmikus missziója az ószövetségi történelemben.....	77
<u>VIII. MÓZES</u>	81
1. Mózes bölcsességének lényege.....	81
2. Mózes útja a pusztán át.....	88
<u>IX. DÁVID ÉS SALAMON</u>	92
1. Bírák és királyok.....	92
2. Dávid.....	94
3. Salamon.....	99
<u>X. A BABILONI FOGSÁG ÉS ZARATHUSZTRA BÖLCSESSÉGE</u>	103
<u>XI. A SZENT SZELLEM ÉS SZÓFIA HATÁSA AZ ÓSZÖVETSÉGI SZELLEMI TÖRTÉNELEMBEN</u>	112
1. Ezékiel próféta története.....	112
2. Szófia lénye és hatása az ószövetségi szellemi történelemben.....	120
<u>XII. A NÁZÁRETI JÉZUS</u>	123
1. Krisztus lejövetele és Jézus lénye.....	123
2. Jézus lénye és Ádám büntelen női testvérrelke.....	125
3. Jézus lénye és a nátháni Jézus.....	127
4. A názáreti Jézus mint Krisztus edénye.....	131
<u>Kiegészítés</u>	133

ELŐSZÓ

Az Antropozófiai Társaság tagjainak

„Az Ószövetség antropozófiai vizsgálatának” egy sor további publikáció kezdetül kell szolgálnia, melyre a szerző elkötelezettnek érzi magát. Ezeknek a javasolt rendszeres publikációknak az a feladata, hogy kielégítse az Antropozófiai társaság széles körében létező szükségletet egy tisztán antropozófiai kutatómunkára.

A „Vizsgálatok” tartalma nem értelmi úton való spekuláció és hipotézisek felállítása útján vagy Rudolf Steiner előadásai tényadatainak egyszerű általánosításával történt.

A „Vizsgálatok” antropozófiai kutatások segítségével születtek.

A szerzőnek nincs lehetősége Rudolf Steiner összes ciklusát, könyvét és különálló előadásait megemlíteni, amelyekkel dolgozott, hogy eljusson azokra az eredményekre, amelyeket a „Vizsgálatokban” teljesen nyíltan átad, elegendő mindössze egyszer s mindenkorra kijelenteni, hogy Rudolf Steinernek köszönheti mindazt, amit önállóan megismerhetett. Minden, amit el tud mondani, Rudolf Steiner életművében gyökerezik, úgyhogy a megismerés új forrásaihoz, amelyekből meríthetett, Rudolf Steiner által jutott el. Ugyanúgy, mint azt a levegőt, melyet belélegeztünk, nehéz elkülöníteni a külvilágban lévő levegőtől, a szerzőnek ugyanilyen nehéz határt húzni az általa kidolgozottak és aközött, amit Rudolf Steiner közölt.

Aki ismeri az antropozófiai irodalmat, maga is meg tudja különböztetni az újat a korábban adottól; a többieknek csak a „Vizsgálatok” tartalmának valóságára kell korlátozódniuk, függetlenül az eredet kérdésétől. Antropozófiaként a tények és ideák tisztább érzékeléséhez jutunk, ha a valóság kérdésével foglalkozunk, s nem az azokat közlő ember tekintélyével.

Rögtön az elején azt is ki kell jelenteni, hogy a szerző semmilyen vitába nem fog bocsátkozni. A vitatkozó tartalmú leveleket válasz nélkül hagyja. Erre egyszerűen nincsen ideje. Nincs miért tartson a kritikától, hiszen minden lényeges dolog, mely a „Vizsgálatokban” közzé lett téve, már átment a kritikán, melyet épp a megismerés antropozófiai módja nyújt.

Végül a szerzőnek a német olvasótól elnézést kell kérnie a „Vizsgálatok” nyelvéért. A szerző – külföldi, és a német tudása nem tökéletes. De igyekezett minél pontosabban kifejezni magát, hogy legalább világosan ki tudja magát fejezni.

Revel (Tallinn), 1933. november 4. Valentin Tomberg.

I. AZ ÓSZÖVETSÉG LÉNYÉRŐL

1. *A modern okkultizmus főbb irányjai*

A Bibliának, ennek a legismertebb és nem elismert könyvnek az elfogulatlan olvasójának először az szúr szemet, hogy az egész Biblia a szellemi világgal való kapcsolatáról beszél. Ez a dokumentum, amelyik az utódok előtt a szellemi világgal való, évezredek át tartó kapcsolatáról, és ennek a kapcsolatnak a következményeiről tanúskodik. Az istenség (Jahve Elohim) beszél az emberhez, látomásokban jelenik meg az embernek, angyalok jelennek meg és beszélnek, próféták meglátják a jövőt

és érzékfeletti lények szavait hallják – ez még annak az embernek is ismert, aki a Bibliát felszínesen ismeri, és azt is el kell ismernie, hogy a Biblia az embereknek a szellemi lényekkel való állandó érintkezéséről beszél.

De a szellemi lényekkel való kommunikációt ősi misztériumok tartalma és gyakorlata hatja át. Hiszen az ősi misztériumok szintén nem „hiten” alapultak, hanem az ember felett álló szellemi lényekkel való tudatos kapcsolaton, akiket az emberek szellemben láttak, hallottak, magukba fogadtak. Ennek köszönhetően az emberekhez áradtak a kinyilatkozások, melyek a nagy kultúrák alapját képezték. Ezek a kinyilatkozások megőrződtek, tanulmányozták őket, és összességükben a misztériumok szent bölcsességét képezték, szellemtudományt, melynek módszerei időről időre változnak, de amely megszakítás nélkül létezik egészen a mai nappal bezárólag.

Azt a tudományt, amely a szellemi világgal való tudatos kapcsolaton, vagyis érzékfeletti tapasztalatokon nyugszik, a nyugati világ „okkultizmusnak” nevezi. A továbbiakban ezt a kifejezést használjuk, remélve, hogy az olvasó ehhez olyan tudást fog kötni, amely tudatos érzékfeletti tapasztalatokon alapszik, és semmi mást.

Ebből a nézőpontból a Biblia egy könyv, amely az okkultizmus területéről származó tényeket írja le. Nem az okkultizmus tanítását, hanem tényeket, melyekre az okkultizmus bármely tanítása alapul. Úgyhogy a szellemi világgal való kapcsolat, amiről a Biblia ír, nem az okkultizmus tanítása, hanem tény, melyre a tanítások épülnek. Például a Biblia nem tartalmaz karmára és újratestesülésre vonatkozó tanításokat, ugyanakkor világosan rámutat a karma megjelenésére és ugyanannak az individualitásnak a Földön való ismételt megjelenésére. Hogy ez valóban így van, rámutatunk ezekben a „Vizsgálódásokban”.

Ahhoz, hogy azokhoz a tényekhez közelebb kerüljünk, melyeket a Biblia tartalmaz, olyan eszközökhöz kell fordulnunk, melyeket az okkultizmus kínál számunkra. Ebben a feladatban sem az irodalmi-történelmi, sem az absztrakt-filozófiai megközelítés nem tud segítséget nyújtani, ezt csak a konkrét okkultizmus képes megtenni. De széles körök számára a konkrét okkultizmushoz való hozzáférés a mostani időkben Rudolf Steiner életművének köszönhető. Ez annak következtében zajlott le, hogy Steiner a konkrét okkultizmus jelentős részét publikálta az antropozófiai irányultságú szellemtudomány formájában. Az antropozófia abban a formában, ahogyan Rudolf Steiner könyveiben és nyomtatott előadás-ciklusaiban megjelenik, még magában nem konkrét okkultizmus. Azzá csak azoknak az embereknek a lelkében válik, akik nemcsak elismerik ezeket az igazságokat, hanem maguk is felismerik. Konkrét okkultizmus csak abban az esetben létezik, ha vannak élő okkultisták, másképp csak antropozófiai irányultságú vallási, filozófiai, tudományos és esztétikai meggyőződésekről van szó. De a konkrét okkultizmus nem hasonló meggyőzések kultiválásában áll, hanem az érzékfeletti világ őket megtermékenyítő tényeinek, kapcsolatainak és lényeinek megismerésében, és az ebből következő kötelezettségek és feladatok teljesítésében.

Ha az okkultizmust ebben a szellemben értjük, akkor lesz dolgunk a hármassággal. Hiszen az ember, az okkultista hármasság tagozódása az okkultizmus hármasság tagozódásának is megfelel. Ahhoz hasonlóan, ahogy az ember szellemre, lélekre és testre tagozódik, az okkultizmus is három részre: eugenikus, higiénikus és mechanikus okkultizmusra tagozódik. És ahhoz hasonlóan, hogy a három részre tagozódó ember mégiscsak egynek minősül, ugyanígy egységet képez az okkultizmus e három nagy területe. Az antropozófia, ahogyan az Rudolf Steiner műveiben megmutatkozik, a konkrét okkultizmusnak e három területén hozzáférést biztosít.

Az okkultizmus három területe feladataiban és módszereiben is különbözik.

A mechanikus okkultizmus feladata a külső természeti erők szabályozása, hogy azok megfeleljenek az emberiség valódi küldetésének;

A higiénikus okkultizmus ezt az emberi szervezet erőivel kapcsolatban teszi;

Az eugenikus okkultizmus a szellemi erőknek az emberhez való helyes viszonyát állítja helyre, vagyis a karmáját a születésen és a halálon keresztül szabályozza.

Ilyen módon, a mechanikus okkultizmusnak az emberen kívüli, a természetben működő erőkkel van dolga;

A higiénikus okkultizmus tárgya főleg az emberi természet;

Az eugenikus okkultizmus közvetlenül az embernek az ember feletti szellemi világ által felállított feladataihoz való viszonyával foglalkozik, vagyis az ember sorsával.

Magától értetődik, hogy az okkultizmusnak ezt a három területét szellemi vezetőként mindig három élő személyiség képviseli, mindegyikük egy meghatározott területen. Ők az emberiség szellemi tudásának magasabb tekintélyei, akik általában csendben tevékenykednek az emberiség javára. Benedictus, Theodosius és Romanus, aki Rudolf Steiner misztérium-drámáiban három hatalmas beavatott, az okkultizmus három területének képviselője.

Könnyű meglátni, hogy mely alak mely okkult irányzat képviselője. A misztériumdrámákban egyértelmű választ lehet kapni erre a kérdésre.

Maga a Biblia nem kevésbé világosan utal a három okkultizmus kölcsönhatására az ezeket képviselő három lényen keresztül. A Teremtés Könyve 18. és 19. fejezetében szerepel Ábrahám találkozása „három angyallal” Mamré tölgyesében, és Szodoma megsemmisítése. Ha ezt az epizódot úgy próbáljuk elképzelni, ahogyan azt szellemtudományos eszközök segítségével le lehet írni, akkor képesek leszünk ezt úgy érteni, mint az okkultizmus három fajtáját képviselő három hatalmas beavatott találkozásának eseményét.

Ábrahám a szellemi eseményeket közönséges nappali tudatban éli át, vagyis nem hagyja el a fizikai testét, mint ahogy az mély álomban szokott lenni. Jahve Elohim jelenlétét tapasztalja. De eltűnik az érzékfeletti látás, és helyette három férfi jelenik meg előtte. Követeiket ismer fel bennük, akiknek a megjelenését az érzékfeletti tapasztalata ígérte. Annak az Istenségnek a követői, akit épp most látott.

Ilyen módon az érzékfeletti esemény érzékibe megy át. Ott ahol az előbb az Isten beszélt, most mindössze három ember áll. Az áhítatot, melyet az Isten előtt érzett Ábrahám, átviszi a követeire. Áhítattal teli, vendégül szeretné őket látni. Elfogadják a meghívást, és esznek nála. Aztán az egyikük megígéri neki, hogy Sára egy éven belül fiút fog neki szülni. Sára hallja ezt, de neki ez hihetetlennek tűnik, mivel ő és Ábrahám szülőknek már túl öreg. De az, aki ismeri az eugenikus okkultizmus titkát, megismétli a próféciát, amely később igaznak bizonyul. Az eugenikus okkultizmus azokban az esetekben, amikor a törvényeit betartják, a születésekre még olyan életkorban is hat, melyet a modern „mindentudó” tudomány lehetetlennek tartana. Ugyanakkor a nem túl távoli jövőben kénytelen lesz majd felülvizsgálni az állításait.

Ezzel hármójuk közül az első teljesítette feladatát. Szétválnak és a másik kettő Szodomába indul. Abban látják a feladatukat, hogy megoldják a város sorsát. Azt kellett eldönteni, mennyire beteg a kultúrának ez a fészke, és általában életképes-e még. A kérdés az, hogy Szodoma gyógyítható-e még, vagy mint járványgócot meg kell semmisíteni.

A továbbiakban a részleteket nem szükséges megtárgyalni. Annak, aki a gyógyító okkultizmus képviselője, elegendő lehetősége volt, hogy felállítsa Szodoma számára a diagnózist, mégpedig azt, hogy Szodoma morálisan gyógyíthatatlanul beteg. Ezzel a diagnózissal összhangban cselekedett a mechanikus okkultizmus képviselője: Szodoma tűz segítségével meg lett semmisítve, azt követően, hogy Lót a hozzátartozóival elhagyta a várost.

A három angyal, aki meglátogatta Ábrahámot Mamré tölgyesében, akire mint három férfira mutat a Biblia, aki Ábrahámnál megette az ételt, és Szodomába indult, ahol Lót házában töltötte az éjszakát, az okkultizmus három fajtáját képviselő három beavatott volt, akiknek az együttes hatására volt szükség Szodoma sorsának eldöntésére.

Lehetetlen rájönni, hogy mit is jelent valójában a „Kelet bölcseinek imádata” a Jézus-gyermek irányában, amiről a Máté-evangélium ír, ha nem értjük meg, hogy ezzel arra a tényre utal, hogy annak az időnek a teljes fehér okkultizmusa üdvözölte a magas individualitás megjelenését. Ezt a három képviselőjén keresztül tette, akik az okkultizmus három területének képviselői.

Ezeket a tényeket az antropozófusoknak az elgondolható legnagyobb komolysággal kell fogadniuk. Nemcsak elméletileg kell elismerni, hogy a Földön mindig él három beavatott, hanem megfelelő módon is kell érezni. Az Antropozófiai Társaságban egy olyan hangulatnak kell uralkodnia, amit a következő szavakkal lehet megközelítőleg kifejezni: „a hatalmas beavatottak itt vannak; nekik vannak tanítványaik, akiket keresztül tudnak beszélni; létezik egy még mélyebb bölcsesség és egy még magasabb tanítás, mint az, amely a meglévő könyvekben meg van írva; mindenki, aki küzd, és méltóvá válik rá, elérést kap ehhez a bölcsességhez, ehhez a tanításhoz”.

Meg kell érezni Rudolf Steiner következő szavainak súlyát „A magasabb világok megismerésének útja” c. könyvéből: „Két dolgot kell figyelembe venni. Először is, aki a magasabb tudás elérésére komolyan törekszik, nem retten vissza semmiféle fáradságtól vagy akadálytól, hogy találjon egy beavatottat, aki a világ magasabb titkaiba bevezetheti. Másodszer pedig mindenki tisztában lehet azzal, hogy a beavatás, ha komolyan és megfelelő belső tartással törekszik a megismerésre, minden körülmények között megtalálja őt. Mert van egy minden beavatott számára érvényes természetes törvény, amely szerint senkitől sem tagadják meg az őt megillető tudást”.

Ha minden arra méltó és komolyan törekvő ember megtalálhatja a beavatottat, akkor ezeknek a beavatottaknak mindig létezniük kell. Ha csak Rudolf Steiner lett volna ez egyetlen beavatott, és utána senki más sem lett volna, akkor a fenti szavak nem lennének igazak. De ezek még akkor is igazak, ha belül sok antropozófus nyíltan kételkedik e szavak igazságában, vagyis általában nem tartják lehetségesnek, hogy új beavatottak jelenjenek meg. Valójában ez nemcsak lehetőség, hanem szükségszerűség is, melynek elismerése minden olyan antropozófus kötelessége, aki számára az ügy fontosabb a személyes kívánságainál.

Ezután a szükséges kitérő után térjünk vissza ismét a Biblia lényéhez.

Ha az Ószövetséget úgy vesszük, mint okkult tények közlését, akkor valóban egy kérdés merül fel: az okkultizmus három területe közül melyik a legjellemzőbb a Bibliára? Más szavakkal: a Biblia a mechanikus, a higiénikus vagy a eugenikus okkultizmus könyve? Ahhoz, hogy megválaszoljuk ezt a kérdést, tekintetünkkel egyben kell átfognunk a Bibliát.

Az Ószövetség tartalmazza annak a feladatnak a megvalósítási történetét, amelyet az emberi közösség és a szellemi világ között megkötött szerződés alapján hajtottak végre, kb. tizenöt évszázad alatt. Az Ószövetség az emberek egy csoportja és az egyik isteni-szellemi lény közötti szerződés története. És

mindaz, amit a Biblia eseményeknek, próbatételeknek, kinyilatkozásoknak és sorsoknak ír le, ennek a szerződésnek a szellemi fonalaival kötődik egységbe.

Annak a szerződésnek a tartalmát, amely Ábráhámmal lett megkötve, és Mózes, Dávid és a babiloni fogság idején meg lett újítva, két állítással lehet kifejezni:

„Én vagyok” – ez az Úr

és „Isten emberré válik, Izrael törzsében fog megszületni”.

Az első állítás az izraeli nép kötelezettségét tartalmazza a szellemi világ felé. A második a szellemi világ ígéretét az izraeli nép felé.

Az izraeli szellemi áramlat alapkaraktere az „Én vagyok” megvallásának Kötelezettsége. Ez a szellemi irányzat különbözött az őt körülvevő irányzatoktól abban, hogy csupán az emberi Én erőire kellett támaszkodnia. Míg más népeknek a szellemi a természetben és a bolygóknak az asztráltesten keresztül mutatkozott meg, azok számára, akik az izraeli szellemi áramlathoz tartoztak, a világ szellemi tartalma csak az Énen keresztül mutatkozott meg. Izraelben az Énnel szembeni legnagyobb bűnnek számított a természet és a csillagok kultuszának ápolása. A szent hegyek, szent ligetek stb. imádása, ami más népeknél a vallási élet legfontosabb részét képezte, Izraelben tilos volt. Hiszen ezeknek a szertartásoknak az volt a céljuk, hogy a szellemi világgal az asztráltest erőinek segítségével, az Én kikapcsolásával érintkezzenek, míg a szellemivel való érintkezés Izraelben úgy valósult meg, hogy kikapcsolták az asztráltest erőit és a tudatalatti erőket, azért, hogy az Én zavartalanul válhasson a szellemi világgal való kommunikáció eszközévé.

Ennek a kommunikációnak köszönhetően lett létrehozva és megőrizve az izraeli kulturális áramlat.

Akik tudatosan meg tudták valósítani ezt a kommunikációt, azok az emberek voltak a próféták, akikből lényegesen több van, mint amennyit a Biblia megemlít, mivel a prófétafogalom folyamatosan öröklődött Ábráhámtól Malakiáig. Ez a folyamatosság azért volt lehetséges, mivel a prófétalást szellemileg tanították, ráadásul minden próféta ennek a tanításnak a módszerével készítette elő az örökösét.

A próféták tanulási módszere sokban hasonlított a modern szellemtudomány módszereihez. Hiszen az is kikapcsolt minden tudatalattit, minden testit, és kizárólag az emberi tudat tiszta erőire támaszkodott. Teljes nyugalomban, minden ingert kizárva hajtották végre a próféták tanítványai a gyakorlataikat, hogy megtanítsák magukat arra, hogy a szellemi világ előtt mélységesen hallgassanak. Amikor ez a hallgatás elért egy bizonyos szintet, elkezdett a szellemi világ beszélni. És mindazt, amit ilyen módon megértett, közölték a többiekkel. Így vezették a célja felé az izraeli népet.

Ez a cél a Messiás megígért szent születésének megvalósítása volt. Az izraeli nép életében mindennek úgy kellett elrendeződnie, hogy sok nemzedéken keresztül létre tudjon jönni a megfelelő test, amelyben Krisztus működni tud. És a táplálkozásra, tisztálkodásra, nemek kapcsolatára vonatkozó számtalan előírást, melyet pl. Mózes könyve tartalmaz, csak akkor értjük helyesen, ha nem aszkézisnek vesszük (mivel Izraelben semmilyen testi aszkézis nem létezett, ahogyan most sem létezik semmilyen testi aszkézis a valódi keresztény okkultizmus tanulói és beavatottai számára), hanem az élet célzott szabályozásának, ami a Krisztus számára való test megszületését teszi lehetővé.

Ha nem értjük meg kellő komolysággal, hogy Izrael története a Jézus-test előkészítésének története, akkor nem értjük meg annak a rendkívüli jelentőségét, ahogyan a Biblia leírja a helyes házasságkötést és a helyes születést. Itt az öröklődés törvényeinek tudatos alkalmazásáról van szó, és az egyes személyek sorsa is ennek a feladatnak van alárendelve.

A Biblia a szent születés előkészítésének leírása. Az eugenikus okkultizmusnak ez a világon egyedüli hatalmas műve. Napjainkban nincsen még egy olyan írás a Biblián kívül, amely az eugenikus okkultizmus ilyen sok titkát tartalmazná. Azokat a mély összefüggéseket, melyek a többszöri megtestesülés folyamán a születés és a karmikus feladatok között fennállnak, legvilágosabban a Bibliából ismerhetjük meg.

Ez elsősorban az Ószövetségre vonatkozik. Az Ószövetség az eugenikus okkultizmusnak a világban egyetlen létező hatalmas műve. Az Újszövetségnek (a négy Evangéliumnak) a konkrét okkultizmus számára más jelentősége van. A súlypontot itt nem az eugenikus okkultizmus területén kell keresni (habár az Újszövetség az eugenikus okkultizmus egyik fejezetének lezárását és egy új korszakának kezdetét jelenti), hanem az okkultizmus másik területén. Olyan tényeket ír le, melyek a higiénikus okkultizmus legmélyebb titkainak megismeréséhez vezethetnek. Így ha nem beszélünk arról a számtalan meggyógyított szellemi, lelki és testi betegségről, az evangéliumi elbeszélés középpontjában álló központi eseményt, a Golgotai Misztériumot mindenekelőtt az emberiség legmélyebb betegségének legfőbb gyógyító aktusaként lehet és kell tekintenünk.

A négy Evangélium tartalmazza a legértékesebbet abból, amit az emberiség tudhat a gyógyító okkultizmusról. Az emberiség a múltból egyetlen olyan dokumentumot sem nem őrzött meg, amely a gyógyító okkultizmus titkaiból többet tartalmazna, mint az Evangéliumok.

A Biblia egésze ugyanakkor 3 részből áll, hiszen János Apokalipszisa annyira nyilvánvalóan különbözik az Evangéliumoktól, ahogy ez utóbbiak különböznek az Ószövetség könyveitől. Míg az Ószövetség a földi történelemben a Krisztus-esemény előkészítését írja le, s az Evangéliumok magát ezt az eseményt írják le, addig az Apokalipszis ennek az eseménynek a jövőbeni következményeit írja le. Ugyanakkor az Apokalipszis nem tartalmazza a nemzedékek történetét, ahogyan ezt az Ószövetség teszi, sem egy lény életének és szenvedéseinek leírását, ahogyan ezt az Evangélium teszi, hanem a jövő emberi és kozmikus eseményeit írja le. Rámutat Krisztus emberi megtestesülésének kozmikus következményeire. Ezek a következmények nemcsak szellemi-morális jellegűek, hanem bizonyos természeti eseményekre is vonatkoznak. Az Apokalipszis megmutatja, hogy a természeti erőkre milyen hatással lesz a jövőben a szellemi-morális. Az Apokalipszisben pontosan le vannak írva, hogy milyen változások következnek be a Föld belső rétegeiben és a Föld körüli éteri rétegekben morális okok következményeként. A János-Apokalipszis kozmikus drámájának tartalma nemcsak az emberiségért, hanem a természetért való harc is. Ezzel az Apokalipszis azokra a tényekre utal, melyek az eugenikus és a gyógyító okkultizmus területén kívül esnek. Hiszen az emberi-szellemi hatása a nem emberi-szellemre képezi a mechanikus okkultizmus tartalmát. A mechanikus okkultizmus tartalmazza az emberben lévő szelleminek a természet külső erőire való hatásáról szóló tudást, és ebben az értelemben az Apokalipszis a mechanikus okkultizmusnak az egyetlen olyan dokumentuma, amelyet az emberiség megőrzött.

Mivel ezen közlések szerzőjének feladata nem a gyógyító okkultizmus és nem is a mechanikus okkultizmus leírása, ezért vizsgálata az Ószövetségre, mint az eugenikus okkultizmus alapidokumentumára korlátozódik. A Biblia másik két részét csak olyan mértékben fogja érinteni, amennyire lehetetlen a Bibliát is, és az okkultizmus három területét is teljességgel szétválasztani. A Biblia éppen azért szétválaszthatatlanul egy, mivel az okkultizmus három területének legfontosabb tényeit tartalmazza, melyek maguk is egy szétválaszthatatlan egészt képeznek. Hiszen ahogyan az Evangéliumok nélkül nem lehet az Ószövetséget megérteni, ugyanúgy az Apokalipszis nélkül nem érthetők az Evangéliumok. Hiszen az Ószövetség: híradás azoknak az eseményeknek az előkészítéséről, melyek az Evangéliumokban le vannak írva, az Apokalipszis pedig megmutatja, hogy milyen célból lettek végrehajtva ezek az események.

Ugyanennyire elválaszthatatlan az okkultizmus három területe, amikor az életben megjelennek. Nem lehet meggyógyítani az embert, ha nem veszik számításba a karmikus és az örökölt körülményeket, és ugyancsak lehetetlen meggyógyítani az embert, ha nem állnak rendelkezésünkre azok a gyógyító szerek, amelyek csak a mechanikus okkultizmus segítségével lettek előállítva. Ez csak egy példa, de sok másikat is elő lehetne hozni, hogy megmutassuk, az okkultizmus három területe egy egész alkotnak, és a feladataikat csak kölcsönhatásban tudják végrehajtani.

Ugyanakkor ezekben a közlésekben mégis csak az Ószövetségből, az okkultizmus egy területéből kiindulva fogunk vizsgálatra törekedni, hiszen így szükséges. De a szerző kéri, hogy ezeknek a közléseknek az olvasója vegye figyelembe, hogy ezeknek a dolgoknak a leírásakor kényszerrel kell rajtuk végrehajtani. Ez betegítő, de a jelenkorban szükség szerű.

Úgyhogy a továbbiakban az Ószövetséggel, mint az eugenikus okkultizmus tanúságtételével lesz dolgunk. De mielőtt ennek a tanúságtételnek a részleteit érintenénk, először egy általános jellegű kérdésre kell válaszolni, mégpedig annak a „kiválasztott népnek” a kérdésére, amellyel az említett szövetség megköttetett. Mi az a „kiválasztott nép” és mi a lényege a „kiválasztásnak”?

2. A kiválasztott nép

Izrael történelme: a kiválasztott nép történelme, vagyis azé a népé, amelynek missziója az volt, hogy egy emberiségre vonatkozó eseményt készítsen elő. Ugyanakkor azután, hogy ez az esemény bekövetkezett, látható, hogy már nincs oka a „kiválasztott” nép létezésének. Azt gondolhatnánk, hogy a Golgotai Misztérium ideje óta az egész emberiség ilyen „néppé” vált.

De ez a gondolat ellentmond az Apokalipszisben leírt jövőbeli eseménynek, amely Izrael 12 törzsének kiválasztása azután, hogy az emberiség földi sorsának összes próbatétele lezajlik. A 12×12 „ezer” kiválasztott az Apokalipszis szerint a földfejlődés zárófelvonása a Föld állapotból a Jupiter állapotba való átmenetnél.

Ilyen módon az Apokalipszis által egy olyan rejtélyes tény előtt állunk, hogy a „kiválasztott nép” a távoli jövőben is létezni fog. Ahhoz, hogy ezt megértsük, először válaszolnunk kell erre a kérdésre: ha a „kiválasztott nép” létezni fog a távoli jövőben – egészen a földfejlődés lezártaig – milyen messze tudjuk követni a múltba? Mi az eredete a „kiválasztott népnek”? Vajon az Egyiptomból való kivonulás a „kiválasztott nép” történelmének a kezdete?

Legjobban akkor értjük meg a „kiválasztottság” és az örök Izrael „kiválasztott népének” jelentőségét, úgy, ahogyan azt az Apokalipszis érti, ha az emberiség múltját ennek a „kiválasztott népnek” az eredetét kutató szemszögből vizsgáljuk meg. Akkor olyan időkhöz kell visszajutnunk, amikor Európától nyugatra, a később víz alá süllyedt Atlantisz kontinens területén egy sajátos kultúra virágzott. A maitól elsősorban abban különbözött, hogy az embernek teljesen más képességein alapult ez a kultúra. A modern kultúra ugyanis az ember gondolkodási képességein és azokon a tapasztalatokon alapszik, melyekhez külső érzékeléseinek köszönhetően jut; az atlantiszi kultúra azokra a képességekre épült, melyeket ma „mágikusnak” neveznénk. Az atlantisziaknak ez a képessége abban állt, hogy az ember és az őt körülvevő természet között sokkal erősebb belső kapcsolat állt, mint ahogy ez a mai embernél van. A természet külső folyamatai az atlantiszi ember számára egyidejűleg belső átélések is voltak; ugyanakkor az atlantiszi ember belső átélései a külső természeti folyamatokra is hatottak. Az akarat nemcsak az emberi test tagjait volt képes irányítani, hanem a külső természeti erőket is. Így például a kimondott szó olyan hatalommal rendelkezett, amelyről ma – akárhogy is prédikálnák vagy kijelentenék – már fogalmunk

sincsen. Gyógyítani vagy ölni tudott, teremteni vagy szétzúzni – annak a természeti erőnek köszönhetően, amely kísérte a szót.

Az atlantiszi kultúra alapját ezeknek a mágikus erőknek a használata képezte, de a velük való visszaélés vált az atlantiszi kontinens elpusztulásának okává. Hiszen azzal a képességgel, hogy hatni tudtak a természet életfolyamataira, széleskörűen, önző módon terjesztették ki a hatalmukat. A mágikus erőkkel való visszaélés annyira messzire ment, hogy Atlantisz lakosságának két részre való válásával fenyegetett: az emberek egy kisebb csoportjára, akik uralkodtak a mágikus hatalmuknak köszönhetően, és az emberek egy nagy tömegére, akik engedelmességre kényszerültek. Ezzel eltűnt volna annak lehetősége, hogy az emberiség a szabadság irányában fejlődjön. A fekete mágia lehetetlenné tette volna a fejlődés folytatását, ha nem történik meg az atlantiszi katasztrófa. Ez a katasztrófa megsemmisítette azt a kultúrát, amelyik egyre inkább a fekete mágia irányában fejlődött.

De az említett katasztrófa az atlantiszi kontinens nem minden lakóját érintette. Voltak olyanok is, akik megmenekültek a katasztrófától. Ez nem véletlenül történt így, hanem annak köszönhetően, hogy egy magas vezető körül egy emberi közösség gyűlt össze, és ő a megfelelő időben egy másik helyre vezette őket. Ezek olyan emberek voltak, akik nem alkalmazták a fekete mágiát, de nem is voltak annak áldozatai. Az ilyen emberekből egy közösség jött létre, amely Manu vezetésével elhagyta Atlantisz, és Közép-Ázsiába indult.

Így lett „kiválasztva” az atlantiszi lakosság egy része, amelyik megvalósította az Atlantiszról való kivonulást. Látjuk, hogyan jelenik meg először a „kiválasztott” nép. Ez az első kiválasztás és az első kivonulás.

A kivonulás feladata nemcsak abban állt, hogy elhagyják Atlantisz, hanem egy meghatározott terület keresésében is, ahol egy új, egy fejlődőképes kultúrát lehet megalapítani. A „kiválasztott nép” Manu vezetésével ment az ő „ígéret földjére”. Sok vándorlás után jutott el oda. Ott, Közép-Ázsiában alapították meg az első árja kultúra bölcsőjét, minden későbbi, Atlantisz utáni kultúra gyökerét.

Ez a kezdeti árja közösség, csakúgy, mint a későbbi izraeli nép, „szövetséget” kötött a szellemi világgal. Manu törvényei azokból a kötelezettségekből álltak, amelyek ebből a szerződésből következtek. Ezek a törvények oly módon szervezték az emberek életét, hogy az Ég és a Föld, a szellemi és az érzéki világ kiegyensúlyozták egymást. Hiszen csak ilyen egyensúlyban lehetséges a szabad személyiség fejlődése, ami Atlantiszon pont lehetetlenné vált. Másrészt az árja impulzus tisztaságát csak úgy lehetett megőrizni, ha elkerülték a más népekkel való keveredést, mivel azok a fejlődés alacsonyabb fokán álltak. Ez a két alapelv: hűség a Földhöz és a „kiválasztott nép” vér szerinti elkülönülése azoktól a népektől, akik az elbukott atlantiszi kultúra által meg voltak fertőzve – volt az első „kiválasztott nép” első szövetségének alapja az első kivonulás után.

Később Manunak ebből a közösségből fejlődött ki az ősi-indiai kultúra, amely fejlődése során más irányban haladt, mint az ősi-árja. Hiszen az indiai kultúra a szellemet előnyben részesítette, míg a földet lenézte. Ez megsértette Manu eredeti alapelvét. Az Ég és a Föld harmonikus viszonya többé nem létezett. És ennek következményeképpen az indiai kultúra már nem volt képes az Atlantisz utáni emberiség feladatait végrehajtani. Egy új kultúrát kellett megalapítani, amelyik képes a fejlődést a szükséges irányban folytatni. Így valósult meg a második kivonulás, és létrejött a második „kiválasztott nép”, amely megőrizte az ősi-árja impulzushoz való hűséget, és egy új kultúrát hozott létre az iráni fennsíkon.

Ez a kultúra szellemi alapját a nagy Zarathusztrának köszönhetően kapta. Ez a szellemi alap egy parancsolat volt, parancsolat az Ahrimán elleni harcra az isteni naplénnyel, Aura Mazdao oldalán.

Ugyanakkor az Ahrimán elleni harc nemcsak egy meghatározott belső attitűdben és egy meghatározott életmódban állt. Feladata volt, hogy az árjaságot megvédje a nagy erejű turániságtól.

A turániság éppen az atlantiszi szellemi kultúra sötét oldalait őrizte meg, ezért a legnagyobb ellentétben állt azokkal az impulzusokkal, amelyeket a nagy Zarathusztra ültetett el. Ilyen módon a turáni népekkel való harc élet-halál kérdése volt az iráni kultúrnépesség számára. Önmagát csak akkor tudta megőrizni, ha hősiesen ellenáll annak, hogy a legkisebb kompromisszumot is megkösse a turáni szellemiséggel.

Hiszen egy szellemi áramlat csak addig erős, amíg semmilyen kompromisszumokat nem köt. Ez érvényes a mi korunkra; de nem kevésbé arra az időre is vonatkozik, amikor Zarathusztra tiszta szellemi kultúrája szétvált a turániság sötét természeti szellemiségétől.

De az ősi perzsák hős szelleme idővel meggyengült. Helyébe egy „békülékeny” kompromisszumkötési hajlam lépett, amiben ki akartak bújni az alól, hogy örökösen feszítsék az akarataikat, amit a nagy Zarathusztra szelleméhez való hűség megkövetelt. Ez a belső meggyengülés külső pusztuláshoz vezetett: Irán és Turán harcában ez utóbbi győzött.

A vereségtől az ős-perzsa kultúra további fejlődése a valódi feladatai szellemében lehetetlenné vált. S megint az történt, hogy aki hű maradt a nagy Zarathusztra szelleméhez, az elhagyta az iráni földet, s Mezopotámiában és Egyiptomban alapított kulturális központokat. A „kiválasztott nép”, aki nem akart idegen impulzusokat felvenni, azzal hagyta el az iráni kulturális területet, hogy más országokban egy új kultúrát hozzon létre.

Ez az új kultúra két áramlatra bomlott: a káldeus és az egyiptomi kultúrára, melyeket a nagy Zarathusztra a saját tanítványain keresztül alapított meg.

Az egyiptomi-káldeus kultúra feladata abban állt, hogy szent módon őrizze a szellemi világ hatalmas kapuit – a születés és a halál kapuját – mindaddig, amíg a szent Születés és a szent Halál meg nem nyitja ezeket a kapukat az egész emberiség számára. Ennek a kultúrának a népei annak a Lénynek a születését kellett, hogy előkészítsék, aki áldozati halálával az emberiségnek a legnagyobb értéket adja. Ezért ezeknek a népeknek a születés és a halál misztériumát olyan tisztaságban kellett tartaniuk, hogy a Krisztus-esemény az így előkészített talajon történhessen meg. A káldeus nép feladata, hogy a születés misztériumának őrzőjévé, az egyiptominak pedig az, hogy a halál misztériumának őrzőjévé váljon.

De mindkét nép megsértette a hűséget. Káldeába behatolt a turáni elem, és megmérgezte az ország szellemi életét. A Mezopotámia és Szíria népei között elterjedt Astarté és Baál-kultusz a születésnek egy olyan értelmezéséhez vezetett, amely pont ellentétes azzal, mint aminek ki kellett volna fejlődnie.

Itt nincsen mód arra, hogy ennek a sötét kultusznak minden részletéről beszéljünk, elegendő, ha azt mondjuk, hogy ennek a kultusznak minden részlete arra irányult, hogy minden szellemit, minden szentet elűzzenek az anya-apa-gyermek kapcsolatból. A nemi élet elszakadt az isteni forrásától és démonikus erők martaléka lett, a születés mechanizálttá vált. Ehhez minden elsőszülöttet meg kellett ölni. Ennek az intézkedésnek az volt a célja, hogy megsemmisítse azt, hogy az emberiségben a leendő lelkeket szeretettel várják, és hogy ezt emberi lények tudattalan mechanikus reprodukálásává cserélje.

Ha ez sikerülne, akkor a földön teljesen megszűnne a magas szellemiségű emberek leszületése. Hiszen magas szellemiségű emberek csak akkor szülehetnek, ha tudatosan várják őket. Megjelenésük alapfeltétele, hogy a szülők szabad emberi tudatban vegyenek benne részt. Ilyen módon érthető, hogy az említett kultusz célja az volt, hogy megakadályozza Krisztus születését.

Ahogy Káldeában materializálták a születést, Egyiptomban a halált materializálták. Azt a hatalmas ideát, hogy a halálon úrrá lesz feltámadás, amit Egyiptom szent misztériumi központjaiban kultiváltak, egy olyan törekvés váltotta fel, amely a külső, testi formát akarta megőrizni. Egyiptom a múmia-kultuszt bevezetve vétett a halál misztériuma ellen, ahogy Káldea vétett a születés misztériuma ellen, a Baál-kultusznak engedelmességgel.

Így Káldeában a születést csúfolták meg, Egyiptomban pedig a halált. Ezért sem a káldeus, sem az egyiptomi szellemi áramlat nem tudta azt a talajt előkészíteni, amelyen Jézus Krisztus megjelenhetett.

Ismét a kiválasztás és kivonulás szükségessége lépett fel. A káldeusok egy kis csoportja kivált Ábrahám vezetésével a káldeus népből és egy új törzset hozott létre. Ez a törzs Egyiptomba irányult, ahol néppé sokasodott. Érthetővé válik, hogy miért éppen Egyiptomban tudott néppé nőni, ha belegondolunk abba, hogy Egyiptom bűne a halál lealacsonyításában, és nem a születés lealacsonyításában állt. Az új nép Egyiptomban védve volt a romlott káldeus hatástól. Ott meg tudta őrizni az őt jellemző, a születéssel kapcsolatos tiszta hozzáállást. De tilos volt az egyiptomiakkal összeolvadnia, hogy ne veszítse el a feltámadás valódi ideáját. És népként Egyiptomból is ki kellett költöznie, ahhoz hasonlóan, ahogy külön törzsként Káldeából kimentek. Ez Mózes vezetésével történt meg, aki a negyedik „kiválasztott népet”, Izrael népet vezette a neki ígért Földre, az „ígéret Földjére”.

Amikor a küldetéséhez ez a nép is hűtlenné vált, Babilonba vezették, ahonnan egy „kiválasztott” rész később vissza lett vezetve. Ez volt az utolsó kiválasztás Jézus Krisztus megjelenése előtt, aminek köszönhetően az emberiség tudatában a születés és a halál ismét elnyerte isteni jelentőségét.

De befejeződött-e ezzel a „kiválasztott nép” történelme? Most nem fogjuk érinteni a középkor és az Újkor történelmét, amelyek egyelőre nem adják meg a szükséges választ számunkra erre a kérdésre. Ehelyett irányítsuk figyelmünket a jövőre, a hatodik kultúrkorszak idejére. Az Atlantisz utáni hatodik kultúrkorszak éppen abban fog különbözni a mostanitól, hogy az emberiség két elkülönített közösségre lesz osztva: egy kisebbre, amely olyan emberekből áll, akik befogadják a tudatukba a Krisztus-impulzust, és egy nagyobb közösségre, amelyik olyan emberekből áll, akik elutasítják ezt az impulzust.

Az emberiség szellemi részének közössége lefekteti majd a szociális igazságosság kultúrájának alapjait, amely morálisan annyira különbözni fog az emberiség többi részének kultúrájától, mint ahogy a mi időkben különbözik Európa külső civilizációja Afrika bennszülötteinek civilizációjától. Az emberiség két része fizikailag is különbözni fog, úgyhogy két emberi faj lesz, amelyek egymástól szellemileg, lelkileg és testileg különbözni fognak.

Ezeket a dolgokat nem absztrakt módon kell érteni, hanem amennyire csak lehet, konkrétan. Az antropozófusoknak valójában már régen észre kellett volna venniük, hogy milyen konkrét jelentősége van a jövőre nézve az antropozófiái mozgalomnak. Nemcsak meggyőződésekről és elméletekről van szó, hanem fajok konkrét kialakulásának kezdetéről – generációk első kezdeteiről, melyeknek a jövőben spiritualizálódni kell egészen a hatodik korszak embereit jellemző képességek megszerzéséig.

A jövőnek nemcsak ideákra, hanem testekre is szüksége van, mivel nemcsak a Mennyben, hanem a Földön is meg kell valósulnia. És az ideák ereje csak akkor marad meg, ha a földet is átfogja.

Ha pedig az antropozófus szülők felnövő gyermekei elfordulnak az antropozófiától, ami gyakran megtörténik, és más törekvéseknek adják át magukat, akkor egyáltalán nem szabad „karmáról” és „szabad akaratról” beszélni. Hanem inkább fel kell tennünk a kérdést: a szülők antropozófiája volt-e annyira meggyőző a gyerekek számára, hogy inkább rajta keresztül fogadják az élet áramlatát, mint valami más keresztül a külvilágban? Ha így tesszük fel a kérdést, akkor felfedezhetjük, hogy az antropozófiából egyik nemzedékből a másikra csak annyit tud átmenni, amennyit szívvel éltek át. A fej-antropozófia nem tud a

generációkban folytatódni, csak a szív-antropozófia. Csak annak lesz folytatása a jövőben, amit szívvel élünk át, ami testeket is formál a egészen hatodik kultúrkorszakig. A fej-antropozófia – az egyes emberek dolga, a szív-antropozófia – az emberiségé. Ez válik olyan erővé a jövőben, amely a hatodik korszak szellemi emberének megadja a szükséges organizációt ahhoz, hogy élni tudjon a Földön.

Most egy olyan korban élünk, amikor ismét „szövetséget” kötött az ember a szellemi világgal, melynek célja: a hatodik korszak előkészítése. Ez a szövetség megköveteli a szellemi világ iránti odaadottságot, és egy állandó erőfeszítést arra, hogy fenntartsák a folyamatos tudatos kommunikációt a szellemi világgal. Soha nem szabad kiapadniuk azoknak a forrásoknak, amelyekből a szelleminek az új ismeretei erednek, hiszen az Antropozófiai Társaságot csak a szellemi ismeretek állandó áramlásának köszönhetően lehet élőként megőrizni. A rendelkezésére álló gazdag irodalom ellenére is kiszáradna, ha sokáig nem kapna közvetlen táplálást a szellemi világból. Ezt a közvetlen áramlatot semmi sem helyettesítheti, ez a szellemtudományos mozgalom életfeltétele, és ez a mozgalom csak akkor tudja feladatát teljesíteni, ha betölti a szívet. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a mozgalmon belül nem szakad meg a szellemi világgal való tudatos kommunikáció. A tradíció önmagában nem tudja élőnek megőrizni. Ha a szellemvilág kinyilatkozásai elhallgatnak, a szív is elhallgat, és ez az egész mozgalom szellemi halálát jelentené.

Ilyen módon a „kiválasztott nép” történelme a messzi jövőben is folytatódni fog. Ez olyan lelkek karmikus áramának a történelme, akik különös módon kapcsolódnak a Krisztus-impulzushoz. Ezek mindazok az individualitások, akik sok inkarnáción keresztül valósítják meg azt a művet, amely Krisztus műve. Izrael prófétái ismét megjelennek, hogy megőrizték a modern korban is a szellemi világgal való kommunikációt, ahhoz hasonlóan, ahogyan ez a múltban is megőrződött. Így a karmikus áramlat – a „kiválasztott nép”, az örök Izrael – korszakról korszakra folytatódni fog, hogy az emberiség számára kritikus időkben új kultúra magvai legyenek elvetve a régi kultúra bukása utánra.

Ilyen módon felépítettük a „kiválasztott nép” fogalmát – hogy mi is ez a valóságban, és erre szükségünk lesz, hogy a Bibliát úgy értsük, amilyen az valójában, hiszen a Biblia tartalmazza a „kiválasztott nép” történelmét, amely a Krisztus-impulzus történelme. Az a karmikus közösség, amely az atlantiszi időben különös módon állt kapcsolatban a Nap-orákulummal, a Nap-emberek közössége volt a „kiválasztott nép”, amely az egész földi fejlődés során annak a Naplénynek az előkészítője, hordozója, hírhozója, akit mi Krisztusként ismerünk.

Azután, hogy helyes fogalmat alakítottunk ki az Ószövetségről, mint az eugenikus okkultizmus könyvéről, és a „kiválasztott népről”, mint a Krisztus-impulzus karmikus áramlatáról, eljutottunk a harmadik alapvető kérdéshez, amelyre feltétlenül választ kell kapnunk a Biblia megértéséhez:

Ki az az Isten, akit a Biblia Jahvének hív, és milyen kapcsolata van neki a karmikus krisztusi áramlattal és magával Krisztussal?

A következő vizsgálat Jahve lényének kérdésére és az ő kozmikus és történelmi jelentőségére irányul.

II. JAHVE LÉNYE. JELENTŐSÉGE A VILÁGLÉTESÜLÉSBN ÉS AZ EMBERISÉG TÖRTÉNELMÉBN

1. Jahve, mint a kereszt hordozója

Ahhoz, hogy megértsük Jahve lényét, nincs más út, mint hogy a kozmikus létesüléssel kapcsolatban vizsgáljuk. Hiszen a szellemi hierarchiákhoz tartozó lényt nem szakíthatjuk ki (ha meg akarjuk őt érteni) a többi szellemi hierarchiával való kapcsolatból. A fizikai világban lehet vizsgálni valamit önmagában; de

a szellemi világban az egyes lény csak az egésszel való kapcsolatában vizsgálható. Ezért ebben a vizsgálatban, amit Jahve lényének szentelünk, először is fel kell vázolnunk a szellemi hierarchiák összhatását.

Ezt a leírást olyan módon próbáljuk felépíteni, hogy ne absztrakt-filozófiai legyen, hanem hogy az igazsága közvetlenül a szívhez szóljon. Hiszen vannak területek, ahol az érvelés ugyanannyira nem helyénvaló, mint ha hétköznapi ruhában jelennék meg egy ünnepségen, akár örömnepen, akár gyászszertartáson. Ezért ennek a vizsgálatnak az egyik része néhány fontos kapcsolat leírását fogja tartalmazni, s ezt elbeszélő formában tárjuk fel.

Minden létező legelején az Atya lényé kigondolta minden lény és minden dolog gondolatát. Azután, hogy Ő kigondolta a világ összes gondolatát, megpihent. Több gondolatot az Atya már nem hozott létre, hiszen minden gondolatot kigondolt már az egész világ végéig, vagyis a kezdetek kezdetén megalkotta azokat. A Teremtő nyugalma a „hetedik napon”, amiről a Teremtés könyve beszél, éppen azt jelenti, hogy a teremtés gondolatai véglegesen ki lettek gondolva.

De az Atya gondolatai az örökkévalóságban csak gondolatok maradtak volna, ha a Fiú nem lehelt volna beléjük életet. A Fiú étellel lehel, és az életet belelehel az Atya örök gondolataiba. Ez által válnak azok élő lényekké.

Ugyanakkor még mindig sok gondolat van, amely az Atya szférájában nyugszik, és amelyekbe a Fiú még nem lehelt életet. Az Atya gondolatait a Fiú folyamatosan étellel telíti, és így keletkezik az új a világlétben.

De a világlétesülésbe az Atya lényekké vált gondolatai csak a Szellemnek köszönhetően lépnek be, aki igazából megvalósítja azokat. Az őket átható Szellem akarata által irányítva kerülnek bele a tettek világába.

Így a világlétesülés az örök Szentháromság tevékenységének köszönhető. De ez a keletkezés egy egészen bonyolult folyamat, melyben számtalan lény vesz részt. A szellemi hierarchiák lényei az Isteni Háromság vezetésével működnek. De olyan módon működnek, hogy a tevékenységük a Szentháromságnak attól a lénytől függ, akinek a vezetése alatt állnak. Az Atyának, a Fiúnak és a Szellemnek is vannak hierarchiái, melyek lényegi módon különböznek egymástól.

Összességében az első hierarchia (Szeráfok, Kerubok, Trónok) az Atyához áll legközelebb, a második hierarchia (Uraságok, Erők, Hatalmasságok) – a Fiúhoz, a harmadik hierarchia pedig (Archék, Arkangyalok, Angyalok) – a Szellemhez. Ez a három hierarchia a Szentháromságtól induló impulzusokkal összhangban működik.

Ez az általános helyzet. De ha tevékenységüket részleteiben tekintjük, akkor elénk tárul, hogy a három fő isteni Lény mindhárom hierarchiában hat. Mindhárom hierarchia három részre tagozódik, és ezek közül mindegyik a Szentháromság más-más lényének van alárendelve.

Így a Fiú életet adó szeretetimpulzusa a Szeráfokon, Hatalmasságokon és Arkangyalokon keresztül hat; a Szellem bölcsességének fénye a Kerubokon, Erőkön és Angyalokon keresztül; míg az Atya akarata a Trónokon, Uraságokon és Archékon keresztül.

Ha most megvizsgáljuk a három hierarchia alárendeltségének általános igazságát, akkor a szellemi hierarchiák alábbi tagozódását látjuk a világ három kezdeti Lényével kapcsolatban:

A Szeráfok az Atya birodalmához tartoznak, ahol ők a Fiú képviselői;

a Kerubok a Szellemet képviselik az Atya birodalmában;

a Trónok – az Atya-princípium tiszta képviselői.

Az Uraságok – az Atyát képviselő szellemek a Fiú hierarchiájában;

az Erők – a Szent Szellem képviselői a Fiú hierarchiájában;

a Hatalmasságok (Elohák) – a Fiú képviselői a Fiú hierarchiáján belül.

Az Archék – az Atya szellemei-képviselői a Szellem hierarchiáján belül;

az Arkangyalok – a Fiú szellemei-képviselői a Szellem hierarchiáján belül;

az angyalok – a Szent Szellem tiszta képviselői.

Ebből az először sematikusan bemutatott összehasonlításból látható, hogy a Hatalmasságok (az Elohim): Krisztus hierarchiája a világlétesülésben. Rajtuk keresztül főleg a Krisztus-lény hat, hiszen a Hatalmasságok lényegében krisztusi szellemek Krisztus hierarchiáján belül.

Aztán a Hatalmasságok hét seregbe tagolódnak. Ez a tagolódás a hét planetáris szférának felel meg, amely a Hatalmasságok hatásának területe. E hét sereg mindegyike egy lényhez kapcsolódik, amely lény a megfelelő planetáris szféra vezetője. Ezért az okkultizmusban „hét Elohárol” beszélnek, akiknek az összessége alkotja a kozmikus élet „Teljességét” (Pleroma), hiszen magába foglalja a hét planetáris szférát.

Így ha a továbbiakban hét Elohárol beszélünk, akkor eközben nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a tényt, hogy ez alatt a Hatalmasságok hierarchiájának hét vezető lényét értjük; ugyanakkor nem szabad azt gondolni, hogy a Hatalmasságok hierarchiája mindössze hét lényből áll.

Ha meg akarjuk érteni a kozmikus Krisztust, akkor az a helyes, ha a tekintetünket a hét Elohára irányítjuk, mint azokra, akik Krisztust megnyilvánítják a Kozmoszban. Másrészt, ha meg akarjuk érteni a hét Elohát, akkor a tekintetünket Jézus Krisztus földi életére kell irányítanunk, ahogyan azt például a János-evangélium leírja. Hiszen ha Krisztusban a „Teljesség” lakozott, vagyis a hét Eloha összessége, akkor földi tevékenységének ezt a hetességet meg kellett nyilvánítania.

Ha ezt a kinyilatkoztatást meditatív állapotban átéljük, akkor látjuk, hogy Krisztus földi élete a keresztény beavatás hétfokozatú útján haladt. Ezt az utat követik ma is; csak hogy ez már egy magasabb szinthez tartozik, mint azok a szintek, melyeknek gyakorlatait Rudolf Steiner a „Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez” c. könyvében megadta (első rész). A keresztény ezotériának csak egy útja van, de az út szintjei különbözőek.

A keresztény beavatási út krisztusi szintje hét gyakorlatból tevődik össze, melyek mindegyike Jézus Krisztus keresztútjának hét lépcsőfoka feletti meditációból áll. Ezek a lépcsőfokok a következők:

Lábmosás.

Megkorbácsolás.

Töviskorona felhelyezése.

Kereszthordozás.

Megfeszítés (misztikus halál).

Feltámadás.

Mennybemenetel.

Ezen a hét eseményen át, melyek egyidejűleg a beavatáshoz vezető út meghatározott lépcsőfokához is meditatív anyagot jelentenek, a világ-Szó szólal meg. Hét hangon keresztül szól, melyek összhangja megnyitja a Jézus Krisztusban élő „Teljességet”. Megérteni ezt a hét eseményt – azt jelenti, hogy megértjük Krisztust, mint a „Teljességet” (Pleroma), vagyis a hét Eloha, az elohaság kölcsönhatását.

Krisztus útjának mind a hét eseménye a hét Eloha-lény egyikének felel meg. Így az első Eloha – ez az, aki a kozmoszban a „Lábmosás” szellemi-éteri áramlatát irányítja. Hiszen a „Lábmosás”: nem csupán egy emberi folyamat, hanem kozmikus is; ott, ahol a felsőbb szolgálja az alacsonyabbat, ahelyett hogy uralkodna erői segítségével, ez a „Lábmosás”. Így például az ember sorsában egy állandó „Lábmosás” megy végbe annak köszönhetően, hogy az Angyal szolgálja az embert. Hiszen az Őrangyalok nem uralkodnak az őrzött emberek felett, hanem szolgálják őket, lehajolva a szellemi magasságokból a földi sorsok mélységébe.

A fehér okkultistákat sem lehet megérteni, ha cselekedetük képét nem „Lábmosásnak” tekintjük. Az uralomra való akarat az első, amiről lemondanak; az uralkodásra és a külső tekintélyre való törekvés ürességét érzik egészen a tudatalatti élet ösztönös mozgásaival bezárólag. Csak szolgálni akarnak és semmi többet. Ezért az emberiség legmagasabb beavatottjai csendben cselekednek; csendben gondoskodnak az emberiségről, és csendben szolgálják az emberiséget hatalmas sorsában.

Hasonlóan ahhoz, ahogy a „Lábmosás” egy kozmikus folyamat, melyet az első Eloha” irányít, úgy a krisztusi út hat további lépcsőfoka is kozmikus folyamat, melyek mögött a többi hat Eloha áll. Így beszélhetünk a „Lábmosás”, a „Megkorbácsolás”, a „Töviskoronázás”, a „Kereszthordozás”, a „Keresztre feszítés”, a „Feltámadás” és a „Mennybemenetel” Elohájáról.

A krisztusi út e lépcsőfokainak vizsgálatánál egy tény szökik a szemünkbe: Krisztus lábakat mosott, megkorbácsolták, ráhelyezték a töviskoronát, megfeszítették, feltámadt, és felment az égbe; de a keresztet Őérte más cipelte. Útjának hat lépcsőfokát Ő maga járta be; de az egyik lépcsőfokon, a Kereszthordásnál más képviselte Őt.

Ez a tény egészen közel vezet bennünket Jahve és a hat Nap-Eloha titkához. Hiszen a szellemtudomány alapigazságaihoz tartozik, hogy a hat Eloha „Teljessége” Krisztusban, mint a Nap Szellemében élt; egy Eloha pedig csak a nap-Elohák hatos csoportja mellett hat. Ez a magában álló Eloha épp az a lény, akit a Biblia Jahve Elohimnak nevez. Ő a negyedik Elohim, a Kozmoszban a Kereszthordozó. Ő maga az a lény, aki magára vette a kozmikus kereszt hordozását.

Ahhoz, hogy megértsük a Jahve Elohim lényének jelentőségét a világlétesülésben és az emberiség történelmében, meg kell vizsgálnunk a kozmikus Kereszthordozás folyamatát. Ez adja nekünk az Ószövetség megértésének egyik legfontosabb kulcsát.

2. A Hold titka

A halál szóval általában az oszló holttest fogalmát kapcsolják össze. És a feloszlás folyamatát általában úgy értik, mint a halál hatásának képét a természetben.

Valójában ez a kép nem a halál képe. Hiszen a feloszlás csak egy élőlény szubsztanciájának átadása a Föld élő organizmusának. A halál itt nincs jelen; itt egy életfolyamat zajlik. Ellenkezőleg, a holttest anyaga a feloszláson keresztül épphogy elvonódik a haláltól, és bekapcsolódik az élő természet körforgásába.

Következésképpen a halál igazi képe nem a felbomlási folyamat képe lenne, hanem a felbomolthatatlan (romolthatatlan) holttest képe. Hiszen a felbomlásban a Föld élete vesz részt, és csak a hulla merevségében tárul elő a halál. Ha a világlétesülés egy része kiszakítódik az idő folyamatából és a tér egy megdermedt részévé válik, akkor valóban egy halott testtel van dolgunk, egy igazi holttesttel.

Az élet: tér, mely az idő áramában van; a halál: az idő megdermedése a térben. Ha az idő térré válik, elveszíti az alak feletti uralmát, akkor meghal és holttestté válik.

Ezt az ősi időkben érzékelték. Ezért a kereszt az idő és a tér megdermedt kölcsönhatása, a halál szimbóluma.

Ha megértjük, hogy a kereszt a térben megdermedt időt jelenti, akkor megkapjuk a Kereszthordozás valóságnak megfelelő fogalmát. A Kereszthordozás: a halottal, vagyis a múlt megdermedt részével való együttlét, amit éppen azért kell vinni, mivel ő maga mozdulatlan. Így például az embernek az ásványi testben való megtestesülése: Kereszthordozás. Állandóan „hordozzuk” a keresztünket, a holttestünket, mivel a fizikai testünkbe ásványi anyagokat fogadtunk be. Ilyen módon minden megtestesült ember „kereszthordozó”, hiszen az élet során a fizikai testének valódi lényé számára idegen, halott ásványi testet hord.

Ugyanakkor nemcsak az ásványi anyagban való inkarnálódott lét minősül Kereszthordozásnak, hanem a lét más területein is megvalósulhat. Így például a dogmába, a korábban élő tanításba való megdermedés az emberiség szellemi élete számára szintén Kereszthordozást jelent. A vallási és a tudományos dogmatika keresztje sok, a nyugati kultúrában született lélek számára nehéz terhet jelent.

De a Kereszthordozás nemcsak egy emberi, hanem kozmikus folyamat is. Ahogy a Lábmosás kozmikus esemény, ugyanúgy a Kereszthordozás is az. De hol tudjuk a Kozmoszban a Kereszthordozás tényét megfigyelni? Vannak-e a kozmikus életben olyan jelenségek, melyek Kereszthordozásnak minősülnek? Más szavakkal hol találhatunk a Kozmoszban halott testet, holttestet, melyet élő kozmikus lények „hordanak”?

A költők évszázadokon át dicsőítették költeményeikben az „éjkirálynőt”. A Hold, mint az éjszakai ezüstös fény adományozója, állandóan a költői hódolat tárgya volt. De mit képvisel a Hold kozmikus testként? Egy halott test, egy holttest, ami a Föld körül kering, és amit a Föld magával hord a kozmikus útján. A Hold: a Föld múltjának a megdermedt sűrítménye, a halott múlt része, mely kíséri a Földet.

Ha az a szubsztancia, amely a Holdba tömörült, nem hagyta volna el a Földet a földi fejlődés lemúriai korszakában, akkor a Földön megfagyott volna minden élet. Hiszen a Föld élete nem tudta volna legyőzni a hozzá kapcsolódó megkeményedett halál-szubsztanciát. Így a szellemi világ beavatkozásának és segítségének köszönhetően a halottnak a többléte el lett távolítva a Földből. Annak a hét Elohának az egyike, akik lehetővé tették formaképző impulzusok sugárzását a Napról, elhagyta a Napot, hogy elválassza a Földtől a Holdat, a Föld megmerevedett holttestét, és arról hasson a jövőben. Jahve Elohim nemes áldozati cselekedetével szemben a Föld és a földi emberiség a további fejlődés lehetőségéhez jutott. Hiszen ha Jahve Elohim – megtagadva a Nap-létet – nem vette volna magára a Föld keresztjét, akkor a Föld lényei ennek a keresztnek a terhével lennének lenyomva.

Jelen időkben, amikor nem létezik egyetlen olyan magas szellemi lény sem, amely ne lenne befeketítve (rágalmazva), eltorzítva, és hazugsággal önmaga ellentétébe fordítva, az antropozófusok egyik legkomolyabb kötelezettsége éppen abban áll, hogy az áhítat és igazság szavait keressék ismét, és Jahve Elohim el nem ismert, eltorzított, megcsonkított és befeketített, de ugyanakkor hatalmas lényét ismét a saját valódi alakjában állítsák az emberiség elé. Hiszen hálára nemcsak nekünk, hanem a szellemi lényeknek is szükségük van.

A szellemi lényeknek nincs szükségük a mi hálánkra, hanem épp nekünk van arra szükségünk az emberi méltóságunkhoz. Hiszen az emberhez méltatlan hálátlannak lenni és hallgatással elmenni a hazugság, annak a magas szellemi lénynek a rágalmazása és eltorzítása mellett, akivel szemben emberekként rendkívüli kötelezettségünk van. A Hold-hatalmasságok, akik Jahve seregéhez tartoznak, testvéreikhez hasonlóan, tudják a magas Nap-jelet a vállukon hordani, de ehelyett ők a Hold ezüst jelét viselik, mert így jobb az emberiség számára. Hogy ők az élő helyett a Kozmosz megmerevedett testét választották, hogy azon lélegezzenek és éljenek, az nem azért zajlott, mert a halottat részesítették előnyben, hanem azért, hogy megmentse és megvédje a gyenge emberiséget a Földön.

A költők a Holdat az emberiség számára az érzékenység kiapadhatatlan forrásává tették. De hol vannak azok a költők, aki megtalálták a Hold kozmikus áldozatának valódi szépségéhez, morális mélységéhez a méltó szavakat? Miért nincsenek olyan szívek, amelyek ahelyett, hogy ellágyulnak és szomorúságból indulnak ki, éreznék a tüzet, amellyel a Hold izzik, Jahve Elohim áldozati szeretetének tüztét?

Hiszen Jahve Elohim áldozata sokkal hatalmasabb volt, mint első látásra tűnik. A szívnek kell közreműködnie, hogy teljes mélységében felismerjük. Hiszen Jahve Elohim nemcsak a Kozmoszban meghalt kereszt Hordozója, hanem sokkal több: Ő az, aki megköti a Gonoszt a Kozmoszban, távol tartva a Földtől a „8. szférát”.

Itt olyan területre lépünk, ami a konkrét okkultizmus titkaihoz tartozik. De ennek a területnek az a része is, amelyről beszélni lehet, elegendő lesz, hogy sokkal, de sokkal mélyebben megértsük Jahve Elohim lényét.

3. A 8. szféra

A kozmikus evolúció áramlata hét állapoton vagy „manwantarán” halad át. Ezeket az állapotokat Rudolf Steiner „A szellemtudomány körvonala” c. könyvében írja le, úgy jelöli őket, mint Szaturnusz, Nap, Hold, Föld, Jupiter, Vénusz és Vulkán. A fejlődés hét állapotát „szféráknak” is nevezik, melyek nem egyidejűleg, hanem időben egymást követően jelennek meg. Így halad a fejlődés, ha normális mederben folyik, a lét hét „szféráján” vagy fokán keresztül.

Ugyanakkor a kozmikus létesülésben lehetőség van a normál evolúciótól való elfordulásra is. Ez a Gonosz három hierarchiája tevékenységének köszönhető, akik a Jó három hierarchiájának állnak ellen. És abban a mértékben, amennyire sikeres volt ez az ellenállás, a Kozmoszban egy olyan „szféra” (vagy létállapot) alakult ki, amely nem tartozik a normális evolúció hét „szférájához”. Ez a szféra a normál evolúciós áramlat határain kívül esik. Ezért az okkultizmusban „nyolcadik” szféraként jelölik.

A 8 szféráról bizonyos okkult körökben két, félig igaz elképzelés létezik, melyek veszélyes következményekkel járhatnak, mivel valamennyi valós tartalmuk is van.

Az első elképzelés az, hogy 8. szférának a Holdat jelölik. Azt mondják, hogy a 8. szféra: a Hold. Ennek a féligazságnak a következményeképpen széles körökben elterjedt egy olyan hozzáállás, amely

Jahve rágalmozásában fejezi ki magát, ami megint csak az Ószövetség tagadásához vezet, amely nélkül ugyanakkor az Újszövetség nem érhető teljes mértékében. Az a gondolat, hogy a Hold: a 8. szféra, széles körökben antipátiát hív elő az Ószövetség irányában, ami halálos csapást mér az Evangéliumok megértésére.

Feltétlenül pontosan kell tudnunk, hogy minden gondolat idővel érzéseket hív elő, melyek meghatározzák az akarat útját, azokat vagy helyes, vagy helytelen irányba vezetve. Adott esetben pedig egy jól kigondolt tervről van szó, hogy sok ember akaratát elfordítsák a kereszténységtől.

A másik félig igaz elképzelés a 8. szféráról azt a Föld belsejébe viszi. A Föld belső tartalmát, belső rétegeit tartja 8. szférának.

Ennek a nézetnek a következménye a Hold alábecsülése, Jahve missziójának tagadása, amiből következően elveszik az érdeklődés az Ószövetség irányában, ami megint csak lehetetlenné teszi az Evangélium megértését.

A Hold azonosítása a 8. szférával Jahve rágalmozásához vezet; a Föld belsejével való azonosítása Jahve tagadásához; de a két elképzelésnek egy közös eredménye van: akadályozzák a kereszténység kozmikus jelentőségének megismerését.

Mindkét elképzelés félig igaz. Éppen annyi igazságot tartalmaznak, hogy kicsalogassák az emberek lelki mélységeiből az igazságérzetet; de pontosan annyi hazugságot is, hogy ezt az igazságérzetet hamis irányba tereljék.

Hiszen a 8. szféráról az igazság az, hogy a 8. szféra, amely a Föld s a Hold között található, ahogyan a Holdtól is függ, a Föld belsejével is kapcsolatban áll. A Föld belseje a Földnek az a része, amely a 8. szféra uralma alá került; a Hold pedig egy kozmikus erőd, amely a 8. szférát megkötözött állapotban tartja.

A Föld belsejének meghatározott rétegei a 8. szféra uralmának területét képezik a Föld belsejében; míg a Hold magához vonzza magát a 8. szférát és ezzel elválasztja azt a Földtől.

De hogy megértsük ezt a folyamatot, szükséges, hogy bizonyos módon elképzeljük a 8. szféra szubsztanciájának tulajdonságait.

Az a fizikai anyag, amit mi ismerünk, egy megdermedt szellemiség. Annak köszönhetően keletkezik a fizikai dolog, hogy az asztrális éterivé változik, az éteri pedig megdermed. A fizikai a mozdulatlaná vált szellem. A fizikai anyag nem elemekből áll, hanem elemekre esik szét. Annak következtében keletkeznek a fizikai anyag „összetevői”, hogy az éteri szubsztancia megdermed, szétesik. Ily módon a kémiának csak a széteséssel van dolga; az anyagok organikus keletkezése kívül marad a tapasztalati körén.

Az organikus és a szervesetlen szubsztancia mellett lehetőség van egy harmadik szubsztanciára is. Az élet (organikus szubsztancia) és a halál (szervesetlen szubsztancia) között van a kísértet szubsztanciájának lehetősége. A kísértet-szubsztancia se nem élő, se nem halott; az elektromágneses szubsztanciával lehet leginkább összehasonlítani. A kísértet nem él, nem is halott, hanem elektromosságból képződött, és érzékeléssel, tudatossággal rendelkezik.

Ennek a szubsztanciának az alaptulajdonsága – az éterral ellentétben – a belőle kiinduló szívóhatás. Ahogyan minden éteri anyag kisugárzásra törekszik, a 8. szféra szubsztanciája egy állandó szívó hajlammal rendelkezik.

Ez a hajlam Ahrimán lényének külső kifejezése, hiszen Ahrimán a Kozmoszban az a lény, amely minden lényt magába akar szippantani. Ezért a Kozmoszban Ahrimán védőbástyájaként működő 8. szféra szubsztanciája ugyanezt az alaptulajdonságot mutatja.*

* Lucifernek a 8. szférához való viszonyáról itt nem lehet beszélni. Ez bonyolult és sok magyarázatot követelne, amely messzire vezetne a feladatunktól.

A 8. szféra alaptulajdonságán keresztül világossá válik, hogy milyen módon lehet megkötve a 8. szféra a Kozmosz meghatározott helyén. Erre a célra egy olyan testet kellett létrehozni, amely érintkezésbe kerül ezzel a szférával, de amely egyidejűleg elegendő belső ellenálló erővel rendelkezik ahhoz, hogy ellenálljon a 8. szféra szívóhatásának, hogy ne tűnjön el benne. Vagyis a Kozmoszban léteznie kell egy testnek, amihez a 8. szféra hozzá-szívódik, de amelyik ugyanakkor olyan erővel van áthatva, hogy ellenálljon a 8. szférának.

Ez a test a Kozmoszban a Hold, az erő pedig, amely a Holdról ellenáll a 8. szférának, Jahve Elohim szellemi hatalma.

A Holdról hatva, Jahve Elohim hatalmában tartja a 8. szférát. Ennek következménye az a tény, hogy egészen egy meghatározott ideig bezárólag a 8. szféra a Földtől távol van tartva.

Az emberiségnek semmilyen közvetlen kapcsolata sincsen a 8. szférával, ez a kapcsolat csak közvetett lehet, a Föld hatodik belső rétegén keresztül létesíthető, kerülő úton.

Ezért az ember számára a „poklot” még mindig lent kell keresni, hiszen semmilyen emberi lény nem jutott még bele a 8. szférába. Azzal, hogy ez így van, az emberiség adósa Jahve áldozati tettének, amely megóvjá az emberiséget a 8. szférától.

4. Jahve a földi létesülésben

Az előzőekből megláthattuk, hogy a földön kívüli Kozmoszban Jahve Elohim Ahrimán elleni harcos. Ennek a Földön kívüli harcnak a következményei jótékonyak a Föld és a földi emberiség számára, de Jahve harca Ahrimánnal a földi bolygó határain túl zajlik.

Ugyanakkor a Biblia gyakran beszél Jahvének a közvetlen földi létesülésbe való belépéséről. A Föld elemi erőinek köszönhetően nyilvánul meg, beszél a prófétáknak, irányítja a népek sorsát. Ezek a tények alkalmat nyújtanak, hogy megkérdezzük: hogyan vesz részt Jahve Elohim lény a földi létesülésben? Nem közvetve a Holdról, hanem közvetlenül, ahogy a Bibliában ez hangzik?

Ahhoz, hogy válaszoljunk erre a kérdésre, meg kell vizsgálnunk a Föld fejlődésében azt a pillanatot, amikor megkezdődött a földi emberiség karmája. Ez a „bűnbeesés” pillanata, vagyis a luciferi behatás kezdete az emberi szervezetbe. A behatás abban fejeződött ki, hogy az ember asztrálteste önállóvá vált a szellemi hierarchiáktól. Ki lett szabadítva a hierarchiák világával való mély összekapcsolódásból, ami miatt elkezdődött az emberiség karmája (de még nem az egyes embereké). Hiszen az asztráltestnek a hierarchiák világából való kiszabadulása miatt keletkeztek a tévedések, a betegség és a halál.

Így fejeződött ki a luciferi behatás; a szellemi világban ennek oka a hierarchiák világában lezajlott folyamat, amelyet a tradíciók szerint úgy hívhatunk, hogy „az angyalok bukása”. Ezt a folyamatot úgy lehet belsőleg megérteni, ha úgy képzeljük el, mint a bölcsességgel teli szeretet és a szenvedélyes együttérzés konfliktusát. Az angyalok hierarchiája, amely az ősi Hold idején az emberek asztráltestével

szoros kapcsolatban állt, hogy az Én funkcióit irányította az emberi szervezet belsejében, a földi fejlődés első felében lemondott az emberi asztráltestek feletti hatalmáról, hogy átadja a helyet az emberi Énnek.

Azóta az Angyalok inspirálják az ember Ént, de nem megsértve az ember szabadságát. Lényegében ők tanácsadók és őrzők; de nem uralkodnak felette. Magától értetődik, hogy könnyű olyan tényeket találni, melyek „ellentmondanak” ennek az igazságnak (mint minden eddigi gondolatnak és ténynek is). Lehet például ellenkezni, hogy mégis vannak olyan esetek, amikor az angyal nem csak „beszél”, hanem cselekszik is. Igen, van, amikor az angyal olyan erősen hat, hogy hatása egészen a fizikai testig terjed.

Ezeket a tényeket nem szabad tagadni. Teljesen igazak. De ami ezeknek a tényeknek a megértését illeti, akkor – ha ezeket csak „hatásként” értjük – azt az ellenvetést tehetjük, hogy az Angyalok az emberben lévő jónak adnak erőt, de nem kényszerítik az emberre a jót. Rámutatnak a jóra, és azután, ahogy az ember szabadon választotta azt, megerősítik őt. A jót jónak elismerni az embernek magának kell; de a jó mágiája az Angyalhoz* (vagy más hierarchikus lényhez, amelynek a védelme alatt áll az adott ember) tartozik.

* Ez csak a jelen időben érvényes. A jövőben, a hatodik kultúrkorszakkal kezdődően, az ember a fehér mágia erőit magából is tudja fejleszteni.

Az Angyalok hierarchiája elállt az emberrel való olyan kapcsolattól, mint amilyen a régi Holdon létezett. Ezt az elállást éppen mint a szeretetnek, a szerető előrelátásnak egy bölcsességgel teli cselekedetét kell érteni. Az angyalok azért távolodtak el az embertől, hogy teret adjanak az emberi Én fejlődésének.

Az Angyalok hierarchiájának egy része másképp cselekedett. Voltak olyan Angyalok, akik rettegetek az ember előtt álló megpróbáltatásoktól és a szabadság veszélyétől. Bánkódtak az emberiség miatt, és szenvedélyes együttérzés által indítatva, elhatározták, hogy vezetni fogják az emberiséget, hogy megvédjék őt az előtte álló szenvedésektől. Fellázkodtak a felsőbb istenek döntése ellen, és olyan utat választottak, amely ellentétes azoknak a szellemeknek az útjával, akik az emberiség valódi javát szolgálják. Míg azok az Angyalok, akik a valódi előremutató fejlődés szellemében hatottak, eltávolodtak az embertől, lemondtak a hatalmukról, a luciferi Angyalok még mélyebbre mentek bele az emberi szervezetbe, hogy erőszakkal megmentsek az embereket. Azóta minden embernek az Órangyala mellett van egy luciferi Angyala, aki annyira szorosan kapcsolódik az asztráltestével, hogy így is nevezhetjük: „luciferi doppelgänger”.

Az „Angyalok bukása”, vagyis a luciferi Angyaloknak luciferi doppelgänger-ré alakulása miatt történt meg az, amit fentebb említettünk: az emberi asztráltest kiszabadulása az isteni vezetés alól. Ez az egoizmusban mutatkozott meg, amely az emberi lényt természeti erővel uralta el a lemúriai korszak végén.

Az emberiség teljesen ez alá az egoizmus alá került volna, ha a Jó hierarchiái nem tettek volna ezzel ellentétes intézkedéseket. Ez abban állt, hogy letről, az emberi éteri-fizikai test felől egy áramlat indult, amely az ember asztráltestéből és Énjéből induló egoizmussal ellentétesen hatott. Az ember tudatalattijának mélyébe bele lett plántálva egy olyan erő, amely ismét helyreállította az egyensúlyt, ami a szabad Én kibontakoztatásához szükséges. Hiszen ha az emberbe nem lenne beleplántálva a szeretet ösztönös ereje, akkor teljesen az egoizmus elemi ereje alá került volna.

A luciferi impulzusnak köszönhetően az ember erős ösztönzést kapott az önmegerősítéshez; Jahve impulzusának köszönhetően nem kevésbé erős ösztönzést kapott a másik megerősítéséhez. És éppen Jahve Elohim plántálta be az ember földi részének a szeretetre való képességét. Ennek köszönhetően az

ember megkapta azt a képességet, hogy ne csupán magára hangolódjon, hanem másokra is. Az Én luciferi törekvésének ellensúlyaként keletkezett az emberben a Jahve Elohim által impulzált törekvés a Te-re.

Képzeljük csak el, milyen végletesen egoisták lennének az emberek, ha a nő és a férfi, a szülők és a gyermekek, és a rokonok nem szeretnék egymást, ha az embert csak az absztrakt „emberiség” által körbevett önmaga érdekelné. Azt, hogy az emberiség az ősi időkben, jóval a Krisztus-esemény előtt képes volt áldozathozatalra, Jahve Elohim földi közreműködésének köszönheti, aki beleplántálta az ember véérébe a szeretet képességét.

A Földön Jahve Elohim az, aki az emberiség elkülönülését legyőzi: a Kozmoszban a 8. szférát győzi le. A Holdról hatva Ahrimánt győzi le; a Földön pedig Lucifert.

Az Ószövetség szellemét sohasem fogjuk megérteni, ha nem értékeljük a történelmi jelentőségét Jahvénak, aki Lucifert legyőzte a Földön. Hiszen más kultúrák szent írásaitól, például az indiaitól a Biblia éppen abban különbözik, hogy stílusában, formájában és tartalmában mentes a luciferitől. Hasonlítsuk össze pl. Dávid király történetét a Királyok Könyvéből Krisna vagy Buddha életrajzával, melyek az indiai hagyományból mai napig megőrződtek. Itt – objektív szellemi-valóságos közlés, az emberi-földi díszítése nélkül, és a szellemi-isteni kisebbitése nélkül; ott – egy olyan közlés, amiben az emberi-földi csak annyiban van jelen, amennyire szükséges az emberfeletti-isteni kifejezésének eszközeként. Itt szellemi és külső tények leírására törekszenek, ott pedig éppen az érzékfeletti eseményeket ábrázolják, s ezt ezen felül erősen esztétizáló és stílusos formában teszik.

A Biblia az ősi keleti vallásos emlékektől tartalma szerint is különbözik. A világ aszketikus tagadása, ami úgy a keleti emlékeket, mint a korai keresztény vallásos irodalmat jellemzi, teljességgel hiányzik a Bibliában. Az Ószövetségben egyetlen próféta, egyetlen hős sem aszkéta a keleti vagy a keresztényvallásos értelemben. Az ösztönök legyőzésének a Biblia nagy jelentőséget ad, de ez inkább a magasabb és távolibb céloknak való alárendelődés.

A Bibliában természetesen van bizonyos fajta aszkézis, de csak tisztán lelki-morális típusú. Abban állt, hogy a saját személyes hajlamokat a kötelesség parancsának rendeljék alá. A félelmet, haragot és belső kényelmet kellett leküzdeni annak érdekében, hogy az Izrael küldetése által megkövetelt cselekedeteket hajtsák végre. Így például Izrael népe békés nép volt. Gyűlölte a háborút, és iszonyodott a vértől. És ettől függetlenül kíméletlen harcot vívott azoknak a népeknek a megsemmisítésére, akik a hanyatló kultúrához ragaszkodtak. Bibliái értelemben ilyen az aszkézis – önmaga legyőzése az objektív szükségszerűség érdekében. Hiszen csak az ilyen aszkézis mentes a luciferiségtől, melytől az aszkézis a szokásos értelemben nem szabad.

Az aszkézis a hétköznapi értelemben, ahogyan azt a középkori Európában értelmezték, valójában előkészület volt az európai emberiség ahrimanizációjához. Hiszen ha azt az alaptételt, hogy minden spirituális embernek aszkétának kellene lennie, a végső határokig elvinnék, akkor ez ahhoz vezetne, hogy a leszülető lelkek csak azoknál a szülőknél találhatnának fogadtatásra, akik spirituális értelemben nem teljes értékűek, vagyis a leszarmazás és nevelés olyan feltételeinél kellene felnőniük, amely az ő spiritualitásukat kioltaná. A születés ahrimanizációja – a luciferizált aszkézis kikerülhetetlen következménye.

Az igazi keresztény aszkézist ezért a Grál-nemzedék történelmében kell keresni, amely Arimátiai Józseffel kezdődött és Lohengrinnel végződött – mintsem a nyugati és keleti egyházak szerzetesrendjeiben és remeterendjeiben. Hasonlóképpen a Biblia aszkézise afelett az aszkézis felett áll, mint amit az Upanisadokban és a Puránákban értettek. Hiszen a Biblia aszkézisében a kereszt kozmikus Hordozójának, Jahve Elohimnak a szelleme tárul elő, és ennek következtében az aszkézis a kereszt

hordozása az életben. Ha a saját személyiségünket alárendeljük a karmikus elrendeltségnek (amit teljes örömmel tehetünk meg), szellemi kötelezettségnek minősül a kereszt hordozása, és ez az Ószövetség alapvető morális impulzusa.

Ha nem jutunk el oda, hogy megértsük a Bibliának ezt az alapvető morális impulzusát, melyhez Jahve kozmikus és földi missziójának megértésével juthatunk el, a Biblia a modern ember számára nemcsak rejtély marad, hanem buktató is, és tudatalattijában még a katolikus egyházi világnézet visszhangja folytatja a hatását.

Könnyen ellenezhető az, amit a korábbiakban mondtunk: az Ószövetség ideje lejárt; a Golgotai Misztérium után az ember szabad a vérrokonságtól. A véren keresztül ható Jahve-impulzust leváltja Krisztus tisztán szellemi impulzusa.

De mielőtt ezt az ellenvetést tesszük, meg kellene gondolni, hogy Jahve impulzusa nem mond ellent a Krisztus-impulzusnak, hanem részét képezi. Ahhoz hasonlóan, hogy a fehér fény megjelenítheti a hét alapszint, ugyanúgy Krisztus impulzusa hét módon nyilvánulhat meg (a hét Elohimon keresztül), Jahve impulzusa a Krisztus-impulzus hétféle megnyilvánulásának egyike. És az, hogy Jahve impulzusához csatlakozott a hat többi, az volt a Földön Jézus Krisztusban a „Teljesség”, vagyis a Megnyilatkozás hat másik fajtájának a megjelenése.

A vérkapcsolatoktól való szabadság nem abban áll, hogy a vér elveszti a jelentőségét, hanem abban, hogy képessé válik nemcsak a Jahve impulzus, hanem a hét Elohim összességének, vagyis a tökéletes Krisztus-impulzusnak a hordozójává válni.

Mivel a középkorban a vérségi kötelékektől való szabadság exoterikusan szerveződött, ez a nézőpont luciferi volt; de ha ezoterikusan vették, mint pl. a Grál-áramlatban, akkor keresztény volt. Hiszen a Grál-áramlatban nem arról volt szó, hogy elszakították a lelki életet a vértől, hanem megnevesítették a vért azáltal, hogy nemcsak lelket vittek a vérbe, hanem szellemet is. Ennek köszönhetően a vérrokonságok a szellemi-karmikus lenyomatának pontos kifejezésévé válnak.

A vérségi kötelékektől való megszabadulás a Golgotai Misztérium után elsősorban abból áll, hogy már nem az emberek kapcsolódnak össze karmikusan a véren keresztül, hanem most a karmikus kötelékek határozzák meg a vérségi kötelékeket. És ahhoz hasonlóan, ahogy a kereszténység előtti időben a vér szerint távoli házasságkötés bűncselekménynek számított, úgy fogják a jövőben egyre világosabban látni, hogy a karmikusan távoli házasságkötés nemcsak morális büntetést jelent, hanem véren keresztüli bünt is.

Az Atlantisz utáni hatodik kultúrkorszakban a szellemileg-karmikusan közeli házasság adja majd a fejlődés alapját nemzedékeken keresztül éppen úgy, mint ahogyan az ősi egyiptomi korban a vér szerint közeli házasság volt a fejlődés alapja nemzedékek során át.

Ilyen módon megvizsgáltuk Jahve Elohim lényét, mint a kereszt kozmikus Hordozóját, aki a Kozmoszban harcot folytat a 8. szféra ellen, és az elkülönülés ellen – a Földön, és ugyanakkor választ kaptunk Jahvének a Krisztushoz, a Jó és a Gonosz hierarchiáihoz, a Kozmoszhoz és a Földhöz való viszonyáról.

Most még egy Jahve lényével kapcsolatos kérdésre kell válaszolnunk, mégpedig: miben áll Jahvének az emberi tudathoz való viszonya? Milyen módon ismerték fel Jahvét az emberi tudatban?

5. Jahve megismerése

Az előző fejtegetésekben a törekvés arra irányult, hogy megmutassuk, hogyan hordozza Jahve azt a kozmikus keresztet, amelyre később Krisztust felfeszítették. Hiszen azelőtt, hogy Krisztus a Föld Szellemévé vált, Jahve Elohim volt az. Éppen ő hatott a föld elemében azokban az időkben, amikor a Hold csak része volt a Földnek, és amelynek a Föld javára le kellett válnia róla valamennyi időre. Ezért az ősi időkben hét planetáris szféráról beszéltek: a Szaturnusról, a Jupiterről, a Marsról, a Napról, a Vénuszról, a Merkúrról és a Holdról. A Földet eközben nem említették. Ugyanakkor nem szabad azt gondolnunk, hogy a Földet vették a 8. szférának. A Föld önálló szféraként azért nem lett megemlítve, mert helyére a Holdat állították.

A Hold-szféra, amely a Földtől a Hold pályájáig tart – a Föld éterteste. Ezért, ha a Föld érzékfeletti részét akarják megjelölni, akkor nem a „Földről”, hanem a Holdról beszélnek. A Holdat úgy veszik (és jogosan), mint a Föld lelkiismeretét. Hiszen a Föld lelkiismerete: Jahve Elohim lény, aki a Hold-erődöt azért emelte, hogy megvédje a Földet a 8. szférától.

Ahhoz, hogy megismerjük Jahve lényét, nem szükségszerű, hogy elhagyjuk az embernek a nappali tudatot lehetővé tevő fizikai-étertestét, hogy felemelkedjünk az emberben a magasabbhoz, az asztrálesthez és az Énhez. Meg lehetne találni, ha az Énünkkel az ember fizikai-éter szerkezetének abba a részébe hatolnánk be, amely a fizikai és az étertest között található meg. A vér – az az anyag, amely határterületet képez a fizikai és az éteri között. Nem sok kell neki, hogy éterivé váljon; másrészt pedig a fizikai test legkeményebb részei a vérből épülnek.

Jahve Elohim a vér éteri részeiben hatott; ott tudott az emberi tudat vele találkozni. Most pedig a vér – az emberi Én fizikai szerve éppúgy, mint ahogy az idegrendszer az asztrálest szerve, a mirigyrendszer pedig az étertesté. A vér tudata az Én tudata is; a vér impulzust jellemeztük az előző vizsgálatban (fejezetben), ez a Jahve által az emberbe oltott szeretet-képesség. És megértjük az embereknek a Bibliában leírt Jahvéhoz való viszonyát, ha úgy értjük, mint az Ószövetségen keresztül húzódó két párhuzamos vonalat: a tudatalattiban haladó vonal, amely a Jahve-impulzus hatása a vére, és a tudatban haladó vonal, amely Jahve felismerése az Énben.

Az első vonalon Jahve mint a „vér bölcsessége” nyilatkozik meg, a második vonalon – mint az „Én bölcsessége”. Például Támár és Ruth az első vonalhoz tartoznak, ez a Jahve-intuíció vonala a vér segítségével. A próféták főképpen a második vonalhoz tartoznak, itt Jahve az Én közreműködésével inspirál.

Az első vonalon Jahve az izraeli nép vezetőjeként hatott; a második vonalon Jahve a prófétákon keresztül szólt. Élet és megismerés – ezeken a kapukon keresztül találkozott az ember Jahve lényével. Képzeljük csak el ezt a Jahvéhoz való kettős viszonyt a lehető legkonkrétabban. Jahve gyakorlatilag az életet jelentette az izraeli nép tagjai számára. Jób feleségének szavai: „Tagadd meg Istent, és halj meg” – szó szerinti igazságot tartalmaznak. Hiszen Jahve megtagadása a halált jelentette, mivel a vér éteri élettereje elveszett volna egy ilyen megtagadás következtében. Jahve, mint a második hierarchia lény, hatalommal rendelkezett az életerő felett, éppen ezt fejezték ki Jób feleségének szavai.

Így az izraeli nép Jahvéval a saját életterején keresztül kapcsolódott, ugyanakkor nem kevésbé a tudat segítségével is. Hiszen Izrael egész szellemi élete, egészen a külső civilizációval bezárólag Jahve kinyilatkoztatásaiban gyökerezett. Nem csak a törvény, hanem az ország intézményrendszerének részletei, az egyes városok különleges feladatai, a jeruzsálemi szentély stb. a Jahve lényel való tudatos kapcsolódáson alapultak. Jahve volt Izraelben minden ismeret, minden művészet és intézmény forrása.

De ennek a Jahve lényében való gyökerezésnek még egy oldala volt. Ez a halálhoz való viszony, amely az Ószövetség személyeire volt jellemző. Ellenálltak a halálnak, a halál utáni állapot számukra

valami olyan volt, ami az ő érdekükön kívül állt, nem is beszélve a reményeikről és a várakozásaikról. De tévedünk, ha ezt a halálhoz való viszonyt materialistának fogjuk fel. Hiszen a materializmusban az anyagot állítják és tagadják a szellemit, amit nem lehet az Ószövetség embereiről elmondani.

Egy olyan szellemet hirdettek, amelyet az ember egy egésznek tud átélni, vagyis ami testből, lélekből és szellemből áll.

A testi létből kiemelkedett emberi természet számukra tökéletlen volt. És azt feltételezték, hogy a tökéletesebb emberi természet számára a szellemnek tökéletesebben meg kell nyilatkoznia. Ismerték – tapasztalatból – a szellemmel való kapcsolatot a Földön. És a halált mint ennek a kapcsolatnak a szomorú megszakadását élték meg. A földi életet a földiben megnyilvánuló szellemnek, és nem az anyagnak köszönhetőnek tartották. A halál a Jahve Elohimtól való elválást jelentette, akivel lényük minden szálával összekötöttek érezték magukat.

Illúzió volt-e ez az érzés?

Ahhoz, hogy válaszoljunk erre a kérdésre, még egyszer meg kell vizsgálnunk Jahve Elohim kozmikus lényét, egy másik oldalról.

Elhagyva a Napot és a Nap-szférából a Hold szférájába aláereszkedve Jahve megszűnt nappali Istennek lenni, mint amilyen a többi hat Nap-Eloha, és éjszakai istenséggé vált. Kozmikus szemszögből Jahve elutasította a Fény szféráját, hogy a Sötétség szférájába ereszkedjen alá. Ennek köszönhetően fényt vitt a sötétségbe és a fény éjjeli istenségévé vált.

Így áll a helyzet, ha Jahve tevékenységét kozmikusan nézzük. Ha pedig földi szempontból, akkor fordított a helyzet. Annak köszönhetően, hogy elállt annak a szellemi Napnak a hatásától, amely a földi éjjel idején mindennél világosabban ragyog, és a legsötétebb földi időszakban, a Karácsony idején, földi szempontból nappali istenséggé vált, vagyis azzá a lényé, melyet az ember a földi nappali tudatában átélhet. Vele fizikai és étertestben lehet találkozni, vagyis éber állapotban. De a földi nappal: kozmikus éjszaka, és így Jahve éjszakai istenséggé vált, aki Ábrahámnak délben nyilatkoztatta ki magát.

A szellemi fény birodalmában, a Nap-szférában, ahová a halottak lelke a kamaloka ideje után emelkedik, Jahve Elohimot nem lehetne megtalálni*, hiszen ő elhagyta ezt a szférát. A Hold-szférában tartózkodik, melyet az ember a halála után szubjektív módon él át, „kamaloka” gyanánt. Itt az ember a saját sorsával van elfoglalva; akkor nincs szabad pillantása a Jahve Elohim lényre.

* A jelen időszakban van lehetőség kölcsönhatásba lépni Jahve-val a halál után, de ezt a lehetőséget csak a magas beavatott tudja használni.

Ily módon látjuk, hogy a halál olyan érzése, mint Jahvétól való szétválás, a bibliai alakoknál nem illúzió alapult. Épp az az igaz, hogy a halál által szétváltak Jahvétól. A halál megélésében ez volt a tragikus a vezető izraeli személyiségek számára, és nem a materialista hozzáállásnak volt köszönhető, ahogyan ezt sokan felszínesen gondolják.

A Jahvétól való halál általi szétválás tragikusságát aligha lehet mélyebben érezni, mint ahogy ezt a zsoltárénekes tette: „Fordulj felém, Jahve, s mentsd meg életemet, irgalmasságodban szabadíts meg! Hiszen a holtak közül ki gondol még rád, a holtak országában ki dicsőít téged?” (Zsolt 6,5-6)

Ugyanez a tragikus tónus hallatszik Ézsaiás prófétánál:

„Mert az alvilág nem dicsőít téged, és a halál nem magasztal;

akik a sírgödörbe szállnak, már nem bíznak hűségében.

Csak aki él, az magasztal, ahogy ma én magasztallak...” (Iz 38,18-19)

A halál után megszakad a Jahvéhoz való viszony – csak az élő tudja megismerni Jahvét. Jahve megismerése – az élők megismerése, hiszen Jahvéval a születés és a halál közötti állapotban találkozunk, nem a halál és a születés közötti állapotban. Hiszen Jahve Elohim – a kozmikus éjjel Istene – a sötétségben fénylik.

Az élet a születés és a halál között – a lélek éjszakája. De a lélek ebben az éjszakában olyan fényt talál, amely számára az életet jelenti. Ez a fény a sötétségben Jahve Elohim Krisztus-fénye, a világ szellemi Napjának fénye, melyet a fiatal Hold tükröz.

Most felépítettük a szükséges fogalmakat, hogy el tudjunk igazodni a Bibliában. A Biblia, mint az eugenikus okkultizmus könyve, a kiválasztott nép, mint egy karmikus áramlat, Jahve lénye, mint a kereszt kozmikus Hordozója – ezek a fogalmak azok, amik a további vizsgálatainkban nagy szolgálatot kell hogy tegyenek – mint az ébredő hangzatok megismerése az olvasó lelkében. Ezek a gondolatok csendben fognak a lelkek mélyén hangzani, és ez sokaknál az intim megértését ébreszti annak, amit másképp aligha lehetne befogadni.

A következő vizsgálatban arról lesz szó, hogy megragadjuk az Ószövetség alapimpulzusát, ahogy Izrael történetébe belép. Ezt az alapimpulzust az Ószövetség három alakjának útja tárja elénk: Ábrahámé, Izsáké és Jákobé. A következő vizsgálatot e három alaknak szenteljük, az eugenikus okkultizmus története e fontos fejezetének.

III. ÁBRAHÁM, IZSÁK ÉS JÁKOB

1. A Háromság átélése

Az ember lelki életének három alapvető ereje – a gondolkodás, érzés és akarat – a Kozmoszban gyökerezik ugyanúgy, mint az emberi test szubsztanciája. Ahogy a testi élet elképzelhetetlen fény, levegő és táplálék nélkül, amit számára a környező külvilág biztosít, ugyanúgy az ember felett álló szellemi világ erői nélkül elképzelhetetlen a lelki élet, melynek forrásait úgy hívjuk, hogy „Atya”, „Fiú” és „Szent Szellem”. Ha az emberi testet megfosztják a fénytől, levegőtől és tápláléktól, akkor meghal; ha az emberi lelket megfosztják a kozmikus gondolkodástól, érzéstől és akarattól, akkor kiszárad, mint a levágott ág. Hiszen ahogy az idegrendszernek fényre, a ritmikus rendszernek levegőre, az anyagcserének táplálékra van szüksége, a gondolatnak, érzésnek és akaratnak a Szellem fényére, a Fiú szeretetére és az Atya erejére van szüksége.

Az Alapkő-meditáció, melyet Rudolf Steiner az Antropozófiai közösség életének szellemi alapjaként adott, valóban az emberi lelkik alaperők megerősödésének eszköze, s át van hatva melegséggel és fényvel. Tartalma, a szavak cizellálása és a ritmus alapján az elképzelhető (egyetlen) megfelelő eszköz, amely képes a lelket egyesíteni az őt beragyogó, éltető és erősítő kozmikus Szellemmel.

Az Atya, Fiú és Szent Szellem háromszöge a Kelet, Nyugat, Észak, Dél négyszögében – ez egy szellemi figura, amely a szellemi megismerés legfontosabb eredményeihez vezethet. Olyan eredményekre is vezethet, amelyek lehetővé teszik, hogy igaznak tartsuk a következőket.

Az ember háromszoros módon mutat a kozmikus szellemiségre, és a lelki élete mindaddig harmonikus, amíg helyesen tartja fenn a kapcsolatot a Szellem hármasságával. Ha egyoldalú viszonyban áll a Szellemmel, akkor meghatározott veszélynek teszi ki magát.

Ha például kizárólag csak a Szent Szellemre orientálódik, akkor egy hamis szellem, Lucifer alá kerül. Ezt megértjük, ha figyelembe vesszük a Szellem, a Fiú és az Atya megélésének alapkarakterét. A Szellem megélésének alapkaraktere – ez az öröm, a szabadság örömeinek megélése. A hagyományos kereszténységben úgy nevezik, hogy „a Szent Szellem öröme”. Ez elég pontos megjelölés, hiszen a szellem átélését mindig az öröm érzése kíséri. Ez a szabadság lelkesítő élménye.

A Fiút úgy élik át, mint az embert egészében. Ez az átélés nem öröm, hanem a lelkiismeret átélése. Mindig cselekvésre hív. Egy cselekvő erő – a Fiú átéléséből ez áramlik a lélekbe.

Az Atyát nem örömben és nem is tevékeny erőben éljük át, hanem a legmélyebb bűnbánatban. Az Atyát úgy ismerik meg, ha magukat semminek élik át, lévén hogy annyira megrendültek, hogy magukat annak a szférának a küszöbén szeretnék megsemmisítettnek látni, amelyben az Atya légzését lehet megérezni. Ezért az Atya megérezése – megbékélés a halállal. A halál tényével megbékélnek, hiszen tudják, hogy az Atya ott van. Csak az Atya átélése idézi elő a megrendült bűnbánat könnyeit; melyek mindig annak a jelei, hogy az Atyai Lény fuvallata elérte a lelket.

Ha az ember törekvése egyoldalú, akkor lehet, hogy például ahelyett, hogy a Szent Szellemhez törekedne, a Szent Szellem örömeire törekszik, de ez a törekvés – luciferi. Ha maga a Szellem helyett a Szellem örömeit keresi, akkor luciferi kísértésbe esik. Ez történt például az indiai kultúra szellemi életével. Az indiai kultúrának az Atya megismerésére volt hajlama. De ez nem történt meg, mivel az ősi India az egyoldalú szellemi átélést preferálta. Annak következtében lett szükségszerű az ősi perzsa kultúra megjelenése, hogy ez a kultúra luciferivé vált. Így kezdődött az Atlantisz utáni kultúrák karmája.

A Fiú egyoldalú átélésének következménye egy olyan lelki építmény lesz, melyet a következő módon lehet jellemezni.

A tettek világa – a Föld. A tévedések, a szenvedések, a gonosz nem a mennyben, hanem a Földön uralkodik. Következésképpen ezeket elhárítani is a Földön kell, tettek segítségével. A szellemi világban a hierarchiák hatnak, ott az ember cselekedetei nagyon jelentéktelenek; de a Földön ezek a meghatározók. A szellemi világban minden rendezett, ezért a fizikai világra kell fordítani az osztatlan figyelmet.

A szellemi világ iránti érdeklődés hiánya és a kizárólag az érzéki világra való koncentráció az egyoldalú Fiú princípiumra való orientáció következménye. Ennek az egyoldalúságnak a következményeként ahrimáni kísértésbe esnek.

Az Atya-princípium egyoldalú állítása napjainkban még nem vezet oda, hogy szellemi ellenerő alá kerüljünk. Napjainkban a pseudo-Szellem és a pseudo-Fiú hat, vagyis Lucifer és Ahrimán, mint Antikrisztus. De az emberek a karmikus jövőben egy harmadik ellenerő hatása alá esnek, ha napjainkban fatálissá válnak. Hiszen a fatalizmus az Atya-princípium egyoldalúságának a gyümölcse, és teljes belső passzivitásban fejeződik ki a külvilág irányában. A jövőben, amikor a pseudo-Atya kezd hatni, ez a passzivitás különösen veszélyessé válik. Hiszen eljön az idő, amikor az Azúrák Ahrimán karmajaként lépnek elő, ahhoz hasonlóan, ahogyan Ahrimán Lucifer karmajaként lépett elő.

A szellemi egyoldalúság három veszélyét csak abban az esetben lehet elkerülni, ha a világ Istenségét háromságnak tekintjük. Az Örök Jók Háromsága egy egység, és az emberi léleknek mint egységre kell rá tekintenie. Ha szétszedi ezt az egységet, akkor a Gonosz Háromságának uralma alá esik.

De az ember, mivel az időben él, egy bizonyos mértékig mindig egyoldalú. Ez az egyoldalúság az idővel természetesen kiegyenlítődik, de az Isteni Háromság három lényé közül minden pillanatban egyet hangsúlyoz. Eközben jelennek meg a léleknek azon hajlamai, amelyeket, ha magára hagy, az említett téveszmékké válhatnak.

Ahhoz, hogy megértsük Ábrahám, Izsák és Jákob alakját, az Isteni Háromság átélésének pozitív és negatív oldalát is figyelembe kell vennünk. Hiszen ez a három személy, melyektől Izrael leszármazási vonala és karmája indul, ami a Messiás születéséhez vezet, ebben az áramlatban az Istenség hármasságát képviseli. E három individualitás életének titka és küldetése – ez az Atya, Fiú és Szent Szellem erőfelosztásának titka, az eugenikus okkultizmusnak abban a művében, amely Lukács és Máté evangéliumában a két Jézus-gyermek nemzetségtáblájában van összegezve.

A három mély szellemi impulzus, mely mindkét Jézus-gyermek őseinek nemzedékein keresztül hat, először a három pátriárkában jelent meg. Hiszen létezett három szellemi impulzus, melyek egymásra hatása készítette elő Krisztusnak a Földön való megjelenését, és éppen ezen a három pátriárkán keresztül jelent meg először. Ez a három impulzus a Mennyben gyökerezik – az Isten hármasságának a kifejezése. Ezért először a Háromságnak az emberi lélekben való átélését a lélek összes világos és sötét oldalával együtt kell megvizsgálnunk ahhoz, hogy meg tudjuk érteni Ábrahám, Izsák és Jákob alakját ne csak biográfiaileg, személyiségekként, és ne csak történelmileg, hanem kozmikusán is megértsük.

2. Az Atya eszméje Ábrahámban, és Izsák fiúi áldozata

Kérdezzük meg magunkat, hogy Izrael történelmének kezdetén miért áll három személyiség? Miért nem volt elegendő egy pátriárka, hogy megadja Izrael történelmének az alapimpulzust? Miért beszél a Biblia „Ábrahám, Izsák és Jákob Istenéről? Most már tudunk válaszolni ezekre a kérdésekre. Azért áll három személyiség Izrael történelmének kezdetén, mivel ha csak egy volna, akkor Izrael történelme elkerülhetetlenül a szellemi élet három veszélyének egyikébe: szellemi egoizmusba, materializmusba vagy fatalizmusba kerülne. Hiszen a Háromság: egy egység, és ha eltávolítják az egyik oldalát, akkor a három hamis út egyikére lépnek. Hogy ez Izraellel ne történhessen meg, ezért volt ez a három személyiség, melyek az izraeli történelem három kiindulási impulzusát árasztották a nép öröklődési áramlatába és karmájába.

Kezdetben három impulzusnak kellett hatnia, hogy Izrael fejlődését megóvják a fatalizmustól, a materializmustól és a szellemi egoizmustól. Hiszen elkerülhetetlenül fatalista irányt vett volna, ha például maga csak Ábrahám adta volna neki a kezdeti impulzust. Ábrahám Atyai akaratnak való engedelmessége, ha Izrael szellemi életében egyedülként lett volna, akkor egy fatalista népet eredményezett volna. Ahhoz, hogy ez ne történhessen meg, Jákobnak az Isten ellen való küzdelméig eljutó akaratára volt ellensúlyként szükség.

De Izrael szellemi felépítése lelkileg absztrakt lett volna, ha csak Ábrahámban és Jákobban gyökerezett volna. Csak a törvény és az erő kettős életével rendelkezett volna az összekötő szeretet nélkül. Az Izsák által továbbadott impulzus nélkül szívtelen lett volna Izrael szellemi építménye. Hiszen ahogy Ábrahám testesítette meg Izrael gondolatát, és Jákob az akaratát, úgy Izsák: Izrael életét.

Izrael Ábrahámon keresztül kapta meg a sorsát, Izsákban étellel, Jákobnak köszönhetően pedig erővel telt meg.

Izrael missziója sosem lett volna képes uralni az étertestet, ha csak Ábrahám impulzusa hatott volna. Akkor csak az asztrálestben hatott volna – csupán Izsák impulzusának köszönhetően jutott le az étertestbe. De nem tudott volna a fizikai testbe hatolni, ha nem jött volna Jákob impulzusa.

Az egyetemes emberi természet csak a három impulzus együttes hatásának köszönhetően tudott Izrael küldetésének alárendelődni. Hiszen Ábrahámmal, Izsákkal és Jákobbal lett lefektetve a leszármazás

hármás áramlatának kezdete Izrael nemzedékeiben: Izrael gondolatai az asztrálest tudat alattijában, Izrael áldozatai az étertest tudatalattijában és a győzelmek a fizikai test tudatalattijában.

Ilyen módon a történelemben tükröződött az Atya gondolata, a Fiú áldozata és a Szellem győzelme. Hiszen az ószövetségi idők egész történelme nem más, mint az Atya gondolatának végrehajtása a Fiú áldozat előkészítéséről a Szellem jövőbeni győzelme érdekében.

Ilyen módon azt is mondhatjuk, hogy az Ószövetség: elsősorban Ábrahám gondolatainak könyve, míg az Újszövetség: Izsák áldozatával megtöltött könyv, az Apokalipszis pedig Jákob jövőbeli győzelmét képviseli. Hiszen az Ószövetség: az Atya gondolatainak könyve, az Újszövetség: a Fiú áldozatának, az Apokalipszis pedig: a Szellem jövőbeli győzelmének könyve.

Ezért az egész Bibliát csak akkor lehet megérteni, ha megértjük az Ószövetséget. Hiszen az Ószövetség libbenti fel a fátylat a teljes egész eszméjéről.

Ez a tény megvilágítja azokat a veszélyeket, melyek az Ószövetségnek a mi időnkben egyre inkább növekvő tagadásával kapcsolatosak. Ezenkívül feltárja a valós alapját ennek a tagadásnak, amely mögött az áll, hogy az emberi tudatból – különféle maszkok mögé rejtőzve – ki akarják irtani a Biblia eszméjét, vagyis a Krisztus-impulzus megismerését.

Az olvasó ezt figyelmeztetésnek is veheti: minden szellemi áramlat, amely a Bibliát szétzúzza, és az egyik részét értéktelenebbé nyilvánítja, mint a másikat, az a rejtett világ-gonosz szellemében hat, hiszen az a kár, amit az emberiségnek okoz ezzel, felülmúl minden nemest és igazat, amelyett egy ilyen áramlat hozhat.

Ábrahám életének menetét úgy kell vizsgálni, mint Izrael eszméjének megnyilatkozását. Nem szabad azt gondolni, hogy Ábrahám gondolatai képezik Izrael gondolatát; Izrael eszméit Ábrahám sorsa testesíti meg.

Arról van szó, hogy elismerjünk egy fontos igazságot: a prófétaság a jövő kinyilatkoztatását nemcsak a szavakon, hanem a sorson keresztül is adja. A jövő megjelenhet maga által az (emberi) élet által. Nemcsak prófétaság létezik, hanem profetikus életutak is, melyeket objektív prófétálásnak vehetünk. Az ilyen életsorsoknak ugyanakkor nemcsak a megismerés szempontjából van jelentőségük, hanem ezek a jövő sorsnak magjai, melyeket a föld érzékfeletti szervezetébe helyeztek, hogy az emberiség történelmének áramában megmutatkozzanak.

Ábrahám életútját a legjobb, ha úgy képzeljük el magunknak, mint erővonalakat a Föld asztrálestében, amelyek Izrael népe sorsának alapirányait képezik a jövőben. Izrael sorsának asztrális előképét adják. Ábrahám életének lefolyását, ha képnek vesszük, érthetővé teszi Izrael általános történetét.

Ha például Izrael történetének térbeli arénáját vesszük, akkor három területet ölel át: Palesztinát, Egyiptomot és Mezopotámiát. Ennek a három országnak a határain belül játszódtott Izrael sorsa a kezdettől egészen a Golgotai Misztériumig. De a terület, ahol Izrael sorsa játszódtott, az ugyanaz, mint ahol Ábrahám is megfordult. Mezopotámia, Kánaán és Egyiptom: ezek azok az országok, ahol Ábrahám kis nemzetsége megfordult. Ábrahám utazásainak területi határai meghatározták Izrael történelmi arénájának határait is. Az, hogy ez nem véletlen volt, hanem a jövőből való intézkedés, a Biblia következő helyén vehetjük észre (Jahve mondja Ábrahámnak):

„Az egész földet, amelyet látsz, neked és utódaidnak adom minden időkre...(1Móz 13,15) „Rajta tehát, járd be a földet szélétében és hosszában, mivel neked adom azt.” (1Móz 13,17)

Más szavakkal, Ábrahámmal azt közlik, hogy utaznia kell, hogy meghatározza azt a területet, amely az utódaihoz fog tartozni. Utazásai így a birtokba vételt határozzák meg, a jövő érdekében. Az országot,

melynek Izraelhez kell tartoznia, Ábrahámnak kell meglátnia. A tudatával kell összekapcsolnia. Az asztráltestének részt kell vennie ennek az országnak az asztrális konfigurációjában – akkor válik ez az ország birtokká. Hiszen az igazi, nem külsődleges birtoklása egy országnak fokozatosan következik be. Először egy meghatározott asztrális tartalom pecsételődik be az ország asztralitásába, aztán – a második fokon – ennek az asztrális pecsétnek az ország éteri erőibe való leereszkedése azzal, hogy végül a fizikai szintre lépjenek. Ha eléri a harmadik lépcsőfokot, megjelenik egy meghatározott terület, ahol az emberek karmikus közössége akadály nélkül tudja megvalósítani a feladatát, vagyis birtokba venni az „ígéret földjét”.

Vezető szellemi lények ilyen módon készítenek elő meghatározott területeket és helységeket, meghatározott feladatok végrehajtására. Először egy meghatározott területen egy asztrális burkot hoznak létre, amely éterivé válik, hogy végül fizikai emberekkel megtöltődjön. Így keletkeznek szellemi központok az emberiség történelmében. De eközben nem szabad a központokat és az embereket összekeverni. Sose felejtjük, hogy a hely szentelődik meg, és nem az emberek, akik ott összegyűlnek. Az embereknek csak a kötelezettségüket kell teljesíteni a megszentelt hely szellemében. És hogy teljesítik-e ezt a kötelezettséget, az emberi szabadságtól függ.

A szent helyeken létezik egy szigorú törvény. A megszentelt hely bosszút áll azokon, akik elárulják a szellemüket. Hiszen az életre kelt dogmatizmus már rövid idő elteltével is asztrális romláshoz vezet a szellemi élet számára kiválasztott helyen, az ott megengedett kompromisszum pedig sorscsapásokhoz, melyek lehetetlenné tesznek minden további cselekedetet ezek számára az emberek számára ezen a helyen. A szent hely minden hozzá méltatlant megsemmisít és kivet.

Így álltak a jeruzsálemi templom romjai, várva azoknak a méltó utódjaikra, akik a babiloni fogságba lettek vezetve. Ugyanígy kellett meghalni mindenkinek, aki nem bizonyult hűnek az isteni vezetéshez, amely Mózes által valósult meg a pusztában, amíg Józsué (Jesus Navin) vezetése alatt be nem lépett az „ígéret földjének” talajára. Másrészt pedig, Jahve kultusza mellett a romlott szellemiséghez kapcsolódóan a palesztin területen csupán alacsonyrendű kultuszok léteztek.

A „karma” általános fogalmával mindent nem lehet megfejteni. Csak ha úgy értjük a karmát, mint sok törvénynek a lét sok területén való együttműködési szövedékét, akkor férünk hozzá a valósághoz. És a karmában egyesült valóság törvényeihez hozzá tartozik a megszentelt hely fentebb említett törvénye is.

Ábrahám ideje óta Palesztina ennek a törvénynek a hatálya alatt állt. Ábrahám vándorlásának Palesztina földjén az volt az értelme, hogy megszentelje ezt a földet. Hiszen évezredekkel azelőtt lett arra kiválasztva, hogy azzá a talajjá váljon, melyre Jézus Krisztus lába lép.

De a palesztin terület jövőjének csírája nemcsak a vándorlások által helyeződött el. Ábrahám kutakat ásott (1Móz 26,17), oltárokat emelt (ugyanott 12,7 és 13,18); fákat ültetett, és „az Úr, az Örökkévalóság Istenének” (ugyanott 21,33) nevében prédikált. Más szavakkal vándorlásai során Jahve megismerésének és Jahve kultuszának központjait hozta létre. Vándorlásainak az új misztériumi áramlat, mégpedig Jahve áramlatának elterjesztése szempontjából is jelentősége volt, a vándorlásai helyszínén.

Ezen az úton egyre nagyobbra nőtt a „törzs”, melynek fejedelme Ábrahám volt. Különböző népek, néptörzsek emberei gyűltek köré, akikben volt egy közös: értették az új kinyilatkoztatást. És az alapot az új népesség kialakulásához épp Ábrahám prédikálása szolgáltatta. Jahve misztériuma mágnessé vált, mely vonzotta az embereket, akiknek a küldetése az volt, hogy egy új nép csírájává váljanak.

Ezáltal Ábrahám a szó segítségével egyesítette a palesztin terület embereit a jövő feladatával. Ugyanakkor nem a prédikáció volt az egyetlen, ami előkészítette a jövőt. Ezenkívül olyan cselekedeteket hajtott végre, melyek a három természeti birodalomban gyökereztek. Hiszen az általa felállított oltárok

állatok áldozására szolgáltak, a fák, melyeket ültetett és a kutak, melyeket ásott, olyan cselekedetek voltak, melyek a növényi és az ásványi (víz) birodalomra terjedtek ki. Ilyen módon a vándorlások során Ábrahám a jövőbeli feladatát négy eszközzel készítette elő: beszéddel, áldozatokkal, növényekkel és kutak ásásával, melyek a négy birodalomnak felelnek meg, „az ígélet földjének” emberi, állati, növényi és ásványi birodalmának.

Ábrahám e cselekedeteit nem ceremóniás formaságoknak kell tartanunk. Misztériumi cselekedeteket hajtott végre. Az ilyen cselekedetek értelmét akkor értjük meg, ha megfontoljuk, hogy a szellemi világ a fizikai világban a karma közvetítésével hat. A szellemi világ erői fizikai szinten csak akkor tudnak hatni, ha az emberi akarat hozzáférést tett számukra lehetővé. A teljes tudatossággal végrehajtott emberi cselekedetek jelentik a kaput az istenek földi cselekvéséhez. Így például a kútásás egy olyan helyen, ahol szellemi inspirációt éreztek, egy misztériumi cselekedet, amely lehetővé tette az inspirációs erő jövőbeni megjelenését ezen a helyen. Nem szabad azt gondolni, hogy Jézus Krisztus beszélgetése a samaritanus nővel véletlenül zajlott a Jákob által ásott kútnál. Az asszony, aki ebből a kútból mert vizet, képes volt lelkileg hallani Krisztust, mivel a beszélgetés annál a kútnál történt, melyet a távoli múltban misztériumi impulzusra ástak.

Nem szabad alábecsülni a fák ültetését, ha elképzeljük, hogy Pél miért csak azon a területen tudott hatni, ahol olajfák nőttek – magyarázatot a „Krisztus és a szellemi világ” (GA149) c. ciklusában adott Rudolf Steiner.

Ha most megvizsgáljuk Ábrahám életének lefolyását, megláthatunk négy eseményt, melyeknek az életében elsődleges jelentősége volt. A Melkisédekkel való találkozás, találkozás Mamré tölgyesében, Izsák születése és Izsák feláldozása – ezek Ábrahám életének legfontosabb eseményei, melyeknek nemcsak személyes jelentőségük van, hanem objektívan is meghatározzák a jövőt.

Amit feltétlenül tudnunk kell a Melkisédekkel való találkozásról, és a titokzatos lényről, melyet a Biblia ezen a néven ismer, Rudolf Steiner a Máté-evangéliumról szóló ciklusban közölte. De azt a találkozást még egy nézőpontból meg lehet vizsgálni, mégpedig Izrael prófétai hagyományainak kezdete szempontjából, amely Ábrahámmal kezdődött és Malakiással fejeződött be. Hiszen ez a tradíció abban a pillanatban kezdődött, amikor Melkisédek megáldotta Ábrahámot. Ugyanazt a képességet vitte rá át, melyet később, Izrael egész történelme folyamán áldás vagy felkenés által adtak át. Így Izsák megáldotta Jákobot, Mózes megáldotta Józsuét, Sámuel felkente Dávidot és megáldotta Nátánt stb. Ábrahám találkozása Melkisédekkel – ez ugyanakkor az izraeli prófétaság ősképe.

„Melkisédek szolgálata” volt az a kötelezettség, amelyet minden prófétának teljesítenie kellett az utódjával kapcsolatban.

A Melkisédekkel való találkozással kezdődött ennek a szolgálatnak a végrehajtása, vagyis Izrael történelme a szó valódi értelmében. Hiszen Izrael történelme egy út, amely a Melkisédekkel való prófétai vacsorától Jézus Krisztus tényleges vacsorájáig vezetett. Izrael történelmének kezdetén egy magas beavatott adott kenyeret és bort; a végén maga a Naplény adta a kenyeret és a bort. A Bölcsesség vacsorájától a Szeretet vacsorájáig – ebben áll Izrael történelme.

Miben áll a prófétálás ajándéka, melyet a leírt módon adtak át?

A szellemi világgal való egyesülésben a megismerés a kinyilatkoztatástól ugyanannyira különbözik, mint ahogyan a személyes tapasztalat különbözik a fizikai világban mások leírásától. Ahogyan a fizikai világban például lehet vándorolni vagy hallgatni más emberek beszámolóit, úgy a szellemi világban is lehet magunknak kutatni, vagy más lények kinyilatkoztatásait befogadni. Az első esetben az ember saját

erőfeszítései vezetnek; a második esetben pedig a szellemi lények kegyelme. Saját megismerésében az ember kutat, kinyilatkoztatásnál a szellemi világ hangzik.

A prófétálás ajándéka épp abban áll, hogy a kinyilatkozásokat képes befogadni. A próféták, a szó pontos értelmében, nem végeztek előzetesen kutatásokat a szellemi világban, hanem a szellemi világ nevében beszéltek. Ezért például az újramegtestesülés törvénye ismeretlen volt a próféták iskolájában. Nem nyilatkoztatták ki nekik. Csak az volt ismert, hogy a próféták ismét megszületnek, de hogy ez egy olyan tény, amelynek minden ember számára jelentősége van, nem volt ismert.

Ugyanakkor az Ószövetségnek nem mindegyik prófétának tekintett alakja volt valódi próféta. Így például Dániel a szó általános értelmében nem próféta volt. Beavatott volt, aki saját erőfeszítéseivel kutatta a szellemi világot. Tudott olvasni a szellemi világban, ráadásul saját kérdéseiből indult ki. Ezért a szellemi világ lényei „az akarat férfiújának” nevezték őt. Dávid király sem próféta volt, hanem egy olyan ember, aki saját erőfeszítéseinek köszönhetően tett szert érzékfeletti tapasztalatokra. Hasonlóképpen József is, Jákob fia, aki születésétől kezdve rendelkezett az „álmok értelmezésének” karmikus képességével, vagyis tudta olvasni a szellemi világ írását.

Azok pedig, akik „áldást” kaptak, prófétákká váltak. Ezt az áldást nem úgy kell elképzelnünk, mint pusztán jóakarát kifejezést, hanem egy olyan cselekedetként, amely az étertest egy meghatározott szervét: a lótuszvirágot mozgásba hozta. Akkor ezen a szerven keresztül tudott a szellemi világ beszélni. Így Melkisédek áldása következtében Ábrahám étertestében egy meghatározott szerv működni kezdett (ennek a szervnek fizikai kifejeződése is van). Ezáltal vált Ábrahám Izrael első prófétájává és a prófétai tradíciók megalapítójává.

De a fenti tények ellenére nem szabad arra a következtetésre jutni, hogy a prófétáknak kisebb volt a jelentőségük, mint a szellemi kutatóknak. A valóságban ez nem így van. Hiszen az a kinyilatkoztatás, melyet az emberiségnek a prófétákon keresztül adtak, sok esetben nagyobb jelentősége volt az emberiség számára, mint az egyes beavatottak kutatásainak.

Ezen túl, a beavatottak néha lemondtak a saját kutatásaikról azért, hogy az emberiségnek magasabb kinyilatkoztatásokat tudjanak átadni. Lemondtak a saját tudásukról azért, hogy rajtuk keresztül a szellemi világ hangozhassék.

Az ilyen lemondásnak köszönheti az emberiség az olyan kinyilatkoztatásokat, amelyeket Ézsaiáson keresztül kapott. Ézsaiás esetében az ősi misztériumok magas beavatottjával van dolgunk, aki Izraelben prófétaként jelent meg. Rudolf Steiner közölte velünk azt a fontos tényt, hogy a misztériumok néhány beavatottja Izraelben prófétaként jelent meg. Az ilyen próféták közé tartozott Ézsaiás is.

Másrészt nem juthatunk olyan következtetésre, hogy a saját tudás és a kinyilatkoztatás kölcsönösen kizárják egymást egy adott élet határain belül. A valóságban egy adott életen belül léteztek a kinyilatkoztatás és a megismerés szakaszai. Sőt szellemi világhoz való viszony két fajtájának bonyolultabb kölcsönhatása is előfordult. De ezeknek a bonyolultabb helyzeteknek a megvitatása a közvetlen feladatunktól messzire vezetne; általánosságban az az igazság, hogy a próféták az elmondottak értelmében voltak a kinyilatkoztatások közvetítői.

Így Ábrahám Melkisédekkel való találkozásának pillanatától kezdődött a kinyilatkoztatások vonala Izrael sorsában. Ez egy önálló vonal volt a szellemi világgal való egyesülésben, amely az ősi misztériumoktól mélyen különbözött. Hiszen Egyiptom misztériumaiban például a háromnapos templomi alvás során kiszabadították az embert a fizikai testéből; Izraelben a szellemi lényeknek egészen a fizikai testig való leereszkedéséről volt szó.

A misztériumokban az asztrálest bepecsételte a fizikai testből kiemelt étertestbe a templomi alvás során szerzett érzékfeletti élményeit; az izraeli szellemi áramlatokban pedig ellenkezőleg, az étertest segítségével a benyomásokat a fizikai testben tartózkodó Ének adták át.

Ilyen módon Izrael tradíciója akkor kezdődött, amikor Melkisédek, aki Sém étertestében tartózkodott, Ábrahámnak kenyeret és bort adott és megáldotta őt, vagyis erős impulzust vitt Ábrahám étertestébe. És Mózes a nagy Zarathusztra étertestét fogadta magába, hogy lehetőséget adjon arra, hogy az izraeli szellemi életbe egy új hatalmas kinyilatkoztatás áramolhasson.

Az asztrálestnek köszönhető megismerést „levegő-megismerésnek” vagy „szellem-megismerésnek” nevezzük, a misztériumi beavatást pedig „szellemből vagy levegőből való újjászületésnek”.

Azt a megismerést pedig, amely Izraelben az étertestnek volt köszönhető, „víz-megismerésnek”, és az új tudatot, ami ennek köszönhetően ébredt fel, „vízből való születésnek” hívták.

A templom éjszakai sötétségében zajló ősi misztériumi beavatás vonala Lázár beavatásával fejeződött be, amelyet Krisztus nappali fényben hajtott végre. Akkor Krisztus mint a levegő-megismerés áramlatának magas fokú beavatottja lépett fel. Ugyanígy Krisztus volt Az, Aki a víz-megismerést lezárta, mivel éjszaka beavatta a fizikai testétől megszabadult Nikodémuszt. Akkor hangzottak el szavai a két áramlat egyesülésének szükségességéről: az embernek vízből és levegőből kell újjászületnie. És ahhoz hasonlóan, ahogy Krisztus a misztériumi beavatást az éjszaka sötétjéből nappali fényre vezette ki, az izraeli beavatást a nappali fényből az éjszakai tudat területére irányította.

Ábrahám és Nikodémusz – azok a nevek, amelyek az izraeli beavatás vonalát fémjelzik. Nikodémusz egyúttal az új éjszakai beavatás beavatottja, amivé a nappali beavatás vált, ahhoz hasonlóan, ahogy Lázár az új nappali beavatás beavatottja volt, amivé az ősi éjszakai beavatás vált.

A mód, melyet így neveztek: „Melkisédek módján”, Krisztusnak Nikodémusszal való érzékfeletti beszélgetése során zárult le, és ezzel el is érte a célját – Krisztushoz vezetett. De az, amit az absztrakt „mód” kifejezéssel illetünk, a valóságban sorsot jelent, Izrael sorsát, amely Ábrahámot a megfelelő helyre vezette.

Míg a kinyilatkoztatások vonala Izraelt Krisztushoz vezette, addig a fiú születésének ígérete is benne volt. És Ábrahám öregségében éppen a fiú ígéretét élte át életének második hatalmas eseményében, a Mamré tölgyesében való találkozáskor. Ennek a találkozásnak a jelentőségéről már az első vizsgálatnál is szó volt, a három beavatott állandó hatásának tényével kapcsolatban. Itt csak arról van szó, hogy aláhúzzuk, hogy Ábrahám és Sára fiú születésének ígéretét kapta.

Ezekről a dolgokról nehéz élesen körvonalazott fogalmakban beszélni. De a szerző mégis igyekszik erre, hiszen ez az idők parancsa. Ugyanakkor vannak dolgok, ahol ez annyira nehéz, hogy fennáll a veszélye annak, hogy elmosódottan beszéljen. De ez nem a gondolatok elmosódottsága, hanem az azokat kifejező eszköz tökéletlensége. Ebben az esetben az a helyzet, hogy minél világosabban kell kimondani azt az igazságot, hogy az Ábrahámnak megígért fiú egyidejűleg az örök Fiú megszületésének ígérete is. Ábrahám számára – és objektívan az egész emberiség számára – a fiú nemcsak az ő személyes életének eseménye, hanem egy egy valós eseményen keresztüli kinyilatkoztatás. Izsák születése önmagában egy kinyilatkoztatás volt, amely Ábrahám lelkében az örök Atya és örök Fiú kapcsolatának megértését ébresztette fel.

Hogyan volt ez lehetséges?

A léleknek a földi születéshez való leereszkedése fokenként történik. A szokott profán tudat ennek a leereszkedésnek csak az utolsó fokával érintkezik. Ez a tudat a születést csak fizikai szinten érzékeli –

ami a születés folyamatának csupán legalacsonyabb foka. Hiszen mielőtt a lélek eléri a megjelenések világát, áthalad az imaginációk, inspirációk és intuíciók világán. A múltban ez a leereszkedés nem mindig maradt rejtve a szülők tudata előtt; a jövőben szintén nem marad ilyen. A múltban az emberek képesek voltak tudatosan átélni a születés folyamatát, mielőtt az a fizikai világot elérte volna. A leszálló lényt még az érzékfeletti világban felismerték. Ezért az emberek képesek voltak valódi nevet adni az új földi embereknek. A név azt az ismeretet fejezte ki, amely az érzékfeletti világban megnyilatkozott a leszálló lényen keresztül.

A jövőben, mégpedig az európai Keleten – ismét megjelenik ez a képesség. Az eugenikus okkultizmus olyan formában terjed el, hogy egyre több olyan ember lesz, aki a születés folyamatában annak nemcsak legalsó, hanem az érzékfeletti fokozatait is érzékelni fogja. Nemcsak azt fogják tudni, hogy születni fog egy ember, hanem azt is, hogy milyen feladatra születik. Képesek lesznek meghallani a leszálló lélek misszióját, belső szavát. És ismét olyan neveket fognak keresni, amelyek megfelelnek ennek a szónak. Ez lesz a karma ismerete.

De a karma – valami kettős dolog. Egyik oldalról: a korábbi bűnök vezeklése. Ilyen a földi karma, amely a bűnbeeséssel kezdődött. De van egy égi karma, amely minden emberi lélek ősképe. Hiszen minden lélek – az Atya eszméje, ideája, amely örök csillagként az összes inkarnáción keresztülfénylik. És a létezés, a földi karma értelme éppen abban áll, hogy a jövőben az időbeni, földi karma összhangban álljon az örök égi karmával.

Ha a lélek születését a Földön teljes tudatossággal várják, akkor intuíció és inspiráció közvetítésével megnyilatkozhat, mielőtt karakterként, temperamentumként és testi alakként megmutatná magát. Így Izsák Énjének segítségével Ábrahám megismerte a Fiú áldozatának eszméjét. Izsák születésében Ábrahám megismerte az örök Fiú földi Születési Misztériumát és Áldozati Misztériumát. A Fiú áldozat titkát Izsák csillaga nyilatkoztatta ki neki. És ez a kinyilatkoztatás Izrael egész történelmének központi magvává vált.

Gyakran analógiába hozzák a halált és a beavatást. Könnyű észrevenni, hogy a szférák, melyeket az ember a halál után bejár – ugyanazok, mint amelyekbe beavatás segítségével lép. De ritka, amikor tudatosodik, hogy a születés is lehet beavatási folyamat. És ez mégis így van: ahhoz hasonlóan, hogy az emberi tudat felemelkedésének útja a halál utáni felemelkedés lépcsőfokainak felel meg, a szellemi világ kinyilatkoztatásainak leereszkedési lépcsőfokai a születéshez való leereszkedés lépcsőfokainak felelnek meg.

Mivel a prófétai tradíciókban éppen kinyilatkoztatásról van szó, ezért azt a születésben, és nem a halálban élik át. A halálnak nem volt nagy jelentősége az izraeli szellemi élet számára; csak a születés kapuján ragyogott át a szellemi világ fénye. Ezért felesleges, hogy a Bibliában azt a bölcsességet keressük, amely a halál kapuján keresztül ragyog; de az emberiség semmilyen ősi emlékében nem találjuk a szellemi világ oly ragyogó kinyilatkoztatását a születés kapuin keresztül, mint a Bibliában.

Így Ábrahámnak is a Fiú születésének titka nyilatkozott meg Izsák születésén keresztül. A születés számára egy olyan beavatási folyamat volt, amely Izrael egész történelme szempontjából döntő jelentőségű volt.

De a jövő számára még nagyobb prófétai jelentőségű volt Ábrahám életének az az eseménye, amikor kész volt feláldozni saját fiát az oltáron. Ez az esemény Izrael eszméjének a prófétai összefoglalása. Az eszme imaginációjának a nép külső történelmében való kifejeződése. Nemzedékek tekintettek ezután a saját fiát feláldozó atyára, és ezen keresztül készítették fel a lelküket a Golgotai Misztérium megértésére.

De ahhoz, hogy megértsük ezt az eseményt (és ne csak a prófétai értelmében, hanem emberi tettként is), még egyszer meg kell néznünk az Isteni Háromságot, mégpedig az emberi szabadsághoz való viszonyában.

A Háromság a konkrét okkultizmus számára nem „fogalom” vagy „princípium”, hanem három kozmikus szféra kölcsönhatása. Felül az Atya szférája hat, ahol az ősideák fogannak; középen hat a Fiú szférája, ahol az Atya szférájából lejövő ideákba élet lehelődik, ez a kezdeti élet szférája. A Fiú szférája alatt hat a Szellem szférája, ahol az Atyai eszmék, melyek a Fiú szférájában étellel lettek felruházva, formát öltenek, vagyis ősképekké válnak.

Ily módon beszélhetünk az ősideák, a kezdeti élet és az ősképek szféráiról.

Az emberi megismerés folyamata azonban épp ellentétes az isteni alkotófolyamattal. A gondolat ereje az ember számára a Szellem szféráját teszi megismerhetővé, ahogyan az érzés a Fiú szférájáig emelkedhet, és csak az akarat képes az Atya szférájáig eljutni az intuíción keresztül.

A Szellem szférája a konkrét érzékelés előtt úgy áll, mint a szivárvány minden színével elöntött és beragyogott kör; hiszen a szivárvány a Szellem szférájának egészen az érzéki észlelésig leereszkedő imaginációja. A Fiú szférája pedig úgy jelenik meg, mint egy fehérés-kékes felhő-képződmény. Hiszen ez a szféra nem tartalmaz semmilyen formát. Ez egy hangzó felhősség.

Az ősi indusok megismerésükben a Fiú szférájáig jutottak, vagyis a formák hiányának szférájáig, a formák halálának szférájáig; de nem tudtak felemelkedni az Atya szférájáig, vagyis a Feltámadás szférájáig.

Ez csak a kereszténységben vált lehetővé, azután, hogy Krisztus a halálon keresztül felment az Atyához, hogy „azok is ott legyenek vele, ahol Ő van”^{*}.

Az emberi tudat más-más viszonyban áll ezzel a három szférával. Így például az Atlantisz utáni harmadik korban szabadság csak a Szellem szférájában lehetett. Csak a gondolatokban lehetett szabad az ember. A Fiú és az Atya szférái zárva voltak az emberi szabadság számára, csak az újszövetségi időkben, vagyis a Golgotai Misztérium után nyílt meg az emberi szabadság számára a Fiú szférája annak köszönhetően, hogy Krisztus lett a Karma Ura. A jövőben ez az Atya szférájával is végbemegy. De az ószövetségi időkben az emberi szabadságnak csak a Szellem szférája számára volt jelentősége.

De Ábrahám olyan személyiség volt, aki az Atya szférájának intuitív megismeréséig emelkedett. Ez abban a fontos pillanatban történt, amikor Izsákkal felemelkedett a hegytetőre, hogy feláldozza a fiát. Ábrahám a tudatnak azon a fokán állt, amikor az akarat intuícója az egész lényét uralta. Abban a pillanatban, amikor felemelte kezét, hogy Izsákot feláldozza, tudata az Atya szférájában volt; nem ő emelte fel a kezét, hanem a világ örök kezdeti alapja: az Atya. Hiszen az Atya szférájában nem volt szabadsága, nem volt választása.

És ahogy Ábrahám örök Atya-minőségben áldozatra emelte a kezét, úgy Izsák ebben a pillanatban örök Fiú volt. Hiszen nem állt ellen annak, hogy feláldozzák. A Fiú inspirációjával volt betöltve. Tudata a Fiú szférájában tartózkodott, ahol hasonlóképpen nem volt még szabadság.

Ily módon mondhatjuk, hogy Izsák Ábrahám általi feláldozása nemcsak prófétai módon volt szimbolikus, hanem valójában az Atya gondolata volt jelen Ábrahám akaratában, és az életét örökre átadó Fiú áldozathozatala volt jelen Izsák érzésében. Ugyanakkor az Atya és a Fiú ebben a pillanatban valóságosan jelen volt fizikai szinten – az áldozati Halál és Feltámadás valós próféciajaként. Hiszen az a folyamat, amely Izsák áldozatbemutatásakor lezajlott az akaratban és az érzésben, nemcsak a jövő

* utalás Jn 17,24-re (ford.megj.)

áldozati halálra, hanem a Feltámadásra is utal. Annak köszönhetően, hogy az áldozat nem lett elfogadva, Ábrahám belül a fia feltámadását élte át. Hiszen akaratában Ábrahám már feláldozta Izsákot; azt, hogy ennek ellenére Izsák élve maradt, a feltámadás csodájaként élte meg.

Izsák áldozati bemutatása Ábrahám életének központi eseménye. Ebben az eseményben világosan érzékelhetően jelent meg Ábrahámnál az Atya eszméje és Izsák Fiúi áldozata. Ezáltal beteljesedett Ábrahám prófétai missziója.

Ha most Izsák életútját vizsgáljuk meg, akkor felfedezzük, hogy ő főképpen egy dologra törekedett, az atya dolgának megújítására ott, ahol az romlásba fordult. Így Izsák vándorolt, és megnyitotta a kutakat, melyeket Ábrahám ásott, de amelyek kiszáradtak. Az apa kiszáradt kútjait ismét vízzel telítette – ez a kép az, ami lehetőséget ad, hogy mélyebben megértsük Izsák lényét. Ezért azt is mondhatjuk? Ahhoz hasonlóan, ahogy Isten Fia életet lehel az Isteni Atya gondolataiba, úgy keltette Izsák életre atyjának, Ábrahámnak a kútjait.

„Majd ismét kiásta Izsák azokat a kutakat, amelyeket apjának, Ábrahámnak az idejében ástak, de Ábrahám halála után a filiszteusok betömtek, és ugyanúgy nevezte el azokat, ahogyan apja nevezte őket.” (1Móz 26,18)

Ezek „az élő víz kútjai” Izsák életének legvilágosabb és legmélyebb képei. Hiszen Izsák életfeladata abban állt, hogy életet vigyen abba, amit Ábrahám megismert. Az volt a feladata, hogy fogadja be élettestébe azokat az impulzusokat, amelyeket Ábrahám az asztráltestében hordott. Mivel az élettest az emlékezet hordozója, Izsák egy élő tradíciót alkotott meg: „az élő vizet”, amelyet nemzedékek ittak. Izsák a kiásott kutakat ismét atyja régi nevein nevezte: megőrizte a múltat. De nem ez volt az egyedüli feladata. A jelenben is kereste az élő víz forrásait. Hiszen ez volt a valódi tradíció értelme: nemcsak ismét kiásni a kiszáradtat, hanem a jelenben is ásni, hogy megtalálják „az élő víz forrásait”.

Hiszen az izraeli szellemi élet nemcsak abban állt, hogy leírják azokat a kinyilatkoztatásokat, melyeket Ábrahámon keresztül kaptak, és aztán átadják azt nemzedékről nemzedékre, hanem abban is, hogy megjelenjen sok próféta, akik meg tudják majd találni – mind a maga idejében – az inspiráció „élő vizének forrását”. Hiszen az igazság folyékony állapotban található, a forrásnak mindig friss vizet kell adnia, másképp a víz állott lesz, és nem élő, ahogyan ez az írástudókkal és a farizeusokkal történt. Az írástudók és a farizeusok épp azok voltak, akik az élő igazságot halott tradícióra cserélték. Karmikusan az volt a feladatuk, hogy az igazság áramát befagyasszák az időben, és a morális fantázia terét külső becsületességre korlátozzák, és hogy ezzel az izraeli szellemi életben keresztet emeljenek, amelyre majd Krisztust kell feszíteni.

Hiszen Golgota fakeresztje csak külső kifejeződése volt annak a szellemi ténynek, hogy Izrael már régen előkészítette a Messiás számára a keresztet – a megmerevedett megismerés és a megmerevedett moralitás alakjában.

Ha összehasonlítjuk Ábrahám és Izsák életútját, akkor egy mindkettőjükben megjelenő vonást találunk, mégpedig: Ábrahám is és Izsák is kivételesen engedelmesek voltak a szellemi világnak. Nem a szabadság kikiáltói voltak, hanem engedelmeséget hoztak a világba. Hogy ezt jobban megértsük, – a korábbi fejtegetés szellemében – figyelembe kell venni, hogy az Atya és a Fiú képviselői voltak. Mivel az Atya és Fiú képviselői voltak, ezért nem lehettek szabadok a harmadik Atlantisz utáni kultúrkorszakban. Másképp állt a helyzet Jákobnál. Ábrahámmal és Izsákkal ellentétben a szabadság impulzusát hozta Izrael történelmébe. Hiszen ő a Szellemet képviselte, melyben szabadság volt.

Ábrahámnak a szellemvilághoz való konkrét viszonya ellentétes volt Jákob viszonyával. Ábrahám akarata az Atya szférájából volt pulzálva, és az onnan jövő kinyilatkoztatási áramlat a gondolkodásába lépett. Akaratból a gondolkodásba-: ez volt Ábrahámnál a kinyilatkoztatás útja.

Jákobnál pedig fordítva, a gondolkodás egészen az akaratig szállt alá. Mivel a gondolkodásban már (azok miatt az okok miatt, melyekről korábban volt szó) lehetséges volt a szabadság, így Jákobnak a gondolkodás által felébresztett akarata szabad volt.

Ábrahám útja a Szellemtől az Atyához vezetett. Saját küldetését Ábrahám abban a pillanatban töltötte be, amikor teljesen megadta magát az Atyának. Ez a pillanat volt az ő életútjának legmagasabb foka.

Jákob útja, ellenkezőleg, az Atyától vezet a Szellemhez. Az ő életútjának legmagasabb pontja a szabadság legmagasabb fokának az elérése volt, amikor az Isteni küldöttel vívott éjszakai szellemi harca után győzelmesen más irányt adott a sorsának. Szabadság a Szellemben: ez volt Jákob hozzájárulása Izrael történelméhez.

Jákob a lehető legnagyobb mértékben magába fogadta a luciferi impulzust. Befogadta és átalakította, de nem vetette magát neki alá. Hiszen Jákobnak az Isten küldöttével vívott szellemi harccal mindenekelőtt lázadás volt, tüntetés, de mivel végződött ez a harc? „Nem engedlek el, amíg meg nem áldasz”- ezek a szavak vezetik a harc utolsó stádiumát.

És Isten küldötte megáldotta Jákobot, vagyis elismerte a luciferiség átváltozásának tényét Jákobban. Hiszen az isteni hierarchiáknak a luciferiség ellen vívott harca nem abban áll, hogy erővel legyőzi, hanem abban, hogy belülről átváltoztatja.

A felső hierarchiák lényei áldozati cselekedeteket hajtanak végre, melyek Lucifernél elragadtatást és szeretetet idéznek elő. A luciferiség áldozati cselekedetekkel „hárítható el”; belül szeretetté változik át, melyet számára ők sugalmaznak. „Nem engedlek el, amíg meg nem áldasz” – ezek az átváltoztatott luciferiség szavai. A Szellem iránti szeretet, amely nem akar visszavonulni, amíg a Szellem be nem fogadja őt, képezi az átváltoztatott luciferiség lényét. Jákob volt az, aki a Szellemet nem belső vagy külső szükségszerűségből, hanem szabadságból kiindulva követte a sorsára döntő jelentőségű éjszakai szellemi háború után a Jordánon való átkeléskor. Azt követően szeretetből kiindulva követte a Szellemet. Ezért lett a neve Izrael, és neve annak a népnek a nevévé, vagyis meghatározásává vált, amelyben Jézusnak meg kellett születnie.

Hiszen a Szellem iránti szabad szeretet volt e nép történelmének a célja, a törvény fájának jövendő gyümölcse. A lelket ez a Szellem iránti szabad szeretet tette befogadóvá Krisztus földi jelenlétének ténye számára. Hiszen Izrael-Jákob szabadsága készítette a halászokat a Genezáreti tónál arra, hogy elhagyják hálóikat és hajóikat, hogy Azt kövessék, Akit nem az Írás és a próféták prófétálása alapján, hanem a szerető szívük alapján ismertek meg. Hiszen nem kérdezték, honnan van Ő, és milyen anya és apa Fia, szeretetből választották az Ő útját, hiszen a halászok a Genezáreti tónál Izrael gyermekei voltak.

Izrael-Jákobban egyesülve élt az Atya gondolata Ábrahámban és a Izsáknak a Fiúi áldozata, mint a Szellemben való szabadság; benne Izrael gondolata és élete egy olyan erőre tett szert, melyet csak a szabadság képes megadni. Hiszen nem az erőfeszítésekre való képesség jelenti a szellemi világban az igazi erőt, hanem a szabadságból ható akarat.

Nem szabad azonban azt gondolni, hogy Jákobnak ez a jellemzése ellentmond annak, ami a jelen tanulmány második vizsgálatának (fejezetének) elején található. Inkább azt kell megfontolni, hogy Jákob Izsák fia volt, vagyis szabadsága az Izsákra felülről alászálló isteni szeretetnek való engedelmesség leánya volt.

És Jákob csak mint Izsák fia tudta a Szellemben felgyújtani azt a személyes szeretetet, amelyről szó volt. Ha Izsák és Ábrahám nem előzte volna meg Jákobot, akkor Jákob szabadsága csak lázadás lett volna. Ha Jákob Ábrahám fia lett volna, és nem Izsáké, akkor fanatikus törvénytisztelő lett volna. Csak azáltal válhatott Jákob azzá, amivé vált, hogy a harmadik volt. Ábrahám gondolata és Izsák szeretete benne szabad személyiséggé vált. Ha első lett volna, akkor Jákob a féktelen önkény megtestesítőjévé vált volna; ha második lett volna, akkor fanatikus törvénytisztelővé, harmadikként a szellemi erő, vagyis a Szellemben való szabadság hordozójává vált

Így Izrael-Jákob Izrael történelmének kezdetén egy olyan alakként áll, amely nem alaptalanul adta nevét annak a népnek, amelynek a sorsa adja az Ószövetség tartalmát. Ezért a következő vizsgálatot Izrael-Jákobnak kell szentelnünk.

IV. JÁKOB SZELLEMI GYŐZELME

1. A hazugság keletkezése az emberben és a kozmoszban

Jákob életútjának vizsgálatakor a szemünkbe tűnik annak alapvonása, hogy már az első lélegzetvételekor is harcba kellett szállnia. Születésekor az elsőszülöttség jogáért kellett Ézsau ellen harcolnia; az elsőszülöttség belső jogáért kellett harcolni bátyjának külső joga ellen; harcolnia kellett a szeretett Ráhelért; húsz év nehéz munkát kellett kibírnia Lábánnál, hogy joga legyen visszatérnie a hazájába, melynek kapujánál kellett kibírnia a legnagyobb harcot – az Isten Küldöttjével való harcot. Joggal mondhatjuk, hogy Jákobnak ki kellett harcolnia az igazi sorsát: semmit sem kapott ajándékba, mindent az akadályok legyőzésével kellett elérnie. Jákob igaz sorsát mintha igaztalan helyzetek és tények övezete vette volna körül; hogy elérje az igazat, minden alkalommal utat kellett építenie az igaztalan rétegén át.

Ez volt a szülői házban való helyzetével, ahol igazi elsőszülött fiú volt abban az értelemben, hogy jogosult volt az "áldásra", mint apja szellemi örökségére; ugyanakkor a külső körülmények ellentétben álltak ezzel a szellemi ténnyel. Hasonló módon hazugsággal kellett szembenéznie, amikor Ráhelnek udvarolt: becsapásként Leát vezették be hozzá a sátorba. Sokáig kellett várnia, amíg az igazi felesége nem szült neki fiúkat, akikkel belső kapcsolatban érezte magát. József és Benjámín az utolsó fiai voltak, és az egyedüliek, akiket szeretett. De itt is a hazugság fala jön létre a fiai és ő közte. Józsefet Egyiptomba adták el, de az apa sok évig abban a meggyőződésben élt, hogy egy vadállat tépte szét. Végül Benjámint is fel kellett áldoznia, hiszen azt gondolta, hamisan, hogy ez lesz a faj megmentéséért a fizetség, melyet az ismeretlen egyiptomi kért.

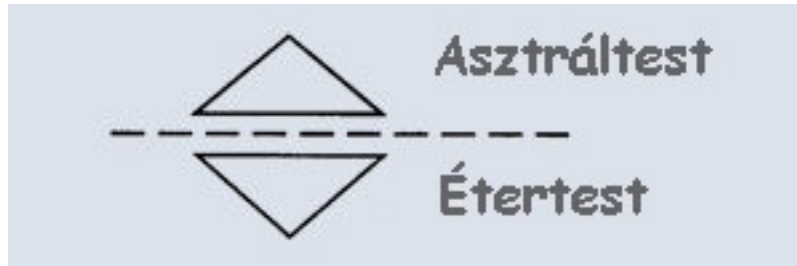
Ezek a tények világosan megmutatják, hogy Jákob sorsának útja a hazugsággal való ütközést reprezentálja. Az ő igaz útján minden kapu hazugságok közé volt szorítva; életének minden, a küldetését jelző ténye a hazugság rétegével volt borítva. Jákob sorsmenetének megismerése a legmegrázóbb élmények közé tartozik, amelyeket a bibliai eseményekből kaphatunk. Hiszen a sorsnak ezen az útján nemcsak az emberiség, hanem a kozmosz karmikus tragédiájának hatalmas összefüggései is megnyilatkoznak.

Jákob életének ismertetett tényei természetszerűleg ahhoz a kérdéshez vezetnek: miért volt Jákob sorsa ilyen? Mi a karmikus alapja ennek a sorsnak?

Az előző vizsgálatban rámutattunk Jákob lelki életének luciferi elhajlására. Ez az elhajlás abban áll, hogy az asztráltest függetlenedik a környező szellemi világtól. Ez annak következtében történik meg, hogy az ilyen asztráltest erős szimpátia és antipátia érzéseket bocsát ki magából, amelyek az asztráltestet egyfajta füsttel, egyfajta ködréteggel veszik körbe. Az asztráltest körül egy felhő-övezet keletkezik. Ez az

övezet elhatárolja az asztráltestet az őt körülvevő szellemi világtól, és ez az oka annak, hogy függetlenedik attól.

De ez a szimpátia és antipátia nem az Angyallal hanem a luciferi Angyallal való közös életből keletkezik. Ez utóbbi az embereket olyan módon inspirálja, hogy inspirációit nem az emberi Én kapuján át árasztja be, hanem közvetlenül az asztráltestbe, vagyis mélyebbre hat, mint a rendes Angyal. Emiatt inspirációinak árama – mivel nem kapcsolódik be az ember lényének mindkét tagja – egyenesen az étertestbe áramlik le, ahol önmaga ellentétévé válik. Hiszen az emberi lénytagok vonatkozásában a tükrözés törvénye érvényesül. Ha például az asztráltestben a tudatban egy háromszög él, ami csúcsával felfelé áll, akkor (ha az Én beavatkozásának következményeképpen nem helyesen megy le, akkor) az étertestben egy csúcsával lefelé álló háromszöggé tükröződik.

Így a luciferi Angyal a hazugság okává válik. Az asztráltestet az őt körülvevő szellemi világhoz képest önállóvá teszi, hogy teljesen a maga hatása alá vonja. Akkor inspirálja őt, ráadásul ez az inspiráció az étertestbe való leereszkedéskor hazugságot idéz elő. Ennek a folyamatnak a következtében az étertest hamis imaginációk övezetével lesz körbevéve. Egy olyan szféra keletkezik körülötte, amelyet a luciferi Angyal árasztott az asztráltestébe.

A luciferi Angyal nem hazugságot inspirál neki; az inspirációja teljes jelentőséggel bír az asztrális világban. De a mód, ahogyan ezt csinálja, igaztalanságot hív elő az étertestben. Ez az igaztalanság az étertestet körülvevő övezetbe tömörül. Ez az övezet a fény számára áthatolhatatlan; árnyékokat vet az étertest belsejébe. Így megy végbe az étertest egy bizonyos részének elsötétülése. És ez a félhomály lesz az a tér, ahová be tud lépni Ahrimán. Az ahrimáni doppelgänger az étertestnek azokban a részeiben fészkel, amelyek a luciferi Angyal által elsötétültek. Így Ahrimán Lucifer karmájaként lép elő.

Az ahrimáni doppelgänger – ez egy olyan lény, aki gyakran kifinomult értelemmel rendelkezik, beragadva az elsötétült Asztráltestbe és Étertestbe, az étertest része. Onnan sötétítően hat az ember tudatára. Ugyanakkor az ahrimáni doppelgängerből induló homály nemcsak a fény hiánya. Inkább egy ellenfény vagy egy ellen-intelligencia a hierarchiák intelligenciájával szemben, amelyhez a tisztán emberi intelligencia is tartozik, mint a negyedik hierarchia intelligenciája. Míg a luciferi Angyal beárnyékolja a hierarchiák fényét, úgy az ahrimáni doppelgänger aktív sötétséget terjeszt, amely kioltja a szellemi tudatot az objektív valóságban, és a környező fizikai objektív világban hazugságot terjeszt. Eredményképpen a luciferi Angyal által előidézett szubjektív valótlanság az ahrimáni doppelgängernek köszönhetően objektív hazugsággá válik.

Ilyen a hazugság keletkezésének folyamata az emberi sorsban. A Kozmoszban szintén hasonló folyamat játszódik. Először is a hierarchiák világát mint az Istenségből áramló fényt kell elképzelnünk. És itt a világ fényének belsejében Lucifer oppozícióba kerül az istenekkel annak kapcsán, hogy milyen módon kell az emberiséget az Isteneknek vezetni. Ő az emberiséget másképpen akarja vezetni, mint ahogyan ezt az istenek teszik (I. II. vizsgálat) Emiatt Lucifer akadályává válik az istenek fénye számára. A szellemi világból árnyat bocsát le. Ez az árnyék Ahrimán számára kozmikus támadási pontot biztosít az evolúcióba való belépéshez. Hiszen a Lucifer által vetett árnyék nélkül Ahrimánnak egyáltalán nem lett

volna lehetősége, hogy beavatkozzon a fejlődésbe – állandóan elnyomva és megvakítva lett volna a hierarchiák fénye által. Nem tudott volna hatni, hiszen nem lett volna tere a tevékenységének, és nem tudott volna szemlélődni, hiszen a hierarchiák fénye Ahrimán tekintete számára áthatolhatatlan. De mivel Lucifer fénytől mentes teret hoz létre, olyan talaj keletkezik, ahol Ahrimán megtelepedhet.

Milyen módon képzelhetjük el azt az „árnyékot”, amelyet a Kozmoszban Lucifer idéz elő?

A Nap nemcsak nappal világít, hanem éjjel is. A nappali fényét fizikailag, az éjszakai fényét szellemileg lehet érzékelni. Lucifer volt az, aki a Nap szellemi ragyogását lejjebb hozta. Így a Nap szellemi fényének egy része fizikaivá vált. De a Napnak ez a fizikai fénye a szellemi világban árnyék, amely a Napról esik alá. A Nap látható fénye a Kozmoszban: ez a luciferi árnyék.

De annak a ténynek, hogy Lucifer a tevékenységét lejjebb hozta, fontos következményei voltak a Föld éteri organizációja számára. Mégpedig az említett tükrözési törvény miatt a Föld körül egy éteri szféra, egy övezet képződött, ahol a szellemi világ igazságainak valótlán tükröződései veszik körül a Föld éteri testét. Luciferi szféra veszi körül a Földet (l. Rudolf Steiner 1923.okt.7-i előadását „A Húsvéti imaginációról”, GA229), amely a földi léte a szellemi Nap árnyát bocsátja.

Ahogy már mondtuk, a Lucifer által vetett árnyék segít Ahrimánnak, hogy beavatkozzon mind a kozmikus, mind a földi létesülésbe. A Föld: élő lény, van egy ahrimáni doppelgängere, ahhoz hasonlóan, mint az egyes embernek. A 8. szféra, amelyet Jahve távol tart a Földtől: ez a Föld ahrimáni doppelgängere*. Lucifer árnyékában a Föld ahrimáni doppelgängereként keletkezik a Kozmoszban a 8. szféra.

* A II vizsgálatához (fejezethez) tett megjegyzésben rámutattunk annak alapjára, hogy miért nem helyénvaló Lucifernek a 8. szférához való viszonyáról beszélni. Itt válik ez érthetővé.

A 8 szféra szubsztanciáit és alapvető tulajdonságait illetően a második vizsgálatban (fejezetben) Jahve Elohim missziójával kapcsolatban volt szó. De milyen módon képzeljük el a luciferi szférát?

2. Luciferi szféra

Valamely szférát a Kozmoszban megérteni: ez azt jelenti, hogy képesek vagyunk válaszolni a kérdésre: milyen morális-szellemi intenciók adják az alapját? Hiszen a szellemi valóság külső leírásának semmi értéke sincsen, ha nem egy meghatározott igazság képét adja. A konkrét tényeknek csak annyiban van jelentőségük, amennyiben az igazság megértését szolgálják; a beavatás nem az érthetetlen tények mennyiségének megsokszorozódását jelenti, hanem a bennük megnyilatkozó titkok megértését. Nem a tények panorámájának pusztá látása, hanem az azokba behatoló tudás a beavatás célja. Hiszen a beavatási út egy olyan út, amely a kozmikus intelligenciával való egyesüléshez vezet, vagyis a szellemi hierarchiák szándékainak megismeréséhez. Természetesen ezek a szándékok az érzékelhető természet szimptomatikus tényei alapján válhatnak megérthetővé, de a tények eközben meghatározott morális-szellemi igazságok kifejezésének szimptomatikus eszközei.

Hasonlítsuk össze például az érzékfeletti világok leírását, ahogyan az pl. Charles W. Leadbeater könyveiben („Asztrális világ”, „Mentális sík” stb.) szerepel, ezeknek a világoknak a Rudolf Steiner által adott leírásaival. Míg Leadbeater az érzékfeletti világokat olyan módon írja le, hogy az olvasó gondolkodásának erőfeszítése nélkül gazdagítja az emlékezetét néhány ténnyel, addig Rudolf Steiner az érzékfeletti világokat úgy ábrázolja, hogy az olvasó megismerheti e világok morális-szellemi értelmét, vagyis gazdagítva érzi magát az okosságában. A beavatás rózsakeresztes princípiumának (a

rózsakereszttest eredeti, és nem tradicionális értelemben véve) célja a lét nagy titkainak megismerése. Ez a princípium magától értetődően nincs még kimerítve, hiszen a nagy beavatottaknak nemcsak tudásuk van, hanem ők a szeretet- és áldozat-minőség hordozói is, de az alapot a megértés kiterjesztésének michaeli princípiuma képezi.

Ezért ha a luciferi szféra mögötti morális-szellemi intenció kérdését tesszük fel, akkor az nem intellektuális spekuláció, hanem csak szellemi mozgalmunk fentebb ismertett alapelveinek hűséges betartása.

Az emberiség kulturális életében az akaratnak két alapvető iránya van. Az egyik annak keresésében fejeződik ki, hogy milyen úton és milyen szerekkel lehetne az emberi sorsból a halált száműzni. Így például, az amerikai Milford írt egy könyvet, amelynek a címe: „A halál arcátlansága”. Ebben a könyvében azt a meggyőződését írja le, hogy az emberiség, az akaratnak egy másik irányt választva, száműzni tudná a világból a halált. Megszűnhetne a testtől való elválás arcátlansága. Az emberek örök testi létben lehetnének. A testben való halhatatlanság – ez az, amire az egyik akarat irány törekszik.

A másik akarat irány a lét testtől szabad állapotában törekszik az örök boldogságra. Az ázsiai Keleten és az egyházi kereszténységben nem kevés ember tekint az égre, és az örök boldogság reményében teljesíti az előírt vallási előírásokat. Megszabadulás a földi szenvedésektől, a megtestesülés kényszerétől való megszabadulás – ez az, ami ezeknek az embereknek a belső vágya.

Ha az első irány teljesen kibontakozhatna, akkor a földi fejlődés végére az emberiség a 8. szférába jutna. Hiszen épp a 8. szféra a Kozmoszban az a hely, ahol minden a halált és születést átölelő emberi karma területén kívül van. Akkor a léleknek már nem szükséges elhagynia a testet, hiszen többé nem merít erőket a hierarchiák területéből, hanem azokat Ahrimánból meríti, akinek tagjává válik.

Ha pedig a másik akarat-irányzat érné el teljes érettségét akkor az emberiség a luciferi szférába lépne be már a hatodik kultúrkorszak idején. Hiszen a luciferi szféra „paradicsom” mindazok számára, akik lenézik az életet, és azok számára, akik csalódtak az élettel kapcsolatban. Ez a „megszabadulás” szférája, amely lehetővé teszi, hogy ne kelljen újból leereszkedni a Földre.

A luciferi szféra a Kozmoszban egy „ál-Devachán”, a 8. szférát ellen-kamalokának is lehet érteni. Az arra való törekvés, hogy ne haljunk meg, valójában menekvés a kamaloka-állapotban zajló ítélettől, arra való törekvés, hogy elkerülje a világ-lelkiismerettel való találkozást. A 8. szféra pedig éppen az a hely, ahová a világ-lelkiismeretnek nincs bejárása*. A luciferi szféra: ellenkezőleg, ez egy „Devachán”, ahonnan a Föld-fejlődés céljából és a jövő inkarnációk előkészítésére nem folyik munka, de ahol belekóstolnak a felszabadult lét boldogságába. Lényegében ez egy morálisan fordított tényleges Devachán. Hiszen míg a valódi Devachán lényei tekintete a Földhöz fordul, a luciferi szféra lényei tekintete elfordul a Földtől. A valódi Devachánban hatalmas munka folyik a földi fejlődés javára, az ő boldogsága: a tevékeny szolgálat boldogsága. A luciferi szférában olyan boldogságról van szó, amely az elégedettségben való megnyugvás boldogsága - ez az álommal járó alvás boldogsága.

* Természetesen csak a kozmikus fejlődés meghatározott szeletében.

A Világ-lelkiismerettől való menekülés egy olyan törekvés, amely a 8. szféra irányába vezet; a Világ-lelkiismeretről való álmodozás pedig út a luciferi szférába.

A kozmikus realitás szemszögéből a luciferi szféra az objektív kozmikus fantasztikum szférája, a hazugság birodalma (hiszen minden fantasztikum: hazugság) a Kozmoszban. Kísértet és hazugság – ilyen a 8. szféra és a luciferi szféra lénye.

De idővel minden hazugság kísértetté változik. Hiszen Lucifer árnyékában Ahrimán a saját lényét bontakoztatja ki. Ezért a luciferi szféra végső sorsa (ha nem avatkoznak be a hierarchiák): Ahrimán zsákmányává válni. Így történik ez a makrokozmoszban, így történik a mikrokozmoszban, az emberben. Az egyik legmeggrázóbb megfigyelés, melyet az életben lehet tenni: a hosszú időn keresztül luciferi hajlamoknak élő személyiség ahrimanizálódási folyamata. Akkor a luciferi lelki élet egyfajta belső technikává válik, amely olyan célokat szolgál, amelyben semmi közös nincsen a személy eredeti szándékaival.

A luciferi szféra közvetlenül határos a Szent Szellem szférájával, melyet ez a luciferi szféra tükröz. Ezért ahhoz, hogy elérjük a Szellem szféráját, a tudatnak először el kell hárítani az azt beárnyékoló luciferi szférát. Ahhoz, hogy eljussunk az igazsághoz, előbb el kell hárítani az azt körülvevő hazugságot. A hazugság elhárítása abban áll, hogy a lélek becsületének ereje megismeri a luciferi szféra tükrözött jellegét, és ennek köszönhetően az általa tükrözött igazsághoz tud átlépni. A luciferi szférának a becsület erejének közvetítésével való értelmezése a szem átirányítását jelenti a Szellem szférájába.

Így például az ember választás előtt áll: vagy felemelkedni, vagy leereszkedni a Földre! Ha „az örök Szellem területére” való felemelkedést választja, akkor a luciferi szférába emelkedik. Valójában nem emelkedik, hanem a Föld körül körben mozog. Ebben az esetben a felemelkedés – tisztán illúzió. Ha áldozati leereszkedést választ, az őhöz közel állókra fordítva gondoskodó tekintetét, akkor ennek köszönhetően a Szent Szellem szférájába emelkedik. A szellemi felemelkedés ebben a szférában leereszkedés.

De a luciferi szféra nem egyszerűen egy Föld körül mozgó gyűrű, hanem erők összessége is, amelyek részt tudnak venni a földi létesülésben. És ezek az erők állandóan hatnak a Földön, amikor egy ember sorsában valami valótlanosság történik. Az ember karmájába, amely az ő valódi előrehaladását jelenti, a sors megvalósulásához vezető hamis út lehetősége lép. Az emberben ez luciferi elhajlású karmaként jelenik meg. És minél erősebben hatott ez az elhajlás az elmúlt életben, ennek a valótlanosságnak a gyűrűje annál sűrűbben vesz körül minden igazat az ember sorsában*. Az ember szabad abban, hogy válasszon a sorsában ható luciferi szféra és a Szent Szellem szférája között. És Jákob az az ember volt, akit kivételes mértékben állítottak ez elé a választás elé. Ezért ő volt az az ember, akit a szabadság impulzusának képviselőjére választottak ki Izrael történelmében.

* Ahhoz hasonlóan, ahogy a 8. szféra kerülő úton hat, ugyanígy a luciferi szféra sem közvetlenül hat a földi emberiség sorsában, hanem a Föld belsejének meghatározott szféráin keresztül.

3. Jákob háromszoros szellemi győzelme

A korábbi fejtegetésből látszik, hogy a hazugság birodalma nem pusztán az emberi lélekben található, hanem a kozmikus sors és az emberi sors kísérő karmikus áramlata is. És annak kellett történnie, hogy Jákob ennek az áramlatnak a belsejében született. Hiszen az ikrek, Jákob és Ézsau már az anya méhében harcoltak az elsőszülöttség jogáért. És a hazugság vált győztessé: elsőként Ézsau született. De az, hogy az ő elsőszülöttsége semmilyen viszonyban nem állt a belső igazsággal, világosan látszik egyrészt abból a tényből, hogy Ézsau lencsefőzelékért eladta az elsőszülöttségi jogát, másrészt abból, hogy később Jákob vált Izrael tradíciójának igazi folytatójává. Izrael történelmének további lefolyása bizonyítja, hogy a valódi elsőszülött Jákob volt.

Ezt felismerte Jákob, és tudott erről az anyja is. Izsák megvakult, és nem tudta meglátni a dolgok valódi helyzetét (Izsák vakasága a kinyilatkoztatás izraeli áramlatának egy törvényszerűségére mutat rá,

vagyis arra, hogy a kinyilatkoztatás általában egy meghatározott életkor után abbamaradt.) Így Jákobnak vissza kellett szereznie a valódi helyét a szülői házban. Ez sikerült is neki, de hogy elkerülje a bátyja bosszúját, el kellett hagynia a szülői házat, és Mezopotámiába kellett mennie.

Ez volt Jákob életének első győzelme. Ez a belső meggyőződés és a külső körülmények majája közötti konfliktus győzelmes kimenetele volt. A benne felragyogó gondolat erősebbnek bizonyult, mint az őt körülvevő valóság.

Ugyanakkor ennek a sikeres küzdelemnek meghatározott szellemi következményei voltak. Attól, hogy Jákob nem hagyta magát sorsában félrevezetni a hazugság első rétege által, megnyílt számára az első rés az Igazság szférájába, vagyis a Szent Szellem szférájába.

Azt követően, hogy áttörte magát a luciferi szféra egy részén, megnyílt számára a lehetőség, hogy betekintsen a Szent Szellem szférájának egy megfelelő részébe*. A Szent Szellem szférája pedig a harmadik hierarchia: az Angyalok, Arkangyalok és Archék tevékenységének szférája, akik a Szellem, a Fiú és az Atya képviselőiként tevékenykednek a Szent Szellem szférájában. És attól, hogy megerősítette sorsának eszméjét az annak ellentmondó külső tényekkel szemben, megnyílt számára az Angyalok szférája, mint a Szellem szférájának alsó része. Ez akkor történt, amikor a Mezopotámiába való menekülése közben Bétel mellett elaludt, és éjszakai tudatában az Angyalok hierarchiájának kinyilatkoztatását élte át, amely a Bibliában úgy van leírva, hogy „Jákob álma az égi lajtorjáról Angyalokkal, amint fel- s lejárnak rajta”. „Álma volt: íme, egy létra volt a földre állítva, s a hegye az eget érte. S lám, Isten angyalai fel- és lejártak rajta. Íme, az Úr fölötté állt, és így szólt: » ... általad s utódaid által nyer áldást a föld minden népe ...«” (1Móz 28,12-14)

* Itt a Szent Szellem szférájáról mindig úgy van szó, mint amilyen az a Golgotai Misztérium előtt volt. A Golgotai Misztérium után a Szent Szellemnek egy második szférája keletkezett, mégpedig a luciferi szféra innenső oldalán. Ez a második szféra annak a folyamatnak a kezdete, melyben a Föld az új Nappá alakul át.

Annak köszönhetően, hogy Jákob elhárította születésének hazugságát, az Angyalok birodalmán keresztül kinyilatkoztatták számára születésének misszióját, vagyis az Angyalok hierarchiájának megismerése az eugenikus okkultizmus jegyében történt meg. Az ember tudatos kapcsolatba lép az Angyalok hierarchiájának lényeivel – ilyen az eugenikus okkultizmus első foka. Az eugenikus okkultizmus nem abban áll, hogy a tanítvány megismeri az általános törvényeket, hanem inkább abban, hogy tudatos kapcsolatba lép a születés törvényeiről hírt adó lényekkel. Az igazi horoszkópot nem számítások útján állítják fel, hanem az érzékeletti lényekkel való kapcsolódás útján. A „horoszkóp” valódi értelemben az, amit az Angyal közöl az emberrel. Ez a kommunikáció mindig fennállt (kivéve a karmikusan szükségszerű szünetet a XIII. és XIV. században), és ezért Nyugaton létezik az eugenikus okkultizmusnak egy folytonosan fejlődő megismerő „tradíciója”. De helytelen lenne, ha azt mondanánk, hogy ez csak a sötét, homályos okkultizmusban maradt fenn. Hiszen a cselekedet nem nélkülözheti a jószágot az emberiség modern történelmében, főleg azután, hogy Rudolf Steiner oly sokszor beszámolt a rózsakeresztes szellemi áramlatról, amelynek minden évszázadban egy lépést kellett bejegyeznie a megismerés fejlődésébe*.

* Id. „Az ezoterikus kereszténység és az emberiség szellemi vezetése” és különösen Rudolf Steiner előadásai 1911. szeptember 27-én és 28-án Neuchatel-ben, GA130

A Jákob számára éjszakai tudatban megnyíló megismerés az eugenikus okkultizmus olyan fokának felel meg, amely megegyezik az Angyalok hierarchiájának megismerési fokával. Ezzel Jákobnak az Angyalok alapvető tulajdonsága nyilatkozott meg. Ez abban áll, hogy az Angyalok mozgásának vonala függőleges. Az Angyal állandó mozgásban van fel és le. Feladata, hogy összekösse a szellemi világot a Földön élő emberi Énnel. Felemelkedik, hogy megismerje a szellemi világ hatalmas szándékait; aztán

lejön, hogy az emberi Én közvetítésével a földi létesülést ezekkel a szándékokkal összhangban irányítsa. Az Angyali hierarchia tevékenységének törvénye a függőleges.

Az Angyalok tevékenységét akkor értik meg, ha egy vonalat képzelnek el, amely az ember szívét összeköti a feje fölött sugárzó csillaggal. Ez a vonal felel meg az Angyal mozgásának, aki a Fent és a Lent kapcsolatáról gondoskodik. Ha megértjük ennek a vonalnak az intim jellegét, megértjük az Angyalok hierarchiájának tragikusságát is. Hiszen a materializmus növekedésével a vonal két végpontja egyre ellentétesebbé válik. Az Angyálnak egyre nehezebbé válik létrehozni léte két pólusának az egységét. Az alsó pólusnál egyre nagyobb a veszélye annak, hogy semmi közös ne legyen a felsővel. A lét két összeegyeztethetetlen területének szétszakítása képezi az Angyal hatalmas szenvedésének, keserű bánatának lényegét. És az Angyálnak ez a fájdalma, ez a szenvedése elkerülhetetlenül vagy a felső világ megtagadásához, vagyis az angyal elsötétedéséhez vezet, vagy a mélységek világának megtagadásához, vagyis az emberek elhagyásához, ha legalább egyszer nem jönne segítség.

A segítség egy arkangyali lény áldozatából jött, aki – lévén hogy belül Krisztus lényé hatotta át – az Angyalok hierarchiájába szállt le. Annak köszönhetően, hogy Jézus lényé (a nátháni Jézusé) leszállt az Angyalok hierarchiájába, nem elveszítve az Arkangyal sajátosságát – az őt betöltő Krisztus-impulzusnak köszönhetően – az Angyalok birodalmában megjelent egy új lehetőség. Ez a lehetőség annak köszönhetően jelent meg, hogy a kereszt az Angyalok szféráján belül jött létre. A Fent és a Lent ellentétéhez hozzáadódott az „Én és Te” vízszintes vonala. A kereszt megjelenése a keresztre feszítéskor az Angyalok hierarchiájának megmentését jelentő lehetőséggé vált, melyet a nátháni Jézus hozott el. Az Angyalok hierarchiája számára a Krisztus-impulzus a nátháni Jézus megmentő áldozatának köszönhetően nyilatkozott meg.

Ez az áldozati tevékenység, vagyis a kereszt keletkezése az Angyalok birodalmában úgy érthető meg, ha megvizsgáljuk az Arkangyalok, az Arkangyalok hierarchiája tevékenységének alaptulajdonságát. Az Angyalokkal ellentétben, akiknek az alapmozgása függőleges irányú, az Arkangyalok fő mozgási iránya a vízszintes. Az Arkangyalok nem azok a lények, akik a fizikai világot kötik össze a szellemi világgal, a két világ között fel-le mozogva. Ezek olyan lények, melyek a térben úgy hatnak, hogy az embereket térbeli közösségekké (népekké) kapcsolják. És ha az Arkangyalok kinyújtják egymásnak a kezüket, egy láncot alkotnak a Föld körül, ami lehetővé teszi, hogy a Krisztusi Kinyilatkozást teljes körforgásban inspirálják az emberiségnek. Hiszen csak az összes Népszellem összhangja képezi a Krisztus-impulzus teljes Kinyilatkozását.

Így áramlik Krisztus inspirációja keletről Nyugatra az Arkangyalok kórusán keresztül az egész Földön, és az általános testvériség felismerését teszi lehetővé. Minden szétválasztó, a népek között barikádokat emelő dolog (mint a nyelv, a politikai határok, stb.) nem az igazi Népszellemeiktől, hanem a luciferi Arkangyaloktól ered.

Ha most elképzeljük, hogy a testvériségnek ezt a vízszintes vonalát, amely az Arkangyalok hierarchiájának alaptulajdonsága, egy Arkangyal az angyali hierarchiába viszi le, amelynek az alapvető tulajdonsága a függőleges vonal, akkor az Angyalok hierarchiájában két egyidejű mozgás keletkezik: egy olyan mozgás, amely két síkot köt össze, és egy olyan, amely egy síkon belül a szereteten keresztül kapcsolja össze a lényeket. Így egy kereszt keletkezik, vagyis a Krisztus-impulzus Kinyilatkozása az Angyalok hierarchiáján belül, a nátháni Jézus áldozatának következtében.

Ha most visszatérünk Jákob „álmához”, akkor meglátjuk, hogy ez az „álmom” nemcsak a világok között tragikus feszültségben fel-le mozgó Angyalok hierarchiájának alaptörvényszerűségét nyilatkoztatja meg, hanem az angyalok Krisztus-impulzus általi megváltásának tényét is. Hiszen az Angyalok lajtorjájáról az „Úr” szól Jákobnak. Más szavakkal: az Angyalok leszállnak a lajtorja alsó végéhez, és felemelkednek a

felső végéhez; de az a Lény, amelynek az arca Jahve Elohim volt, nem fent és nem lent, hanem középen van, ott, ahol a két vonal, a vízszintes és a függőleges kereszteződik.

Mit nyilatkoztat ki ez a Lény? Az emberi faj jövőbeni, a Jákob nemzetségében Eljövendő általi megváltásának kinyilatkoztatását adja, aki az emberiséget majd megmenti a szellem és a test kettős elháríthatatlan ellentététől, pontosan ugyanúgy, mint ahogyan ezt az Angyalok számára tette. A Keresztet az emberek számára ugyanúgy meg fogja adni, mint ahogyan az Angyaloknak megadta – ez volt a Jákob számára adott kinyilatkoztatás. És később tudatosodott bennük, hogy le kell majd szállnia egy magas szellemi Lénynek, amely keresztet ad a földi emberiségnek is, de nemzedékről nemzedékre hosszú előkészítés szükséges, hogy megjelenjen a megfelelő test.

Ezután a hatalmas kinyilatkoztatás után Jákobot életútja a valótlanság második rétegéhez vezette, melyet Lábán házában kellett elhárítania. Jákobnak nemcsak külön személyiségként, hanem az emberi közösség tagjaként is meg kellett találnia valódi küldetését. Helyes családi kapcsolatokba lépni, és mint a valódi népi közösség tagja, létrehozni a Föld egy meghatározott területén egy központot – ez volt a feladat, amely Jákob előtt állt.

De szokatlan akadályokat kellett elhárítania, melyek útjának minden lépésén gátolták. Közé és Ráhel közé lett állítva Lea, és Lábán különböző eszközökkel helyhez akarta őt kötni, és megakadályozni a Kánaánba való visszatérését. Neki és családjának egy idegen nép tagjává kellett válnia egy idegen országban, és ezzel sorsának egy másik útját kellett választania, mint az, amelyre el lett hívva. Határozottan kiszakítva magát és családját az igaztalan közösségből, elmenekülve, Jákob legyőzte sorsában az igaztalanság második rétegét. Az igazi szövetség érzése a hazuggal szembeállítva mégis erősebbnek bizonyult, mint a Lábán által kovácsolt láncok és a félelem bátyja bosszújától, mely a hazájában várta. Ennek a győzelemnek, akárcsak az elsőnek, szellemi következményei lettek. Ahhoz hasonlóan, ahogy előző alkalommal a Szent Szellem szférájának egy része nyílt meg a tekintetének, úgy most is a Szellem szférájának egy másik része nyílt meg. A hazájába vezető úton „Isten serege” jelent meg neki.

„Jákob tovább méne az ő útján, és szembe jövének vele az Isten Angyalai. És monda Jákob mikor azokat látja vala: Isten tábora ez; és nevezé annak a helynek nevét Mahanáimnak.” (1Móz 32,1-2)

Hogyan lehet ezt a találkozást érteni? A fentiekben kísérletet tettünk az Angyalok és Arkangyalok fő tulajdonságainak jellemzésére: az Angyaok olyan lények, melyek a két világot kötik össze, míg az Arkangyalok a térben hatnak. Ők a tér Szellemei abban az értelemben, hogy a térnek morális minőséget adnak. A valóban szellemi földrajz elsősorban az Arkangyalok tevékenységének megismeréséből, és e tevékenység a térbeli határainak a megismeréséből áll. A Föld szellemi térképe erősen különbözik a politikaitól és államtól. Hiszen ez utóbbi csak a luciferi Arkangyalok hatáskörét fejezi ki; a tér helyes felosztása rejtve marad a valótlan térképen.

A külső maja mögött elrejtőzik az Arkangyalok egymáshoz való igazi viszonya is. Hiszen az Arkangyalok az emberiséget nem forgácsolják szét népekre, hanem egységbe kötik őket. Nem elégszenek meg azzal, amit egy nép ad, hanem ők az okai a más népek iránti érdeklődésnek. Az a feladatuk, hogy az emberiségben a különböző csoportokat harmonizálják. Ezt az összhangzást a Krisztus-impulzus inspirálja, amely ugyanannyira kevésbé nemzeti, mint amennyire „nemzeti” például a szél. Ahhoz hasonlóan, ahogyan a levegő minden ember számára rendelkezésre áll, ugyanígy Krisztus is minden ember számára létezik. Ezért a normális Arkangyalokat úgy lehet helyesen elképzelni, ha szövetséges seregeknek képzeljük őket, melyek a föld felszínén tevőlegesen mozognak, mint inspirációs szél. Lenyűgöző az Arkangyali sereg dübörgő áramlatának inspiratív megtapasztalása, amely hasonlít az

emberiségen évente egyszer áthaladó, a minden jó iránti lelkesedés lélegzetéhez. Az arkangyali seregek dübörgő áramlata a karácsonyi napokban az egész Földet átjárja.

Az Isteni seregeknek ezt a dübörgő áramlatát élte át Jákob a hazafelé vezető úton. Az emberiség szellemi testvériségének hatalmas szociális inspirációját kapta azután, hogy elhárította a hamis szociális inspirációt, melyet Lábán képviselt. „És megáldatnak a te magodban a földnek minden nemzetségei” – az ígéretnek ezek a szavai most szellemi realitássá váltak számára. Hiszen meglátta az „összes nép” Szellemének szövetségét, amelynek az emberiségben is meg kell majd testesülni a Megígért eljövételének köszönhetően.

Még az elsőnél és másodiknál is hatalmasabb volt Jákob harmadik küzdelme. Hiszen a harmadik küzdelemnél a sorsnak az ellen az árama ellen kellett harcolni, amelyet nem emberek, hanem Istenek valósítottak meg. Jákob ezt a harcot bírta ki éjjel, mielőtt a fivérével, Ézsauval találkozott a Jabbók révénél.

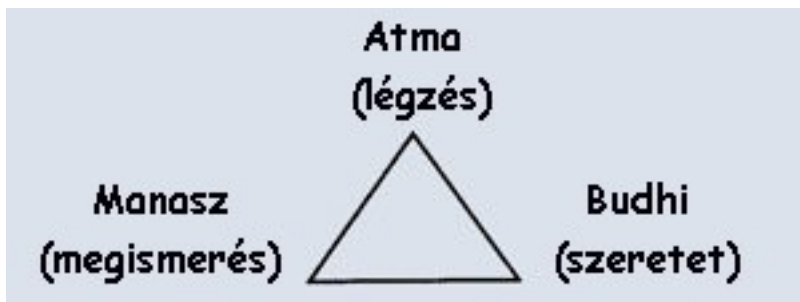
Jákobnak a Jabbók révénél való éjszakai harcának teljes megértése feltételezi a konkrét okkultizmus tényeinek ismeretét, amely ennek a vizsgálatnak a határaiba nem fér bele. Ugyanakkor kísérletet kell tennünk, hogy megjelenítsük ennek a harcnak a karma szempontjából való értelmét. Akkor válik ez az értelem érthetővé, ha a halált a benne résztvevő szellemi hierarchiák szemszögéből vizsgáljuk.

A halál földi és szellemi viszonylatban is a testi légzés megszűnése az emberben. De az ember fizikai légzése: a szellemi légzés tükröződése. Ez utóbbi a megismerés és a szeretet harmonikus egymásra hatása. A szellemi világban a légzés a magában-való-lét és a magán-kívül-való lét harmonikus váltakozása a hierarchia lényeivel való viszonyban. Az első ezek közül a megismerés, a második: a szeretet.

Az emberi lényben az ember szelleme az, ami a légzés mögött áll. De az ember szelleme három tagból áll. A Szellem-én (Manasz), az Életszellem (Budhi) és a Szellemember (Atma) az ember szellemi lényegi magjának három tagja, és ezek kölcsönhatása a légzés szellemi oka. A Manasz – a megismerés lényé az emberben, a Budhi – a szeretet lényé. Az Atma tartja egyensúlyban a Manaszt és Budhit az emberben, ezért az Atmában van a légzés oka. Az Atma a légzés ősoka.

Az ember légzésében mindhárom szellemi hierarchia részt vett. Hiszen az ember lényének szellemi tagjai a hierarchiák ölen nyugszanak. A Manasz lényét a harmadik hierarchia képviseli, a Budhit a második hierarchia hordozza, és az Atma az első hierarchia ölében nyugszik. De az első hierarchia (Atya) képviselői a harmadik hierarchián belül a Korszellemek (Archék). Az időben való légzést – vagyis a halál pillanatát ők határozzák meg. Az Archék azok a lények, akik a légzés hosszúságát irányítják, harmonizálva az Angyalok és az Arkangyalok tevékenységét az emberben. És a halál pillanata az Arché lényével való találkozást jelenti.

Az élet képének, mint az egész életmenet egyidejű képének ebben a pillanatban kezdődő szemlélése épp ez a találkozás. Az erő, amely a földi élet idejét egy egészben mutatja a léleknek, a Korszellem ereje. És a személyiség emelkedett tudatát, melyet ez az átélés ébreszt, az ember ennek az erőnek köszönheti. Hiszen a Korszellemek egyidejűleg Személyiségszellemek is.

Jákob azon az éjszakán, a fivérével való találkozás előtt, Személyiségszellemmel való találkozást élt át. Azon a sorsdöntő éjszakán Jákob a halállal vívott harcot. Hogyan kell ezt a találkozást karmikusan érteni?

Jákob életében a sors által neki ítélt igaztalanság-áramlat háromszoros volt: egy testi igazságtalanság, melyett a szülői házban elhárított; a lelki igaztalanságot Lábán házában hárította el; és most az életútján egy szellemi igaztalansággal állt szemben. Ez a testvérevel kapcsolatos tettének a karmikus következményében állt. Hiszen Jákob az elsőszülöttségének belső igazságát külső hamisság útján harcolta ki. Az igazsághoz való hűséget az Angyalok birodalmából való kinyilatkoztatással jutalmazták, de a hamisságért megtorlás járt, halál formájában. Hiszen így hat a karma: megjutalmaz és megbüntet egyidejűleg ugyanazért a cselekedetért. Hiszen a karmikus igazságosság mérlege pontos – semmi sem marad megtorlás nélkül, semmi sem marad jutalmazás nélkül.

Jákob megtudta ezt, és ezért elkülönült a családjától, hogy megkímélje őket. Egyedül maradt a folyónak ezen a partján, hiszen tudta, hogy halál jár neki. De nem esett a fatalizmus kísértésébe, és felfegyverkezett a halál ellen. Nem hagyta magát tévedésbe esni a fatalizmus szellemi igaztalansága által, hanem az elkerülhetetlen halál tudatával a szeretetet állította szembe. Azokban a szavakban, amelyek a harcának győzelmes végkifejletét jelentették: „Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet” – az az erő fejeződött ki, amely megmentette neki a lélegzetet. Hiszen ha meghajolt volna a halál megismerése előtt, akkor a lélegzete megszakadt volna. Akkor meghalt volna. Hiszen a lélegzet eredeti princípiumainak – megismerés és szeretet – az egyensúlya a megismerés javára billent volna. De mivel a megismeréssel szembehelyezte a szeretet teljes erejét, a halál Angyala, az Arché, „hajnal-keltekor” visszavonult, hiszen a szeretet erősebbnek bizonyult a halálnál.

”Nevezé azért Jákob annak a helynek nevét Peniélnek: mert látám az Istent színről színre, és megszabadult az én lelkem. És a nap felkél vala rajta, amint elméne Peniél mellett, ő pedig sántít vala csípőjére.” (1Móz 32, 30-31).

Szeretettel és alázattal Jákob elérte, hogy a halál Angyala meghátrált a világ Napja, Krisztus előtt. Hiszen ugyanakkor, amikor Jákob megismerte a halál általi megtorlás igazságosságát, a halál Angyala megismerte a szeretettel és alázattal való belső megváltás igazságosságát. Jákob győzelme abban állt, hogy a megtorlás igazságossága hátralépett a megváltó igazságosság Napja elől. De a szeretet nagysága Jákobnál erősebb volt, mint a halál megismerése. Ezért úgy történt, hogy mégiscsak nélkülöznie kellett az egyensúlyt - „kiméne helyéből Jákob csípőjének forgócsontja” a harc után.

Jákob szeretetének megváltó erejével meg tudta őrizni nemcsak a légzés, hanem a további élet lehetőségét is, vagyis annak lehetőségét, hogy tovább éljen és megváltsa a fivérével szemben elkövetett bűnét. A karma semmit sem „bocsát meg”, de a megtorlás tisztán külső módját belsővé és szabaddá változtatja. Ez történt Jákobbal is. Azzal, hogy alázatosan találkozott fivérével, és engedelmeskedett neki, mint az idősebbnek, elnyerte Ézsau emberi szívét ugyanolyan módon, mint ahogyan elnyerte a hierarchiák Isteni Szívét, a „Napot, ami felkelt neki”.

„Maga pedig elöttök megye vala, és hétszer hajta meg magát a földig, amíg bátyjához juta. Ézsau pedig eleibe futamodék és megölelé őt, nyakába borúla, s megcsókolá őt, és sírának” (1Móz 33,3-4)

Az emberek világában mindössze annak a tükröződése zajlott le, mint ami ezt megelőzően az isteni világban történt. A halál Angyala, aki az Atya küldötte volt, megáldotta Jákobot ahelyett, hogy elvette volna tőle a légzést; Jákob fivére, aki négyszáz felfegyverzett férfival ment elé, hogy megölje, odafutott elé és megcsókolta. A halált a szellemben legyőzve Jákob elfordította azt mind magától, mind a Földön az emberi létesülésben is.

Jákob háromszoros győzelme számára a születés, az élet és a halál titkainak megismerését, vagyis az Angyalok, Arkangyalok és Archék megismerését jelentette. Az utolsó lépcsőfok, az Archék hierarchiájával való találkozás olyan vezetést adott neki, amely Jákob tizenkét „áldásában” nyilvánult meg Izrael tizenkét törzse számára. Ez az idők titkába való bevezetés volt. Hiszen Jákob tizenkét „áldása” a tizenkét törzs mindegyike számára tartalmazta a jövő prófétai elrendelését. „És szólítá Jákob az ő fiait, és monda: Gyűljetek egybe, hadd jelentsem meg néktek, ami rátok következik a messze jövőben” - ezekkel a szavakkal fordult Jákob a tizenkettekhez. (1Móz 49,1).

De a három pátriárkát, Ábrahámot, Izsákot és Jákobot miért tizenkét személy követte?

4. A tizenkettő lényege

A III. és IV. vizsgálatot (fejezetet) Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak szenteltük, akik az izraeli áramlat három kezdeti impulzusának képviselői. Ez lényegében az Atya, Fiú és Szellem impulzusa. A három vizsgált személy által a három kezdeti impulzus lett elültetve az izraeli népbe. Most pedig, azután, hogy ezek el lettek ültetve, az időben hatniuk kellett. Ugyanakkor a „hatás az időben” – ez olyan folyamat, melyet nem tudunk csak a fizikai világ vizsgálatából megérteni. Ez a folyamat aszemmi, lelki, elemi és fizikai világ egymásra hatásából érthető meg. Hiszen ennek a folyamatnak az ideális terve a gondolkodás, érzés és akarat lelki erőinek impulzusára mutatott, hogy elérje az elemi világot, amelynek segítségével a földi létesülésben való végrehajtás technikáját lehet megszerezni. A szemmi világ ideáinak (felső Devachán) lelki impulzusokká kell válniuk (alsó Devachán), hogy az elemi erők segítségével (asztrális világ) szerveződhessen a fizikai létesülés.

Ha elképzeljük, hogy az ideális hármasságnak, amely Ábrahám, Izsák és Jákobban nyílt meg, az időben kellett megtestesülnie, akkor a négy világban kellett hatnia. Az Atya gondolatának, a Fiú áldozatának és a Szellem győzelmének mind a négy világban hatnia kellett, hogy teljesen megvalósuljon:

szellemi világ

lélekvilág

elemi világ

fizikai világ.

Ez a négy világgal való kölcsönhatás tizenkettőt ad, amely az időben való teljes megvalósítás törvénye. Ezen az alapon tizenkét törzsnek kellett léteznie, amelyekeken keresztül kellett Izrael küldetésének megvalósulnia. Ezért a tizenkettes szám a kulcs, hogy megértsük az Ószövetség feladatának megtestesülési útját. De ugyanígy kulcs az újszövetségi impulzus megtestesülésével kapcsolatban is. Hiszen Krisztus tizenkét tanítványa is Izrael tizenkét karmikus „törzsének” „atyja”, akik a jövőben fogják megtestesíteni a Krisztus-impulzust (ld. János Apokalipszise). A Golgotai Misztériumtól kezdve Krisztus

tanítványai az időben hatnak, váltakozva inspirálva az emberiséget, Júdástól Jánosig. Ilyen módon léteznek János-korszakok, Jakab-korszakok stb.

Jelenleg a Júdás-korszakban élünk. Ez a tény különösen abban fejeződik ki, hogy olyan időket élünk, amikor az árulásra való hajlam szokatlanul erős. A mai időkben szinte minden emberben megvan az árulásra való hajlam valamilyen formában. Különösen világosan fejeződik ez ki abban, hogy egyre ritkábban találni emberi bizalmat. Minden újat, legyen az ember vagy idea, először bizalmatlanul fogadnak. A modern kornak a bizalmat kell kiharcolnia; ez a bizalom az emberi szívnek már nem az első természetes mozdulata. Hiszen a bizalmatlanságnak ma nincs szüksége arra, hogy valami különleges idézze elő, hiszen magától jelenik meg.

De a bizalom hiánya – kétségtelen ismertetőjele annak, hogy titokban él a Júdás-hajlam. Hiszen a másik emberrel szemben támasztott alaptalan bizalmatlanságot csak az hordozza, aki önmagával szemben titokban megalapozott bizalmatlanságot táplál.

Krisztus impulzusa a tizenkettek közvetítésével hat a jövőre. Ez azt jelenti, hogy az emberi tudatnak valóságában kell azt befogadnia a négy világban gondolatban, érzésben és akaratban. Az emberiség feladata abban áll, hogy elgondolja, megérezze és akarja Krisztust a négy világban. Aki ezt megvalósítja, Tizenharmadikká válik.

A IV. vizsgálattal (fejezettel) feladatunk egy meghatározott részét végrehajtottuk, amely abban állt, hogy a fenti világ Szentháromságát az okkultizmus három fajtájának és Ábrahám, Izsák és Jákob alakjának kifejeződésén keresztül vizsgáljuk. De a Jók Háromsága szemben áll a Gonosz Háromságával. A következő vizsgálatunk tárgya a Gonosz Háromsága abban a formában, ahogyan az a Bibliában megtalálható.

V. A GONOSZ A VILÁGKARMÁBAN A BIBLIA FÉNYÉBEN

1. Dániel szellemi megismerésének sajátossága

A korábbi vizsgálatokban a gonoszt, amely a luciferi lényegen és az ahrimáni hatalmon keresztül fejeződik ki, egy meghatározott aspektusban tárgyaltuk, ami a gonoszt csak abban a mértékben és abban a minőségben vette figyelembe, amilyenben ez szükségszerű volt, hogy megértsük Jahve Elohim lényegét valamint Ábrahám, Izsák és Jákob alapvető szellemi impulzusait. Most pedig arról van szó, hogy a gonoszról való ismeretet, amit a Biblia tartalmaz, olyan fogalmakba fordítsuk át, melyeket az emberiség Rudolf Steinernek köszönhet. Magától értetődik, hogy ez a feladat csak korlátozott mértékben oldható meg, mind a tárgy tartalma, mind terjedelme miatt.

Általánosságban a Biblia: a tények könyve. Olyan eseményeket és cselekedeteket ír le, melyek megértése jórészt magának az olvasónak a feladata. Ugyanakkor vannak a Bibliának olyan fejezetei, amelyek a jövő generációinak közölnek meghatározott ismereteket. Ezek közül a közlések közül némelyiknek csak arra a korra volt jelentősége, amelyben megírták; mások arra a jövőre vonatkoznak, amelyek már most jelenné váltak; és vannak olyanok is, melyek a földi fejlődés későbbi jövőjére vonatkoznak, és ezért nem egyszerűen történelmileg kell vizsgálni, hanem mint olyan dokumentumokat, melyekből a világkarma titkainak magyarázataihoz lehet hozzájutni.

Az Ószövetség apokaliptikus karaktere elsősorban a próféták könyveiből látszik. Szinte minden prófétánál lehet apokaliptikus helyeket találni, de a szerző szerint Ézsaiás, Ezékiel és Dániel próféta könyve a legértékesebb. És ha a világban működő gonosz karmájára vonatkozóan keresünk magyarázatot,

akkor erre a legmélyebb válaszokat Dániel könyve adhatja, amely különösen alkalmas erre. Ezért a továbbiakban Dániel könyvének egy részét fogjuk megvizsgálni.

Mielőtt hozzáfogunk ehhez a feladathoz, meg kell vizsgálnunk a világkarma megismerésének módját, ahogyan ezzel Dánielnél találkozunk. Hiszen az olyan általános fogalmak, mint „kinyilatkoztatás” vagy „szellemi érzékelés” nem elegendő, hogy konkrétan megértsük a világkarma megismerési folyamatát, ahogyan az Dánielnél megjelenik számunkra. Ennek a folyamatnak a megértéséhez számításba kell venni, hogy a világkarma megismerésének van néhány módja. Az egyik abban áll, hogy a megismerőben belső emlékek bukkannak fel az elmúlt életekről. Ezek az emlékek jöhetnek valamilyen gondolatok alakjában, melyek szokatlan világossággal és szerves következetességgel adnak teljes hitet az igazságban. A misztérium-bölcsesség legfontosabb ismeretei csak ilyen formában merülhettek fel ismét és kerülhettek közlésre pl. a XIII. században, amikor a szellemi szemlélésnek semmilyen lehetősége sem létezett. Azokban az időkben az emberiség öröksége annak köszönhetően menekült meg, hogy tizenkét beavatott segítségével köszönhetően újjá tudott születni a hét atlantiszi periódus és az öt Atlantisz utáni kultúra minden bölcsessége, és közölni tudták ezt annak a Tizenharmadiknak, akitől aztán a rózsakeresztesek mindent átölelő bölcsessége kiáramlott (ld. Rudolf Steiner előadásait, melyeket Neuchatel-ben tartott 1911. szeptember 27-én és 28-án, GA130).

A világkarma megismerésének másik módja az Akasha-krónika olvasása (vagyis látása és kibetűzése). Ez a megismerés feltételezi a beavatás bizonyos fokát, amelyet nem sok individualitás ért el. Csak az emberiség legmagasabb beavatottai képesek erre (akikről például az I. vizsgálatban (fejezetben) volt szó az okkultizmus három irányzatával kapcsolatban).

Ugyanakkor a világkarma megismerésének van egy harmadik módja is. Az embernek, aki a beavatás alacsonyabb szintjén áll, mint az, aki képes az Akasha-krónikát olvasni, a szellemi hierarchiákkal való kapcsolatban imaginációkban és inspirációkban nyújtanak közléseket a világkarmáról. A hierarchiák imagináción keresztül jelenítik meg és inspiráción keresztül magyarázzák meg a karma bizonyos titkait, amelyeket közölni akarnak az emberrel és rajta keresztül az emberiséggel.

Ha Dániel könyvét olyan megismerési módon kutatjuk, mint amilyenből az keletkezett, meggyőződhetünk, hogy Dánielt a megismerés harmadik módja jellemzi. Hiszen pl. a Gonosz „birodalmának” képeit Gábiel Arkangyal magyarázza el neki (Dán 8,15-16), könyvének utolsó kinyilatkoztatásait annak az Elohimnak köszönheti, akivel az izraeli nép „fejedelmének”, Mihálynak köszönhetően találkozhatott (ld. Dán 10,13-14)

Ezzel Dánielnek képeket jelenítettek meg és magyarázatokat adtak az Elohim és az Arkangyalok lényei, a kinyilatkoztatások tárgyai pedig az Archék voltak. Hiszen Dániel az idő titkáról kérdezősködött; a világkarma „napjait” igyekezett megérteni. De a kérdéseit nem a saját nevében, hanem az izraeli nép nevében tette fel a szellemi világnak. Ez az érettség meghatározott fokának következtében zajlott le, saját felelősségének abban a tudatában, amely a lelkiismeretének akkor megfelelt.

Ha például az ember csak magáért érez felelősséget, akkor az Angyallal áll kapcsolatban. Ha felelősségének érzése a nép sorsáig emelkedik, akkor az az Arkangyallal való kapcsolattartáshoz vezet. Ez utóbbi volt Dánielnél. Így könyvének 9. fejezetében Izrael népéért való bűnbánó ima szerepel. Ebben az imában Dániel nem a saját nevében, hanem a nép nevében emelkedik a legmagasabbhoz, akit ismert: „Vétkezünk... a színed elé terjesztjük könyörgésünket” – ezek azok a helyek az imából, amelyek megmutatják Dániel belső attitűdjét.

Mivel Dániel a nép nevében kérdezt, a kapott válaszok is a nép jövőjére vonatkozó kinyilatkoztatások voltak. De ez a nép különleges volt. „Kiválasztott” volt, vagyis azoknak az

embereknek a közösségét ölelte át, akik az ősidőktől fogva különös kapcsolatban álltak a Krisztus-impulzussal. Ezért nemcsak Izrael jövője mutatkozott meg neki, hanem az örök Izrael karmikus közösségének sorsa is, vagyis a Krisztus-impulzus összhatása az emberiség karmájában. Ezek a kinyilatkoztatások egy bizonyos Elohim-lény közlései voltak Jahve seregéből (Dán 10,5-6); de mivel Dániel a nép tudatából kiindulva kérdezett, voltak olyan Arkangyalok, akik ahogy interpretálták neki ezeket a közléseket, rögtön lehetővé is tették a megfelelő feltételek létrehozását a térben. A közlések pedig az Arché-lények jövőbeni cselekedeteit tartalmazták, akik maguk sohasem beszélnek, hiszen az Atya nem beszél. Az Archék csupán az időben láthatók – az emberiséggel kapcsolatban hallgatnak.

A Dániel által feltett kérdések valójában nem elméletiek voltak. Számára keservesen súlyosak voltak. Így például a 10. fejezetben leírt megnyilatkozást nehéz harc előzte meg. „Azokon a napokon én, Dániel, bánkódtam három egész hétig. Kívánatos étket nem ettem, hús és bor nem ment az én számba, és soha sem kentem meg magamat, míg el nem telék az egész három hét” (10,2-3) – mondja Dániel a lelkének állapotáról, amely a szellemi világot azokra a közlésekre mozdította, melyek az 1. fejezetben szerepelnek. Fájdalomból és aggodalomból kérdéseket személyesen feltenni a személytelen világcélokról – ez volt a Dánielnek adott kinyilatkoztatások szükséges feltétele.

Ilyen kérdésre van ma is szükség, hiszen a szellemi világ hallgatásra kötelezett, ha nem kérdezik. És az emberiség rendkívül sokkal tartozik Rudolf Steinernek, aki a szellemi tényekről való közléseivel az emberiségben olyan kérdéseket idézett elő, amelyek enélkül nem ébredtek volna. Rudolf Steiner antropológiája egy olyan út, amely nemcsak a meglévő kérdésekre válaszol, hanem új, jelentősebb kérdéseket is állít a lélek elé. Mivel ez így van, a szellemi világ nem fog hallgatni, a belőle eredő igazság nem fog kiapadni.

Az egyik ilyen kérdés: a Gonosz világharmójának kérdése. Ez élt Dániel lelkében; ez vezette őt fontos magyarázatokhoz. És a következő rész e magyarázatok vizsgálatának lesz szentelve.

2. A Világ-gonosz Háromsága

Annak igazságát, amit Rudolf Steiner mondott, hogy „Ahrimán Lucifer karmája”, az előző vizsgálatokban (fejezetekben) kozmikus és emberi oldalról is megvizsgáltuk. Törekedtünk arra, hogy világosan megállapítsuk, hogy Lucifer milyen módon idézte elő Ahrimán beavatkozását a kozmikus fejlődésbe és az emberi sorsba. Most pedig ez a kérdés áll előttünk: milyen a luciferi hierarchiák lényei sorsa?

Ha a szellemi hierarchiák egymásra való hatásaként tekintünk a kozmikus evolúcióra, észrevehetjük, hogy benne a lények állandó felemelkedése és leereszkedése megy végbe. Ugyanakkor mind a felemelkedés, mind a leereszkedés kettős természetű. A leereszkedés jelenthet áldozatot, de degeneráció következményeként is megtörténhet. Másrészt történhet egy magasabb tevékenységhez való felemelkedés az érettség következményeként, de regenerációs folyamat következménye is lehet. Hiszen a Golgotai Misztérium a legmagasabb hatásokat ebben a hierarchiában idézte elő. A Golgotai Misztérium következményeként egy különleges fontosságú szellemi esemény zajlott le, mégpedig Lucifer belső megfordulása. Lucifer megszerette Krisztust, és felismerte saját igaztalanságát Krisztus irányában. A Golgotai Misztérium meggyőzte Lucifert, hogy nem volt igaza. Az Evangéliumokban erre az eseményekre úgy mutatnak rá, hogy a két gonosztevő közül az egyik megvallotta a bűnét, és elismerte a Harmadik megfeszített büntelenségét. Ez Lucifer lelkiismerete volt, ezen a gonosztevőn keresztül megnyilvánulva.

Azóta a luciferi az emberben Lucifer a múlt hatásának következményeként hat. De a luciferi Angyalok az emberen keresztüli megszabadulásra törekszenek. Össze vannak kötve múltbeli tevékenységük következményeivel; nem tudnak másként hatni, mint korábban. De az ember meg tudja szabadítani a saját luciferi Angyalát. Ez akkor megy végbe, amikor az ember magába fogadja a Krisztus-impulzust. Akkor a luciferi Angyal felszabadul és az Angyal szolgálójává válik. Önmagát ugyanannyira alázasosan állítja az Angyal szolgálatába, mint amilyen magas mértékben szembeszállt vele.

A közöltek Luciferre vonatkoznak, a második hierarchia lényére, továbbá a luciferi Angyalokra. Lucifer közvetlenül megismerte Krisztust, a luciferi Angyalok pedig azokon az embereken keresztül fogják Őt megismerni, akikkel individuális kapcsolatban állnak. De másként áll a helyzet a más hierarchiákhoz tartozó luciferi lényekkel, például az Arkangyalokkal és az Archékkal. Közöttük vannak olyanok, akik nem változtak. Megőrizték a korábbi helyzetüket. Sőt, vannak köztük olyan lények, melyek Ahrimánnal léptek szövetségre. Ezt a szövetséget nem egyszerű szerződésnek kell tekinteni, hanem inkább mint a belső állapotuk részleges ahrimanizálódását. Ahrimáni-luciferi természetűvé lettek.

Ahhoz, hogy megértsük, miért történt ez meg, szükséges megvilágítani, hogy a luciferi hierarchia karmája abban áll, hogy egyszer eltűnjön mint olyan. Hiszen az örökkévalóságban nem tudja megerősíteni a létét, egyrészt elhatárolódva az istenektől, másrészt tagadva Ahrimán döntő harcát a szellemi világ ellen. A luciferi lények csak két utat választhatnak: vagy megfordulni és Krisztus seregeihez csatlakozni, vagy végig kitartani az istenekkel szembeni pozíciójukban, vagyis Ahrimánhoz csatlakozni. Az első út: a regeneráció útja, a másik: a degenerációé. Ugyanakkor mielőtt egy luciferi lény ahrimáni lényé degenerálódik, vagyis mielőtt Ahrimán elnyeli (hiszen Ahrimán elnyeli a lényeket; nem teszi lehetővé, hogy mellette lények sokasága létezzen), létezik egy közbülső stádium, ahol mindkét természetet egyesíti magában, úgy a luciferit mint az ahrimánit. A degenerációnak ezen a szintjén azok a luciferi lények találhatóak, amelyek Ahrimánnal szövetségben állnak. Lényegében ők már nem luciferi lények, hanem egy külön hierarchia.

Így működik a mai időkben a Gonosz három hierarchiája: a luciferi, a luciferi-ahrimáni és az ahrimáni hierarchia (ez utóbbit egyszerűen úgy kell elképzelnünk, mint az Ahrimán-lény tagjainak összességét). Ahhoz, hogy ebből teljességgel megértsük a modern eseményeket, feltétlenül számításba kell vennünk, hogy ma nemcsak luciferi és ahrimáni impulzusok hatnak, hanem olyanok is, amelyek kívülről luciferiként, de melyek mögött ahrimáni impulzusok rejtőznek, vagyis ahol a luciferi lelkesedés ahrimáni szándékokat szolgál.

De a Gonosz karmája még nem merül ki a luciferi lényeknek az ahrimáni lények szintjéig történő degenerációs folyamatával. Ahogyan a végső határokig elhúzódó luciferi elkerülhetetlenül Ahrimán prédájává válik, úgy a végső határokig elhúzódó ahrimáni a Kozmosz egy harmadik lényének prédájává válik. Ezt a harmadik lényt Rudolf Steiner Azúrának v. Adzúrának nevezte. Ez a világ-gonosz harmadik foka (ha nem vesszük számításba a luciferi és ahrimáni közötti átmeneti fokot). Hiszen ahogy Lucifer karmája Ahrimán, úgy Ahrimán karmája Azúra.

Az Azúra-lény kapcsán egész keveset lehet mondani. Az Adzúra-lény jellemzésének lehetőségei korlátozottak, De mégis, habár e korlátok között, világosan kell beszélnünk az Azúráról. Hiszen a modern korszak kötelezettsége ilyen: vagy világos elképzelést nyújtunk a dolgról, vagy semmilyen. A homályosságot a mai időkben minden eszközzel el kell kerülnünk.

Hogy az Azúra-lényről elképzelést kapjunk, az emberi lény négy tagját kell megvizsgálunk a világ-gonoszhoz való viszonyában – az emberi Énnel a gonosszal való találkozása az emberlény három testi tagjában történik meg; ha az Én nem ereszkedne bele az asztrálestbe, az étertestbe és a fizikai testbe, akkor nem érintkezne a világban a gonosszal.

Ez először az asztrálestben megy végbe, ahol az Én a luciferiséggel való találkozást tapasztalja meg. Az ahrimánival pedig az étertestben találkozik. Hiszen a luciferi doppelgänger asztrális természetű, az ahrimáni pedig éteri.

Az Én-nek ezzel a két doppelgängerrel való tusája átöleli az ember gonosz alá vetettségének egész drámáját a múltban és a jelenben. De a jövőben még egy harmadik találkozás is lesz a gonosszal, amely a fizikai testben fog végbemenni. Akkor kezdődik az Azúrákkal való harc.

Ez a párbaj még nem kezdődött el. A jó és a gonosz közötti harc az emberi lény belsejében a mai időkben még csak az étertestig hatol. Hiszen az eredendően Világjó-val való három találkozás, melyeket az ember a születés és a halál között tapasztal, csak az étertestig történik meg. Az „Énben” az ember a Szent Szellemmel való találkozást éli át, akinek a fényét az Angyal adja át neki; Karácsonykor az ember az asztrálestében a Fiúval találkozik, akinek a melegségét az Arkangyalok adják át; egyszer az életben vagy a halál órájában találkozik az étertestében az Atyával, akit egy Arché-lény mutat be neki.

Mind a Jóval, mind a Gonosszal való találkozás a fizikai testben még az ember belső lényének határain kívül (felette) történik meg. Más szavakkal a jó és a gonosz közötti harc még nem ért le a fizikai testbe. Csak a harc következményei tükröződnek a fizikai testben, mivel a fizikai test az emberi lény magasabb tagjainak folyamataitól függ. Ha például ennek a harcnak a következményeképpen megbetegszik az epe vagy a máj, akkor ez nem olyan folyamat, amelynek az okait a fizikai testen belül kell keresni, hanem az asztrális-éteri területen zajló folyamat tükröződése.

A fizikai test az Atya hatásának területe, az étertest: a Fiúé, az asztrálestben pedig a Szent Szellem nyilatkozik meg. Ezért az asztrálest a Szent Szellem Lucifer elleni harcának küzdőtere, az étertestben pedig a Fiú harca zajlik Ahrimánnal. Az, hogy a fizikai test még nem harctér, arra a fontos kozmikus tényre utal, hogy a világban még nincs olyan lény, amely elég erősnek érzi magát ahhoz, hogy maga az Atya ellen kockáztasson meg fellépést. Ahrimán ezt nem teszi, mert tiszteli az Atyát. Csak a Fiúval harcol annak reményében, hogy a világkarma lefolyása őt igazolja az Atya előtt a Fiúval kapcsolatban. Ahrimán reménye abban áll, hogy sikerül létrehoznia a világkarma olyan áramlatát, amely még az Atyát is meggyőzi. Nem az Atya leküzdésére törekszik Ahrimán, hanem egy olyan kozmikus helyzet létrehozására, amikor azt tudja mondani az Atyának: „Nézd, olyan létezést adtál a lényeknek, hogy szabaddá váljanak. De ők nem a Fiadat választották, hanem engem”.

Lucifer még Ahrimánnál is kevésbé hajlik fellépni az Atyával szemben. Lucifer egyenesen a Fiú ellen sem nem cselekedett, hanem a Szent Szellem ellen harcolt. A szándéka az volt, hogy az emberiséget úgy vezesse, hogy az a Szent Szellem bölcsessége nélkül jusson szeretetre. Éppen a krisztusi tett győzte meg arról, hogy az a szeretet olyan megnyilvánulása volt, amely a Szellem igazságával teljes összhangban zajlott. Lucifer felismerte, hogy a valódi szeretet kinyilatkoztatása lehetetlen, ha az meg akarja kerülni azt, hogy az emberiség eljusson az igazság megismerésére. Ezért megváltoztatta a hozzáállását, és Paraklétozzá vált, aki belső segítséget nyújt az embereknek, akik befogadták a Krisztus-impulzust.

Ahhoz, hogy a Kozmoszban valamilyen lény képes legyen ellenállni az Atyának, a gonosz áradatának annyira meg kell érnie a Kozmoszban, hogy legyen olyan karmikus terület, amelyen ez a lény meg tud erősödni. Ilyen terület még nincsen, de formálódása érzékelhető. Az ahrimáni tevékenység fizikai következményeiből keletkezik. Nem abban az értelemben fizikai, mint a karmikus kiegyenlítést jelentő betegségek, hanem az ahrimáni egészség értelmében. Vagyis egy olyan fizikai test képződik, amely már nem az első hierarchia területének erőire támaszkodik, hogy megtartsa a létét, hanem más forrásból kapja azokat. Ha a fizikai test az ahrimanizáció következtében ilyen állapotba kerül, akkor bekövetkezik a pillanat, amikor az Azúra-lény be tud avatkozni.

A fizikai testnek ez az állapota csak akkor jöhet létre, ha az éter- és asztrálest mai viszonyában (amely az alvás és halál tényében fejeződik ki) olyan változás valósul meg, amely az étertest alvástalanságában és halhatatlanságában fog állni. Ha az Én soha nem hagyja el a két alsóbb testet (sem alváskor, sem halálkor) – akkor az első hierarchia területéből a szellemi erő áramlásának lehetősége teljesen megszakad. Akkor egy olyan állapot következik be, amely az Azúra számára támadási pontot jelent.

A gonosz harmadik erőjének hatása különbözni fog Lucifer és Ahrimán hatásától, nemcsak az emberi lény testi tagjaihoz, hanem magához az emberi Énhez való másfajta viszonyában.

Míg a luciferi az asztrálestben keresztül hatva, az emberi Ént kísérti meg, vagyis kiszakítja azt a szellemi hierarchiákkal való egységből, és Ahrimán az étertestben való hatásával az emberi Ént rabbá teszi, addig az Azúra teljesen szétzúzza a Lucifer által a szellemi világtól elvágott, és az Ahrimán által rabbá tett emberi Ént, és a saját lényébe veszi azt fel.

Míg Lucifer az emberi Ént éber állapotból álmokkal teli alvásállapotba vezeti, és Ahrimán ebből az álomállapotból a mélyalvás állapotába viszi, addig az Azúra az emberi Én számára a halált hozza. Ilyen módon a gonosz harmadik fokának veszélyessége abban áll, hogy a lény szellemi halálát okozza.

A gonosz három fokának karmikus útjairól és ezeknek az emberiségre ható veszélyeiről Rudolf Steiner abban az előadásában beszélt, amelyet Berlinben 1909. március 22-én tartott. De ezekről az utakról és veszélyekről a Biblia is beszél, különösen abban a leírásban, amelyet Dániel hagyott az emberiség jövőjének nemzedékei számára a négy vadállat szellemi érzékeléséről. A fenti fejtegetések (és Rudolf Steiner említett előadása) eszközt adnak, hogy egy bizonyos mélységig megértsük Dániel könyvének 7. fejezetét.

3. A Gonosz karmája Dániel próféta fényében

Dániel próféta célja az volt, hogy megőrizzen a jövő számára bizonyos fontos ismereteket a világkarmáról. A szellemi világból kapott parancs alapján vázlatait „szimbólumokká” fordította, hogy azok majd megfejthetők legyenek egy olyan korban, amikor képesek lesznek nem pusztán „hinni” a dolgokban, hanem megérteni is azokat. Ezeknek a vázlatoknak a tartalma egy sor nagy jelentőségű eljövendő eseményt nyilatkoztat ki a Jó és a Gonosz világkarmájában. A Dániel által hírül adott dolgok megismerését még a jövőre kell hagyni; most csak egy részről lesz szó, mégpedig arról, amely a Gonosz karmáját az előző vizsgálatnak (fejezetnek) megfelelően taglalja.

A Dániel könyvének 7. fejezetében leírt kinyilatkoztatás mindent elének tár, ami a feladatunkhoz szükséges. Hiszen ebben a fejezetben a Gonosz karmája vázolódik fel. A leírás a „négy szél” képével kezdődik, amelyek a „nagy tenger” ellen támadnak. Ez a kép a Jó és a Gonosz közötti harc kozmikus arénáját jeleníti meg. Hiszen a tér a négy irányával – észak, dél, kelet, nyugat – nem csupán a kanti filozófia három absztrakt „kategóriája” közül az egyik, nem egyszerűen távolság, melyet gyalog meg lehet tenni, hogy ide vagy oda eljussunk, hanem nyugvó erők tengere, melyet négy hatóerő hoz mozgásba. Ez a négy hatóerő az elemi világon belüli szellemi hatóáramlatok. Ezek a „szelek”, melyek az elemi világot uralják. Az áramlatok, amelyek az elemi világban négy „szelet” idéznek elő, a négy elem, melyeket az elemi lények (szalamanderek, szilfék, undinék és gnómok) négy birodalma hat át.

De az elemi lények ez a négy csoportja a „négy szélnek” csak alsóbb kifejezése. Ősképek az örök Háromságban van, Amelytől kozmikus impulzusok indulnak ki, melyeket úgy nevezünk, hogy „Észak”, „Dél”, „Kelet”, „Nyugat”. Észak és Dél kozmikus impulzusán keresztül hat az Atya-lény; Kelet és

Nyugat impulzusán keresztül a Fiú és a Szent Szellem hat. Ezeknek az impulzusoknak az együttes hatása teszi ki a Világjót, a „négy szél” ellenhatása pedig a Világ-gonoszt. Ezért Dániel éjszakai látomásának leírása a „háborút támasztó” négy szél képével kezdődik. Ez a „háborút támasztó négy szél” lényegében a gonosz négy iránya a világban; nem az Égből, hanem a „tenger” mélyéből irányulnak. A tenger mélyéből megjelenő négy vadállatban kell a származásukat keresni.

„És négy nagy állat jöve fel a tengerből, egyik különböző a másiktól.” (Dán 7,3)

Az első vadállat egy oroszlán képében jelenik meg, sasszárnyakkal. Ez a felülről, a levegőben ható gonosz iránya. Akkor keletkezik, amikor a szárnyassá vált oroszlán merészsége önteltséggé és nagyképűséggé válik. Ez a lény: Lucifer, akitől idegen a félelem érzése. A félelmet Lucifer csak akkor fogja megismerni, amikor az isteni vezetés elleni lázadásának karmikus következményeivel találkozik. Akkor magában kell majd megtapasztalnia a félelem ahrimáni elemét. Így belül kell megtapasztalnia tetteinek karmáját, mint egyfajta kamalokát. Ez Lucifer kamalokája, amikor megjelennek előtte tevékenységének lehetséges következményei és a félelem, hogy ezeket nem lehet kisimítani, és ez Lucifert alázatos lényé teszi. Az önteltsége teljesen eltűnik. Dániel imaginatív módon írja ezt le: „Nézém, míg szárnyai kitéptek”.

Ezzel kapcsolatban természetes módon jelenik meg ez a kérdés: a második fejezetben az „angyalok bukásának”, vagyis a luciferi lázadásnak a vizsgálatánál ezt egy gyötrelmes együttérzés következményeként írtuk le; itt pedig ennek az eseménynek az okaként az önteltséget vagy gögöt neveztük meg. Hogyan egyeztethető össze ez a két magyarázat?

Az „együttérzés” kifejezés lényegében nem helyes arra, hogy a luciferi lény motivációját kifejezze az Istentől való elszakadásra. A német nyelvben nincs erre megfelelő szó. Ez a szó hiányzik az angol és a francia nyelvben is. Az orosz nyelvben megvan az a szó, amely pontos képet ad a luciferi lázadás mozgató erejéről. Ez a szó a "жалость", a „sajnálát”. Jelentése: megsemmisítő vélemény egy olyan lényről, aki túl gyenge ahhoz, hogy önállóan tegyen valamit a keserű helyzetből való kiszabadulására. Ez az érzés az együttérzéstől abban különbözik, hogy együttérezni azzal a lényel is lehet, akit tisztelünk, míg a sajnálat egy tisztelet nélküli együttérzés. Egy rejtett lenézést tartalmaz arra a lényre vonatkozóan, akivel együttéreznek. Ezt az érzést és az ideológiát, melyet előidéz és amely az emberiség legfontosabb problémáiban részt vesz, legjobban akkor ismerhetjük meg, ha elolvassuk Dosztojevszkij „Karamazov testvérek” c. drámájából a Nagy inkvizítorról szóló fejezetet. Abban olyan világosan van ábrázolva a Jézus Krisztus szeretete és a Nagy inkvizítor szeretete közötti különbség, mint sehol máshol. Míg Jézus Krisztus az emberiség iránti legmélyebb tiszteletet hordozza cselekedeteiben, nem erő és varázslat eszközeivel hat (megkísértés a pusztában), hanem áldozattal, addig a Nagy inkvizítor meg van győződve arról, hogy az emberiség nem képes szabadon Krisztushoz fordulni, hogy Krisztus téveszméjét azoknak kell kijavítani, akik készek arra, hogy az emberekről való gondoskodás keresztjét hordozzák, magukra vállalva ezzel az emberiség iránti felelősséget. A nagy inkvizítor az emberiséget nem azzal a szeretettel szereti, amellyel Krisztus; égő, de lenéző együttérzést táplál az emberiség iránt. A szabadság meggyőződése szerint csak némely kiválasztottnak jár; az emberiség tömegeit vezetni kell. És ha Krisztus ismét megjelenne, a Nagy inkvizítornak – még ha el is ismerné Őt, az lenne a dolga, hogy börtönbe zárja, mint veszélyes eretneket, hiszen az Ő eljövetele a pátyolgatott emberiség-tömeg lelkét felkavarná – a szabadság kísértete ismét felkelne, és megsemmisítené az együttérzés munkáját.

Ez a részlet Dosztojevszkijtől segít, hogy szívből megértsük a luciferi szembenállás alapjait az isteni szándékokhoz képest. És ebből a szívbéli megértésből érzékeltetni lehet, hogy lényegében a luciferi együttérzés nem más, mint önteltség, gög. Hiszen a gyámságra szoruló emberiség iránti tiszteletlenségen alapszik. Ezért nincs ellentmondás a következő szavakban: Lucifer az Isten ellen önteltségből lázadt fel,

az emberiség iránti bánkódásban. Az, ami lelkileg luciferi együttérzésként tapasztalható, szellemileg önteltség.

Azt, hogy hogyan gondolták ki az istenek Lucifer alázasos lényé váló átalakulását, aki megérti a földi valóság olyan szükségességét az emberiség fejlődése számára, amilyenek azt az istenek kigondolták, Dániel a következő képből fejezi ki: „és felemelték a földről, és mint valami ember, lábra állították és emberi szív adaték néki”, vagyis olyan szív, amely a tévedésen és a félelmen keresztül jut el a szeretethez. A „lábak”: – két akarati áramlat, mely most lefelé irányul.

Lucifer karmája elsősorban abban áll, hogy a „saszárnyakat” „lábakká” alakítsa, vagyis az akaratát lefelé, a Föld felé irányítsa, segítséget nyújtva neki.

A második vadállat sorsa Dániel leírása szerint másfajta. Ez a vadállat, „kele egyik oldalára”, szárnyak nélkül, de a medvére hasonlított. Ez a kép sok mindent tartalmaz. Többek között tartalmazza azt a tudást, hogy Ahrimán lényé nem merül ki a földi létesülésben. A Földön Ahrimán lényének csak egy része hat. A másik (nagyobb) része a 8. szférában hat, melynek középpontja a Föld és a Hold között helyezkedik el. Így helyes azt mondani, hogy Ahrimán egyszerűen „kele egyik oldalára”, hiszen a másik oldalt nem a Földön kell keresni, az éppen nem „áll”. Éppen ez az oka annak, hogy a mai időkben (és még nagyobb mértékben a múltban) az emberiség miatt nem láthatja Ahrimánt, mint egy egységes lényt. Lucifer lényével lehet találkozni, de ami Ahrimánt illeti, az ahrimáni lénynek mindig csak egy részével lehet találkozni. Ahrimán lényét egészében nem lehet meglátni, de részeit különféle külsőben lehet megtapasztalni. Az ahrimáni doppelgänger alakja annak az embernek az individuális karikatúrája, akihez a doppelgänger tartozik. Dániel imaginatív módon látta az ahrimáni lényt mint általános emberi doppelgängert. Ezért mondja az alakról, hogy „hasonló a medvére”, vagyis az emberi kinézet karikatúrája.

Ahrimán állandóan arra törekszik, hogy elnyelje az emberiséget. A luciferi hatás következménye, hogy az emberiségben illúziók és szenvedélyek keletkeznek, vagyis számtanilag nézve, Lucifer gazdagítja az emberiséget, Ahrimán pedig, épp ellenkezőleg, az embert létének nullpontjához akarja vezetni; az emberi lényből erőket von ki, és azokat magáévá teszi.

Az egyes ember életében ez azért nem vehető észre, mert azok az erők, amelyeket Ahrimán foglyul ejt, az embernél maradnak egészen a halála pillanatáig. Csak a halál után lehet észrevenni, milyen fokig szegényedett el a lélek. A földi életében az Ahrimán által elrabolt erők az ahrimáni doppelgänger képességeivé válnak; ő használja azokat az emberben, úgyhogy kívülről figyelve a megfelelő emberben semmilyen kár nem keletkezik. De ha az ahrimáni doppelgängert el lenne távolítva, a veszteség külsőleg is láthatóvá válna. Tehát például egy ragyogóan tehetséges újságíró vagy ügyvéd akkor hirtelen tehetetlenné válna egy olyan feladat előtt, melyet korábban ragyogóan megoldott, s mindig képes volt a tényeket a kitűzött célnak megfelelően forgatni, megkerülni és bevonzani. És most hirtelen összezavarodva áll a tények előtt, hiszen a velük kapcsolatos ravaszsága többé már nincsen.

Az emberi erők Ahrimán általi elnyelése az emberiség történelmében nem kaotikusan, hanem tervszerűen zajlik. Az ahrimáni szándékok tervszerűen oltása annak az okkultizmus segítségével zajlik, amely az atlantiszi főkorszak idején (főképpen az ősturáni al-korszakban) lépett az emberiség sorsába, és amely nem lép hátra az emberiség sorsától azelőtt, mielőtt az emberiség maga le nem győzi. Ez a sötét okkultizmus Ahrimán fegyvere, melynek segítségével elnyeli az emberiséget. Ez az okkultizmus három részből áll: a sötét eugenikus okkultizmusból, a sötét higiénikus okkultizmusból és a sötét mechanikus okkultizmusból.

Amennyire nem felel meg a realitásnak az a nézőpont, ami azt állítja, hogy nem léteznek és sohasem létezett a Jó okkultizmusának három fajtája, ugyanannyira nem felel meg a valóságnak az az elképzelés, hogy a Gonosz okkultizmusának csak egy vagy kettő fajtája létezik, mint pl. a mechanikus vagy higiénikus. A Gonosz okkultizmusának éppen három fajtája van, melyek Ahrimán számára a kényszerítés eszközét jelentik az emberiség történelmében.

E vizsgálatnak nem feladata, hogy jellemezze az okkultizmusnak ezeket az irányzatait, itt csupán Dániel szimbólumainak olvasásáról van szó. És a második vadállat jeleit tényleg olvassuk, amikor a neki adott utasítást: „Kelj fel és egyél sok húst!” – úgy értjük, mint Ahrimán alaptulajdonságának, az elnyelésnek a kifejeződését, és a kép, hogy „és három oldalborda vala szájában fogai között”, Ahrimán három fegyverére utal, vagyis az okkultizmus három sötét irányzatára. Hiszen az elnyelést meg kell, hogy előzze a megragadás, és a világban az okkultizmus három sötét fajtája Ahrimán eszköze, melyek segítségével megragadja a lényeket.

Azután, hogy Lucifer és Ahrimán beléptek a világharma létesülésébe, a két irányzat közötti kompromisszum következményeként a gonosznak egy harmadik irányzata keletkezik, luciferi-ahrimáni jelleggel. Ennek az irányzatnak a lényeiről elmondható, hogy képesek összefűzni a luciferi szárnyalásra való képességet az ahrimáni számító fej-képességgel. De ez a szárnyalásra való képesség függ a fejképességtől, a szárnyak a fejnek vannak alárendelve. De ezeknek a lényeknek a fej-megismerése nem a Szellem Szentháromságára irányul, hanem az anyagi-elemi világ négyességére. Ezért mondja Dániel róluk a harmadik vadállat leírásában: „Ez után látám, és ímé, egy másik, olyan mint a párducz, és négy madárszárnya vala a hátán; és négy feje vala az állatnak...”

A „négy fej” szervképző következményekkel járó analitikus észbeli képességet jelent; a négy elem megismerése teljesen el van választva. Csak gyakorlati szándékok, vagyis az akarat korlátozza őket, de valójában ez négy önálló terület, négy külön fej. És mindegyik fejnek egy szárny van adva, amely az átszellemiesedés képességét hordozza.

A negyedik, a világharmába utolsóként belépő vadállatról, Dániel azt mondja, hogy „rettenetes és iszonyú és rendkívül erős; nagy vasfogai valának, falt és zúzott és a maradékot lábaival összetaposta, és ez különbözék mindazoktól az állatoktól, a melyek előtte valának”. Ebben a képben az Azúra-lénynek azokat a tulajdonságait ismerhetjük meg, amelyekről korábban volt szó, vagyis a felörölés erejét, vagy ahogy Dániel mondja, „felörölni” magának az emberi Énnak a lényét. De az Én lényé olyan fonál, amely egyesíti a múltat, a jelen és a jövőt. A tudat folytonosságát az időben, mint a „tegnap”, a „ma” és a „holnap” - az elmúlt élet, a jelen élet és a következő élet – karmikus kapcsolatát, az ember lényé magjának, az Énjének köszönheti, amely alváson és ébrenléten, a halálon és születésen át vonul. Az idő, mint a múlt, a jelen és a jövő egysége az Archéknak vagy Időszellemeknek köszönhetően addig tud megmaradni, amíg az emberi Ének el nem hagyják a karma területét (Dánielnél a „törvényt”). Ha pedig megtennék ezt (az ahrimáni halhatatlanság értelmében, amelyről korábban beszéltünk), akkor az idő folytonossága veszélybe kerülne a földi létesülésben.

Ahrimán, akinek a szellemisége a gépben fejeződik ki legtisztábban, mechanizálja az időt, vagyis kizárja belőle a morális-teremtőt, de nem őrli fel. Habár a gépben az idő is amorálissá válik, mégiscsak tovább létezik. Ugyanez a helyzet az olyan ember Énjével, aki teljesen Ahrimánnak adja át magát. Ennek az embernek az Énje álom nélküli alvásban van; olyan tudati állapotban, mint amilyenben az ős-Napon volt, vagyis növényi tudatállapotban. Képtelen valamilyen morális-alkotó tevékenységre, és a géphez hasonlóan szükségszerűségből tevékenykedik, de azért mégis megőrződik mint potenciális tulajdonság.

A veszély, melyet az Azúra az emberiségre jelent, abban áll, hogy ténylegesen elszakítja a múltat, jelen és jövőt összekötő fonalat. El kell képzelnünk, hogy minden pillanat valami mást hozna a

megelőzővel és a következővel való kapcsolat nélkül, hogy például nem lenne az évben semmilyen ritmus, de még mechanikai ritmus sem. Minden aritmikussá válna – ahhoz hasonlóan, mint amilyen agóniában a beteg pulzusverése.

„És sokat szól a Felséges ellen és a magasságos egek szenteit megrontja, és véli, hogy megváltoztatja az időket és törvényt” ezt mondja Dániel a Gonosz utolsó „birodalmának” uráról. Más szavakkal: az időt, mint egészséget és ritmust, meg kell semmisíteni, és akkor a karma törvénye megszűnik.

A gonosznak ez az utolsó lényé magához az Atyához képest állítja magát oppozícióba. Lucifer arra törekszik, hogy az embert a szellemi világgal más kapcsolatba hozza, mint ahogyan azt a Szent Szellem teszi az Angyalai által; Ahrimán Krisztussal harcol, az emberiséget egyfajta mechanizált térben egységbe foglalva (ellentétben azzal, ahogyan Krisztus egységesíti az emberiséget az Arkangyalain keresztül); az Azúra arra fog törekedni, hogy széttépje az Atya képviselőinek, az Archéknak a láncolatát. De Dániel beszél ennek a törekvésnek a karmikusan előre elhatározott eljövételéről is. Hatalmas képekben írja le az Ítéletet, melyet a Napok Öregje fog végrehajtani. „Ruhája hófehér, és fejének haja, mint a tiszta gyapjú; széke tüzes láng, ennek kerekei égő tűz; Tűzfolyam foly és jó vala ki az ő színe felől; ezerszer ezren szolgálának néki, és tízezerszer tízezeren állának előtte; ítélok ülének le, és könyvek nyitattának meg...nézém, míg megöleték az az állat, és az ő teste elvesze, és tűzbe vetteték teste megégetésre...Látám éjszakai látásokban, és ímé az égnek felhőiben mint valami emberfia jöve; és méne az öreg korúhoz*, és eleibe vivék őt. És ada néki hatalmat, dicsőséget és országot, és minden nép, nemzet és nyelv néki szolgálja; az ő hatalma örökkévaló hatalom, a mely el nem múlik, és az ő országa meg nem rontatik. Megrendülék én, Dániel, az én lelkemben ezek miatt, és fejem látásai megháborítának engem.”

Az idézett helyek szokatlanul sokat tartalmaznak. Nemcsak az azúrikus lázadás kimenetelét írja le, hanem annak az okát is, hogy a vereség miért elkerülhetetlen. Hiszen amikor üt a kozmikus óra, amikor „a könyveket megnyitják az Ítéletre” akkor megy végbe Annak az áldozathozatala, aki „Emberfiához hasonló volt”. Krisztus emberré válva egy karmikus áramlatot hozott létre, amely meghatározza az utolsó Ítélet kimenetelét.

Az Ahrimán feletti győzelem következményeként Ahrimán cselekedeteinek kozmoszbeli következményei is: az Adzúra megjelenése is el lesz hártva. Az Azúra-lény az Atyai harag tüzeiben lesz megsemmisítve. Az, aki a lények megsemmisítését akarta elhozni, önmaga jut erre a sorsra.

Ilyen módon a Golgotai Misztériumnak három következménye van a világműködésében: Lucifer belső megfordulása, Ahrimán legyőzése és az Azúra megsemmisítése. Ez nem a hatalom, hanem az Ítélet segítségével fog megtörténni. Hiszen a Golgotai Misztérium a karmán belüli esemény, és a karmikus igazságosság ítélete előtt az emberiség felmentésének mérlegére esik. Ezért kellett éppen Krisztusnak emberré válnia, hogy belépjen az emberiség karmájának területére, és megfordítsa azt. És ennek a fordulatnak a következményeit Dániel az Atya által a jövőben végrehajtott Ítélet képeivel festi le.

A Gonosz háromságának tudása benne volt Dániel könyvében. De nemcsak a Gonosz háromsága, hanem az örök Jó Háromsága is. Hiszen az említett fejezetben le van írva az Atya Lényének imaginatív képmása, a Fiú inspiratív megismerése és intuitív egyesülése is a Szellemmel, amellyel Dániel rendelkezett. Az Atya lényét Dániel csak imaginatív módon tudta érzékelni, hiszen az Atyai Lényhez az ember nem tud közelebb menni, mint ahogyan az egy imaginációban történik. Nem bírná elviselni az Atyát intuícióban, hiszen az intuíció azt jelenti, hogy a lényt a saját belsőjébe befogadja. Ahhoz a Lényhez, aki az „ég felhőin” jelent meg (vagyis a Fiú szféráján keresztül), Dániel egy lépéssel közelebb

* Az „öreg korú” helyett helyesebb lenne a „Napok öregje” fordítás. ld. orosz nyelven:

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D1%82%D1%85%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BC%D0%B8 [ford.megj.]

tudott menni, inspirációban ismerte meg. „Az ott állók közül az egyiktől” megkapta a Fiú eljövendő uralmára vonatkozó látásának a jelentését. Dániel a szellemet önmagában élte át; közvetlen intuícióban egyesült Vele: „De a szellem megrendült bennem” mondja Dániel (7,15)

Ha Dánielnek az egész könyvét vesszük, akkor érhető, milyen módon ismerte meg Dániel az Atya lényét. Úgy látta meg Őt, mint a Napok Öregjét, vagyis mint olyan lényt, amely az összes Korszellem (Arché) segítségével nyilvánul meg. Dániel végtelen perspektívában látta a „napok” sorát: kozmikus „napok” játszódtak le szellemi tekintete előtt. Megszakítás nélküli sorozatban követte egyik kor a másikat, de a világ jövő és elmúlt napjainak képein keresztül az Ősatya, a napokkal számára a világ kezdeti Lényének arca tárult elő, amely minden napon Önmagának csak egy apró részével tárul elő. A világtörténet tűzkerekei változatlanul forognak, de a lángoló trónon, amelyet hordoznak, a világ kezdeti Lénye ül.

És amikor üt a világra, akkor a világba sugarat küld, és a világ megáll az Ítéletre. És akkor kinyílnak a világlemlékezet Könyvei, és az Atya ítéletet hajt végre Teremtésének minden lénye felett, melyek akkor szabad lényként fognak előtte állni.

Ilyen átélésekből született a művészet, és ilyen átélésekből fog ismét életre kelni. A jövőben nem fogják maguknak megengedni, hogy fantáziából induljanak ki: a kozmikus létesülés szigorúsága a fantáziát hallgatásra kényszeríti az olyan jelek előtt, amelyek az öröklét Égboltján láthatóvá válnak. Az egyik ilyen művészet szelleme lélegzik a Biblia sok helyén, ez a szellem majd feltámad – merünk ebben reménykedni.

Ebben a vizsgálatban arra törekedtünk, hogy a világ karmáját úgy írjuk le, ahogy azt Dániel megismerte. A szerző reméli, hogy az olvasó egy olyan benyomást kapott, hogy a Biblia nemcsak az emberiség történelmének egy szakaszát ábrázolja, hanem a kozmikus létesülés mély ismeretét is. A világharma sok titka megtalálható a Bibliában. A Bibliát fokozatosan fogják a jövőben megfejteni.

Ha a Biblia fényében vizsgáljuk meg a világharma egy fejezetét, akkor természetes módon adódik, hogy az emberiség karmájának vizsgálatához térjünk át, ahogyan az a Bibliából megismerhető.

A következő vizsgálat tárgya az a kérdés lesz, hogy a Bibliában találhatók-e mélyebb ismeretek az emberi karmáról és a reinkarnációról.

VI. A SZELLEMI VEZETÉS AZ ÓSZÖVETSÉGI TÖRTÉNELEMBEN

1. Az emberiség lelkiismeretének megszületése

Az előző vizsgálatokban az Ószövetséget az eugenikus okkultizmus könyvének neveztük, és ekként vizsgáltuk. Ez nyilvánvaló, hiszen az egész Ószövetség középpontjában a Messiás Születésének a Misztériuma áll. De másik oldalról számításba kell venni, hogy az eugenikus okkultizmus területe nem merül ki a testi születés titkaiban, minden születést felölel, még az új tudat születését is. Hiszen az új tudat születése is meghatározott törvények alapján történik, és megköveteli a neki megfelelő testi-lelki feltételek előkészítését is. A szellemnek minden leereszkedése, minden megtestesülés – jelentsen ez akár egy új tudatot vagy egy új eszme megnyilatkozását a fizikaiban – az eugenikus okkultizmus területéhez tartozik. Hiszen a születés törvényei ugyanazok, csak az alkalmazásuk más az egyes esetekben.

Magától értetődik, hogy ezek a törvények nem absztrakt módon lettek megfogalmazva, pontosabban ezerféleképpen lettek megfogalmazva, miközben ezeknek a megfogalmazásoknak a száza mintha

ellentmondásnak egymásnak. Szellemi formák és alakzatok segítségével érthetőek meg, és sok oldalról le kell írni, hogy ezen a leírásán keresztül a tudatba ússzon a belső alakzat, a „törvény”. Ez az oka annak, hogy Rudolf Steiner a legkülönbözőbb indítékokból rámutat arra, hogy a szellemtudomány alkalmazása már önmagában is a szemlélődéshez vezető út. Ha a tudatunkban észleljük a szellemtudományos közlések tényeit, akkor ezeken a tényeken keresztül egy belső alakzat tárul elő, amely egységbe foglalja ezeket. A Szaturnusz, a Nap, a Hold és a Föld fejlődését megismerni nem azt jelenti, hogy felvázoljuk a hierarchiák tevékenységének sémáját, hanem sokkal többet: ennek a tevékenységnek a leírásán keresztül felemelkedni a törvény belső szemlélődéséhez, vagyis egy belső alakzathoz, amely nem fekete vonalakból áll, hanem kozmikus tervek vonalaiból. Ez annak köszönhetően megy végbe, hogy a fejben megvalósított képzetalkotó gondolkodás a légzés területére száll alá. Ennek során nem veszti el világosságát és pontosságát, hanem arra a képességre tesz szert, hogy tudatosan kövesse a kozmikus gondolat-vonalakat (vagy áramlatokat), amelyek átjárják az embert, és végül egészen világos és látható alakzatokká állnak össze.

Ilyen annak a megismerő erőnek a tevékenysége, melynek áramlatai a gége területén összpontosulnak. Ez az erő ad az embernek lehetőséget arra, hogy az antropozófiai igazságokat közvetlenül megismerje. A tudatnak a fejből a gége területére való leszállására gondolt dr. Karl Unger, amikor ezt mondta: „A tiszta gondolkodásban való lélegzés a tisztánlátás kezdete” („A tudati lélek nyelvéből”). Az ilyen „tiszta gondolkodásban való lélegzés” lényegében annak a reménynek az alapja, hogy a szellemtudományt a világ elfogadja. Hiszen míg tudományos kísérletek útján bebizonyítható, hogy léteznek éteri képzőerők, és filológiai és történelmi kutatásokkal bizonyítható, hogy létezett például az atlantiszi kultúra, addig sem kísérletekkel, sem filológiával, sem történelmileg nem bizonyítható be például az, hogy a Trónok, a Kerubok és a Szeráfok a következő életre az ember földi életének igazságos következményeit dolgozzák ki. És mellel ebben nem „hinni” kell. Hanem „tudni” lehet ezt, ha rendelkezünk azzal a megismerési bátorsággal, hogy a nyugodt gondolkodás erejével ezekbe az érzékfeletti tényekbe belemélyedjünk. Bátorság kell ahhoz, hogy közvetlenül a szellemi tényekbe hatoljunk, anélkül hogy „megalapozottságot” és „bizonyítékokat” követelnénk. Hiszen a tiszta szellemtudományt csak önmagával lehet alátámasztani és semmi mással. És Rudolf Steiner életművének ereje abban áll, hogy önmagára épül, és mindent tartalmaz, ami ahhoz szükséges, hogy becsületes és önálló meggyőződésre jussunk. Becsületes és önálló meggyőződésre pedig akkor jutunk, ha a szellemtudományos közlések arra ösztönöznek, hogy közvetlenül hatoljunk bele annak belső igazságába.

Ez a a belső igazságba való közvetlen belépés az, ami szükséges ahhoz, hogy az Ószövetség elkerülhetetlenül egyoldalú vizsgálatától eljussunk bizonyos törvények megértéséhez. Az egyik ilyen törvény a születés törvénye, amely az egész Ószövetséget uralja. De ahogyan már mondtuk, minden születés ennek a törvénynek a hatálya alá tartozik, nemcsak a testi. Ezért akkor fogjuk teljesebben érteni az Ószövetséget, ha az ide tartozó korábbi kifejtésekhez most hozzáadjuk, hogy habár az Ószövetség a születés előkészítését ábrázolja, de nemcsak a test születésének, hanem az új tudat születésének előkészítését is.

Az Ószövetség másik oldala az emberi lélekben a lelkiismeret megszületésének előkészítése. Amikor Jeremiás próféta ezt mondja: „Ímé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr; és új szövetséget kötök az Izráel házával és a Júda házával. Nem ama szövetség szerint, a melyet az ő atyáikkal kötöttem az napon, a melyen kézen fogtam őket, hogy kihozzam őket Egyiptom földéből, de a kik megrontották az én szövetségemet, noha én férjük maradtam, azt mondja az Úr. Hanem ez lesz a szövetség, a melyet e napok után az Izráel házával kötök, azt mondja az Úr: Törvényemet az ő belsejükbe helyezem, és az ő szívükbe írom be...” (Jer 31,31-34) – akkor ezekkel a szavakkal az ószövetségi feladat másik oldalának magvát érinti, mégpedig a lelkiismeretnek, mint a szívekbe írt törvénynek a megszületését.

Egy olyan emberi szervezet megszületése, melyben a modern lelkiismeret megszülethet – ez volt az ószövetségi misszió mindent átölelő kifejeződése.

De ha az ószövetségi fejlődésnek Krisztus megjelenését kellett előkészítenie, akkor a korábban mondottakkal kapcsolatban megkérdezhetjük: mi volt feltétlenül szükséges ahhoz, hogy Krisztus megjelenhessen? Az első válasz az, hogy egy olyan felépítésű test, amelyben Krisztus élni és cselekedni tud.

De ez a válasz már nem kielégítő, mivel nemcsak a fizikai, hanem az éteri és az asztrális testről is szó van. Ez utóbbiakat ne csak egyszerűen mint szubsztanciát vagy struktúrát képzeljük el (lényegében ez a fizikai testre is vonatkozik), hanem inkább mint annak a lehetőségét, hogy meghatározott morális-szellemi igazságoknak adjanak lelki és életerőt a fizikai lét területén. Az organizáció-összesség, melyre Krisztusnak szüksége volt, hogy élni tudjon a Földön, ugyanakkor azoknak az erőknek a kifejezése kellett hogy legyen, amelyekre Krisztus támaszkodhatott. Ezeknek kellett Számára azt a kaput képezniük, melyen át beléphetett a földi létesülésbe. Az emberi szervezetnek olyan tulajdonságokkal kellett rendelkeznie, hogy észlelhető legyen a belső rokonság Krisztus lényegi elemével.

Mi is az a kapu, amelyen keresztül Krisztus beléphetett a földi létesülésbe? Mi az a talaj, amelyre léphetett, mint a Földdel való egyesülésének kiinduló pontjára? A kapu, amelyen keresztül le tudott jönni a Földre, a lelkiismeret volt, amely annyira erőteljes volt, hogy a testiségre alakító módon hatott.

Azt, amit soha sem tudott megtenni sem a tűz, sem a levegő, sem a víz, sem a föld, azt az az erő tudta megtenni, melyet a természet elemei nem tudnak adni: a lelkiismeret ereje. Kívülről nézve, igaz, ha ezt mondjuk: Krisztus belépett az ember testébe, de belülről tekintve ezt kell mondani: Krisztus az emberiség lelkiismeretébe lépett be. A lelkiismeret az a kapu, amely lehetővé tette Krisztus Lényének a Föld lényével való egyesülését.

Azt, hogy a Földön lelkiismeret volt, teljesen éberem a három testben, éberségben tartva azokat, az emberiség a Krisztus-lény Földre ereszkedése lehetőségének köszönheti. Ahhoz, hogy ezt megértsük, figyelembe kell venni, hogy a lelkiismeret nem csupán „érzékelés”, hanem ha teljesen felébred, akkor az emberi lénynek az az állapota, amikor a szellem közli az igazságot, amikor a lélek mint lélek közli az igazságot, amikor a test mint test közli az igazságot. A lelkiismeret: a szellem, a lélek és a test együttes vezetése.

A lelkiismeretben az ember egész lénye mondja ki az igazságot – ez a szellemből, a lélekből és a testből sugárzik ki. Még ha az Én el is hagyja a testet, az igazság szellemében fognak tovább hatni. Ilyen volt a názáreti Jézus három burkának állapota, amikor a Jordánhoz ment a Zarathusztra Énje által elhagyva, hogy a János-keresztelőben magába fogadja Krisztust. Az emberiség lelkiismerete volt az, amelyik a Jordánhoz ment, és nem hagyta, hogy az egyes emberek szerencsétlensége, akikkel találkozott, visszatartsa, hiszen ami akkor a Jordánhoz ment, az emberiség lelkiismerete volt, és az egész emberiség nevében s az egész emberiség bűnének tudatában fordult az Éghez segítségért – amíg felülről el nem hangzottak a szavak: „Ez az Én szerelmetes fiam, ma nemzettem Őt”!

Azután, hogy Krisztus a Jordán-keresztelőnél Jézusnak a lelkiismerettől éber burkaiba belépett, az első, amit Neki a földi lét realitásaként át kellett élnie, a lelkiismeret eleme volt. A szellemi világ teljessége hátralépett, és helyébe a lelkiismeret átélésének magánya maradt. A szellemi világ teljességétől elhagyottan, ezután a negyvennapos pusztai magány után, kiállta a lelkiismeret három alapvető megpróbáltatását a Földön.

A pusztában történt három megkísértésben nem a szellemi világok megismeréséről vagy a földi természet feletti uralomról van szó, hanem a lelkiismeret döntő hangjáról. És csak azután, hogy

magányosan és elhagyatva, a saját belsőjéből kiindulva Ő kiállta a megkísértést, „angyalok jövének hozzá és szolgálnak vala néki”, vagyis a szellemi világ ismét megnyílt és ismét körülvette Őt.

A pusztában a negyven nap volt az az idő, amely alatt Krisztus a lelkiismeret Saját Lényével áthatotta. Ez az időszak a Kali-Juga titkát, az emberiség-történelem sötét korszakának titkát rejt magában. De az egyes emberi lélek individuális Kali-Jugájának titkát is magába foglalja, mely léleknek oly sokáig kellett éheznie és szomjaznia a szellemi világra, amíg a lelkiismeret ki nem állja a „pusztaság” megkísértését, és ennek köszönhetően meg nem erősödik annyira, hogy olyan erőt adjon, amely megnyitja a szellemi világot, anélkül hogy elveszítené a megszerzett önállóságot és szabadságot.

Hiszen mielőtt egy lépést tehetünk a szellemi tapasztalatban, három lépést kell tenni a lelkiismeret felébresztésére. A szellemi világ mindenféle megismerését meg kell, hogy előzze az, hogy éljünk abban a kérdésben, amely a lelkiismeret kérdése kell, hogy legyen. És a szellemi világ csak azután ad tapasztalatot, hogy a lelkiismeret kérdése átment a gondolkodáson, érzésen és akaraton, amely tapasztalat kinyilvánítja azt, amit ő erre a kérdésre válaszolni tud. Ezért nemcsak képszerű, hanem pontos értelme is van annak, amikor Rudolf Steiner ezt mondja: „ha egyetlen lépéssel előbbre akarsz jutni a szellemi igazságok megismerésében, egyúttal lépj előre hármat jellemned a jóra való tökéletesítésében” („Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez”, GA10). De a jellemnek a jóra való tökéletesítése főként abban áll, hogy a lelkiismeret kifejezésévé válik.

A szellemi világba való felemelkedést meg kell, hogy előzze a lelkiismeret megszületése. Mivel most, miután az emberiség bűnbeesésének karmája a szellemi világ teljes elsötétüléséhez vezetett, a szellemi világba való felemelkedés csak annak a ténynek köszönhető, hogy Krisztus a Földön járt, úgy a felemelkedés lehetőségét, vagyis Krisztus megjelenését meg kell, hogy előzze a bűnbeesésről és a kiegyenlítéséről szóló lelkiismereti kérdés. Krisztus Földre való leereszkedése előtt meg kellett, hogy legyen a lelkiismeret, amely minden erejét erre a kérdésre kellett összpontosítania: „Az emberiség elsötétült. A szemével többé nem tud látni, a fülével nem tud hallani. A bukás következményei feltartóztathatatlanul súlyosbodnak. De még él az emlékezés és a vágy lángja a szívben. De az emlékezés kialszik, a vágy elmúlik... Akkor a szívek megkövesednek. Akkor haszontalan lesz a leghatalmasabb bölcsesség leghatalmasabb kinyilatkoztatása, hiszen nem lesz, aki befogadja. Az emberiség pusztulása elkerülhetetlen. Ha nem száll alá egy új erő, amely úgy hat, hogy a vakok lássanak, a némák beszéljenek, a süketek haljanak, a bénák jární kezdjenek... Az emberiség nem képes ezt végrehajtani, a tűz, a levegő, a víz és a föld nem képes – csak a Mennyben lévő Naplény képes erre... Megteszi-e Ő ezt?”

Ez a kérdés fájdalomként élt abban a lényben, aki a Jordán-keresztelőhöz lépett. Az emberiség felébredt lelkiismerete volt egész létének ereje, ez lélegzett Jézusban, ez mozgatta a tagjait, szemének látóerőt, fülének hallást adott. Ő volt a lelkiismeret tökéletes kinyilatkoztatása. Ő volt az emberiség képviselője abban az értelemben, hogy benne az emberiség általános szenvedése élt, és abban az értelemben is, hogy magára vette az emberiség egész megmentését.

Ezt a lehető legkonkrétabb értelemben kell venni. Hiszen még a külsejét is csak úgy lehet elképzelni, ha azt az emberiség lelkiismeretének látható kifejeződéseként értelmezzük. Nem rendelkezett sem Apolló klasszikus szépségével, sem Zeusz nyugalmaival, hanem az a bánat fejeződik ki benne, amely általa keletkezik, hogy felismeri az emberiség bűnbeesésének összes következményét. És amikor a Jordán-keresztelő után a kinézete az áldozatkész szenvedésről a nagyság és nyugalom vonásaira változott, melyeket a szeretet eredendő Lényének a jelenléte adott neki, olyanná vált, amilyenek akkor látjuk, ha megnézzük az Emberiség képviselőjének fából faragott szoborkompozícióját a Goetheanumban.

Amit Rudolf Steiner az emberiség későbbi nemzedékei elé állított, az nem a klasszikus szépség, hanem az emberiség tökéletes lelkiismeretének alakja, amely emberiség a világ Istenének akaratával egységben

ismeri fel magát. Így az emberiség lelkiismeretének erre az alakjára úgy kell tekinteni, mint egy ösztönzésre, hogy rálépünk arra az útra, amely fájdalom keresztül vezet nyugalomhoz. Az emberek pedig olyan utat keresnek, amely fájdalommentesen vezet nyugalomhoz.

Az Ószövetség az emberi szervezet – melyet nevezhetünk így is: „a lelkiismeret szervezete” – születési előkészítésének története. Hiszen csak egy ilyen szervezetben tudott élni Krisztus. A tökéletes lelkiismeret megszületésének előkészítése hosszú időn keresztül folyt, különféle és összetett utakon. Ezekről az utakról az alábbiakban lesz szó.

2. *Buddha, Illés, Jézus*

Rudolf Steiner A „Krisztus-impulzus és az Éntudat fejlődése” (Berlin, 1909-1910, GA116) c. előadás-sorozatában azt mondja, hogy az emberiség isteni-szellemi vezetői a fejlődés során a következő tény elé lettek állítva: az emberiségben volt valami, ami ismeretlen volt számukra, mégpedig a lelkiismeret. És hogy megismerjék, le kellett jönniük a Földre és megtestesülniük, hiszen a szellemi világból az emberek lelkiismerete számukra nem volt megismerhető.

Ez alapján a tény alapján olyan következtetést lehetne levonni, hogy a szellemi világ lényei nem rendelkeznek lelkiismerettel, hiszen lelkiismeret csak a földi emberiség által fejlődhet a Földön. Ez a nézet indokolt, amennyiben pozitívan beszél az emberi lelkiismeretről, de nem indokolt, ha vitatja a lelkiismeret tulajdonságát a hierarchikus lényeknél. Valójában a lelkiismeret, vagyis a morális fantázia ereje abban az értelemben, ahogyan ezt a „Szabadság filozófiájában” használja Rudolf Steiner, minden lénynek sajátja.

Minden lény magában hordozza saját individualitásának titkát, hiszen a lelkiismeret, mint belső teremtő forrás az, ami a lényeket – még a hierarchikus lényeket is – individualitásokká teszi. Az individualitás csak annyiban létezik, amennyiben képes az őt körülvevő kozmikus létesülésbe hozzáadni valamit, ami csak belőle és csak rajta keresztül tud létrejönni. A Világjő hierarchiái egyáltalán nem automaták, habár számukra a jó és a rossz közül való választás nem jön számításba. Ők a jót szolgálják, a saját lelkiismeretükből kiindulva mind újabb és mind teljesebb áldozati tetteket keresve. A jó morális fantáziája korlátlan; azok a lények, akik a jót szolgálják, az általuk végrehajtott áldozati tettek választásában különböznek. Szabadon lemondanak jogaikról, amelyekkel a kozmoszban rendelkeznek, hogy magasabb módon, áldozat révén valami még nagyobbat valósítsanak meg, mint az, amire addig voltak képesek, amíg a jogaik határain belül maradtak.

Valami hasonló vonatkozik az emberi lelkek egy bizonyos csoportjára is, akik test nélküli állapotukban döntést hoznak a Devachánban a következő földi életük menetéről. Például valamely emberi léleknek joga van egy harmonikus, világos életre, a barátai körében, egy olyan közegben, amely megfelel az ő igényeinek. Ilyen joga lenne ennek a léleknek. De előfordulhat, hogy a lelkiismerete fényében megvizsgálja az előtte álló földi életet, és szabadon eláll attól a sorsától, amelyet a karma kínál neki. Az ilyen lélek lelkiismerete ezt mondhatja: „Most egy harmonikus földi élet lehetősége előtt állsz. Nem kell, hogy az erődöt szenvedésben és harcban merítsd ki. Az emberiség eközben olyan megpróbáltatásoknak lesz kitéve, amelyeknek te nem leszel részese. Az igazságért folytatott harcban a segítségedre nagyobb szüksége van az emberiségnek, mint a boldogságodra”. És az ilyen lélek egy olyan küldetést választhat, amely egészen más életfolyást hoz magával, mint az, amelyre joga lenne. Ennek az lehet a következménye, hogy a lélek a sors által a Földön egy olyan harc közepébe lesz állítva, amely az életében nem biztos, hogy sikeres lesz.

Ebben az esetben nem a jó és a rossz közötti, hanem a jó és a jobb közötti választásról van szó. És a nem inkarnálódott szellemi lények a lelkiismerete abból áll, hogy képesek a jót és a még jobbat megkülönböztetni.

Ezáltal nem a lelkiismeret ténye az, ami az emberiségben a szellemi világ számára rejtély, hanem a jó és a rossz közé állított emberi lelkiismeretnek a ténye. Hiszen a jó és a rossz közötti ilyen elhelyezés csak emberi szervezetben lehetséges, mivel ez utóbbi nem egyszerűen csak áll a gonosszal szemben, hanem magába is fogadta azt. Az emberek magukban élik át a gonoszt és a jót, hiszen saját lényükbe fogadták azokat.

A szellemi lények nem tudják magukba fogadni a gonoszt, állhatnak a gonosszal szemben, fel is tudják azt a hatásaiban, de belül átélni nem tudják. Hiszen ha egy szellemi lény magába fogadná a gonoszt, akkor ettől ő maga is gonosz lényvé válna. A szellemi lények egységes lények, csak az ember képes kétféle természetet egyesíteni magában.

Ez a bűnbeesésnek a következménye. A bűnbeesés új tényit idézett elő a Kozmoszban: olyan lények létét, akik belül a jót is, a gonoszt is képesek megélni. Az emberiség valójában bűnös, hiszen magába fogadta a gonoszt. De ennek köszönhetően olyan lehetősége van, mint egyik másik lénynek sem, mégpedig: a gonosz intuíciójának lehetősége a jó intuíciója mellett.

Ez a tény rendkívüli kozmikus rizikót tartalmaz, hiszen megtörténhet, hogy az emberiség megszereti a gonoszt. Hogy ez ne történjen meg, vagyis hogy az emberi szervezetben a jó és a gonosz közötti egyensúly ne változzon a gonosz javára, az emberiségnek az ősi időktől kezdve segítséget nyújtottak a szellemi világból. Ez a segítség főképpen abból áll, hogy felülről egyre újabb erők áramlottak, hogy megerősítsék az emberiségben a jót. Ebből a célból a felsőbb hierarchiák lényei ereszkedtek alá, lemondva magasabb jogaikról, hogy közvetlenül egyesüljenek az emberiséggel. Ilyen lényekhez tartozik az a három lény, akiknek az emberiség különösen sokat köszönhet, és akiket a világ okkult történelmében Buddha, Illés és Jézus névvel illetnek

A nátháni Jézusban részben megtestesült Jézus-lény a lemúriai időktől kezdve harmonizálóan hatott az emberi szervezetre. Ez egy arkangyali lény, aki angyali szintre ereszkedett alá, hogy közvetlen kapcsolatban legyen az emberiséggel. Rudolf Steiner leírja, hogy milyen következményei vannak annak, hogy Jézus lényét háromszorosan áthatotta Krisztus – a lemúriai korban, az atlantiszi kor első harmadában és az atlantiszi kor utolsó harmadában – külső érzékek harmonizálásaként (lemúriai kor), az életfolyamatok harmonizálásaként (atlantiszi kor kezdete) és a lelki erők harmonizálásaként (atlantiszi kor vége).

A 12 külső érzékszerv (*szó szerint: 12 külső érzék, ford.megj.*) Jézus lényének segítségével úgy lett harmonizálva, hogy belsőleg kiegyensúlyozódott, ami pl. az állatoknál nincs így.

A hét életfolyamat hasonlóképpen lett egyensúlyba hozva, aminek köszönhetően az ember lelki élete úgy át tudja önmagát élni, hogy nem oldódik fel az egyes életfolyamatokban. Ennek következményeképpen keletkezett a lélek beszéden keresztüli való vokális képessége.

Végül az asztráltest három lelki ereje – a gondolkodás, érzés és akarat – úgy lett harmonizálva, hogy megvalósulhasson az Én megtapasztalása. Az Én már nem süllyedt el teljesen a lélek három erejében, hanem képes volt azoktól függetlenül átélni magát. Ennek köszönhetően keletkezett az emberi beszéd, amelyben a magán- és mássalhangzók segítségével az ember képes volt objektív dolgokat kifejezni.

A negyedik Atlantisz-utáni korszakban történt meg a Jézus lény Krisztus által áthatása. Akkor az Én harmonizációjáról volt szó, ahhoz hasonlóan, ahogy korábban a fizikai test, az étertest és az asztráltest harmonizációjáról. Az Én az ember három tagja: az érzőlélek, értő lélek és tudati lélek erőinek

segítségével fejeződik ki, mégpedig úgy, hogy a fizikai testig alászálló Én ereje tudati lélekként, az Én étertestig leszálló tevékenysége értőlélekként, az asztrálestben létező Én lényé pedig érzőlélekként. Ezeknek a lelki lénytagoknak a harmonizálásaa a szeretet erőinek segítségével történik, hisz a szeretetben az ember olyan integrált lényvé válik, akiben a gondolatok, érzések és cselekedetek összhangban vannak. Az ember nézetei és cselekedetei csak a szeretet által kerülnek összhangba, maga a tudat nem képes ezt megtenni. Az Én erőinek harmonizációja a szeretet impulzusának köszönhetően megy végbe, melyet Krisztus Jézus hozott le a földi fejlődésbe.

Ugyanakkor azt, hogy Krisztus megjelenése lehetővé váljon, meg kellett előznie a lelkiismeret felélesztésének egy hosszan tartó előkészítése. A három lelki lénytag lelkiismeretének teljesen fel kellett ébrednie ahhoz, hogy meg tudjon születni a szeretet. És a kereszténység előtti időkben a szellemi lények felébresztették az emberi érzőlélekben, értőlélekben és tudati lélekben a lelkiismeretet, hogy lehetővé tegyék Krisztus inkarnációját. Ez a tevékenység mély hatást gyakorolt volt arra a három szellemi lényre, akik az angyali hierarchiából kiindulva előkészítésképpen az emberi lélek mélységeit alakították át.

E lények egyike hosszú időközön át egyes embereken keresztül hatott, amíg le nem inkarnálódott a kereszténység előtti VI. században, és elő nem idézte a „Buddha felébredése” nevű világtörténelmi eseményt. Gautama Buddhában a harmadik hierarchiához tartozó lényvel van dolgunk, aki az emberi szervezetet teljesen, vagyis egészen a fizikai testig áthatja. Ha a valóságnak megfelelő elképzelést akarnak alkotni maguknak arról, hogy Szidharta herceg, Szudhodana király fia Buddhává változott, akkor ezt a folyamatot úgy kell érteni, mint a lelkiismeret ereje általi felébredést. Hiszen a Bodhi-fa alatti megvilágosodása előtt olyan ember volt, aki számára a szellemi világ zárva volt. A betegség, öregség és halál képe, az emberiség szenvedésének és e szenvedések okainak kérdése emberfeletti lényt jellemző erővel ébredt fel benne. Nem tudásban nyílt meg neki a benne élő hierarchikus lény, hanem kezdetben csak annak az erőnek a segítségével, amellyel kérdések ébredtek benne. Az akkori idők emberi beavatottaitól Buddhát elsősorban nem a hatalmas tudása különböztette meg, hiszen kevesebbet tudott, mint a többiek: bráhmínokhoz és bűnbánókhoz ment, hanem az emberfeletti erőkkkel megtöltött kérdései. Az emberfeletti benne a lelkiismeret erejében mutatkozott meg. A lelkiismeret ereje vezette őt a Buddha-tudat felébredésére, amely aztán hatalmas bölcsességet is feltárt számára.

Ezáltal mondhatjuk: Buddhában olyan emberi tudattal van dolgunk, amelynek a lelkiismeret emberfeletti erői álltak rendelkezésre az emberi kérdésekhez. Ha ugyanakkor meggondoljuk, hogy Buddha fizikai szervezetét hierarchikus lény fogta át, akkor a Buddha-eseményt érthetjük úgy, mint a tudati lélek lelkiismeret-modelljének felébredését. Hiszen a tudati lélek az Énnek az a része, amely a fizikai testben fejeződik ki.

Ez a tény megmagyarázza Buddha lelkiismeretének alapminőségét, vagyis az individualitást. Hiszen az értőlélek önmaga nem szociális; a fizikai testben élve önmagát különálló lénynek éli meg, aki nem kapcsolódik közös légzéssel az emberi közösséghez. Ezért például Szidharta herceg a holttest láttán ezt kérdezi: „Én is meghalok? Kérdései valójában a különálló individualitás sorsára vonatkoznak, ami épp a tudati lelket jellemzi. Később természetesen az emberiséghez fordul, hirdelve neki „a négy szent igazságot”: a szenvedésről, a szenvedés okáról, a szenvedéstől való megszabadulásról és a szenvedéstől való megszabadulás útjáról, de tanításának tartalma és a stílusa olyan volt, hogy lényegében csak a különálló individualitásokhoz fordult.

Buddhává válásának ténye az egész emberiség számára létezik, de Buddha tanítása sohasem válhatott az egész emberiség számára jelentőssé. Hiszen mivel az egész emberiségnek ki kell egyszer fejlesztenie a tudati lelket, Buddha példaértékű tudati lelkének az egész emberiség számára jelentősége van; de mivel

Buddha olyan utakat tanít, melyek a kereszténység előtti célokhoz vezetnek, ezért csak a kereszténység előtti fejlettségű, korlátozott számú individualitás számára van jelentősége.

Így a Buddhaként megtestesült lény a tudati lélek felébredt lelkiismeretét állította az emberiség elé.

Egészen másmilyen volt egy másik lény tevékenysége, aki az érzőlélek lelkiismeretének ébresztését kellett, hogy előidézze. Ehhez neki nem volt szüksége lejönnie a fizikai testig; az asztráltest Én-erőiben hatott. Pontosabb lenne, ha ezt mondanánk: ahogyan Buddha főképpen az étertest által áthatott fizikai testben hatott, úgy az a lény, melyet a Biblia Illés névvel jelöl, az étertesten keresztül ható asztráltestben tevékenykedett. Hiszen Illés lényének tevékenysége, amit a Biblia leír, főképp abban fejeződik ki, hogy beárnyékolja az embert, nem feloldódva benne, egyidejűleg elemi erőt adva neki. Illés lényé nem inkarnálódik; az asztráltest Én-organizációján keresztül hat, körülvéve azt és körülötte lebegve. A felhőhöz hasonlóan veszi körbe az embert, rajta keresztül hat, de nem lép be teljesen ebbe az emberbe.

A körüllebegő hatalom – ez az a benyomás, melyet Illés lényé nyújt, ha megnézzük a Bibliának azokat a szereplőit, akiken keresztül ez a lény hatott. De a természeti hatalom, amellyel Illés ereje hatott, és amely az Ószövetségben leírt különböző csodákban fejeződött ki, nem a leglényegesebb dolog Illés lényének megértéséhez. Illés lényénél az elemi erők feletti uralomnál fontosabb az a morális hatás, amely főképpen abból áll, hogy Izrael népében ne csak az individuális, hanem a népi lelkiismeret is felébredjen.

Így például amikor Baál szolgáinak seregeivel került szembe, Illés-Nábot próféta nem csak ember volt, hanem annak a lénynek a hangja és ereje, aki a nép lelkiismeretét képviselte. És azzal, hogy az oltáron lévő nyers fát villámmal gyújtotta meg a nyers, vizes fát, ezzel a jellel azt hirdette, hogy habár Izrael szíve Baál szolgálata által ijesztően elfordult Jahve vezetésétől, mégis mintegy természeti erővel megragadhatja a láng, ahogyan megragadta a láng a nyers fát. Hiszen ha Jahvének hatalma van arra, hogy elégsze az emberen kívüli természetben azt, ami alkalmatlan az égésre, akkor nincs-e hatalma arra, hogy az emberi szervezet belsejében lángra gyújtsa az elfordult szíveket?

Ezzel kapcsolatban helyén való lenne, hogy mondjunk még valami szükségessé Illés személyiségének Jahvéhoz való viszonyáról. Az izraeli nép szellemi vezetése a valóságban sokkal összetettebb volt, mint ami abból a helyes, de nem pontos elképzelésből adódik, hogy „Jahve által vezetett nép”. Ha ezt a vezetést pontosabban akarjuk elképzelni, akkor – elvonatkoztatva az emberi individualitásokról – négy szellemi lény van (az ötödik egészen rejtve hatott), amely megvalósította Izrael népének vezetését. Ez a négy lény olyan mélyen összefonódik, hogy a magasabbat a neki alárendelten keresztül lehet látni, mint aki benne hat. Így az „Én vagyok”, amely Jahve Elohimon keresztül hangzott Mózesnek, maga a Krisztus-lény volt. Krisztus hatott Jahvéon keresztül, aki mintegy Krisztus Arca volt az ószövetségi történet elejétől fogva. Ahogyan a Hold éjszaka a Földnek a Nap fényét adja, úgy adja át Jahve Krisztus fényét, az „Én vagyok”-ot.

De a zsidó nép, habár kiválasztott volt, de mégis nép volt, vagyis volt Népszelleme. E Népszellemnek képesnek kellett arra lennie, hogy egy népbe az emberiség leguniverzálisabb impulzusait ültesse bele. Ilyen Arkangyal volt Michael, aki mintegy Jahve arcaként hatott. Michael arkangyal volt a zsidó nép Népszelleme, mert ő különösen alkalmas volt arra, hogy Népszellemként olyan egyetemes terveket képviseljen és valósítson meg, melyeknek e nép segítségével kell megtestesülniük.

De a népeknek nemcsak Népszellemük, hanem vannak néplelkük is van. A néplelket nem egyszerűen úgy kell elképzelnünk, mint a nép egyfajta felhő-auráját, amely az érintett néphez tartozó emberek lelkének összessége; a néplelek: konkrét szellemi lény, amely általában az Angyalok hierarchiájához tartozik. Ahhoz, hogy ezt megértsük, figyelembe kell vennünk, hogy az individuális Órangyaltól a Népszellemhez vagy Arkangyalhoz vezető fejlődés nem ugrásszerűen megy végbe, hanem meghatározott

fokonként halad. Mielőtt az Angyal felemelkedik az Arkangyali rangra, megjárja a néplélek fokát, amelyet úgy kell értenünk, mint az Angyaltól az Arkangyali hierarchiáig vezető átmeneti fokot. A Néplélek másképpen hat, mint a Népszellem, és másként, mint az individuális Órangyal. Az individuális Órangyaltól az különbözteti meg, hogy globálisan egy népen belül mindent átölelő tevékenységet fejt ki; a Népszellemtől pedig az, hogy inkább angyali, mint arkangyali módon hat.

Meg kell jegyezni, hogy nem minden Arkangyal Népszellem, hanem az Arkangyalok között vannak olyanok, amelyek a fejlődés átmeneti lépcsőfokán vannak az Archék hierarchiájának irányában. Így például van hét Arkangyal, amelyek rövid ideig, három-négy évszázadig egyfajta Korszellemnek minősülnek. Az Archék lényegében a kb. huszonkettő évszázadig tartó kultúrkorszakok szellemei; az Archék által uralt korszakon belüli hét rövidebb korszakot hét Arché-rangra emelkedett Arkangyal irányít. Valami hasonló vonatkozik a többi hierarchiára is. Ez a közbevetett megjegyzés szükségszerű, mivel segíthet abban, hogy a hierarchiákat ne sematikusán képzeljük el, hanem adjuk meg az elismerést az individuális sokszínűségüknek.

Ennek az individuális sokszínűségnek az elismerése különösen fontos az emberiséghez legközelebb álló angyali hierarchia kapcsán. Itt mindenekelőtt az angyali lények legalább három csoportját kell megkülönböztetnünk: az individuális Órangyalokét, a különleges misszióval rendelkező angyalokét, melyek az emberek karmikus csoportja felett munkálkodnak, és azokét az Angyalokét, melyek néplélek minőségben hatnak. Ez utóbbi, ahogy mondtuk, lényegében az Arkangyali hierarchia előkészítő foka.

Ahhoz, hogy konkrétan el tudjuk képzelni a néplélek hatásmódját, össze kell hasonlítanunk az individuális Órangyalok és Népszellemek hatásmódjával. Az Órangyal főképpen az embernek az alvaskor álom nélküli állapotban a szellemi világban tartózkodó Énjét inspirálja; az Arkangyalok ezzel szemben, egyszer egy évben, Karácsonykor inspirálják az ember asztráltestét. A néplélek pedig az asztráltestben tartózkodó Ént inspirálja, vagyis főképpen az érzőlélekre hat.

Míg az Angyallal az ember az álom nélküli állapotban találkozik, amikor az Én és az asztráltest kiszabadul az étertestből és a fizikai testből, a néplélek az asztráltest és az étertest határán találkozik az emberrel, ahol az asztráltest már kapcsolódik az étertesttel, de még nem ereszkedett le a fizikai testbe: ott, ahol az álmok keletkeznek. Ezért a néplélek különösen a nép látnoki álmaival fejeződik ki, a mondák és mesék segítségével, amelyek ennek köszönhetően keletkeztek. Hiszen álmokat nemcsak az egyes ember lát, hanem a népek is. És az ilyen népi álmok segítségével a néplélek a Népszellem inspirációját törekszik interpretálni az emberi tudat számára. A néplélek a Népszellem szándékainak interpretálója, ezt főképpen a mondák és mesék képi-szimbolikus elemeivel éri el. Ő adja át a népek látnoki álmait, melyek az érzőlélek tudatában élnek. Az értőlélek számára a mondáknak és meséknek csak csekély jelentőségük van; a tudati lélek számára egyáltalán nincs jelentőségük, de az érzőlélekben erősen élnek és a nép lelkiismeretét képezik. Hiszen míg az individuális lelkiismeret az érzésben és az akaratban belső emlékezés arra, amit az ember az álom nélküli alvaskor az Angyallal való találkozásakor fogadott magába, addig a népek mondái és a mesék lényegében az, amit a népek a Népszellemet interpretáló néplélekkel való találkozásból őriztek meg a tudat számára. És ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy az Ószövetségnek egyetlen más alakjáról sem lett megalkotva és megőrizve több hagyomány, mint Illés alakjáról. Sőt, Illés alakja még a Bibliában is legenda jelleget ölt. Hiszen mégiscsak ő az ószövetségi történelem egyetlen lény, amely élve szállt fel tüzes lovakon az Égbe.

Ez azt fejezi ki, hogy Illés a zsidó nép néplelke volt. Illés lényének feladata lényegében az volt, hogy felébressze az izraeli nép lelkiismeretét. De ezt a feladatot nagyobb erővel hajtotta végre, mint bármely normális néplélek. Hiszen Illés lényé nem egy néplélek-rangra emelkedő Angyal volt, hanem egy nem

normális módon fejlődő Angyal, amely – mivel arkangyali erővel volt megáldva – néplélek szintjére szállt alá.

Ez az oka annak, hogy Illés miért rendelkezett a néplélek erejét messze meghaladó erővel. Angyal volt, melyen keresztül az „Én vagyok” Elohim ereje hatott. Ezért a második hierarchia hatalmával rendelkezett, vagyis a tűz, a levegő, a víz és a föld elemi erői feletti hatalommal.

Illés emberi lényében a normálisnál erősebb néplélek hatott. Hiszen míg a normális néplélek mondák és mesék létrehozásának segítségével hat, addig Illés úgy hatott, hogy nem pusztán képeket hívott elő az érzőlélek tudatában, hanem objektív elemi erőt adott ezeknek a képeknek, úgy, hogy azok eseményekké, „csodákká” váltak. Ezek által az emberi lelkek megrendülését kellett előidézni, amelyeknek bennük ismét Izrael elhivatottságának tudatát kellett felébreszteni. Illés a mennydörgéshez és villámhoz hasonlóan hatott az emberekre; a villámhoz hasonlóan állította a megrendült lelkek elé a Jahvéval kötött, elfelejtett szövetséget. Azok megfordultak, megváltoztatták a lényüket. Illés hatásának ez a sajátossága sokáig élt az emberiség emlékezetében. Még a forradalom előtti Oroszország parasztjai is úgy tekintettek Illés lényére, mint egy olyan szellemre, amely a mennydörgésben hirdeti ki magát. „Illés haragszik” – mondogatták vihar idején.

De ez a mondás mélyebb, mint azt elsőre gondolnánk. Hiszen Illés ereje, amely az emberi lelkekben megrendülést idéz elő, a szellemi világ szent haragjának ereje volt. Illésben az elkövetkező világvihar előhírnöke, a Föld és az emberiség Ítéletnapjának előhírnöke mutatkozott meg. Egészen az Atya szférájáig emelkedett fel az Illés-lény teremtő erőinek vonala; az Atya szférájában kell keresni Illés erőinek legmagasabb forrását. Hiszen az Illés mögött álló Jahve Elohim nemcsak Krisztus arca volt, hanem az Atya lesújtó keze is.

Amikor Jahve védelme alá vette Izraelt, akkor ez nemcsak azt jelentette, hogy a Fiú tekintete ezen a népen nyugszik, hanem azt is, hogy az Atya is a sorsuk felett tartja védő és büntető kezét. Az emberiség ugyanakkor egyáltalán nem képes az Atyai szeretetet magába fogadni; a szeretet legmagasabb megismerése, ahogyan az a születés és halál közötti életben elérhető, a Fiú szeretetének a megismerése. Az emberiség az Atya szeretetét szent harag formájában éli meg, amely a Kozmoszban a leghatalmasabb erő. És ez a leghatalmasabb erő hatott Illésben, amikor az érzőlélek megrendülésén keresztül idézte elő a nép bűnbánatát.

Míg Buddha az individuális lelkiismeret mintáját állította a belső megismerésnek köszönhetően az emberiség elé, és Illés a megrendítésekkel kívülről ébresztette a közösségi lelkiismeretet, úgy a harmadik lény a tökéletes lelkiismeret megszületésének előkészítésén dolgozott oly módon, hogy a két ellentétes oldalt egyesítette. Hogy megértsük a nátháni Jézus (Zarathusztrától eltérő) hatását azelőtt, hogy negyedik áldozatát meghozza és a Krisztus-lény betölti őt, mindenekelőtt arra a tényre kell rámutatnunk, hogy az Én-erők emberiségben való harmonizálásának missziójára készülve, ennek az előkészítő tevékenységnek az idején is harmonizálóan, kiegyenlítően hatott.

És ez annak volt köszönhető, hogy az értőlélek vagy kedélylélek már önmagában egyensúlyt képez a kifelé irányuló érzőlélek és a befelé irányuló tudati lélek között. Éppen ezért adta Rudolf Steiner az emberi lélek e tagjának az „értő lélek vagy kedélylélek” megnevezést. Hiszen a kettős természetet egyesíti magában – a kedélyt, amely inkább az érzőlélekhez hajlik, és az értést, amely inkább a tudati lélekhez.

Az értőléleknek ez a két pólusa a művészi fantázia és a logikus fogalmak pólusaként is felfogható. Amikor Jézus lényé az értőlélekre hatott, felébresztve az értőlélek lelkiismeretét, két irányban hatott: egyik oldalról a benyomások segítségével, kívülről lelki mozgásokat idézve elő, amelyek később

metamorfózison keresztülmenve gondolkodási képességekbe alakultak; másik oldalról a gondolatok segítségével egy belső értést, amelynek később olyan cselekedetekhez kellett vezetnie, melyek a tudatból indultak ki.

A Jézus-lény cselekedetének első irány különösen abban a szellemi irányzatban érhető tetten, amelybe Apolló és „Apolló fia”, Orfeusz alakján keresztül merülhetünk el. Ennek a tevékenységnek a kifejezése egy erőteljes zenei hatás, amely az európaiak lelkét a jövőbeli gondolkodási fejlődésre készítette elő, és amelyről Rudolf Steiner különböző összefüggésekben beszélt. A művészi impulzus, amely a hellenizmus gazdag gondolati életét megelőzte, Jézus lényének inspiratív forrásához emelkedett fel.

Jézus lényének másik iránya Krisna alakjának köszönhetően érhető meg, ahogyan azt például a „Bhagavad Gita” átadja. A Bhagavad Gitában, a Krisnáról szóló könyv nem művészetéről szól, hanem irányadó eszmék összességéről szóló tanításról. Ezek az eszmék azonban nem öncélúak, feladatuk abban áll, hogy a befogadó tudatában egy meghatározott változást idézzenek elő. Azzal, hogy kifejti Arjuna előtt a három gunáról, a három állapotról szóló tanítását, rámutat, hogy van egy negyedik állapot, ahol a lélek mint Én szabadon emelkedik a három Guna fölé, melyek az embernél a természettel közösek, és ezzel Krisna az individuális lelkiismeretet akarja előkészíteni, elszakítva az egyes embert a csoport-lelkiségtől. Hiszen Arjuna számára az volt a probléma, hogy legyőzze a csoport-lelkiséget, amikor tétován az egyik sereg élén állt egy másik sereg ellen, ahol a rokonai és barátai voltak az ellenfél. És csak azután, hogy magába fogadta Krisna egész tanítását, jutott döntésre, hogy harcolni fog. Az individuális megértés erősebbnek bizonyult, mint a csoport-lelkiség – ilyen volt az emberiség szellemi történelmének eseménye, amely Kuruksetri harcmezéjén zajlott.

A karma, a dharma követelményeibe való belső betekintés az individuális lelkiismeret előkészítése volt, mint egy Krishna segítségével megvalósuló belső megismerés.

Így hatott Jézus lénye, egyik oldalról a lélekre, hogy előkészítse a lelkiismeret közösségi megtapasztalását, másik oldalról pedig az értelemre, hogy a lelkiismeretet individuális megélését készítse elő, ezzel a saját működésében a két hatalmas ellentét, Illés és Buddha között állva.

Így hatott együtt három lény, hogy annak a lelkiismeretnek a megszületését készítsék elő, amelyen keresztül Krisztus lejöhetett a Földre.

Hiszen a lelkiismeretnek, amelynek magába kell fogadnia Krisztust, teljességgel fel kell ébrednie, vagyis az érzőlélekben, az értőlélekben és a tudati lélekben is ébernek kellett lennie.

De mit jelent, hogy a három lénytag lelkiismerete teljesen éber? Ez azt jelenti, hogy megjelent a Manasz-, Budhi-, Atma-tudat. És sohasem fogjuk igazi mélységében értékelni a Jordán-keresztelőre való menetnél a nátháni Jézus három burkának megrendítő alakját, ha nem ismerjük fel, hogy az Atma ereje, a Budhi élete és a Manasz fénye hatott a Jordán-keresztelőre haladó fizikai testben, étertestben és asztrátestben. És a lelkiismeret örök Háromságának az ébrenléte annak a három lénynek az együttes hatásának volt a következménye, amelyek hosszú időn keresztül hozták létre ennek a csodálatos jelenségnek az előfeltételeit. Hiszen Buddha sugarai hatottak benne, Illés ereje készítette elő az útját, és Jézus élete töltötte be. Orfeusz összes szent dala, Buddha minden megvilágosítása, Jézus minden adakozó önzetlensége és még a nagy Zarathusztra tapasztalatának legérettebb gyümölcsei is éltek az emberiség éber lelkiismeretének a Jordánhoz igyekvő alakjában.

E lelkiismeret megszületésének előkészületi útjai összetettek voltak; a valóságban még összetettebbek, mint azok a folyamatok, amelyekre ennek a vizsgálatnak a során rá akartunk mutatni. De bármilyenek is voltak, egy dolog végül is közös volt bennük: a lelkiismeret megszületése, aminek meg kellett előznie Krisztus megtestesülését, s ami mint minden születés, egy fájdalmas folyamat volt. Hiszen az emberiség

bűnbeesése óta minden születés (mind a testi születésnek, mind az új tudat születésének) törvénye, hogy minden új dolog számára, melynek a világba el kell jönnie, fájdalom útján jön létre a tér. Hiszen a bűnbeesés után a világ állandóan „fogalt”, nincs benne hely az újnak; minden új dologért áldozattal kell fizetni.

Ezért a szellemi megismeréshez, a szellemi kinyilatkoztatáshoz vezető út egy olyan út, amely fájdalomon keresztül vezet a tiszta lelkiismeret magasabb öröméhez. A boldogság egy ígéret, melyet az isteni vezetés adott az emberiségnek; de ez a boldogság csak akkor tud megszületni, amikor a boldogsághoz való hozzáférést fájdalom nyitja meg.

A lelkiismeret az emberiség legfőbb java; az emberiség csak egyoldalúan fogadja azt magába, mint a belső nyugtalanság forrását, mint „lelkiismeret-furdalást”, de az emberiség fokozatosan megtanulja, hogy a boldogság kiapadhatatlan forrásává válik. A lelkiismeret egy belső nap, amely sugaraival képes az élet összes sötéttségét háttérbe szorítani.

A damaszkuszi úton Pál ennek a napnak a fényétől megvakulva esett a földre. És erre a napra gondolt, amikor ezt mondta: „Nem én, hanem Krisztus énbennem”.

VII. AZ IZRAELI NÉP KARMÁJA

1. Az emberiség történelmének két fő karmikus áramlata

Az előzőekben kísérletet tettünk arra, hogy felvázoljuk a szellemi erők hatásának belső struktúráját, melyek annak az emberi szervezetnek az előkészítését végezték, amely képes lesz Krisztus lényét befogadni. Az ott kifejtettekből világossá kell válni annak is, hogy ez a hatás nem korlátozódott az izraeli nép közösségére, hanem átölelte az emberiség valamennyi haladó szellemi áramlatát, melyek végül a Jordán-keresztelő eseményében áramlottak egybe.

De ez a hatás Izrael történelmi létesülésének csak az egyik oldala, vagyis a szellemi világból való emberfeletti lények vezetésének oldala. A másik oldal ezzel szemben az emberi erők hatását öleli fel, melyek mintegy alulról vagy csatlakozhatnak a felsőbb vezetéshez, vagy ellenállhatnak annak. Ennek a két áramlatnak a kölcsönhatása feltárja a Bibliában leírt létesülés teljes valóságát, vagyis feltárja az izraeli nép karmáját.

Könnyű lenne, ha arra törekednénk, hogy ezt a karmát így képzeljük el: felülről a szellemi vezetés hat, alulról az emberi erők, amelyek vagy segítik a szellemi vezetés szándékainak megvalósulását, vagy ellenállnak annak. Az első valósul meg, ha az emberek felnöttek ezekhez a szándékokhoz, a második pedig akkor, amikor valószínűleg még nem nőttek fel azokhoz. Más szavakkal, gondolhatnánk, hogy csak az isteni és az emberi erőkről van szó. A valóságban ugyanakkor még egy harmadik fajta erőkről is szó van, melyek valójában se nem isteni, se nem emberi természetűek. Ezek a Világ-gonosz erői, amelyek szintén arra törekszenek, hogy az emberi természetben hassanak, de másként, mint a Jó hierarchiái: a szellemi világ különböző szféráiból, hanem a Föld belsejének különböző rétegeiből. És ez alapján még egy harmadik dolgot is figyelembe kell vennünk, ami segít megérteni az emberi viselkedést a szellemi vezetéssel való viszonyban, mégpedig: az emberiségnek a Föld belsejéből kiinduló ellenvezetését.

Hogy megoldjuk azokat a feladatokat, amelyeket ezekben a vizsgálatokban állítottunk, szükséges megérteni, hogy mi is a Föld belseje. Ebből a célból Rudolf Steiner 1906. szept. 4-i előadásához fordulunk, „A teozófia kapujában” c. ciklusból (GA95). Ebben mutat rá a Föld-belső kilenc szférájának alaptulajdonságaira. Mivel a nevezett előadás tartalma bizonyára ismerős a „Vizsgálatok” olvasóinak,

ezért annak megisméltése nélkül tegyük fel egyenesen a kérdést: milyen jelentősége van a Föld-belső kilenc szférájának az ember és az emberiség karmájában?

Ha elképzeljük a kilenc szellemi hierarchia hatását az emberiségre, akkor ezt a hatást érthetjük úgy, mint a kilenctagú emberi lény isteni ősképeinek megvalósulását.

A hierarchiák által követett cél: az ideális ember, vagyis egy olyan lény, akinek a fizikai teste, éterteste, asztráteste, érző lelke, értő lelke és tudati lelke a Szellemben, Életszellem és Szellemén tökéletes kifejezésére lett létrehozva. Tehát a szellemi világban megvan az emberi lény kilenc lénytagjának kilenc ősképe. És ezeknek az ősképeknek az emberiségben való megtestesülése – ez az igazi szándéka a jóságos szellemi világnak.

Ezzel szemben a Világ-gonosz eredeti szándéka az, hogy az emberi lény kilenc tagját ellenkező értelemben alakítsa. Így a Jó ősképeivel kilenc ellenképet állít szembe, amely szerint formálni akarják az emberiséget. De a Gonosz kilenc ősképét nem csupán az isteni ősképek ellenképeinek kell elképzelni, hanem megfelelő erőknek és szubsztanciáknak is, melyeket a Föld belsejének kilenc szférája tartalmaz. A Föld belsejének kilenc szférája azoknak az erőknek és szubsztanciáknak a kozmikus székhelye, amelyekből a gonosz hatalmak által kigondolt kilenctagú gonosz embert létre kell hozni.

A Föld ásványi rétege tehát az a szféra, amely a fizikai test gonosz ellenképeinek szubsztanciáit és erőit biztosítja. És felvéve ezeket az ásványi szubsztanciákat a fizikai testünkbe, mi, emberek, a Gonosz első szférájába lettünk beszipantva.

A bűnbeesés következménye lett, hogy az ember a fizikai testét ásványi testtel kötötte össze. Az igazi fizikai test – az ember akarat-szervezete (nem személyes akarata, hanem egy akarat-szervezet), és az, hogy ez az akarat-szervezet, melyet Rudolf Steiner a Jézustól Krisztusig c. ciklusban „fantomnak” nevez, összekapcsolódott az ásványi testtel, egyrészt az ember gyengeségének oka, akinek mindig magával kell hordania a börtönét, másrészt pedig a záloga annak, hogy a jövőben a Szellem erői dicsőségesen győzelmet arassanak az anyag keménysége felett.

A Föld belsejének második rétege („folyékony föld”) az étertest ellenerőit tartalmazza, míg a harmadik réteg (levegő-föld) az asztrátest ellenerőit tartalmazza.

A három következő réteg („formák földje”, „termékek földje”, „tűz-föld”) az érzőlélek, értőlélek és tudati lélek ellenerőit tartalmazza.

A Föld belsejének hatodik rétege, amely a tudati lélek ellentétét tartalmazza, a Föld-belső tulajdonképpeni ahrimáni rétege. A mai időkben ez a réteg küldi a Föld-felületre a gonosz legveszélyesebb impulzusait.

A Föld következő három rétege csak a jövőben bontakoztatja ki aktivitását az emberi történelemben. A Manasz-, Budhi- és Atma-lény gonosz ellen-ősképeit tartalmazzák.

A Föld-belső kilencedik rétege (a „Föld-mag”) ezzel együtt a szellemi-gonoszt is tartalmazza, vagyis azokat az erőket, amelyek ugyanolyan magasan állnak a gonosz lépcsőjén, mint a Szellemben (Atma) erői a Jó lépcsőjén.

A fenti leírások sematikus formában kerültek megfogalmazásra; a felállított feladatra való tekintettel a részletesebb kifejtéstől el kell tekintenünk. De Rudolf Steiner említett előadása alapján azonban teljességgel lehetséges, hogy ezeket az összefüggéseket megfosszuk sematikus jellegűtől.

Ha most a következő kérdést tesszük fel: „Hogyan lehet konkrétan elképzelni az ember ideális ősképét?” – akkor az okkultizmus által adott válasz a következő lesz: állandóan arra kell törekednetek,

hogy elképzeljétek Jézus Krisztust az Ő maga valóságában, hogy megértsétek, érzékeljétek Őt, és akkor megtudjátok, hogy a Feltámadott alakjában a Földön az emberiség Istentől rendelt ősképe volt jelen. Ő az emberek számára is, és az istenek számára is minta. Hiszen az isteneknek Őt formázva kell az embert teremteniük, az embernek pedig arra kell törekednie, hogy Őrá hasonlítson.

A Feltámadott lényének kilenc tagja az emberi lény kilenc tagja ősképeinek ideális megtestesülése. Ezért Jézus Krisztus: az emberiség fejlődésének értelme. Ugyanakkor az emberiség fejlődésének ezzel az értelmével szemben áll a Gonosz hierarchiájának ellen-terve. Ez az Antikrisztus kilenctagú lényének életre keltésében áll. Hiszen az Antikrisztus nem „mese”, nem csupán „princípium”, nem csupán általános „impulzus”, hanem egy konkrét lény, amelynek az a feladata, hogy ez emberiség fejlődésének a Gonosz értelmében adjon ősképet. Benne a Kozmoszban egy olyan emberi lénynek kell keletkeznie, amelyet teljesen a Föld belsejének kilenc rétege alkot. Ahogyan Jézus Krisztus a kilenc hierarchikus szféra megnyilatkozása, úgy az Antikrisztusnak a Föld-belső kilenc rétegének konkrét kinyilatkozását kell képviselnie.

Ez az oka annak, hogy miért létezik az atlantiszi korszaktól kezdve két fő okkult áramlat, amelyek később karmikus áramlatokká váltak. Van még természetesen egy harmadik áramlat is, melyet úgy lehetne jelölni, hogy „kompromisszumos áramlat”, de amely a jövőben teljesen eltűnik. Hiszen az emberiség kettő kultúrára (a 6. kultúrkorszakban), majd két rasszra való szétválása korszakában semmilyen kompromisszumos áramlat sem létezhet: minden embernek meg kell hoznia a döntését: melyiket választja az emberiség fejlődésének két módja közül.

A két említett áramlat történelmileg először az atlantisziak fehér és fekete mágiájában fejeződött ki. Azok az emberek, akik Manu vezetésével elhagyták Atlantiszt, és Belső-Ázsiában létrehozták az Atlantiszt utáni kultúrák bölcsőjét, ahhoz az áramlathoz tartoztak, amelyik az embernek az isteni akarat szerinti ősképét törekedett megtestesíteni. Ez az áramlat a hatalmas Zarathusztra által alapított iráni kultúrában folytatódott. Egy másik áramlat a turáni kultúra képében terjedt. Az Irán és Turán közötti harc az eredeti atlantiszi ellentétek karmikus folytatása volt. Ugyanez a harc később a Jahve- és a Baál-áramlat közötti ellentétben mutatkozott meg. Azt, hogy ez a harc mégis Jahve győzelmével ért véget az ideiglenes vereségek ellenére, az emberiség Krisztus Jézus Földön való megjelenésének köszönheti.

Ugyanakkor a szellemi harc azóta sem szűnt meg. A Szasszanidák új-perzsa birodalmában a keresztényellenes áramlatnak egy erős bástyája jött létre, amikor Gondisapurban ennek a mozgalomnak a vezető individualitásai egy okkult és kulturális tevékenység központját hozták létre. Egy másik áramlat ebben az időben Írországból indult. A közepet, vagyis a Földközi-tenger országait akkor Róma politikai és szellemi kompromisszumos áramlata uralta. Miután a Gondisapur hatását a VII. században az iszlám hulláma tompította (Rudolf Steiner kifejezése), az arabizmus kerülő útjain, lassan, századokon át, beszivárgott a keresztény világba, míg végül a XIX. században ünnepelte földi diadalát a nyugati materializmus külső formáiban.

Ezek a keresztény és az anti-keresztény inspirációk hatásának alapvonásai az emberiség történelmében. Az, amit az első vizsgálatban az „örök Izrael” karmikus áramlata alatt értettünk, az nem más, mint az itt vázolt áramlat, amely a Jó hierarchiái által kigondolt emberi őskép megtestesülésére törekszik. Ezt az áramlatot ugyanilyen joggal lehetne „örök Iránnak” is nevezni, de ha figyelembe vesszük ennek a vizsgálatnak a feladatait, az első megnevezést kell előnyben részesíteni.

Ha a két fő áramlat tényét felismerjük az emberiség fejlődésében, felmerül a kérdés: hogyan tud létezni a gonosz karmikus áramlata? Hiszen a halál után minden ember megjárja a kamaloka megtisztulását, és következő inkarnációját a Jó birodalmából, a Devachánból készíti elő. Ha az ember ilyen módon nem tudja a gonoszt az egyik inkarnációjából a másikba átvinni, akkor a gonosz fonala a halál után minden

alkalommal megszakad, és az embernek következő inkarnációjában csupán az előző inkarnációja gonoszságának következményeit kell viselnie, de nem magát ezt a gonoszt.

E kérdés megválaszolásához nemcsak azt kell megvizsgálni, hogy mi történik a szellemi világban, amikor az ember két inkarnáció közötti állapotban megy át, hanem azt is, hogy mi zajlik mindeközben a Föld belsejében. Hiszen míg az ember a kamaloka állapotában morális impulzusokat észlel az általa elkövetett igazságtalanságok kijavítására, addig a doppelgängere a Föld belsejében ezeknek az impulzusoknak a tükröződését észleli, vagyis ellentétes inspirációkat vesz fel magába. És amikor az ember ismét megszületik a Földön, akkor ő egyrészt a Jó szellemi világának belső tapasztalatait hozza, másrészt, ezt egy olyan tapasztalattal kell szembeállítania, amelyre eközben a doppelgängere a Gonosz birodalmában tett szert. Ezáltal az embernek a gonoszt a születése és a halála közötti életében kell legyőznie. Sohasem válik szabaddá tőle, ha csak kitér előle. Hiszen az a gonosz, amit a földi életben nem győzött le, megmarad, és az embernek ismét szoros kapcsolatba kell vele kerülnie, amíg egyszer le nem győzi azt a születés és a halál között.

Ennek a ténynek köszönhetően érthetővé válik, hogy a gonosznak egy folytonos áramlata van: a gonosz szálai az emberben egyik inkarnációból a másikba húzódnak a Föld belsejének rétegein keresztül éppúgy, mint ahogy a Jó szálai az emberben az inkarnációk során a kamaloka és Devachán égi szféráin keresztül húzódnak.

Így érthetjük meg például, hogyan van az, hogy az egyik ember bosszút áll egy másikon a következő inkarnációban (Rudolf Steiner ilyen eseteket sorol fel a karmáról szóló előadásain). Kétségtelen, hogy az ilyen ember a bosszúállás gondolatát nem a kamaloka-állapotban hozta meg, és különösen nem a Devachán-állapotban, mégis megtörténhet (habár ez nem feltétlenül szükséges), hogy az ember bosszút áll a következő földi életében.

A bosszú gondolatának fonala nem az Égen, hanem a Föld belsejének alsó világán keresztül halad át, és így keletkezik az emberi karmában a gonosz folytonossága, és így keletkezik az emberiség történelmében is a gonosz karmikus áramlata.

De ha ez így van, akkor talán majdnem minden ember a gonosz karmikus áramlatához tartozik? – kérdezhetnénk nyugtalanul magunktól. Különösen fontos megérteni, hogy az amit az emberek megigazulásnak vagy akár szentnek neveznek, az az Isten előtt nem „megigazulás”. (Emlékezzünk csak Jézus Krisztus szavára: „Senki sem jó, csak egyedül az Isten”). Annak a kérdésnek az eldöntéséhez, hogy valaki ehhez vagy ahhoz a karmikus áramlathoz tartozik, nem a karmikus külső gonoszságokat és jó cselekedeteket kell figyelembe venni, hanem a szellemi világok irányában tanúsított belső pozíciót. Nem a gonoszság, hanem a szellemi világ tagadása és rágalmozása a döntő. Az evangéliumi szavak, hogy „minden bűn megbocsáttatik, csak a Szent Szellem elleni bűn nem”, szó szerint igazak. És ezek a szavak döntenek a két karmikus irányzathoz való tartozás kérdésében.

Alapvetően helytelen például Lenint emberi értelemben bűnözőnek tekinteni. Éppen ellenkezőleg, ő sok emberi gyengeségtől mentes ember volt, attól, mivel teljesen átadta magát szörnyű, az emberekre káros dolgoknak. Igen, kevesebb gyengesége volt, mint sok, keresztény vagy emberi talajon álló ellenfelének. Az emberi gyengeségek és bűnök kiegyenlítődnek a személyes emberi karma által, amikor az ember vagy szabadon váltja meg azokat áldozati cselekedetekkel, vagy szenvedésekkel kénytelen megváltani; a szellemi világ sajnálja őt emiatt, de nem elítéli. A szellem elleni bűn viszont az egész Kozmosz elleni büntett: az ember akkor a szellemi világ ellenségévé válik.

Ha megtanulunk különbséget tenni az „emberek előtt megigazulás” és az „Isten előtti megigazulás” között, akkor megértjük, hogy a Biblia (beleértve az Evangéliumokat is) szentjei miért oly kevésbé

„szentek”. Dávid királyt például az Ószövetség sok helyén, sőt még az Evangéliumokban is az megigazulás példaképeként említik. De ha olvassuk az élettörténetét, kénytelenek vagyunk belátni, hogy a „szentről” való tradicionális elképzelés nem illik az ő alakjára. Ennek a rejtélynek a megfejtéséhez az adja a kulcsot, hogy a bibliai „szentség” valami alapvetően másra utal, mint amit az egyházi kereszténység hatására megszoktunk. A Biblia éppen nem az „emberek előtt megigazulásra”, vagyis a léleknek a testi világhoz való viszonyában történő megigazulásra, hanem az „Isten előtt megigazulásra”, vagyis a léleknek a szellemi világ irányában való megigazulására. A lélek ugyanis két világ közé van állítva, és állandó váltakozásban hol felfelé tevékenykedik, hol lefelé; ebből következik az érdemek és bűnök két fajtája. Az ember lefelé irányulóan sohasem lehet „szent”, vagyis hibáktól mentes. De az ember felfelé irányulóan odaadással és tisztelettel kapcsolódhat a szellemi világhoz. Így az „Isten előtti megigazulás” az ember helyes viszonya a szellemi világhoz, ez az ember szellemi hivatásának beteljesülése a Földön.

Ebben az értelemben érthető a spirituális karmikus áramlathoz való tartozás is; ekkor nem az ember erkölcsössége a döntő, hanem a spiritualitása; vagyis az ember igazi moralitása, amelynek a hangja nemcsak a Földön, hanem a Mennyben is hallatszik. Ezért a 6. kultúrkorszak embereinek philadelphiai közössége nem „szentekből” fog állni, hanem szellemileg tehetséges emberekből, ugyanúgy, ahogy a „gonosz” emberiség azokból fog állni, akik tagadják a szellemet, nem pedig bűnözőkből. De ez az emberiség megteremti és tömeges méretekben elérhetővé teszi a „feddhetetlenség” normáját.

Ugyanakkor létezik egy valódi moralitás, amely rejtve fogan és csírázik, amely meghatározza a karmikus áramlat választását. Következésképpen külső moralitást teremt, vagyis a lelkiismeret éberségét az élet minden részletében; de ez a külső moralitás ugyanúgy a belső moralitás karmikus következménye, mint ahogy a sok betegségtünet megszűnése a szervezet belső gyógyulásának következménye. Ez a a gondolkodás, érzés, akarat emberi szervezetének meggyógyulása a belső moralitás ereje által. A „bűnös” a szellemi világ számára beteg, akit nem elítélni, hanem meggyógyítani kell. Az igazság szemszögéből minden emberi gyengeség lényegében a megbetegedés tünete, és nem az egészség tüneteinek szembeállításával (vagyis az emberi erényekkel) lehet őket legyőzni, hanem a lelki élet belső meggyógyulásával. A gyógyulást pedig a szellemi világ gyógyító erői teszik lehetővé, és nem az előírások, elvek és ítélezések.

Ha valóban belátjuk a mondottakat, akkor a „fehér” karmikus áramlathoz tartozó emberek természetéről való kérdés egy más szintre emelkedik. Hiszen akkor a döntő dolgot nem a bűnbeesés következményeit magában hordó emberi természet tulajdonságában keressük és találjuk meg, hanem a szabad emberi Én viselkedésében. Ez pedig teljesen más képet ad a dolgok helyzetéről, amely alapján elvileg minden ember tartozhat a „fehér” áramlathoz.

Ezért az „örök Izrael” kifejezést nem az eleve elrendelés kálvinista tana szerint kell érteni, amely azt állítja, hogy az individualitások egy meghatározott száma örökre „kiválasztott”; a valóságban a „fehér” áramlathoz állandóan új individualitások kapcsolódnak, és vannak karmikus árulók is, akik elhagyják azt és az ellenkező áramlathoz csatlakoznak. Mindkét karmikus áramlat állandóan nyitva áll a belépésre és kilépésre, aminek nem mond ellent az a tény, hogy van egy bizonyos számú individualitás (ők számítanak vezető individualitásoknak), akik az ősi időktől kezdve teljes határozottsággal ehhez vagy ahhoz az áramlathoz tartoztak.

A két áramlat a két inspirációforrás: a szellemi világ és a Föld belseje hatásának látható kifejeződése az emberi történelemben.

Az alulról jövő inspirációk mintegy kifordított másolatai a szellemi világ valódi inspirációinak. Ugyanakkor, amikor magasan fent a szellemi világban az istenek beszélnek, mélyen lent a démonok ezt az ellenkezőjébe fordítják. És ha most ebből a nézőpontból nézzük a világtörténelmi tragédia képét,

Mózes, aki a hegycsúcson fogadja Jahve Elohim kinyilatkozását, míg ugyanakkor ennek a hegynek a lábánál az izraeli nép az aranyborjúnak áldoz, akkor megragadjuk azt a pillanatot, amikor az alsó inspiráció népi tapasztalatként kapcsolódott be az izraeli szellemi életbe. Ettől a pillanattól kezdve bejárása van az ál-Messiás inspirációjának az izraeli szellemi életbe. Ettől a pillanattól kezdve Izrael egész történelme nemcsak a környezet ellenséges erői elleni harcból állt, hanem a népközösségen belüli másik inspiráció elleni harcból is. Ez a másik inspiráció ellentétes volt a Krisztusra való várakozással; a hatalom princípiumának a Földön való legmagasabb megtestesülését várták. Krisztus várakozásának beteljesülése után a másik inspiráció tovább hat, és a Messiásra várás még mindig él.

Az izraeli nép szívében a Baál-áramlat számára a bejárat az aranyborjút tiszteletének pillanatában nyílt meg. Ez volt az a pillanat, amikor az izraeli nép tragikus karmája megszületett.

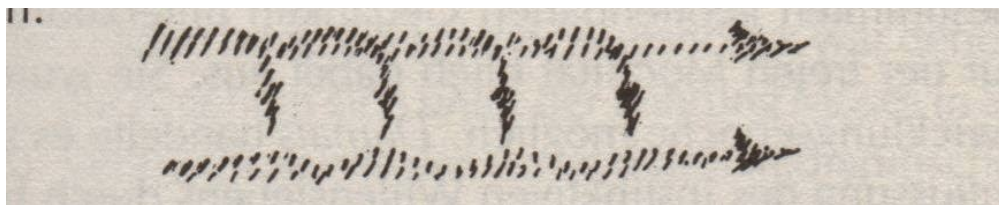
2. Jahve és Baál Izrael sorsában

Ha elmerülünk Mózes korábban említett alakjába, aki a magasságból a szellemi világ inspirációit fogadta be, és a nép alakjába, amely lent az aranyborjúnak adta át magát, belsőleg mélyen megismerhetjük Izrael sorsának alapvető impulzusait. Az aranyborjú igaz, hogy még nem Baál-imádat, de az volt a kapu, amely utat nyitott Baál szolgálatára. Hiszen attól, hogy a nép a Borjú (Bika) szimbólumot választotta annak a magasabbnak a kifejezésére, amelyet tisztelni kell, a népi akarat áramlásának irányában egy változás történt: a jövőre irányuló akarat visszafordult a múltba. Hiszen az Egyiptomból való kivonulás belső értelme épp a Bika-kultúrától, a múlttól (a Taurus állatövi erőinek értelmében) való eltávolodás volt, hogy a pusztában, ahol a korábbi kultúraáramlatoknak semmilyen hatásuk nem volt, a Kos eljövendő áramlatára hangolódjanak át (az Aries állatövi erőinek értelmében).

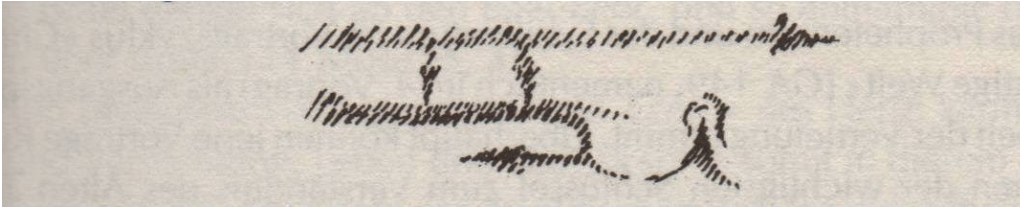
A nép azzal, hogy akaratát a múltba irányította, elszakította magát a szellemi világból származó, a jövőt megvalósító inspirációs forrástól, amelyből Mózes a kinyilatkozásait merítette.

Ennek az elidegenedésnek a következménye az volt, hogy a jövőből származó másik inspirációhoz nyitotta meg magát. Hiszen az elkerülhetetlen következménye annak, hogy elfordul attól a törekvéstől, hogy mozgása a jövőre irányuljon, annak kockázataival és harcaival együtt, az lesz, hogy egy másik jövő következik be, egyáltalán nem az, mint amelyre kezdetben törekedtek. Semmit sem lehet megfosztani a jövőtől; ha az ember elzárkózik a szellemi világtól rendelt jövőtől, akkor olyan utakra kerül, melyek a Föld belsejéből rendelt jövő felé vezetnek.

Ezeket a traktusokat a következő módon lehetne pontosabban leírni: ha elképzelünk egy balról jobbra haladó vízszintes nyilat, mint a jövőt megvalósító szellemi vezetést, és alatta egy másik nyilat, amely a neki megfelelő, jövőre irányuló emberi akarat, akkor megkapjuk a stabil és helyes inspiráció feltételeinek képét.

Ha azonban az akarat áramlata a múltba tesz egy fordulatot, akkor ennek következményeként egy szakadék, egy üres tér keletkezik az akarat felsőbb irányításával való viszonyban.

Ez az üres tér alulról egy olyan erővel töltődhet fel, amely helyettesíti a hiányzó emberi akaratot.

Valami hasonló történt a pusztában elbukott néppel: egy belső hajlamot kapott a Baál-impulzusra, egy belső hajtóerőt a baáli jövő számára. Onnantól kezdve a népben állandóan jelen volt az az akarat, hogy átadja magát Baál szolgálatának; az izraeli szellemi áramlat számára állandó veszélyt jelentett a potenciális készség a Baál-áramlat befogadására.

Hogy megfelelő módon tudjuk értékelni ezt a veszélyt, szükséges, hogy a Baál-kultusz lényét Jahve kultuszának ellentétéként értsük. Ennek megértéséhez azonban fel kell ismerni azt az igazságot, hogy az emberiség fejlődésében minden korszaknak egy meghatározott feladata van, és nemcsak az általános kulturális fejlődés, hanem az okkultizmus területén is. Ezt a feladatot úgy is lehetne érteni, mint egy „módszert”, amely az adott kor misztériumi bölcsességének átlagos tanulója számára helyénvaló volt. Így például egészen az 1879-es évig a „módszer” a fej logikai iniciatív erőinek fejlesztése volt, melyre a szív erői adtak választ. A kérdés és válasz körkörös rendszerének megteremtése a fej és a szív között volt – ez az utolsó korszak feladata. A mai időkben már más a feladat: a feladat a szemlélődő gondolati megismerés, amely a lelkiismeret erőinek kifejlesztésével érhető el, hogy aztán erőteljesen a teremtő Szóban élhessünk.

Az ősi zsidó történelem korszakában az volt a feladat, hogy a tudat fejben lévő központjából a hatás egy közvetlen áramlatát hozzák létre az anyagcsererendszer akarati központjába. Az, amit külsőleg „törvénynek” ismerünk, egyidejűleg a belső fejlődés módszere is volt. Hiszen belsőleg a „törvény” lényegében azt jelenti, hogy az akaratnak alá kell rendelődnie a kinyilatkoztatásban megjelenített bizonyos gondolatoknak. Ez nem a szabad moralitás szív-kultúrája volt, az a fejlődés folyamán csak későbbi korban vált lehetővé. Akkor arról volt szó, hogy az akarat ösztönös életére közvetlenül hassanak a kinyilatkoztatásban megjelenített gondolati tartalommal, melyekhez Jahve tekintélye adott erőt, hogy az akarati erőt ténylegesen uralni tudja. Ennek a módszernek a lényét úgy lehet mélyebben megérteni, ha Rudolf Steiner „Krisztus és a szellemi világ” c. előadás-sorozatához (GA149, különösen a 4. előadás) fordulunk, melyet a próféták és szibillák kultúrájáról írt. Rudolf Steinernek ezek az előadásai, ha ösztönzést merítünk belőlük a további munkákhoz, akkor az Ószövetség megértéséhez az egyik legfontosabb kulcsot adhatják kezünkbe.

De minden korszak minden módszere számára megvan a veszélye annak, hogy az ellenkezőjébe forduljon át. Az ószövetségi időben ezt a veszélyt a Baál-módszer képviselte. Ez utóbbi abban állt, hogy az ösztönös akarati életet egyből felvezette a fejbe, és az ember képzeletének és gondolatainak életén úrrá lett. Amiatt, hogy a meg nem tisztított akarat alulról felfelé tört, a Föld belsejének erői eközben a képzetek egész életének torzulását okozták. Ezáltal egy másik „törvény” keletkezett, amely eltorzított képzeteket árasztott az emberbe.

Ennek a „törvénynek” az előírásai az ilyen emberek számára „helyesnek” tűntek, mivel teljes mértékben ugyanaz az akarat töltötte be őket, mint amely ezeket a képzeteket létrehozta. Ilyen módon keletkezett például az a rendelkezés, miszerint az elsőszülötteket fel kell áldozni.

Ha Baál módszere most kiszorította volna Jahve módszerét (az Én módszerét), ha az a hangulat győzött volna, hogy „az akarat emésztő tüze tölt be engem, és ez ösztönöz cselekedetekre”, afelett a

hangulat felett, hogy „áhitattal meghajlok Isten bölcsessége előtt, és az Ő akaratának adom át magam”, akkor Krisztus megtestesülése lehetetlen lett volna, és akkor lehet, hogy egy másik lény testesült volna meg, ami végzetesnek bizonyult volna az emberiség számára.

Ha ennek fényében vizsgáljuk meg például az Ószövetség Királyok könyvét, akkor meglátjuk, milyen rendkívüli kockázatos volt Jahve missziójának folytatása. Jahve áramlata gyakran egy vékony, szakadni készülő fonalhoz volt hasonlítható; néha úgy tűnt, hogy végleg legyőzte a Baál-áramlat. Ebben a küzdelemben valóban voltak olyan pillanatok, amikor Izrael küldetésének egész jövője egy hajszálon függött. Ilyen volt Jahve elárulásának pillanata, amikor Mózes vezetése alatt az izraeliek megálltak Sittimben (4Móz 25). A hűtlenséget midianita és moabita asszonyok készítették elő, akik Bileám mágus, a Petórból való Beor fia (4Móz 22,5) tanácsára a midianita és moabita vének céljainak elérésére szolgáltak eszközül. A cél valóban el lett érve: „És odaszegődék Izráel Bál-Peórhoz; az Úr haragja pedig felgerjede Izráel ellen.” (4Móz 25,3)

Az Úr „kegyelme” és „haragja” karmikusan jóllétet és megsemmisítést, életet és halált jelentett. Ebben az esetben a halálnak az izraeli nép többségét meg kellett semmisítenie. Ha a halál mindenkit érintett volna, akik a Baál befolyása alá kerültek, az történhetett volna, hogy Izrael történelmének ismét Ábrahám, Izsák és Jákob patriarchák stádiumától kellett volna újrakezdődnie, néhány ezer fős kis nép csoportjában. És az embereknek meg kellett volna halniuk, hiszen nemcsak alkalmatlanná váltak Izrael küldetésének további szolgálatára, hanem éppen azért, mert még veszélyt is jelentettek rá. Hiszen az ellenség vénjei által tudatosan végrehajtott cselekedetek következménye az volt, hogy mindazoknál, akik a ravasz csel fogás áldozatává váltak, megváltozott az étertestben az áramlat iránya. Jahve felülről lefelé irányuló áramlatát Baál alulról felfelé irányuló áramlatával váltotta fel. Az ilyen emberek Jahve missziójának szerves ellenségeivé váltak.

De itt egy villámszerű sorsfordulat állt be. Fineás, Áron unokája, egy olyan cselekedetet hajtott végre, amely a karmikus következmények fordulatát idézte elő. Hogy megértsük ennek a sorsfordulatnak a titkát, még mélyebbre kell hatolnunk Illés lényének hatásába, mint azt korábban tettük.

3. Illés lényének karmikus missziója az ószövetségi történelemben

Az előző (VI.) vizsgálatban arra tettünk kísérletet, hogy Illést az ősi izraeli nép néplekeként jellemezzük, közben mint egy helytelen típusú népleket, vagyis mint egy olyan leszálló lényt, amelyik nagyobb erővel hat, mint egy normális néplelek. Illés lényének ilyen nagy hatása egyrészt az általa birtokolt erőben rejlett, másrészt annak a belső viszonyoknak volt köszönhető, amellyel Illés lény az emberi individualitásokhoz kapcsolódott.

Egyidejűleg néplekeként és az egyes emberek őrangyalaként lehetősége volt úgy hatni, hogy az egyes emberek cselekedete az egész nép számára karmikus jelentőségűvé vált. Az egyes emberekhez való különös viszonyoknak köszönhetően ennek az egyes embernek a cselekedetei nemzeti jelentőségűvé válhattak Izrael karmikus létesülése számára. Ily módon Illés lény az izraeli nép szellemi vezetése és a nép akarati áramlata közötti összekötő kapoccsá vált. A közös karmikus létesülésnek mind az egyik, mint a másik oldalán részt vett.

Imaginatív módon úgy lehet Illés lényét elképzelni, mint a szellemi vezetés egy belső villámát, amely az emberi akaratra úgy hat, mint egy népi esemény.

Illés szellemi vezetése Emberi akarat.

Ezzel a csapással Illés lénye a népakarat megerősödését és helyes értelemben való átlényegülését idézte elő.

Ez történt abban a pillanatban, amikor Fineás, Eleázár fia, lándzsát ragadott. A keze egy olyan cselekedetet hajtott végre, aminek nemcsak individuális, hanem általános jelentősége is volt.

„És megszűnt a csapás Izráel fiai között. De meghaltak a csapás miatt huszonnégyezren.

Akkor így szólt az Úr Mózeshez: » Fineás, Eleázár fia, Áron pap unokája elfordította haragomat Izráel fiairól, mivel haragom szerint bánt velük. Ezért nem pusztítom ki felindulásomban Izráel fiait. »” (4Móz 25,8-11)

Ilyen szavakkal fejt ki a Biblia a fentebb magyarázott tény.

Nem Fineás külső cselekedete idézett elő ilyen hatást (hiszen huszonnégyezer embert megöltek, de ugyanakkor önmagában a külső cselekedet sem kizárt), hanem annak a ténye, hogy ez a néplélek cselekedete volt az emberi akaratban (Fineásnak Illéssel való kapcsolatáról Steiner „A Márk-evangélium” c. ciklusában beszél). Ennek a cselekedetnek meg kellett fordítania a nép sorsának karmikus erejét, mivel benne a néplélek akaratának és az egyéni emberi akaratnak a kölcsönhatása volt meg. Azt kell magunkban gondolnunk, hogy Fineás beavatkozásának pillanatában egy olyan sokk következett be, amely gyógyulást hozott a Baál-hatások belső következményeiből. Az emberek étertestet ez a sokk átalakította, s azok ismét „Jahve étertesteivé váltak”, vagyis az áramlatuk iránya megváltozott. A „megbocsátás” a népnek valójában gyógyulást jelent. (Napjainkban is minden megbocsátás a lélek vagy a test gyógyulását jelenti. Emlékezzünk csak ezzel kapcsolatban Krisztus szavaira: „Kelj fel és járj, a te bűneid megbocsáttattak néked”.)

Izrael történelmének második korszakában Illés lénye még egyszer megmentő módon avatkozik be. A királyok korában (Dávidtól a babiloni fogságig) szellemileg a legveszélyesebb Aháb és Jezabel uralkodásának ideje. Abban az időben az Izraeli királyságban Baál szolgálata hivatalos népi és állami vallássá vált. Abban az időben a nép szellemi életének állapotáról mindennél világosabban szólnak Illés-Nábot szavai:

„Illés pedig odament az egész sokasághoz, és azt mondta: »Meddig akartok még kétfelé sántikálni? Meddig sántikáltok kétfelé? Ha az Úr az Isten, kövessétek őt, ha pedig a Baal, kövessétek azt.« De nem felelt neki a nép még csak egy szót sem.

Akkor azt mondta Illés a népnek: »Egyedül csak én maradtam meg az Úr prófétái közül, míg a Baal prófétái négyszázötvenen vannak...«”(1Kir 18,21-22)

Ilyen volt a két áramlat viszonya: Jahve egyetlen prófétájával szemben Baálnak négyszázötven prófétája állt a döntenéi képtelen, magát vezetni hagyó kompromisszumot kereső nép előtt. Illés-Nábot Karmel-hegyi cselekedetének értelméről az előző vizsgálatban szó volt. Most az a fontos, hogy másik szempontból értsük meg ezt a cselekedetet. Ez a nézőpont magától adódik, ha összehasonlítjuk Fineás cselekedetét Illés-Nábotéval. Az első esetben ez egy emberi-lelki impulzus volt, amelyhez hozzáadódott egy természeti esemény hatalma, mivel a megromlott étertestek átalakítása történt. A második esetben ez egy természeti esemény volt (villám az égből), amelyhez egy morális-emberi cselekedet adódott hozzá. Ez a résztvevők lelkében Jahve irányában hozott döntést. Míg az első cselekedet az étertest megtisztítása

volt, addig a második az asztrálestre hatott. Ennek köszönhetően az asztrálest meg lett tisztítva a Baál-impulzustól, Izrael küldetése pedig ismét meg lett mentve.

Az, hogy Illés-Nábot cselekedetében éppen az asztrálestről volt szó, nemcsak a Biblia leírásából látszik, hanem az izraeli nép életkorából is. Hiszen míg a nép első életkori fokán (az Egyiptomból való kivonulástól Dávidig) az étertest tudott megromlani, mivel az még nem alakult ki, addig a Dávidtól a babiloni fogságig terjedő korszakban az asztrálest tudott megromlani, mivel akkoriban az formálódott. A gonosz mindig gyorsítóan hat, idő előtti születések elérésére törekszik. Ezért akkor, amikor az étertest már „megszületett” (vagyis önállóvá vált), az asztrális szervezetet igyekszik megtámadni, hogy megakadályozza az asztrálest helyes megszületését, és hogy ehelyett idő előtti születések történjenek. Épp ez volt a baáli szolgálat célja, melyet Jezabel és Aháb végzett. Abban az időben, amikor a nép az asztrálest megszületésére való felkészülés korszakán ment keresztül (amely az ember 7-14 éves korának felel meg), olyan asztralitást szándékozott beleplántálni, amely az asztrálestet a szellemi vezetés szándékától eltérően formálta.

Illés-Nábot és Illés-Elizeus együttes hatását akkor értjük meg, ha azokat az asztrálest gyógyulásaként fogjuk fel. Ennek a cselekedetnek a közelebbi leírását Rudolf Steinernél, „A szellemi élet fordulópontjai” c. ciklusában találhatjuk (Berlin, 1911. december 14. GA61), ezért a továbbiakban nem szükségszerű, hogy ezeket az alakokat vizsgáljuk. Csak egy részletre kellene rámutatni, mégpedig Nábot erőszakos halálára, melyet Jezabel és Aháb idézett elő.

Ez a tény azért fontos, mivel példát ad arra, amit a gonosz karmikus folytonosságáról a vizsgálatunk elején mondtunk. Hiszen ennek a ténynek köszönhetően lehet annak felismerésére eljutni, milyen módon áll bosszút a múlt a jövőben. Az Illés által beárnyékolta Fineás megöli a Simeon-nemzedék vezetőjét és a midianita hercegnőt, aki visszaélt a félelemmel, mint a baáli hatás eszközeivel. Most pedig az történik, hogy az Illés által beárnyékolta Nábotot megöli Jezabel és Aháb, akik Baál szolgálatára adták át magukat. Illés hatása ettől természetesen nem sérült volna, mivel egy másik személyen, Elizeuson át tovább tudott hatni, ugyanakkor a bosszúállás aktusa mégiscsak megvalósult. Ezen a példán láthatjuk, hogyan maradnak meg a múlt impulzusai, és hogyan tudják hatásukat a távoli jövőben kifejteni.

Izrael történelmi színterén Illés lény harmadik alkalommal a Krisztus földi eljövételét megelőző kritikus években jelenik meg. Illés megjelenésének szükségességéről és azoknak az éveknek a komolyságáról Malakiás próféta felkavaró szavakkal beszél:

„Íme, elküldöm nektek Illést, a prófétát, mielőtt eljön az Úr nagy és félelmetes napja. És az atyák szívét a fiakhoz fordítja, a fiak szívét pedig az atyákhoz, hogy amikor eljövök, átokkal ne sújtsam a földet.” (Mal 4,5-6).

Keresztelő János alakjában Izrael népi szelleme utoljára hatott népi szellemként. Ezért mindazt, ami Jézus Jordán-keresztelője előtt történt, helyesen mint ószövetségi történetet vizsgálhatjuk. Itt húzódik a pontos határvonal az Ószövetség és az Újszövetség között. Hiszen Jézus életének harminc éve egészen a Jordán-keresztelőig Krisztus eljövételének az előkészítéséhez, vagyis az Ószövetséghez tartozott.

Erre a közbevetett megjegyzésre szükség volt, hogy Keresztelő János alakjának vizsgálatát igazoljuk az Ószövetségnek szentelt műben. Keresztelő János küldetése valóban annyira szoros kapcsolatban áll az Ószövetséggel, hogy nem lehet elválasztani tőle. Ezt annál könnyebben észrevesszük, ha megértjük, hogy Jánoson keresztül Illés lény hatott, befejezve az előkészítés munkáját, vagyis az egész ószövetségi történelem munkáját. Hogy miben állt ez a befejezés, megérthetjük, ha megnézzük a János-keresztelő folyamatát.

A keresztlő csak az utolsó stádiuma volt annak a bizonyos belső átalakulásnak, amelyen János tanítványai átmentek. Hiszen mielőtt a vízkeresztséget átélhették, az étertest bizonyos fokú meglazulását kellett elérniük, hogy a keresztlő pillanatában a meglazult étertest részlegesen el tudjon szabadulni a fizikai testtől. Az étertest előzetes meglazulását, melyet időszámításunk első évszázadaiban még természetes hajlamok segítettek, az ébredő lelkiismeret ereje segítette. János szava olyan erővel bírt, hogy fel tudta ébreszteni a nép lelkiismeretét. A keresztlés prédikációját nem a kor kritikájaként kell elképzelnünk, hanem mint morális prédikációt. János szavai Illés lényre villámszerű erejének tulajdonságával rendelkeztek. Igaz, ez az erő már nem külső csodákban fejeződött ki, mivel a hatása a leghatalmasabb csodához: az ébredő lelkiismeret előhívásához emelkedett. Keresztlő János titokzatos ereje nem a cselekedeteiben, nem a prófétálásában, hanem a hangjában nyilvánult meg. „Nemet” válaszolt arra a kérdésre, hogy ő próféta-e, vagyis a jövő előhírnöke, vagy Illés-e, vagyis a múlt csodatevője. Mivel őt sem a kinyilatkoztatások átadója, sem csodatevő nem volt, hanem a magányos lelkiismeretből szóló hang volt. És valóban János minden ereje a hangjában volt. János kívülről úgy beszélt, mint ahogyan a lelkiismeret hangzik belül. Senki sem tudta elfelejteni a hangját, az mélyre hatolt, a lélek legrejtettebb alapjaiba.

János nem azt mondta, hogy „Meg van írva: elközeledett a Mennyek Országá”, vagy hogy „Isten kinyilatkoztatta nekem, hogy elközeledett a Mennyek Országá”, hanem egyszerűen azt, hogy „elközelített a mennyeknek országa” – és mindenki, aki őt hallotta, hangjában a Mennyek Országának jelenlétét érzékelhette.

Ahhoz, hogy ezt megértsük, tudnunk kell, hogy az ember minden képessége három az érettség három fokozatán halad át. Rudolf Steiner ezt a három fokozatot úgy jelölte, hogy imagináció, inspiráció és intuíció. De ennek a három fokozatnak egészen különböző megnyilvánulásai vannak, attól függően, hogy az ember hét képessége közül melyik működik az adott esetben. Lényegében a hét érzékfeletti képességnek huszonegy megnyilvánulási fajtája van. Az egyik ilyen képesség a szó, és a „szó” képessége is három fokozaton keresztül fejlődik.

A „szó” első fokozata az, amikor az ember a hozzá közelebb ki tud fejteni valami új dolgot, amit a szellemi világról megtudott, a másodikra akkor jut el, ha a szellemi világ az emberrel együtt és rajta keresztül mond valamit, és a „szó” fejlődésének a harmadik, a legmagasabb fokozata a beszéd, amelyen keresztül valami új nyilvánul meg mind a fizikai, mind a szellemi világ számára. Ekkor az ember és a szellemi világ egyidejűleg szól és hallgatózik: a szellemi világ ekkor feltárja titkait az emberiségnek, az emberiség pedig feltárja titkait a szellemi világnak. Ekkor az ember se nem közvetítő, se nem próféta, hanem hang, amely egyszerre szól mindkét világból és mindkét világhoz. Olyan hanggá válik, amely a szellemi világgal egygyé váló lelkiismeret magányából árad.

János magából a szó legmélyebb értelmében önmagából beszélt, és mivel ezt tette, rajta keresztül Illés lényre hangzott, János hangjában Illés kinyilatkoztatásainak villámai hatottak. Szavai éltek a lelkekben, és a lény változását, vagyis a lelkiismeret felébredését idézték elő. A lelkiismeret erői, melyeket kezdetben a megismerés bátorságaként éltek meg, amely legyőzi a szégyent és a rémületet, ellazították az ettől a legyőzéstől megrendült étertestet. Ha az étertest már eléggé ellazult, akkor az ember éretté vált a keresztségre megtapasztalására. A keresztlésben a kiszabadult étertestet élték át belül. Ez az élettáblát, vagyis az egész élet valódi képének szemléléséből áll. És mivel az, akit keresztltek, nézőként ennek során az életáramlatán kívül élte át magát, a keresztlés számára a valódi Én felébredését jelentette.

Így János-Illés az Én-embereket készítette elő, hogy Krisztus olyan emberekkel találkozzon, akik felébredtek az élet-bódulatból. Hiszen ha János nem hajtotta volna végre ezt az előkészítést, akkor nem lett volna fül, amelyik meghallotta volna Krisztust. Jánosnak köszönhetően Krisztus körül képződött egy

olyan emberekből álló kör, akik Krisztus felé legalább annyit tudtak vinni, hogy Ő szavakkal is tudjon az emberiséghez fordulni.

Ilyenként áll előttünk teljes nagyságában Illés lényének az izraeli nép karmáját érintő küldetése. Fineás, Nábot-Illés, Elizeus-Illés és Keresztelő János alakjában hat e nép sorsának döntő pillanataiban, lépésről-lépésre vezetve a gyógyulás és felébredés útját: először gyógyítóan hat az étertestre, aztán tisztítólag az asztrálestre, hogy végül az Ént felébresztésének tevékenységéhez. Ezek a lépések az izraeli népi organizmus életében megfelelnek a három „életkori szakasznak”.

A következő részben az ószövetségi fejlődés három korszakát vizsgáljuk meg, jellemző alakjainak aspektusából.

VIII. MÓZES

1. Mózes bölcsességének lényege

A zsidó nép történelme az Egyiptomból való kivonulással kezdődik. Ezt az eseményt tekinthetjük a születése pillanatának, hiszen ettől fogva kezdődött az új, az egyiptomi burkot elhagyó nép saját élete. Ez azonban egy összetett és fájdalmas folyamat volt, amely nem ért véget a Holt-tengeren való átkeléssel sem. A teljes megszabadulás Egyiptom örökségétől, ami a kivonulásnak köszönhetően épp csak elkezdődött, negyven év pusztai vándorlást követően valósult meg. És az egyiptomi beavatottnak, a Jahve megismeréséig felemelkedett Mózesnek a küldetése éppen abban állt, hogy elindítsa és véghez vigye ezt a szabadulást, az új népnek pedig a jövőjét betöltő új kulturális tartalmat adjon.

Ahogy Ábrahám, Izsák és Jákob a tudatalattiban csíráként ható alapimpulzusokat adott az izraeli gondolkodáshoz, érzéshez és akarathoz, úgy ennek a népnek a teljes nappali tudatos gondolkodása Mózes bölcsességén nyugszik. Az, ami a nép vérében hatott, a három pátriárkától indult, a tudatában élő világnézete és életfelfogása pedig Mózesétől eredt. Mózes hozzájárulása az ószövetségi történelemhez úgy aránylik a pátriárkák hozzájárulásához, mint ahogy az Én aránylik az asztrális, éteri és fizikai testhez. A három testben ható akarat, érzés és gondolat impulzusát Mózes a bölcsesség nappali fényére emelte.

Természetesen ez a bölcsesség a kinyilatkoztatás bölcsessége volt, amely megfelelt az akkori fejlettségi viszonyoknak, hiszen a logikus gondolati élet még nem volt lehetséges, de mégis a gondolat-érzékhez szólt, amely a nappali külső érzékekhez tartozott. Ezzel kapcsolatban érdemes lenne megemlíteni, hogy az emberiség történelmének „logika előtti” korszakaiban, vagyis amikor még nem létezett a fogalmakban való logikus gondolkodás, sem a gondolatokat, sem a logikát nem kellett nélkülözni. Éppen ellenkezőleg, hatalmas gondolatok mozgatták a lelkeket magasabb mértékben, mint ahogy ez ma történik, és a következetesség, ahogyan ezek az életbe fordultak, a logika olyan erejéről tanúskodik, amilyen az empirikus tapasztalat modern korában nincsen. Léteztek gondolatok, hatalmas gondolatok, melyek mint útjelző csillagok pompásan ragyogtak minden emberi törekvés felett, azt minden részletében csodálatra méltó logikai következetességgel előre meghatározva. Csakhogy ezeket a gondolatokat nem az emberek hozták napvilágra, hanem a kozmikus magasságokból kinyilatkoztatott gondolatok voltak, kozmikus logikával az ember gondolat-érzéke elé állítva. De a gondolat-érzék nem egyenlő a logikus gondolkodás képességével, amely ítéletalkotásra is képes. Ez utóbbi már az emberi Én tevékenysége, míg a gondolat-érzék azaz emberi szervezet külső érzékeihez tartozik. Ha például ma a régi módon szeretnénk gondolatokat felfogni, akkor a gondolkodás képességével, amely a gondolat-érzék és az ítélet-erőt is magában foglalja, ugyanazt tennénk, mintha a kezeinket csak arra használnánk, hogy

érintsük a tárgyakat, anélkül hogy dolgozni törekednénk ezekkel a kezekkel. Az érintés adottsága eközben nagy fokú kifinomultságra fejlődhetne, de a kezek munkaereje idővel elsorvadna.

Ha a gondolatokat ma csupán befogadjuk, a saját ítélkezési képességünk segítségével való átgondolás nélkül, akkor megszületik a gondolati élet láthatósága. Akkor az ember telve van gondolatokkal, melyeket megőrzött mint a gondolat-érzék észleletét, de a valóságban ő maga meg van fosztva a gondolatoktól. Egészen elégedettnek érezheti magát, hiszen ez egy kényelmes állapot, de ha egy olyan állapotba kerül, amely ítélőképesség kezdeményezését igényli, akkor tehetetlenebb, mint sokan mások, akik ugyan kevésbé „bölcsek”, de inkább az önálló gondolkodásra törekedtek. Az ilyen emberek általában a közvélemény befolyása alá esnek.

A mai korban a megismeréshez való „őszövetségi” viszony komoly veszélyt jelent, ez egy mérég, amely korunk legjobb erőit megbénítja. De a mai korban a valóságban még az olyan embereknél is megvan az igény az önálló ítéletre, akik hisznek a tekintélyben, csak az emberi és kozmikus kérdések megismerési területe helyett az személyes-emberi kérdések területére vonatkoznak. Akkor ez az emberek egészségtelen elismeréséhez és kritikájához vezet: egyeseket elítélnek, másokat pedig a szent emberek közé sorolnak.

Így fejeződik ki a modern korban az egyoldalú törekvés arra, hogy a gondolatokat mint kinyilatkoztatási tartalmakat fogadják be. Az Ószövetség idején azonban a hatás teljesen más volt. Akkor a gondolatok a külső gondolat-érzéken keresztül egészen mélyre bevilágítottak. A gondolat fény-ereje az emberekre közvetlenül hatott, mintegy a szuggesztív erejével. És az emberek áhitattal hajoltak meg a gondolatok, mint Isten szavának jelei előtt. Izrael Istene saját kezével írta a tízparancsolatot Mózes kőtábláira – mondja a Biblia. Ez szó szerint igaz, mélyebb értelemben igaz, mint ahogyan ezt a bibliai helyet szokás interpretálni.

Hiszen míg ma a gondolatok az idegrendszeren keresztül a vérbe jutnak, akkoriban csak az idegrendszerig hatoltak (vagyis a gondolat-érzék észleleteként). A mostani időkben azonban az idegrendszer, mint az emberi szervezet része, a leginkább mineralizálóan hat. Akkor olyan „kőtáblákat” hozott létre, melyekre az Isten saját kezével írhatta a parancsolatait. És ezek a parancsolatok gondolatokként (nem a lelkiismeret belső hangjaként, hiszen ilyen akkor még nem létezett) ragyogtak valódi tartalmukban. Hiszen a „kőtáblákat” nem matt kőből, hanem kristályból kellene elképzelnünk. Az izraeli nép asztráltesteit (melynek fizikai kifejeződése az idegrendszer) megneemesítette az „égi manna”, amely a Manasz ereje által ereszkedett le a magasból. Ezért a Manasz ereje által megvilágosított idegrendszert ha kőtáblának képzeljük el, akkor ne matt kőnek, hanem egy kristály-kőnek képzeljük, amely lehetővé teszi az isten parancsolat-szavaknak, hogy átvilágítsanak rajta. A parancsolatokat nem kellett „alátámasztani”, isteni származásukat a fény-erejük igazolta. Habár akkor nem volt még belső morális érzékelés, de helyette erősen érezték az isteni gondolat tekintélyét.

Ezeket az eszméket természetesen nem absztrakt fogalmak, hanem képek formájában érzékelték. Ma a képeknek nem tulajdonítanak semmilyen megismerési értéket, csupán illusztrációs jelentőségüket maradt. A képet az absztrakt fogalmak ábrázolásához nyersanyagként használják. A képek és konkrét elképzélések sokaságából desztillálódik egy fogalom. Az „ember” fogalmát például úgy kapjuk meg, ha az egyes emberek képét megszabadítjuk az őket megkülönböztető vonásoktól.

A folyamat ezért a következő: több képből kapunk egyetlen fogalmat.

De ha a fogalmi tudattal (gondolkodó tudattal) együtt részt vesz az imaginatív tudat, akkor egy fordított folyamat zajlik le. Akkor egy képből kapunk több fogalmat. Így például az „Éden kertje” ősi bibliai imaginációja egy sor fogalmat ad, ha ezt a képet megpróbáljuk fogalmi nyelvre fordítani.

A „kert” mindenk előtt a természet egy állapota, amely az „erdőtől” abban különbözik, hogy nem természetes úton keletkezett, hanem értelem alakította ki. Ez egy olyan állapot az ember és természet kapcsolatában, amelyben az emberi és a természeti erők kölcsönösen összefonódnak, amelyben az ember belseje alakítóan hat a természetre, és amely másrészt a természet belsőleg hat az emberben.

A „város” a létnek az a része, amelyben mindent az ember formált meg, és mindent ural benne, az „erdő” pedig az, ahol a természet szabadon irányít, az emberi értelem közreműködése nélkül, a „kert” a természet és az emberi értelem harmonikus kölcsönhatását jelenti. És így megkapjuk az első fogalmat az „Éden kertje” képéből kiindulva: a természet és az ember harmonikus kölcsönhatása.

Ez a kölcsönhatás azonban csak annak köszönhetően volt lehetséges, hogy egy általános keringési rendszer volt: a négy éteri képző erő (életéter, hangéter, fényéter és hőéter) áramlata ritmusában közös volt a természetben és az embernél, ezért volt lehetséges a paradicsomi állapot. Hiszen az Éden kertjének négy áramlata a „kert” áramlata volt, annak az emberi-természeti értelmében. Ezzel megkaptuk az Éden kertjéről a második fogalmunkat, az ember és a természet számára közös éteri keringési rendszer fogalmát.

Az ilyen, az egymásba áramló, a természetivel egyesült emberi lét jelenti – morális szemszögből nézve – az ember büntelenségének állapotát. Ez volt az ember karma-előtti állapota, hiszen az emberi karma mint a jó és a rossz megismerésének tapasztalati útja csak az első bűnnel kezdődik.

A világkarma azonban már létezett. A büntelenség kertjének közepén nőtt a jó és a rossz tudásának a fája. És ez a világkarma természetesen az istenek dolga volt, akik a természetet („fa”) irányították, nem pedig az emberé. A luciferi bűn karmikus fája a természetnek az embertől elkülönült területén nőtt. Az ember bármely fa gyümölcsét ehet, csak ezét nem, vagyis az ember az egyikből a másikba áramló létben volt, melyeket egy közös természeti lét kapcsolt össze, amely nem volt összeszőve az istenek luciferi karmájába. Az ember a létnek a karmán kívüli területén élt. És ha átlépte ennek a területnek a határát, akkor az a tudat alól ható kísértésnek volt köszönhető. Hiszen nem maga a tudás fája kísértette meg az embert, hanem a fenevad, a kígyó. Ilyen módon, az erő, amely a karmikus terület megjelenését előidézte, nem tartozott az emberi természethez, sem a tudatos-emberihez. Ez volt a „fenevad” – az asztrálest tudatalattijának ereje, amely a tudatban kísértő módon hatott. És miután az ember a tudás fájáról való gyümölcsbe „harapott”, vagyis ezzel a „fával” ugyanolyan kölcsönös áramlási viszonyba kerülni, mint az Édenkert többi „fájával”, részesévé vált a karmának. A büntelenség állapota véget ért, és megkezdődött az emberi karma. Az embert kiűzték a „kertből” a létnek arra a területére, ahol kettős „átok” uralkodik, vagyis az emberi karma, a verejték és könnyek területére. És azóta a Földön a munka és a fájdalom az elbukott Emberiség férfi és női részének általános emberi karmája.

De mivel az ember, aki az isteni természettel állt kapcsolatban, egyesült a luciferi természettel, nemcsak az ember esett el, hanem az egész természet is, amellyel össze volt kötve. Az ember magával rántotta a karma területére a természet három birodalmát. A természet akkor még bízott az emberben, és követte őt. Azok a kötelékek, amelyek az embereket a paradicsomban a természettel összekötötték, a természetet lefelé térítették. Az emberiség karmikus fejlődésének a bűnbeesést követő hosszú-hosszú idején fokozatosan egy másféle viszony alakult ki az ember és a természet között: az ember elkülönült a természettől, és attól elhagyatott lényé vált. De az embernek ez a természettől való elhagyatottsága nemcsak az ember egyoldalú természettől való eltávolodásának volt a következménye, hanem a természetnek az emberrel kapcsolatos bizalmatlanság miatti eltávolodásának is. A természet egykor bízott az emberben és követte őt, de csalódnia kellett az emberben. Az történt, hogy a természetben ható elemi világ lényei már régóta nem táplálnak bizalmat az ember iránt. A tragédia abban áll, hogy a természet megmentése csak az emberen keresztül történhet. A természet az embertől várja a megmentést, aki ismét

szeretben fog vele egyesülni, és az emberrel egyesülve ugyanoda emelkedik fel, mint ahonnan egykor az ember iránti szeretetből kihullott.

A természet várja, hogy az ember megfizet neki az akkori szeretetéért, de évezredek múltak évezredek után, s a Természetlény még mindig nem látja jelét annak, hogy ez ember el akarja neki hozni a megszabadítást. Ehelyett az ember arra törekszik, hogy szolgálót csináljon belőle, arra törekszik, hogy egyre több gyümölcsöt kapjon a természettől, többet, mint amennyit az maga szabadon adna neki. Nem elégszik meg azzal, amit a természet ajándékoz neki, hanem erővel el akar venni mindent, amivel a természet rendelkezik, hogy teljesen a saját önző céljainak rendelje alá.

Nem szabad azt gondolni, hogy a fehér mechanikus okkultizmus abban áll majd, hogy új erőket fejlesszen arra, hogy a természetet nagyobb átadásra kényszerítse. Nem, a valódi mechanikus okkultizmus abból fog állni, hogy az elemi lények újra bízni fognak az emberben, és szabad szeretetből fogják őt szolgálni. A fehér mágia nem parancsol, hanem az ember és a természet szeretetből fakadó kölcsönös szolgálatából áll.

Ha a Természetlény lelke ismét az emberhez fordul, ha a természet az ember hangjában ismét meghallja Annak a hangjának a visszhangját, Aki egykor a Földön emberi hangon beszélt, és Akit azóta sem tudott elfeledni, akkor jön majd el a modern technikát felváltó mechanikus okkultizmus ideje. És a mechanikus okkultizmus „mechanikája” éppen abból fog állni, hogy az embert és a természetet ismét a bizalom és a szeretet köteléke köti össze.

De akkor a természet és az ember közötti kapcsolat nem a „kert” kapcsolata lesz, mint ahogyan ez egykor volt. Hiszen akkor a természet majd teljesen átadja magát az embernek, és éppen az ember fogja meghatározni a természet kinézetét. Míg az ember és a természet viszonya a kezdetben a „kert” volt, úgy ennek a történetnek a vége a „város” lesz. A „Mennyei Jeruzsálem” a jövő városa, ahhoz hasonlóan, mint ahogy Éden a múlt városa volt. Ebben áll az egész Biblia kompozíciós titka: az út az Éden kertjétől Jeruzsálem városához. A Biblia kompozíciója megegyezik az emberiség fejlődésének kompozíciójával, ezért a Bibliát isteni írásként lehet jelölni, hiszen az isteni szándékokat lehet benne megtalálni. Ahogy az emberiség fejlődésének menete egy egységet képez, úgy a Biblia is, amely ezt ábrázolja, egy egységet képez. Az antropozófiai mozgalom feladata pedig az, hogy a Bibliát úgy adja vissza a modern emberiségnek, mint egy egységet.

Mózes bölcsessége, ahogyan a fenti példából is látszik, a fogalmi tudatra (gondolkodó tudatra) irányult, amellyel egyidejűleg még az imaginatív tudat is hatott.

Nem mondhatjuk, hogy Mózes tanítványai azt gondolták, hogy az ember valaha kertben élt, és ki lett onnan taszítva, de ezeken a képeken keresztül az ember kezdeti állapota és az emberiség-karma kialakulása közötti kozmikus kapcsolat ideájához jutottak el. Másrészt nemcsak a képekkel volt dolguk, hanem a gondolatokkal is, melyeket a képek átadtak. Hiszen az izraeli szellemiség például az egyiptomival szemben, már erősen hajlott az ésszel megérthetőre, és már jelentősen eltávolodott az intenzív imaginatív élettől.

Ebben áll Mózes bölcsességének, mint a szellemi történelem jelenségének a sajátossága. Ha most feltesszük a kérdést ennek a bölcsességnek a lényegéről, akkor a válasz, melyet Rudolf Steiner ad a Máté-evangéliumnak szentelt előadás-ciklusban (Bern, 1910. GA123), azt hangsúlyozza, hogy Mózes bölcsessége az idő titkait nyilatkozta ki, ellentétben Hermész bölcsességével, amely a tér titkait nyilatkoztatta ki. „A bibliai teremtéstörténet titkai” c. ciklusban (München 1910. GA122) Rudolf Steiner Mózes teremtéstörténetének kozmikus titkait hozta grandiózus módon a nappali tudat fényére. Ezért itt itt feltételezzük, hogy az olvasó ismeri ezeket a ciklusokat, és a további fejtegetés úgy fog felépülni, mint

hogya Rudolf Steiner közlése Mózes bölcsességéről az olvasónak legalább főbb vonásokban ismert lenne.

Ha belső látással egészében érzékeljük Mózes tanítását – abban a formában, ahogyan a Bibliában található és ahogyan Rudolf Steiner azt lefordította a szellemtudomány nyelvére – akkor legelőször egy dolog válik nyilvánvalóvá: a gondolat (amelyre minden részlet irányul) arról, hogy az ember: a teremtés koronája. Mózes leírja a teremtő tevékenység felfelé irányuló lépcsőfokait a legmagasabb fokig, az emberig. De ennek a legmagasabb vívmánynak a története Mózesnél a bűnbeeséssel és az isteni „átokkal” kezdődik, amely erre a magas teremtésre irányul. Ha egymás mellé állítjuk ezt a két gondolatot: az ember a teremtés legmagasabb vívmánya, ugyanakkor olyan a felépítése, hogy rászolgált az átokra – arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ember a teremtés aktusának sikertelen gyümölcse volt – és hogy minden, ami ezután jött – ennek a sikertelen teremtésnek a javítási kísérlete. Ez a gondolat, melyet egyesek megengednek maguknak tisztán mint elméleti lehetőséget, sajnos fontos szerepet játszott az emberiség történelmében. A pesszimizmus és mizantrópia minden jelenségében jelen van ez a gondolat ilyen vagy olyan megfogalmazásban. Hiszen a „hangulatok” gyakran az eszmék tudatalatti kifejeződései. Annak az eszméje, hogy az emberiség egy sikertelen kísérlet, pusztítóan hatott a legkülönbözőbb árnyalatokban az évezredek folyamán.

A gondolat pedig, melyet Mózes a Bibliában kimondott az emberiségnek, abban áll, hogy az ember küldetése az, hogy megvalósítsa a jó és a rossz belső találkozását, amelyen keresztül megkezdődik ezek ellenharca, melyet karmának nevezünk. Mózes meg akarta ismertetni az emberekkel a negyedik hierarchia kozmikus értelmét, és Mózes bölcsességének lényegi magva az erre a kérdésre adott válasz. A karma titka: ez az a központi kinyilatkoztatás, melyet az emberiség Mózes által megkapott. Ezért Mózes bölcsessége: az „idő bölcsessége”, mivel tárgya a karmikus áramlat eredete és annak jövőbeni lefolyása. Mózes bölcsességét megérteni ugyanaz, mint a karma lényét megérteni. De ezt a kérdést megelőzi egy másik kérdés, amely jelentősen megkönnyítheti a karma lényegének megértését: milyen lenne a világ, ha a karma nem létezne? Milyen lenne ebben az esetben a hierarchiák helyzete, akiknek a tevékenységéből áll az, amit „világnak” hívunk?

Ahhoz, hogy erre a kérdésre választ adjunk, világossá kell tennünk magunk számára, hogy minden hierarchia felett, bármilyen magas is legyen, még más is van, amire mintegy alulról nézhet fel. Ugyanakkor alatta van valamilyen tevékenységi mező. Ha elképzeljük, hogy a karma, vagyis a jó és a rossz ütközése, nem létezik, akkor a hierarchiák tudnának felfelé pillantani, de semmit sem tudnának az alsó irányban tenni. Szemlélnék az Istenség újabb és újabb fokait, de nem tudnának harcot vívni a megpillantott megtestesüléséért, hiszen akkor nem lenne akadály, amit le kell győzni. De mit jelent az Isteni harcmentes szemlélése? Kozmikus alvást jelent. Ha nem lenne karma, minden hierarchia kozmikus alvásba merülne.

Ez nem csak a Jó hierarchiáira, hanem a Gonosz hierarchiáira is vonatkozik. Hiszen ha nem lenne karma, akkor nem lennének olyan területek, ahol a Jó hierarchiái találkozni tudnának a Gonosz hierarchiáival; a Jó hierarchiái a jó nézőpontján állnának, a Gonosz hierarchiái a gonosz nézőpontján. Így egymás elleni cselekedetek nélkül állnának, hiszen hiányozna a „vitaterület”, ahol a jó igazsága objektív események révén leleplezhetné a gonosz igaztalanságát. Hiszen ha nincs olyan terület, ahol mindkét oldal számára meggyőző módon nyilatkozik meg a világ kezdeti Lényének döntő ítélete, akkor sem a Jó hierarchiáinak, sem a Gonosz hierarchiáinak nem lenne mit tenniük. Közösen egy világ-álomba merülnének.

Ez a világ-álom a világnak éppen az az állapota, amely az ősi Szaturnusz-állapotot megelőzte, pontosabban annak a világnak az állapotát, amelyből a Szaturnusz-állapot eredt. Az ősi Szaturnusztól a

Földig tartó kozmikus fejlődés lényegében a kozmikus „karma-szervezet” létrehozásának folyamata, vagyis a feltételek létrehozása azon a területen, ahol a gonosszal való találkozás lehetővé válhat. Azok a hierarchiák, amelyek teremtőként vesznek részt ebben, egy korábbi világból származnak, és Ahrimán is egy korábbi világból származik. Ahrimánt egy rég eltűnt világ jéghegyeként kell elképzelnünk, amely a múlt mélységeiből a jelen déli vizeiben jelenik meg. Ahrimán azért vonzódott ebbe a világba, mert Lucifer, aki „Luciferré” ennek a világnak a belsejében vált, megteremtette azokat a feltételeket, melyek lehetővé tették Ahrimán szabad belépését ebbe a világba. A Lucifer által az isteni fényben előidézett árnyék volt a kapu Ahrimán számára a modern Kozmoszba. Ahrimán közeledése fokozatosan történt: az ősi Szaturnuszon jelenléte a távoli mélységekben csak a fizikai-testi hidegen keresztül volt érezhető, amely az ő jövetelének az előjele volt. Az ősi Napon a közeledése a sötétség imaginációján keresztül volt érzékelhető. Az ősi Holdon Ahrimán közeledése még nyilvánvalóbb volt: az ősi Hold Naptól elforduló részének megkeményedésén keresztül fejeződött ki. Az inspiratív érzék számára az ősi Holdon hallhatóvá vált Ahrimánnak a megkeményedést terjesztő szava, mintegy Ahrimán hangjaként. És csak a földi fejlődés idején lépett Ahrimán ebbe a világba. Ezért csak a Földön lehet az ahrimániség lényegét intuitív módon megismerni.

Ezzel azonban a karma megteremtése is megvalósult: a gonosz belépett ebbe a világba, hogy megszilárduljon a lét „semleges” területén, amelyet mind a jó, mind a gonosz meghódíthat. Mi is ez a terület?

A misztériumok nyelvén (vagyis azon a nyelven, amelyen az istenek az emberekhez fordultak) a lét területének azt az állapotát, amely morálisan a nullpontnak felel meg, vagyis se nem jó, se nem gonosz, „por”-állapotnak jelölik. Így létezik például a „por”-megismerés, a „por”-művészet, a „por”-vallás. Megérthetjük, hogy mit jelent a „por” a szellemi életben, ha megvizsgáljuk ebből a szempontból Faust monológját az első rész első jelenetében. Goethe ott a „por” számos megjelenését sorolja fel a szellemi életben, és ezt olyan formában teszi, hogy megérezhetjük, mit jelent a „por”.

Így Mózes a Bibliában fontos igazságot mond ki, hogy az ember a földi porból lett megteremtve és „Isten élő leheletétől” vált élővé. Mózes tehát a következőt mondja: az emberi szervezet eredetileg úgy lett megteremtve, hogy kettős lény volt: egyrészt az isteniben gyökerezik, másrészt pedig egy szellemileg üres teret képez, vagyis egy olyan teret, amely sem a jóhoz, sem a rosszhoz nem tartozik. De éppen ennek köszönhető, hogy mint a mágnes bevonzotta a gonoszt ebbe a világba, hiszen olyan talajt kínált ebben a világban, amire a gonosz beléphetett. Ha ebbe a világba a kaput Ahrimánnak Lucifer nyitotta meg, akkor a talajt, amire rá tudott lépni Ahrimán, az ember kínálta. Lucifer árnyékában keletkezett a „por”, és a porból formált földi ember adta ebben a világban a színteret a jó és a gonosz közötti harchoz, vagyis a karmához.

Ilyen módon az ember megteremtésének értelme a karma keletkezésében, mint a jó és a gonosz közötti ütközés lehetőségében áll. Az emberben fel kell tárulnia, hogy ki az igaz a világ kezdeti Lénye előtt, aki a jó és a gonosz felett áll, ahogyan ez tudatosan ennek a világnak az összes lényében. A karma: az Istenség ítéletének folyamatos artikulálása a jó és a gonosz közötti vitában. A Karma ennek a világnak az értelme, de a karma ebben a világban csak az ember által keletkezhetett.

Attól, hogy az ember a bűn és büntetés áramlatát idézte elő el a világban, még nem minősül Isten sikertelen teremtményének, hanem olyan lény, aki a rendkívüli kozmikus rizikóval járó szándékot olyan módon valósítja meg, hogy lehetővé teszi önmagában a jó és a gonosz találkozását, azzal a céllal, hogy legyőzze a gonoszt.

Az emberi individualitás földi inkarnációra való alapimpulzusa mögött rendkívüli szellemi hősiesség áll, és annak lelkében, aki ezeket a kozmikus tényeket megismeri, tisztelet ébred az ember iránt, és ez a

tisztelet igazi és őszinte, hiszen semmi sem tudja eltéríteni. Az ember iránti valódi tisztelet nem pusztán a szentet tiszteli, hanem a bűnbe alászálló ember kezdeti rendeltetésének megismeréséből fakad. Nem szabad azt gondolni, hogy a hierarchiák úgy tekintenek az emberre, mint egy „előkészítő osztályba járó Angyalra”, nem, a szellemi hierarchiák az embert oly mértékben tisztelik, ahogyan az ember még egyáltalán nem tanult meg valamit tisztelni. A szellemi világ lényei ismerik az emberek bűneit, de minden, az emberek által végrehajtott pozitív dolog iránti örömük nagyobb, mint mindannak a visszataszító dolognak a látványa, melyet az emberek a világban végrehajtanak. Hiszen az a jó, melyet az ember a Kozmoszban megvalósít, a szellemi világ számára többet jelent, mint a szellemi világnak az a jója, amely számára magától értetődő. Jézus Krisztus példázata az elvezett bárányról pontosan kifejezi a dolgok kozmikus helyzetét, amikor a jó a bűnösben, vagyis abban a lényben, aki a gonoszt saját szervezetébe felvette, magasabbra értékelődik, mint a jó a szentben, vagyis egy olyan lényben, aki nem vette magába a gonoszt. A dolgok e helyzetének leggrandiózusabb kifejezését Rudolf Steiner ezekben a szavakban adta: „Az ember az istenek vallása”.

Ilyen módon az emberiség „bűnösnek” lett tervezve, és bűnbeesése nem más, mint a születése. Az eredendő bűn minden Földre született ember sorsa, hiszen másképp nem lenne értelme emberként a Földre születni. A szellemi világból, ahol az emberi individualitás hazája található, a lelkek azzal a tudatos döntéssel ereszkednek a Földre, hogy belemerüljenek a gonosz áramlatába, hogy minden inkarnációval meghódítsák a gonosz egy részét, és azt a halál után a szellemi világba vigyék fel, mintegy a szellemi világ hasznaként.

Hogy a jónak mennyi és milyen erejét sajátította el vagy veszítette el az individualitás ebben a harcban, az az ő egyéni karmája, de az, hogy minden egyes új születéssel belép a gonosz áramlatába: ez az emberiség egyetemes karmája. A bűnbeesés óta ennek az eredendő bűnnek az áramlata nemzedékről-nemzedékre folyik, és ez nem individuális dolog, hanem nemzedékek dolga. Ez egy sötét akarat, amely a nemzedékek által a múltból a jövőbe vezet. Önmagában ez a gonosz akarata, és amilyen módon hat az emberben önmagában, a gondolkodás részvétele nélkül, olyan mértékben lesz az ember pusztító és gonosz lény. Ezzel a gonosz lényel egyesül az ember, aki gondolatokat sugároz ki, aki leszületik, hogy gondolatokban átalakítsa az akarat gonosz lényét. Éppen ez az oka annak, hogy a fej az elmúlt inkarnáció végtagjainak átalakított rendszere (ez olyan tény, melyről Rudolf Steiner több nézőpontból is beszélt). De ha a lelki élet ahelyett, hogy az akaratot irányítsa, olyan gyengének minősül, hogy önmaga válik az akarat eszközévé, akkor negatív gondolati élet keletkezik, amely gonosz eszméket hoz a világba.

A gondolatnak kell irányítania az akaratot, amely önmagában sötét. Ezért hagyta Mózes Izrael népére a Törvény parancsolatait. Mózes törvénye az isteni eredetű gondolkodást szembeállítja az akarat, amely önmagában gonosz. És az eredendő bűn sötét áramlatának a gondolkodás csillagfényét szembeállítva, Mózes a félelem, a szégyen és a bűnbánat morális érzéseit idézte elő. Hiszen az ember nem csupán gondolkodó és akaró lény, hanem egy olyan lény is, aki képes érezni. Ha az embernek nem lenne érző-szervezete, kentaur lenne. A kentaur olyan lény, amely csak gondolkodásból és akaratból áll. Éppen az érzés teszi az embert emberré.

Az ellentét, melyet egyrészt Mózes alakja fejez ki, ahogy befogadja a Sinai-hegy csúcsán az isteni gondolkodási kinyilatkoztatást, másrészt a nép alakja, amely a hegy lábánál eközben egy állat ábrázolásához imádkozik, egyúttal az emberi szervezetben a gondolkodás és az akarat ellentétének kifejeződése. A népet csak a félelem és szégyen érzésén keresztül lehetett engedelmességre vezetni, hiszen Mózes idejében a gondolkodást és az akaratot összekötő tag csupán annyira volt fejlett, hogy mindössze az engedelmisséget lehetett nála életbe léptetni. Az Ószövetség embere az engedelmisség embere volt. Ugyanakkor azzal, hogy Mózes a Törvény segítségével egy éles ellentétet idézett elő,

felébresztette az emberi szív első vágyakozását arra az állapotra, melyet később ígértek a próféták: arra az állapotra, amikor a Törvény a szívükbe lesz írva. Mózes az ember kereszténység előtti létének problémáját hozta felszínre, s azzal, hogy élesen szembeállította az isteni követelményt az ember bukott természetével, rámutatott annak szükségességére, hogy az ember lelkében a jövőben a békítő erőknek kell felvirágozniuk.

Mózes bölcsessége kezdetben a „kertből” való ember büntelenségére mutat rá, aztán a „bukott” ember természetét tárja fel, hogy a végén profetikusan mutasson rá a „megbékélt” emberre. Mózes idő-bölcsessége annak az útnak az ismerete, melyet az ember a földi fejlődésen keresztül követ. Ez az út pedig abból áll, hogy az emberi szervezet először bűnbe esik, vagyis karmikus szervezetté válik, hogy a Törvény, vagyis az engedelmisség szervezetének segítségével kifejlessze a lelkiismeret szervezetét, hogy a végén felemelkedjen a szeretet szervezetének szabadságáig.

Az emberiség útja karma-előtti embertől a „kertből” a bukott karmikus emberhez vezet, aki a lelkiismeret emberévé válik, tudatosan részt véve a jó és a gonosz közötti harcban, hogy a végén a szeretet emberévé váljon, vagyis teremtő emberré. És ha az út kezdetén az Embernek a környezetéhez való viszonyát a büntelenség kertje fejezi ki, akkor az útnak a végén a szeretet városának, a Mennyei Jeruzsálemnek a képe áll, amely a földi létet követő Jupiter-lét ösképe.

Mózes könyveit valójában „az emberiség himnuszának” nevezhetjük. Lerántják a leplet a grandiózus kozmikus tervről, amely az emberi hierarchia segítségével ölt testet, és megmutatják azt az irányt, amelyen a jövőben az isteni győzelmet arathat az emberben. Mózes öt könyvében (Pentateuchus) az emberi szellemi áramlat szelleme lélegzik és él, amely az emberiség nagy vezetőjétől ered, és amely mintegy hét évezreden keresztül vezette az árják kis közösségét az Ahrimán világalma elleni küzdelemben. A nagy Zarathusztra bátorsága az az éteri vér, amely életet ad a Pentateuchus betűinek; a nagy Zarathusztra újjászületett bölcsessége alkotja tanítványa, Mózes bölcsességének lényét.

2. Mózes útja a pusztán át

Egy térbelileg meghatározott korlátokkal körbevett vizsgálatban csak a legfontosabbakat tudjuk kiemelni ahhoz, hogy a leglényegesebb dolog megértéséhez összeállítsunk egy alapvetést. Ezért nem fontos, hogy belemenjünk Mózes életművének a Biblia által leírt sok részletébe. Hogy megértsük Mózes életművét, mint az időben való létesülést, szükséges, hogy Izrael népének pusztai vándorlása sorából kiemeljük a három legfontosabb eseményt, mégpedig a nép égi mannával való jóllakatását, a nép szomjának kőből való vízfakasztással történő kielégítését, és a nép megszabadítását a tüzes kígyóktól a rézkígyóra való tekintéssel. Ez a három esemény annak az útnak a fókái, melyet a kiválasztott népnek Mózes vezetésével meg kellett tennie. Azt, hogy ez az út csak a pusztában járható végig, nem kell bebizonyítani, ha felidézzük, hogy a kultúra egy új szellemi áramlatának kezdetéről volt szó. Ez nem születhetett meg a régi kultúra keretein belül, egy szabad térre, egy kulturális vákuumra volt szüksége, hogy meg tudja magát jeleníteni. Egyiptom, Babilónia és Fönícia öreg, megroggyant kultúrák voltak, hagyományaikkal lefojtották volna az új kulturális áramlat gyenge csíráit. Ezért szükségszerű volt, hogy a nagy kultúráktól távol olyan sokáig vándoroljanak a pusztában, amíg el nem érik a kinyilatkoztatás izraeli kultúrájának egy meghatározott érettségi fokát. És ezt az érettségi fokot csupán akkor érték el, amikor az a nemzedék, amelyik Egyiptomból kivonult, már kihalt. Hiszen az egyiptomi örökségtől az új nem tudott szabadabbá válni azelőtt, mielőtt meg nem halt mindenki, aki Egyiptomban élt.

Vagyis a pusztában arról volt szó, hogy felkészüljön az a nemzedék, amelyiknek tudatosan meg kellett újítania Ábrahám, Izsák és Jákob szövetségét. Ezért a patriarchák három eredetii impulzusát újra át kellett élnie a pusztában az egész népnek, de úgy, hogy azoknak a tudatalattiból, ahol korábban hatottak, fel kellett jönniük a tudatba. A szövetség pusztában történő megújítása éppen abban állt, hogy Mózesnek lényegében az egész népet azokhoz az ismeretekhez kellett elvezetnie, amelyekhez annak idején Ábrahám, Izsák és Jákob eljutott. Most a pusztában az első „szövetség” három lépcsőfokát az egész népnek meg kellett tennie. Ezért most azt a három eseményt fogjuk vizsgálni, amelyek egyidejűleg a szövetség megújításának a lépcsőfokai is voltak.

A fizikai pusztában vándorlóknak az út során három veszélyt kell legyőzniük: a pusztaság terméketlenségét, szárazságát és hőségét, melyek az éhség, a szomjúság és a kimerültség veszélyével fenyegetnek. A pusztai vándorlás szellemi oldala szintén meghatározott veszélyekkel jár. Ezek a veszélyek abból erednek, hogy a magányt az asztrális, az éteri és a fizikai testben egymást követően élik át.

Az ember nem tud meglenni a környező világ sokszínűségének benyomásai nélkül; ha ez a környező világ leszűkül a pusztaság egyszínűségére, akkor külső impulzusokra lesz éhes. A kívülről jövő impulzusok hiánya a magány első próbatétele. Ugyanakkor a benyomások elégtelensége az idővel a belső élet általános állapotában is megjelenik: a belső életnek, mivel egyre inkább önmagára irányul, megszűnik a mozgásképesége, a belső élet megkeményedik, és az ember a magányban szenved az élmények áradata iránti vágytól. Az élmények áradatára szomjazik. De előfordulhat, hogy ezt az áradatot a saját vágyéletéből kiindulva törekszik elérni. Akkor a fantázia heves játékában egy olyan szubjektív világot tud megalkotni, amely helyettesítheti számára az őt nem kielégítő külvilágot. Ettől egy forró vágyélet gyullad fel, és lelki lángolás állapota lép fel.

Ebben áll a magány legnagyobb veszélye: az akarati élet túltengése a gondolkodási és érzési élet rovására. Ilyenkor minden szenvedély lázas tevékenységi állapotra duzzad, és izzó tüzes köd borítja a tudatot. A gondolkodás gyógyító hűvössége és az érzés szív-világossága az őket felemésztő tűz miatt háttérbe szorul.

A külső hatás hiánya szükségszerű volt az új kinyilatkozásához, de ez a szükségszerűség ugyanakkor a „pusztaság” szellemi veszélyeit hozta magával: éhséget, szomjúságot és végkimerülést, melyektől szenvednie kellett a kiválasztott népnek. Másrészt azonban a szenvedés szükségszerű, mivel minden kinyilatkoztatást, az utat előkészítve, szenvedés kell hogy megelőzzön. Az emberi szervezet a bűnbeesés után úgy van felépítve, hogy az új szellemi kinyilatkoztatás eljövételéhez minden alkalommal nehézséggel és fájdalommal kell átalakulnia. A boldogság az embert erőssé teszi a Földön való munkára, míg a fájdalom a Mennyekbe való betekintést nyitja meg számára. Pontosan ilyen betekintésről volt szó, amikor Izrael népe Mózes vezetése alatt a pusztában vándorolt. A boldogság tűzoszlop formájában ment előtte, a szenvedés pedig azért látogatta a táborait és sátrait, hogy összekovácsolja a megújított szövetség kötelékeit. Így tudott megvalósulni a Manasz vagy Szellemén kinyilatkoztatása.

Ez a kinyilatkoztatás nem individuális, hanem általános volt. Alkonyatkor kezdődött az első mozgása, és a felkelő Nap első sugarainak megjelenésekor eltűnt. Az izraelita nép álmának egy új fajtája jött létre: az éjszaka pótolta a nappali élet benyomásainak elégtelenségét. A pusztában a földi vándorlás idején csend volt, az éjszaka pedig hatalmas ígéreteket suttogott. Míg a poros nappali horizont csak az ismeretlen távoli jövőbe vezető monoton útról beszélt, addig az éjszakai csillagos magasság a hatalmas jövő titkairól beszélt, és a lelket erővel és bátorsággal töltötte be a pusztaság végeláthatatlan útjain való további vándorláshoz. A tapasztalatok horizontális szegényessége volt az előfeltétele a vertikális élet gazdagságának. Míg a pusztaság felszíne éhezésre kényszerített, addig az égi manna táplálta az éhezőket.

Azok a lelkek, akik Mózesrel együtt átéltek a sivatagban a Manasz kinyilatkoztatását, a következő évezredekben „a Manasz embereinek” karmikus közösségét képezik. A benyomások tovább élnek a lelkekben, de a belső birtoklásukhoz szükséges érettséget csak a hatodik kultúrkorszakban érik el. Ezek az emberek alkotják a Manasz filadelfiai gyülekezetének gerincét, erre ők már évezredekkel azelőtt ki lettek választva, hogy Mózes vezetése alatt a pusztában befogadták „az éjszaka kinyilatkoztatását. A lelkek, akik egyszer megízlelték a mennyei mannát”, ők alkotják azt a közösséget, amelyik egyszer a jövőben ismét történelmi tényé válik.

A Manasz kinyilatkoztatása a pusztában a jövő kinyilatkoztatása volt. De az emberek nem tudnak kizárólag a jövővel és a jövő számára élni, a jelen nappali életére vágnak. Hiszen amíg az asztráltest mintegy „belenyúlik” a jövőbe (ez a Manasz átélésének folyamata az asztráltestben), addig az étertest nem tud meglenni az életerők áramlata nélkül a jelenben. Ha ez nem történik meg, akkor besűrűsödik. És íme, ez a kívülről jövő beáramlás meg lett szakítva az izraeli közösségben. A hozzátartozó emberek éterteste önmagára lett utalva. Ennek következményeképp „szomjúság” lépett fel, vagyis vágyakozás az éteri életerők beáramlására. És ez a beáramlás megtörtént, de nem a régi módon, kívülről, a természetből, hanem a belsőből történt meg. Mózes a sziklára sújtva az élő víz áramát indította el. Ennek a víznek a forrását nem a természetben kell keresni, hanem az ember étertestben ható szellemi belsőjében. Annak köszönhetően, hogy az Életszellem (Budhi) ereje az étertestben áramlott, a „szomjúság” csillapítva lett. Nem a Budhi megismeréséről volt szó, hiszen az még lehetetlen volt, hanem a Budhi lényé erőinek jelenlétéről az étertestben. De mi is a Budhi lényének ereje? Ez az erő: Krisztus lélegzete, a sziklából fakadó élő víz, ez volt Krisztus élő Lényével az első érintkezés, amely profetikusan utal az Ő jelenlétére a Föld organizmusában. Ez volt az Evangéliumokban említett „élő víznek” az elő-élménye.

Az Ábrahámnak való kinyilatkoztatást a Manasz hatásának köszönhetően ismét át lehetett élni, de ezúttal ez egy népi átéléssé vált. Izsák fiú ereje megint csak népi átéléssé vált a sziklából fakadó víz jelének köszönhetően, Jákob szellemi harca pedig a nép harmadik pusztai átélésében ismétlődött meg. Ahogy Jákob szellemi harcának kimenetelét előre meghatározta, hogy megérett a halál Küldöttének igazságától egy magasabb igazságra, úgy a népet a rézkígyó magasabb igazságának meglátása mentette meg a tűzkígyók halálos marásától.

Ez utóbbi esemény egy misztériumot rejt magában, amelyről most csak annyira beszélhetünk, amennyire ez szükségszerű ahhoz, hogy a későbbi kutatás irányát felvázoljuk.

A magány harmadik következménye – a lelki fellángolás veszélye. Ez a belső élet luciferizációjában áll, ami testi egészségben tükröződik. Amikor az emberi szervezet elveszíti egyensúlyát, és az akarati pólus tűzének oldalára hajlik, akkor egy megsemmisítő láz számára teremődik meg a talaj. Akkor ez a tűz spirális kígyómozgásban a fejbe emelkedik. A fizikai megbetegedés még a legjobb következménye ennek a folyamatnak, hiszen megállítja és legyőzi azt. De rossz, ha a „tűzkígyó felemelkedését” módszerként gyakorolják. Az indiai jógáról szóló, terjedő írásokban ezt a módszert ma az egész világon propagálják. De ha a módszert valóban megvalósítják, akkor a következmény csak halál vagy lelki megbetegedés lehet, amelynek még nincs a pszichiátriában elnevezése.

Ez volt az a veszély, mely Izrael népét fenyegette. A „tűzkígyó” halálos marása egy elmebaj-fajta volt, amely fizikai járvány módjára terjedt a nép között, és a beteg halálával végződött. Ez egy szélsőséges luciferizmus volt, amely ezen a betegségen keresztül nyilvánult meg.

A magány veszélye abban áll, hogy egy szélsőséges luciferizmus lehetőségét hordozza. Izrael népének pusztai vándorlásában a tűzkígyók csapása éppen ezt a veszélyt jelenti, ezért a népet ettől megváltani csak luciferizálódásának meggyógyításával lehetett. A gyógyítás abból állt, hogy a luciferi, akárcsak Jákob szellemi harcában, belsőleg lett átalakítva. Mindaz, amit a IV. vizsgálatban (fejezetben) a luciferi

átalakításáról mondtunk, a rézkígyóra való tekintés esetén is érvényes. Az ott elmondottak azonban nem elegendőek ennek a képnek a megértéséhez, ezért az alábbiakat kell hozzátenni.

A Golgotai Misztériumnak köszönhetően Lucifer Paraklétoosszá válik, vagyis egy olyan szellemi lényé, aki Krisztust szeretetből szolgálja. Ilyen Lucifer belső átfordulása, de a luciferi karma még mindig a korábbi irányban folytatódik. Fokról-fokra fog Lucifer attitűdje és a luciferi hatás is átfordulni, ez az átfordulás a jelenségek objektív síkját csak a távoli jövőben fogja elérni. A földi fejlődésnek azt az állapotát, melyet Vénuszként jelölünk, az a pont, amelyet az okkultizmusban mint a luciferi átfordulásának utolsó karmikus lépcsőfokát jelölik. Akkor Lucifer Krisztus szövetségeseiként a külső jelenségek területén is tevékenykedni fog. Akkor a Krisztushoz kapcsolódó réz szellemi erejének köszönhetően fog megmutatkozni, mely szellemi erő gyógyítóan fog hatni a természetben. A kígyó, amely az emberiség paradicsomi állapotában kísértőként lépett fel, akkor rézkígyóvá válik, amely a gyógyulást fogja szolgálni.

De a luciferi hierarchia belső átalakulási folyamata fokozatosan megy végbe. Lucifer csak a Golgotai Misztériumnak köszönhetően élte át belső átfordulást, de már azt megelőzően is voltak olyan, a luciferi hierarchiához tartozó lények, akik ezt az átfordulást már megélték. Igen, voltak olyan lények is, akik a luciferi hierarchia első elbukásánál hűek maradtak a Szent Szellemhez. Ezek a lények (egy olyan lény vezetése alatt, aki ennek köszönhetően mindenki fölé emelkedett) kezdettől fogva a luciferi hierarchia lelkiismeretét alkották. Ehhez a hierarchiához tartoztak, de hűek maradtak az isteni vezetéshez, és ezért figyelmeztetésképpen álltak Lucifer elbukott lényei előtt. Ők lényegében a luciferi szellemek élő céljai, a luciferi átváltoztatása bennük kezdettől fogva megvalósult. A rézkígyó képe ezért nemcsak Lucifer evolúciós jövőjének képe, hanem a luciferi lelkiismeret figyelmeztető képei is a múltban. És ennek az imaginációnak a képe gyógyított, vagyis a luciferi átalakulását idézte elő az emberekben, hiszen ezen keresztül előhívódtak azoknak a lényeknek a megváltó erői, akik a luciferi hierarchiák lelkiismeretét alkották.

Így vezette Mózes a népet a szövetség megújítása felé, mivel az átélte Ábrahám tudását, Izsák életét és Jákob átváltozását a Manasszal való táplálás, a sziklából való vízfakasztás és a rézkígyó látványával való gyógyítás eseményeiben. De Mózes pusztában megtett útjának nemcsak a nép számára volt jelentősége, hanem önmaga számára is. Hiszen Mózes ez idő alatt saját individuális útjának is meghatározott megpróbáltatásain ment keresztül. Ez a jelen időre is vonatkozik.

Az alapfeltevésnek: „önmagát feldíszítve, a rózsza az egész kertet széppé teszi” – csak egy meghatározott szintig van jelentősége. A legmagasabb szintekre lépni azonban csak abban az esetben lehet, ha ez a felemelkedés abból az akaratból ered, hogy meghatározott szolgálatot nyújtson az emberiségnek. És minél magasabb az a szint, amelyre fel kell emelkedni, annál szélesebbnek kell lennie azoknak az embereknek a köre, akiket szolgálni akar. Ez volt a Mózes elé állított követelmény. A népet szolgálva tudott látásban és hallásban kommunikálni azzal a lényel, aki a rejtélyes „Én vagyok” nevet viselte. Imagináció és inspiráció útján megismerte ennek a lénynek, Jahve Elohimnak az arcát. De hogy megismerje a Jahve mögött álló rejtélyes lényt, az intuíciónak kellett felemelkednie. Ez a felemelkedés azonban csak abban az esetben történhetett volna meg, ha Mózes kiszélesítette volna önmagának Izrael népével való azonosulását az egész emberiségre. Ez azonban nem történt meg. Hiszen amikor Mózes vezető szellemi lényé közölte azt a szándékát, hogy eltaszítja ezt a népet, és Mózes utódai közül egy másik népnek ad lehetőséget, akkor Mózes ellenállt ennek a szándéknak, mondván, akkor meghal ő is ezzel a néppel. „Mit mondanak az egyiptomiak, ha megtudják, hogy az egész nép meghalt a pusztában?” - így ellenkezett Mózes. Számára ennek a népnek kellett a missziót teljesíteni, nem tudott azokba a magasságokba felemelkedni, ahol valójában csak a cselekedet állt, és nem az embercsoport, amely végrehajtja azt.

Annak a tragikus következménye, hogy Mózes „nem hitt az Úrnak” (4Móz 20,12), vagyis nem tudott felemelkedni az „Én vagyok” intuitív megismeréséhez a szellemi világba, az ígéret földjére való belépés megtiltása lett. Hiszen míg a pusztán átvezető út Mózes számára az érzékfeletti megismerés első fokáról a másodikra való felemelkedést jelentette, az ígéret földjére való lépés a harmadik szint elérését, vagyis Krisztus Lényének intuitív megismerését jelentette volna számára. Mivel azonban nem hitt, vagyis nem tudott a látható és hallható tudás fölé emelkedni, csak távolból láthatta az ígéret földjét, arra lépnie nem volt szabad.

Így halt meg Mózes a pusztában, elérve a Krisztus-megismerés határára, de azt át nem lépve. És az Ószövetség korának tragédiája abban áll, hogy Krisztus közvetlen megismerése általában is elérhetetlenné vált. Hiszen Krisztus megismerése akkor hold-megismerés lehetett: Krisztus fényének csupán a tükröződése volt észlelhető. De az ószövetségi történelem során ez az észlelés egyre inkább belsővé vált; a következő vizsgálatok feladata abban áll, hogy ezt megmutassuk.

IX. DÁVID ÉS SALAMON

1. Bírák és királyok

Az előző vizsgálat feladata abban állt, hogy rávilágítsunk Mózes individualitásának jelentőségére az emberiség szellemi történelme szempontjából. A figyelmes olvasónak kétségtelenül szembetűnt, hogy a személyiségnek szentelt vizsgálatban lényegében nagyon kevés szó esett magáról a személyiségről: az csak egy meghatározott bölcsesség hordozójaként került szóba, de az ő saját élete valójában figyelmen kívül maradt. Ennek meghatározott oka van. Ezt akkor lehet megérteni, ha a Biblia alapján összehasonlítjuk például a bírák kora három kiemelkedő személyiségének, Mózesnek, Józsuének és Sámuelnek az életútját Saul, Dávid és Salamon királyok életútjával.

Ekkor különösen szembeötlő az a tény, hogy a „bíráknál” a személyiség szinte teljesen eltűnik a személytelen küldetésükben, egyáltalán nem szükséges a személyes életükkel foglalkozni. Más a helyzet a „királyoknál”. Az ő missziójukat nem lehet megérteni, ha nem támaszkodunk a személyiségükre – hogy milyen erősen lép az elő. A Biblia összeállítói tudták ezt: Mózes, Józsué és Sámuel életének folyását csak a nép történelmének háttereként írták le, de a fent említett királyok életét úgy írják le, hogy a nép történelme alkotja a háttérrel a királyok életrajzában. A személyes csak a királyi hatalom bevezetésével lép előtérbe. És ez annyira radikális módon történik, hogy a Biblia leírásainak egészében epikus szerkezetébe lírikus részek szövődnek bele. Hiszen Salamon zsoltárai és az Énekek éneke azok a részei a Bibliának, ahol az egyes ember személyes élménye határtalanul kifejezésre jut.

És ez a tény közvetlenül elvezet bennünket ahhoz a kérdéshez, hogy Izrael történetében mi a bírák és a királyok különbségének lényege. A bírák korában, amely Mózes-től Sámuelig tartott, a bírák olyan tekintéllyel rendelkeztek, melyet ma egyszerűen „teokratikusnak” hívnánk. Ez a megjelölés természetesen nem sokat mond, de mégis rámutat arra az irányra, amelyben ennek a tekintély-fajtának a megértését kereshetjük. A bírák tekintélye főképp a népnek Jahve Elohimhoz való viszonyán alapszik, a bírák a a nép képviselői voltak. Ha a nép tudatosan eltávolodott Jahvétől, akkor a bírák tekintélye gyengült, ha a nép visszatért Jahvéhoz, akkor a bírák tekintélye is megnőtt.

A bíráknak világi jogaik lényegében nem voltak, egyszerűen szószólói és képviselői voltak Jahvénak, akinek a sorsában osztoztak a nép tudatában. Így például Mózes életében volt egy pillanat, amikor a tekintélye majdnem megközelítette a nullpontot, és az mindössze a szellemi vezetés rendkívüli

beavatkozásának köszönhetően állt ismét helyre. Ily módon a bírák hatalma nem volt változatlan, és ez volt az egyik oka annak, hogy Sámuel idejére kívánatosá vált a királyi hatalom bevezetése.

A királyi hatalomnak állandónak és változatlannak kellett lennie, függetlenül a nép vallásosságának ingadozásaitól. A királyi hatalom bevezetésének másik, ráadásul mélyebb oka az volt, hogy a fejlődésnek egy olyan stádiumára jutottak, amikor Izrael sorsának meghatározásában már nem volt elegendő pusztán az isteni erőkben való bizalom, hanem szükségessé vált az emberi erők részvétele is. Nagyobb teret kellett adni az embernek, mint ahogyan az korábban volt. Ezeknek az emberi erőknek természetesen a legjobbaknak kellett lenniük, ezért a királyokat kiválasztását az Istenség végezte. De a királynak nem egyszerűen az Istenséget kellett képviselnie, hanem az emberek akaratának és lehetőségeinek legmagasabb megnyilvánulását is meg kellett személyesíteniük. A fejlődésnek azt a stádiumát, amelyre Izrael népe Sámuel idejére eljutott, nemcsak az Istenségre, hanem a személyiségre való tekintés követelménye is jellemzi. A törvény és a bírák igazságszolgáltatása már nem tudta a népet kielégíteni; az embert akarták látni, aminek köszönhetően az embernek már joga volt cselekedni, az istenivel együtt részt venni a döntésben.

A népnek ez a szükséglete kielégült. Saulban egy személyiséget választottak királynak, és ezt a választást a nép elfogadta. Izrael első királya, Saul, a legkiemelkedőbb értelemben volt képviselő. Az hogy „egy fejjel nagyobb volt” minden izraeli férfinál, nemcsak a fizikai fejlődésének volt következménye, hanem személyiségének egyedülállóságára is utalt. Saul személyisége önmagában hordozta az izraeli szellem minden lehetőségét. Saul ebben az értelemben Izrael képviselője volt, mivel képes volt felemelkedni a legmagasabb csúcsokra, és leereszkedni a legmélyebb bugyrokba is. Lényében egyesítette Izrael Angyalát és Démonát. Így például őszintén szerette Dávidot, de ugyanakkor gyűlölte is, és az életére tört. Ugyanígy mindennél jobban szerette a fiát, Jonathánt, de lándzsával akarta leszúrni, amikor az ellentmondott neki. Az atyák Istenéhez őszintén hűséges volt, de ez ugyanakkor nem zavarta őt, hogy egy halottidézőt hívjon a meghalt Sámuel megidézésére.

Egyidejűleg élt benne Jahve és Baál, és ebben az értelemben igazi képviselője volt népének, amely a századok folyamán e két erő küzdelmének színtere volt tudatában és vérében. Éppen ezért a népben felébredő szükséglet, hogy a sorsát meghatározó saját erőit lássa, Saul királlyá választásában tükröződött. Hiszen Saulnak köszönhetően és Saulon keresztül „uralkodni” („királykodni”) kezdett minden emberi erő, ami az izraeliek lelkében élt. A nép emberi léte Saullal érte el csúcspontját. És ha Saul tragikus véget ért, és helyette más lett a király, akkor ez nem azért történt, mert a nép elégedetlen volt vele, hanem azért, mert Izrael Istene volt vele elégedetlen. Az emberi szabadság első próbájának eredménye negatív lett: a Démon erősebbnek bizonyult az Angyalnál.

De a királyi hatalmat, vagyis a személyiségnek az addigra kifejlődött teljhatalmát mégis meg kellett őrizni. Hiszen míg a bírák korában a világ szellemi fényéhez a hold-viszonyulás volt a kornak megfelelő, úgy azóta az izraeli szellemi élet egy lépéssel előre jutott. A szellemi fény tiszta visszatükröződése már nem volt elegendő, a szellemi fényt saját emberi erőkkel kellett érzékelni, és mindezt úgy, hogy a szellem a nép szellemi életébe ne csupán szellemként, hanem szellemként és lélekként áradjon bele.

Az „átlelkesített” szellem szükséglete annak a kifejeződése volt, ahogyan az izraeli nép lény a Holdtól a Merkúrhoz áttért. Az izraeli történelem további folyamában két következő lépés történt: a Merkúrtól a Vénuszhoz való áttérés a babiloni fogság idejére, és végül egy közvetlen találkozás a napfényvel abban az időben, amikor Krisztus Jézus a Földön élt (ld. Rudolf Steiner „A Máté-evangélium” c. ciklusának – GA123 – második előadását). Ezek a lépések a krisztusi fény fokozatos tudatosítását jelentették, amely kezdetben parancsolatok és ígéretek formájában felülről fogadtak, aztán lépésről lépésre közelebb került az emberhez, vagyis egyre jobban tudatosult, míg végül egy emberből, a názareti Jézusból fel nem

ragyogott. Ezen az úton a Merkúr foka a krisztusi fény tudatosodásának, vagyis a személyiséggel való kapcsolatát jelenti. És a nép azon szükséglete mögött, hogy a továbbiakban ne „bírák”, hanem „királyok” vezessék, a „Holdtól” a „Merkúrhoz” való belső fejlődés ténye áll, az a törekvés, hogy olyan emberekre tekintsenek, akik úgy tudnak beszélni Isten Nevében, hogy ezt az ember mondja az Istenről, és nem csupán az Isten beszél az emberen keresztül. Az emberi tapasztalatnak és bölcsességnek most az Isteni kinyilatkoztatással együtt kell megszólalnia; az emberi szónak olyan jogot kell kapnia, hogy ne csupán átadja az Isteni szót, hanem vele együtt is hangozzék.

Ez a legmélyebb oka annak, hogy királyokat emeltek Izrael fölé. És ezért a királyság intézménye óta az emberi szó is helyet kapott a Szentírásban. A Zsoltárok és a Prédikátor könyve azért lettek belefoglalva a Szentírásba, mert akkor az emberi szót és az emberi bölcsességet elég szentnek tartották ahhoz, hogy Isten szava mellett állhasson. Még nem volt jelen a későbbi írástudók és farizeusok keményszívűsége, amikor az emberi beszéd első felhangzása a jövőbeni isten-emberség virradatát ígérte. Az emberek üdvözölték a kibontakozó személyiséget, és az erről az eseményről tanúskodó dokumentumokat beletették a Szentírásukba.

2. Dávid

Dávid életének külső lefolyását a Biblia annyira részletesen leírja, hogy nincs értelme megismételni ezt a leírást. Ha azonban az életútjának leírásához hozzáadjuk a Zsoltárokat, akkor Dávid életének egy teljes képét kapjuk, mind a külvilághoz, mint a szellemi világhoz való viszonyában. Ez az élet egyrészt a tapasztalatok, erőfeszítések és hibák rendkívüli sokszínűsége a külső élet-cselekedetekben, másrészt ez az élet szellemi világgal való belső intim kapcsolatban olyan, hogy a megpróbáltatások és az azokban való helytállás, a szenvedések és az örömök egyáltalán nem változatosak.

Ahogy a bibliai életrajzból, úgy a Zsoltárokból is könnyű látni, hogy Dávid egyidejűleg kétféle életet élt, ráadásul az egyik sok szenvedést és örömet adott neki. Dávid egyik élete a külső cselekedetek és tettek világában zajlott, a másik pedig a szellemi világgal való belső kommunikációnak köszönhetően csatlakozott az elsőhöz. Ez a második élet volt lényegében a döntő: azt a helyzetet, melyet Dávid az emberiség szellemi történelmében a „megigazulás” mintájaként betölt, a szellemi világhoz való viszonyának köszönheti, hiszen ebben a viszonyban a szellemi világhoz való hűsége a megpróbáltatások sokasága ellenére is megmaradt, ezért az ismeretek és kinyilatkoztatások, melyeket kapott, tiszták. Természetesen voltak időszakok, amikor Dávid nem tudott a szellemi világba betekinteni, de amikor be tudott pillantani, akkor az valós volt: az illúzió nem jutott szerephez a szellemi világgal való kapcsolatában.

Az illúzióktól való távolság annak volt köszönhető, hogy a szellemi világgal való kapcsolatában minden olyat félreállított, ami a kívánságok mindennapi életéből eredt.

Annak köszönhetően, hogy megőrizte a léleknek a tiszta, Mennyhez forduló részét, vagyis nem engedte meg, hogy a másik rész ebben az életben részt vegyen, a szellemi világgal való kommunikációja tisztább volt. Ez döntően a Jahve Elohim seregéhez tartozó egyik Elohimmal való találkozásokból állt. Amikor a Zsoltárokból Dávid arra kéri az Urat, hogy mutassa meg neki az Arcát, akkor itt nem „költői” vagy „misztikus” képnyelvről van szó, nem egy olyan lényel való imaginatív érintkezésről, akiben ő „hisz”, hanem egy valóságos lényel való valóságos kommunikációról, amely szemtől-szemben zajlott. Vegyük csak a következő szavakat valóságnak, és akkor világossá válik, hogy ezek egy magas szellemi lényel való kommunikációra utalnak, melyett minden erejének megfeszítésével ért el:

„Isten! én Istenem vagy te, jó reggel kereslek téged; téged szomjúhoz lelke, téged sóvárog testem a kiaszott, elepedt földön, a melynek nincs vize; Hogy láthassalak téged a szent helyen, szemlélvén a te hatalmat és dicsőségedet.” (Zsolt 63,2-3)

Ebben a zsoltárban az Elohimmal való új találkozás gyötrő várakozásáról van szó, miközben egy mind belső, mind külső értelemben üres és kiszáradt területen bolyong. Dávid életében sok ilyen találkozás volt, voltak idők, amikor minden cselekedeténél kikérte az őt vezető lény tanácsát. Ezt világosan látjuk, például Sámuel Első könyvének következő szövegéből:

„Akkor megkérdezé Dávid az Urat, mondván: »Elmenjek és leverjem-e ezeket a Filiszteusokat?« És monda az Úr Dávidnak: »Eredj el, és verd le a Filiszteusokat, és szabadítsd meg Kehillát.« A Dávid emberei azonban mondának néki: »Ímé, mi itt Júdában is félünk, mennyivel inkább, ha Kehillába megyünk a Filiszteusok táborára.» Akkor Dávid ismét megkérdezé az Urat, az Úr pedig válaszola néki, és monda: »Kelj fel, és menj el Kehillába, mert én a Filiszteusokat kezébe adom.«” (1Sám 23,2-4)

„És monda Dávid: »Uram, Izráel Istene! bizonyynyal meghallotta a te szolgád, hogy Saul ide akar jöni Kehillába, hogy elpusztítsa a várost miattam. Vajjon kezébe adnak-e engem Kehilla lakosai? Vajjon lejön-e Saul, a mint hallotta a te szolgád? Óh Uram, Izráel Istene, mondd meg a te szolgádnak!« És monda az Úr: »Lejön.« És monda Dávid: »Vajjon Saul kezébe adnak-e Kehilla lakosai engem és az én embereimet?« És monda az Úr: »Kezébe adnak.« Felkele azért Dávid és az ő emberei, mintegy hatszázan, és kimenének Kehillából, és ide s tova járnak vala, a hol csak járhatnak. Midőn pedig Saulnak megmondák, hogy elmenekült Dávid Kehillából, felhagyott az elmenetellel.« (1Sám 23,10-13)

Ezekben a szövegekben feltétlenül figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a szellemi világ csak válaszol Dávid kérdéseire, és nem ad neki saját útmutatást. Dávid nem egy próféta volt, aki a szellemi világgal betöltekezett, hanem egy olyan személyiség volt, aki a szellemi világ tanácsait kérte. A szellemi világgal való kapcsolata szabad volt; ezért olyan tettei is voltak, melyek kapcsán nem kérdezte a szellemi világot (Úriás feleségével való házassága, Izrael népének összeírása). Ő maga simította el bűneinek következményeit, de a szellemi világ tanácsainak követése biztosította mind objektív küldetésének teljesítését, mind a személyes sorsában való sikert is.

Lényegében minden emberi lélek hasonló kapcsolatban áll a saját Angyalával az álom nélküli alvás idején, csak míg ez a kapcsolat éjszaka történik és a nappali tudat előtt rejtve marad, addig Dávidnál éber tudatban történt (és éjszakai éber tudatban is, ld. Zsoltárok 17,3). Dávid a nappali tudatában ugyanolyan kapcsolatban állt az Őrangyalával, mint ahogy ez általában az álom nélküli alvásban szokott lenni.

De ez a kapcsolat állandó erőfeszítést és belső buzgóságot igényelt. Ezeknek az erőfeszítéseknek és buzgóságoknak a világos következményei az utódokra hagyott Zsoltárok. Hogy megértsük a Zsoltárok eredetét, lényét és értelmét, világosan magunk elé kell állítanunk a következőket:

Az emberiség a Manaszt (Szelleme) teljesen csak a földi fejlődést követő Jupiter korszak végére fejleszti ki. Akkor a Manasz az emberi Énnel egységet fog képezni, úgyhogy az ember nem csupán befogadja a Manasz kinyilatkoztatását, és nem csupán Manasz-megismerésre jut, hanem a Manasznak megfelelően fogja a cselekedeteit végrehajtani.

Az emberi Manasz az ember alkotó, cselekvő erejévé válik.

De az emberiségnek, mielőtt eléri ezt a stádiumot, a Manasz lényével való kölcsönhatás néhány fokán kell átmennie. Az emberiség már a lemúriai korban megtapasztalta a Manasz hatását, melynek következtében megkapta az érzőlélek kezdeményét. Az atlantiszi kor végén a Manu által vezetett emberek épp a Manasz irányítását követték. Az ősráják is a Manasz hatását élték át, és neki köszönhetően lettek kivezetve a halálra ítélt Atlantiszról.

Az izraeli nép pedig a Manasz lényének realitását tapasztalta meg a Mózes vezetésével történő pusztában való vándorlás során. De ezt belső éjszakai kinyilatkoztatásként élte meg, amely később az érzés és akarat nappali életében erőként, vagyis „megerősítő égi táplálékként” hatott.

Az apostolok a Manasz kinyilatkoztatását a Pünkösöd-eseménynek köszönhetően tudatosan élték át nappali ébrenlét idején.

Ugyanakkor a tudatos Manasz-megismeréséhez az emberiség egy része csak a hatodik kultúrkorszak idejére fog eljutni. Akkor az emberek között többen lesznek, akik nemcsak-kinyilatkoztatásokat fognak kapni, hanem a Manasz lényén keresztül tudatos kapcsolatban fognak állni a szellemi világgal. A nappali ébrenlétben két világ tudatos állampolgárává válnak: akaratukban benne lesz a lehetőség, hogy a szellemi világot saját tekintetük számára, és ismét elzárják, hogy tekintetüket a földi világra fordíthassák. Az, hogy maga az ember, és senki más, kinyithatja tekintete számára a szellemi világ kapuját és azt ismét bezárhatja azt, az ember képességévé válik. A hatodik korszak emberének erről a képességéről van szó János Apokalipszisében, különösen a Filadelfiai gyülekezet Angyala számára írt levélben. Ezt mondja:

„A filadelfiai gyülekezet angyalának is írd meg: Ezt mondja a Szent, az Igaz, akinél a Dávid kulcsa van, és amit kinyit, senki be nem zárja, és amit bezár, senki ki nem nyitja ...” (Jel 3,7)

„Dávid kulcsa” – éppen ez az a képesség, amellyel Dávid rendelkezett, a szellemi világgal való szabad kapcsolat. Annak az embernek a számára, aki rendelkezik „Dávid kulcsával”, senki sem fogja kinyitni és becsukni, hiszen akkor az ember Manasz-megismeréssel fog rendelkezni, nem csupán Manasz-kinyilatkoztatással.

A Manasz-megismerés valami lényeges módon eltér attól a megismeréstől, melyet az értőlélek, sőt attól is, melyet a tudati lélek ér el. Hiszen ezeknek a lelkierőknek a közreműködésével olyan megismerés érhető el, amelynek megkülönböztető vonása az egymást követő felemelkedés, addig a Manaszon keresztül elérhető megismerés egy egymásutáni leereszkedés. Például a felemelkedő megismerésben először a természet (ásványi, növényi, állati) érhető el, majd az ember, végül az ember feletti szellemi világ; a Manaszon keresztül elérhető megismerés ellentétes lenne: először megismernék a szellemet, aztán az embert és végül az ásványi lényegét a természetben. A Manaszon át történő megismerés útja abban áll, hogy először eljut a lélek magasabb erőihez, majd fokozatosan ereszkedik le az alacsonyabbakhoz.

Először az érzékfeletti világban ismeri meg a lényeket, és csak aztán, fokozatosan a világ jelenségeit, melyekben azok kifejezik magukat. A szokásos lelki erővel elérhető megismerésnél, a jelenségek megismerésén át emelkednek fel a mögöttük álló lényekhez; így először a természet birodalmát kell megfigyelni, hogy a mögöttük álló meghatározott kiindulási formák kifejeződését lássuk meg bennük. Ha a kiindulási formák megvannak, akkor ezeknek köszönhetően fel lehet emelkedni a Formaszellemek, az Elohák megismeréséhez. Ha a Manaszon át történő megismerésről van szó, akkor először az Elohák lényét ismerik meg, és csak aztán, néha sok idő elteltével ismerik meg azoknak a természet folyamataiban kinyilatkoztatását. Ilyenfajta megismeréssel rendelkezett Dávid. Tudatosan kommunikált az Elohalénnnyel, a természet-megismerése pedig szegényes volt. Ez a megismerés csak az emberi-történelmi és az emberi-morális területig tudott a lelki erőibe leáramolni; a természet teljes körű megismeréséhez hiányoztak az értőlélek és tudati lélek erői.

Amit néhány évszázad elteltével a felébredt értőlélek erőivel Pitagorasz meg tudott valósítani, aztán, hogy közvetlenül hallotta a szférák harmóniáját, az emberi lelki erők segítségével tette érthetővé a megismerés számára a kiindulási formák tetteinek számokon és alakzatokon keresztül megnyilvánuló hatásának titkait, az Dávid számára még sem lehetséges, sem szükségszerű nem volt, hiszen akkor még nem merült fel az a kérdés, hogy az isteni világ konkrétan az egyes természeti jelenségekben fejeződik ki.

Ezek a kérdések csak az értőlélekből tudtak létrejönni, hogy választ találjanak a szellemmel összhangban lévő világnézetben, vagy a tudati lélekből, hogy a szellemnek megfelelő tudományban, a szellemtudományban találjanak kielégülésre.

Míg a világ jelenségeit kialakító szellemi világ hangjainak érzékelése indította Pitagoraszt a számok és alakzatok rendszerének kidolgozására, amely rendszernek a világlétesülést kellett volna megmagyaráznia, addig öt évszázaddal előbb ugyanazoknak a hangoknak a hallása Dávidot arra serkentette, hogy megalkossa azt a zsoltárt, amelyben az Isten teremtő hangjának fensége a következő izgatott szavakban fejeződik ki:

„Az Úr hangja zeng a vizek fölött,
a dicsőség Istene mennydörög,
az Úr ott van a nagy vizek fölött.
Az Úr hangja erős,
az Úr hangja fenséges.
Az Úr hangja cédrusokat tördel,
összetöri az Úr Libánon cédrusait is.
Ugrándoztatja Libánont,
mint a borjút és Szirjont,
mint a bivalyborjút.
Az Úr hangja tűzlángokat szór.
Az Úr hangja megrengeti a pusztát,
megrengeti az Úr Kádés pusztáját.” (Zsolt 29,2-8, ld. még Zsolt 19)

Dávid számára elegendő volt az „Úr hangjának” közvetlen átélése, és a tudás, hogy ő az egész világban él. Az a szükséglet, hogy ezt a tudást világnézetileg kidolgozza, idegen volt számára. De ugyanakkor minden törekvése arra irányult, hogy élő kapcsolatot tartson fenn az Elohim lényével. Ez a kapcsolat önmagában tartalmazott mindent, amire neki szüksége volt.

„Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem:
hogy az Úr házában lakhassam
életem minden napján;
hogy nézhessem az Úr szépségét,
és gyönyörködhessem templomában.” (Zsolt 27,4)

De a Zsoltárok Dávid szenvedéseit is tanúsítják, amikor ennek a kapcsolatnak kényszerűségből meg kellett szakadnia. A megszakítások okozta gyötrelmem nem csak abból állt, hogy azokat a kegyvesztettség pillanatainak élte meg, hanem különösen a következőben:

Ahogy már korábban említettük, a Manaszon keresztüli megismerés egy leszálló megismerés. Ez a tény a szokásos megismerés tapasztalataitól erősen különböző tapasztalatot hoz magával. Hiszen a Manaszon keresztüli megismerésnél az ember a tudással előbb belsőleg, lényének tudat feletti rétegeiben töltődik fel, és a tudás csak útjának utolsó stádiumában jut be a szokásos tudatba. Ilyen az útja a „dagály” idején. De ha az „apály” idejéről van szó, akkor elsősorban a hétköznapi tudat szűkülöködik a megismerésben, míg az emberi lény mélyebb rétegei még teljesen át vannak szöve és át vannak hatva annak hangzásával. Az ilyen állapot szenvedést okoz, melyről, még ha csak közelítőleg is, de képet kaphatunk, ha a következő szavakban valóságos állapot leírását látjuk, és nem költői túlzást:

„Olyan vagyok, mint a kiöntött víz;

minden csontom kificamodott.
Szívem olyan lett, mint a viasz,
megolvadt bensőmben.
Erőm kiszáradt, mint a cserép,
nyelvem ínyemhez tapadt,
a halál porába fektettél engem.” (Zsolt 22,15-16)

Az ember által átélt szomjúság szomj, amikor a felsőbb és a hétköznapi tudat ellentéte világossá válik számra annak köszönhetően, hogy az első telve van megismeréssel, a második pedig kiüresedettnek érzi magát, sokkal nagyobb, mint annak a léleknek a szomja, amely még úgy él, hogy a szellem egyáltalán nem érintette meg. Ilyen állapotban az ember saját hétköznapi lényét akadályként éli meg, amelynek helyet kellene adnia a szellemnek. Ráadásul így nem a testet, hanem a lelket éli át, ami szomjazóvá kényszeríti a testet is, mivel az belső állapotával akadályozza az erősítő és megvilágosító szellemi erők beáramlását. Nem csak a szellem, hanem a test is vádolja a lelket, amely miatt szenved. De ennek az állapotnak köszönhetően a lélek elismeri a testtel és a szellemmel kapcsolatos bűnét is.

Ha a lélek ilyen helyzetben van, hogy a szellem érinti, akkor annyira világosan érinti, hogy a lélek teljes erőből igyekszik a találkozásra, de a szellem mégsem lép a lélek teljes tudatába, és ha másrészt a test belül szomjazza és éhezi a szellemet, akkor a lélek képes felismerni az Isten és a természet előtti vétjét. A lélek akkor „beismeri” a „bűneit”, és ennek a szenvedésnek a következtében új erő ébred benne, amelynek az ember és az emberiség sorsában is a legnagyobb jelentősége van: a büntudat (megbánás) ereje.

Míg a nappali tudatban átélt vétek távol tartja a szellemet a lélektől, addig a büntudat ereje ismét megnyitja a szellemi világ bezárt kapuit. Nincs a Földön ember vétek nélkül; ha szellemismerethez csak a valóban szentek jutnának, akkor a Földön semmiféle szellemismeret nem létezne. A szellemi világ kapui minden ember számára zárva maradnának. De mégis létezik egy kulcs, amely kinyitja ezeket a kapukat. Ez a kulcs a valódi belső büntudat önmagunk és az emberiség részéről, a természet és az Istenség ellen elkövetett bűnök miatt. És a büntudat helyesen értelmezett képessége éppen az az erő, amely a XX. századtól kezdve egészen a hatodik kultúrkorszakig egyre nagyobb számú ember előtt meg fogja nyitni a szellemi világot elrejtő kapukat. Pont ez a képesség a „Dávid kulcsa”, amely kinyit és amelyet senki sem tud bezárni, amelyről János Apokalipszisében a Filadelfiai kultúrgyülekezet kapcsán esik szó. A „Dávid kulcsa” elnevezést azért kapta, mert az emberiség keresztény áramlatának történelmében éppen Dávid volt az első olyan személy, aki hordozója és képviselője volt ennek a képességnek.

Vegyük például Dávid 51. zsoltárát és vizsgáljuk meg mondatról mondatra a fentiek fényében, s akkor élő benyomást kapunk arról, hogy mi volt Dávid számára annyira fontos.

„Mert ismerem bűneimet,
és vétkem szüntelen előttem van.
Egyedül ellened vétkeztem,
és azt tettem, ami gonosz a szemedben.
Ezért igaz, amit mondasz, és helyes az ítéleted.
Íme, én vétekben születtem,
és bűnben fogant engem az anyám.
Íme, te a szívben levő igazságban gyönyörködsz,
és bensőmben bölcsességre tanítasz engem.” (5-8)
„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem,
és az erős lelket újítsd meg bennem!

Ne vess el arcod elől,” (12-13)
„Szabadíts meg, mert vért ontottam,” (16)
„Mert te nem kedveled a véresáldozatot,
és ha égőáldozatot adnék,
abban sem gyönyörködnél.
Isten előtt a töredelmes lélek
a kedves áldozat.
A töredelmes és bűnbánó szívet,
Istenem, nem veted meg!” (18-19)

A leglényegesebb, ami Dávid számára fontos volt: az áldozathozatal „alázatos és töredelmes szíve”, amely nem lesz megvetve. A bűnbánat képessége, amellyel rendelkezett, az volt az ő „kulcsa”, amely megnyitotta a szellemi világ kapuit. Dávidnál a „törvény” olyan ismeretéről volt, amely messze meghaladta korát. Ahogyan a Merkúr (azaz a modern asztronómia Vénusza) hajnalcsillagként hirdeti a Nap megjelenését, úgy volt Dávid a bűnbánatnak köszönhető ismerettel a Krisztusi Nap előhírnöke.

De Dávid Merkúr-bölcsessége – a Manaszon keresztüli megismerés volt, amely nemcsak neki jutott osztályrészül. A fia, Salamon, akinek a neve maga azt jelenti, hogy Manasz-bölcsesség, szintén rendelkezett ezzel. Ugyanakkor az apa és a fiú bölcsessége között egy fontos különbség volt. Dávid a Manasz fényét úgy élte át, hogy az rávilágított a tökéletlenségére és a bűnére, míg Salamon a világ tökéletlenségét látta.

Míg az egyik sohasem zárkózott el a világtól és az élettől, hiszen a tökéletlenséget önmagában látta, a másik a tökéletlenséget a világban látta, és ezért élete végén a világi hiúságot a bölcs unatkozó tekintetével nézte, mely tekintet a saját fényévé vált Manasz fényének köszönhetően a világ összes fényforrása számára bezárult.

Salamon példáján megérthetjük a Manasz-megismerés veszélyét, ami azonban nem zavar bennünket abban, hogy ezt a képet mély emberi szimpátiával vizsgáljuk. Az emberek és az emberi sorsok vizsgálatára amúgy sem létezik más módszer, hiszen az antipátia és a hideg részvétlenség a megfigyelő lelkét vakká teszi az emberek lényé és sorsa iránt.

3. Salamon

Amikor a Manasz fénye az asztráltestbe sugárzik, Manasz-kinyilatkoztatás történik. Ha ez az emberi Én kezdeményezésének és erőfeszítéseinek következményeként megy végbe, akkor van szó a Manaszon keresztüli megismerésről. Ha pedig az Én önmagában összegyűjti a Manasz fénysugarait, és utána azokat saját fényeként sugározza ki, akkor a Manasz bölcsessége az ember saját bölcsességévé válik.

Ez utóbbi volt a helyzet Salamonnál. A Bibliában ő az emberi bölcsesség egyedüli képviselője. A többi esetben vagy szellemmel betöltekezett prófétákról, vagy „Isten férfairól”, vagyis olyan emberektől van szó, akik a szellemi világ lényeivel szemtől szembe kommunikáltak. Ez utóbbiakat nem lehet bölcseknek nevezni, hiszen képességük volt a szellemi világgal való közvetlen kommunikációra, de az, amit ők ebből merítettek, nem az ő bölcsességük volt, hanem „hatalmas isteni bölcsesség”. Így például Dávidot „Izrael fáklyájának” nevezték, s nem „Izrael bölcsének”. Ő ugyanis a Manasz lényének fényét nem tette saját fényévé, hanem a szellemi világ fényét engedte önmagán keresztül átvilágítani, és emiatt az a saját véleményét elhallgatásra kényszerítette. A „bölc” megjelölést jogosan csak Salamonnal kapcsolatban

alkalmazhatták, aki a Manasz fényét sajátjává tette, és így vált bölccsé. Természetesen Salamon megismerésében a saját személyisége felé hajlás fokozatosan zajlott.

A kezdetekben Salamon ismerete önzetlen volt, és csak idővel, főképpen életének második felében vált önzővé. Hiszen Salamon, amikor éjszaka álmában Gibeonban a szellemi világhoz hű szívért imádkozott az Istenhez (1Kir 3,5-14), és Salamon mint a Prédikátor ezt mondja: „Azért meggyűlöltem az életet, mert gonosznak tűnt nekem az, ami a nap alatt történik; hiszen mindez: hiúság és a szellemnek a vágyódása.” (Préd 2,18)* – ezek erősen különböznek egymástól. Az életút egy része a gibeoni álomlátó Salamon és Salamon-Prédikátor között fekszik. És ez az út a kezdetben önzetlen lélektől a szeretet nélküli világmegismerés részvétlen megfigyelőjéhez vezetett. Salamon tragédiája abban áll, hogy ahelyett, hogy az emberi természet bírójából a bölcsesség hírhordozójává váljon, ami a bűnbánaton keresztül érhető el, ő az élet és a világ bírójaként a hiábavalóságuk és jelentéktelenségük hírhozójává vált.

* Luther a következő módon fordítja ezt: „hiszen mindez hiábavalóság és szélkergetés”. A szerző szükségesnek látta, hogy a Luther-féle Biblia mellett a Biblia orosz nyelvű hiteles fordítását használja, és az esetek többségében ez utóbbi verziót használja. Ez a megjegyzés az Ószövetség itt megemlített minden helyére vonatkozik. [a magyar fordító a Károli-fordítást használja, de ezt az idézet közvetlen fordítása az oroszoknak]

Ugyanakkor Salamon sikertelenségét nem szabad érzéketlenül, szokott módon érteni, egyszerűen ezt mondva: „Nem volt eléggé „tisztá” és „magasztos”, hogy megbirkózzon a feladatával.” Könnyű egy emberrel ily módon leszámolni, és ez gyakran előfordul. De valójában a lényeg az, hogy a tekintetünkkel erre a hatalmas lélekre ezzel a kérdéssel irányuljunk: milyen volt ennek a léleknek a szándéka, és mi okozta, hogy ez a szándék ilyen tragikusan kisiklott?

A mintakép az, amit Rudolf Steiner az emberekről mondott. Annak példájaként, hogyan kell egy ember életéről és munkásságáról beszélni, emlékezzünk Rudolf Steiner Ernst Hekkelről vagy Friedrich Nietzsche-ről való kijelentéseire. A tiszteletteljes szeretet – ez az, ami az emberinek a meglátását élesíti. És ha ebből a nézőpontból igyekszünk Salamon lelki léletét vizsgálni, akkor a Föld egy hatalmas lelkének megrendítő történetét kapjuk.

Salamon lelke prométheuszi természetű volt, vagyis olyan, amely saját életében a távoli jövőt jelzi előre. De ez a lélek a jövőt úgy jelezte előre, hogy nem csupán átélte a szellemi világban azt a jövőt, amelynek majd valamikor a szellemi világból a földi létesülésbe kell lejönnie, hanem ezt a jövőt úgy vezette le, hogy idő előtt megfordította azt. Levezette az „égi tüzet” és ezért ugyanazokat a gyötrelmeket kellett elszenvednie, mint Prométheusznak: a Prédikátor-Salamon könyvét olvasva látható, ahogy a keselyű Prométheusz máját tépdési. A világgal való leírhatatlan csömör és a gyötrő erőtlenség, hogy megváltoztassa azt, ez ennek a könyvnek az alaptónusa, lényegében ugyanaz, mint Isten büntetése az égi tűznek a földre való lehozataláért.

Egy szó, egy ősi szó, amely az emberiség sorsának döntő órájában hangzott el, ez hangzott Salamon lelkében, mint alapimpulzus: „olyanok lesztek, mint az Isten: jónak és gonosznak tudói” (1Móz 3,5). És Salamon ezt a szót követte, és többé nem kérdezte, mit mond az Ég a Földről, hanem a földi és az emberi minden magasságát és mélységét bejárta, hogy mindent, ami a Nap alatt létesül, maga ízleljen meg.

Önmagának végigmenni a bölcsesség és butaság minden útját, önmagának kipróbálni minden élvezetet, megkóstolni az életben mindent, ami édes és keserű – ez volt a titán Salamon akarata. A Templomot az apja által hátrahagyott utasítások szerint építette fel, de szépségben és pompában felülmúlta azokat. De a Templom mellett az Isten Házánál nem kevésbé pompás palotát is épített. És elefántcsontból és aranyból olyan trónust emelt, amilyennel egyetlen uralkodó sem rendelkezett a nap alatt. Számlálhatatlan gazdagságot gyűjtött össze magának, és mindenféle szépséggel vette körül magát, úgy emberi, mint isteni alkotásokkal. Nem a féltelensége és romlottsága volt az oka, hogy Palesztina,

Főnícia, Szíria és Egyiptom nekiadta a legszebb lányait, hanem az ő szinte határtalan megismerési szenvedélye.

De napfelkelte előtt Salamon elhagyta a királyi udvart, és a királyi őrség egyszerű katonájaként sétált a szűk városi síkatorokban és a város környéki mezőkön és szőlőkben. Így ismerkedett meg az élet másik oldalával – az egyszerű emberek, özvegyek és árvák életével. Ott ismerkedett meg Szulamittal, aki a lelkében olyan dolgokat tudott felébreszteni, amit a fáraó lány és Sába királynője sem – erről tanúskodik az Énekek éneke.

De a megismerési törekvése nem korlátozódott a környezetére, hiszen „bölcsebb volt minden embernél, még az ezráhi Étánnál, Hémánnál, Kalkólnál és Dardánál, Máhól fiainál is, úgyszólván híres lett minden nemzet körében. Háromezer példabeszédet mondott, és ezeröt éneket szerzett. Beszért a fákról, a libáni cédrustól az izsópig, amely a falból nő ki. Beszért az állatokról, a madarokról, a csúszómászókról és a halakról is. Minden népből jöttek hallgatni Salamon bölcsességét; a föld minden királyától, akik hallottak bölcsességéről.” (1Kir 4,31-34)

Így járt ez a lélek minden úton, hogy megismerje, mi az értékes a nap alatt. De ekkor ő nem abból a kérdésből indult ki, hogy milyen értéket képvisel a földi létesülés az Ég számára, hanem abból, hogy a földi élmények milyen értéket képviselnek magában a földi létesülésben. Ez a lélek ezt mondta magának: az embernek nem kell azzal foglalkoznia, hogy az Isten az égen isteni, a lényeg az, hogy az ember a Földön isteni boldogságban részesüljön. Istent kétszer láttam szemtől-szembe, az apám szintén látta Őt. És mégis, apám lelke megfagyott, miután elvégezte a dolgát, amikor boldognak kellett volna lennie. Ami az Égen van, az Éghez tartozik; amit az ember a Földön tud megtalálni – ez az, amit keresni akarok. Hiszen az ember a Föld miatt jön a Földre, és nem az Ég miatt. De mi az, ami a Földön értékes, amiért az ember megszületett és él? Mi az értelme annak, hogy az ember a Földre születik?

Salamon valójában sem a szellem tagadója, sem a személyes boldogságát kereső egoista nem volt. Ezelőtt az ember előtt megöszült apjának tragikus képe állt, aki Isten felkentjeként teljesítette a dolgát, aki egy létszám szerint megnövekedett nép szívét magának tudhatta, és élete végén olyan emberek vették körül, akik hűek voltak hozzá életében és holtában is, ugyanakkor mégis magányosan szenvedett az élet hidegétől. Barátai aggódva keresték azokat az eszközöket, melyeket a földi élet nyújthatna, hogy melegséget adhassanak a királynak utolsó napjaiban, de minden hatástalannak bizonyult, és nem tudta felmelegíteni a megmerevedett lelket. Ez a kép úgy állt Salamon előtt, mint az élet nagy kérdése: mi az ember földi sorsa? Találhat-e az ember egyáltalán valamit, ami boldoggá teszi őt?

Így merült fel Salamon kérdése az akkori földi életének belső biográfiájában. De Dávid állapotát nem az idézte elő, hogy kiábrándult az élet értékeiből, hanem épp ellenkezőleg, hogy az élete során nem állt rendelkezésére ifjúsága legnagyobb értéke: a barátja, Jonatán, Saul fia, akinek az elvesztését semmi sem tudta életében pótolni. „Sajnálak, testvérem, Jónatán, nagyon kedves voltál nekem, hozzám való szereteted csodálatosabb volt az asszonyok szerelménél...” (2Sám 1,26) – Dávid a gyásznak ezeket a szavait egész élete folyamán hordozta, és életének végén ezek elvették lelkének élő melegségét.

Ez az állapot vágyakozás volt az egyszer megtapasztalt szeretetre, nem pedig kétségbeesés amiatt, hogy lehetetlen a Földön valami értékeset találni. A megszerzett és pótolhatatlan elvesztésének érzése gyökeresen különbözik attól a hangulattól, amely ezek a szavakat szüli: „Hiúságok hiúsága – minden hiúság”. Az életben Salamon elé állított hatalmas kísérlet eredménye ez a meggyőződés volt: a földi élet minden értéke látszat. A földi életnek Égért való elutasítása szintén hiábavaló, hiszen „Aki a szelet figyeli, az nem vet, és aki a sűrű felhőre néz, az nem arat.”. (Préd 11,4)

Mi is marad tehát az ember számára, ha a földi életben sem a Föld, sem az Ég nem ajánl elérésre méltó célokat? A válasz, melyet Salamon ad, épp abban áll, hogy semmilyen célt sem szabad kitűzni. „Örvendezz, ifjú, a te ifjúságodban, és vidámítson meg szíved ifjúságod idején; élj szíved szerint, ahogy szemed jónak látja! De tudd meg, hogy mindezekért Isten megítél téged!” (Préd 11,9) [A Károli-Bibliában 12,1 ford.megj.] Más szavakkal: add meg a természetnek, hogy természet legyen benned, és természeti módon jelenítse meg magát, de azok között a határok között, melyeket Isten törvénye ad, melynek köszönhetően - „Mielőtt elszakadna az ezüstkötél, vagy összetörne az aranypohár, mielőtt a korsó eltörne a forrásnál, vagy beletörne a kerék a kútba, és a por földdé lenne, mint azelőtt volt, a lélek pedig megtérne Istenhez, aki adta.”. (Préd 12,6-7) [Károli: 12,8-9 f.m.]

Így történt, hogy Salamon, aki sok éven keresztül arra törekedett, hogy az utódokra az életigenlésről hagyjon könyvet, az öngyilkosok számára számára szóló könyvet hagyott maga után. Hiszen a „Prédikátor” egy olyan könyv, amelyben a világ összes öngyilkosa igazolást találhat az öngyilkosságra. Mert ha minden hiábavalóság és napi öröm csak szűken jut, akkor ki tud élni? Akkor csak az Ítélettől való félelem az egyetlen ok, hogy végigbírjuk az életet?

Salamon útja a luciferi megismerés útja a Manaszon keresztül. A tapasztalat, melyet a Manaszon keresztüli megismerés hoz magával: ez a belső, Luciferrel vívott végső csata. Hiszen akkor az ember számára két út nyílik: a bűnbánat és alázat útja vagy a világ és élet feletti, önmagát kivéve minden feletti ítélet útja. Az ember bűnösségének tudata a természet és a szellem előtt – ez az a talaj, melyen elérhető a valódi megismerés a Manasz által; a világ bírójának trónján ülni – ez annyi, mint Lucifer kísértésébe esni.

A két út közötti választás a hatodik kultúrkorszak nagy próbatétele lesz; akkor lesz az emberiség a legnagyobb mértékben kitéve annak, hogy kiábrándulást éljen át az emberi törekvésekben, az emberi lehetőségekben és az emberi megismerésben. Ezt az emberiségnek át kell élnie. És csak az az ember talál új és igazi erőt az élethez: a szeretetből való élethez, aki az élet összes lámpását kioltotta.

De mielőtt ez végbemegy, át kell haladnia a pusztán, hiszen csak a „pusztában” lehetséges az „égi manna” leereszkedése. Korunk értékei (mint a „tudományos haladás”, „siker”, „egység”) el lesznek hajtva (sok ember által már sokkal korábban), mint a gyerekjátékok, és az emberek vagy abszolút koldusként alázatossá válnak a szellemi világ iránt, vagy az élet és a világ megvetésével hátat fordítanak a világnak.

Ha az első történik, akkor a szellemi világ kapui ismét kinyílnak, és az életbe olyan erő áramlik, amely új értéket ad az élet minden értékének. Az ember akkor új „nevekkel” nevezi a világ minden dolgát, mint ahogy egykor a paradicsomban, a bűnbeesés előtt nevezte azokat. „Az értékek átértékelése” a Manasz általi megismerés következménye, de lehet pozitív és negatív is.

A XIX. században a Manaszon keresztüli megismerés átalakulása negatív módon történt az egész világ szeme láttára – az összes érték Friedrich Nietzsche általi átértékelése salamoni ismétlés volt. Míg Nietzsche nagy feladata az volt, hogy a modern kultúrát bűnének felismerésére és bűnbánatra vezesse, ő az Übermensch eszményét vezette be, aki nem Zarathusztra, hanem az „ítélettől való félelem” bilincseitől megszabadult Salamon. Képzeljük el az ítélet tudatától mentes Salamont, aki Darwin és Haeckel korában nőtt fel, és akkor őt a nietzschei „Zarathusztra” alakjában lehet felismerni.

Igen, a Prédikátor minden indítéka ismét megtalálható az „Így szólott Zarathusztra” c. műben. Vajon „vidám tudomány”, amely a „nehézség szellemétől” mentes, nem csupán Salamon utolsó tanácsának kidolgozása és folytatása-e: „Örvendezz, ifjú, a te ifjúságodban, és vidámítson meg szíved ifjúságod idején ...”? Vajon az „örök visszatérés” ideája Nietzsche-nél nem-e a salamoni tanítás új formája, optimistán átalakítva ezt: „Ami volt, ugyanaz lesz ezután is, és ami történt, ugyanaz történik majd ezután

is. Semmi új nincs a nap alatt”? (Préd 1,9) Igen, a Prédikátornak Friedrich Nietzsche Zarathusztrájában való feltámadása olyan messzire megy, hogy Salamon szavait: „És a halálnál is keservebbnek találtam az olyan asszonyt, akinek szíve olyan, mint a tör és a csapda, kezei pedig olyanok, mint a bilincsek ... Ezer közül egy igaz embert találtam, de asszonyt nem találtam közöttük” (Préd 7,26;7,28) – Nietzsche-nél ismét megtaláljuk.

Salamonon keresztül tehát mélyen érthető lehet Nietzsche; Salamonon és Nietzsche-n keresztül a Manasz általi luciferi megismerés tragédiája is érthető lesz, mely végül is ahrimánivá válik. Hiszen ha Prométheusz lehozta a tüzet az égből, ha Salamon ezzel a tűzzel minden emberi értéket elégetett, akkor Nietzsche-ben ez a tűz végül a gyűlölet tűzévé alakul át, mely a Föld belsejében lobog.

Amikor ugyanis Nietzsche megírta az „Antikrisztust”, akkor ennek az írásnak a tüze már sem a emberiség iránti prométheuszi könyörület, sem a salamoni kiábrándulással nem hatotta át, hanem a Krisztusi Szellem iránti gyűlölet tűzével táplálkozott. Így Salamon kiábrándultsága Nietzsche keze által gyűlöletté alakult, amikor megírta az „Antikrisztust”.

Íme egy megrendítő példa a luciferi degenerációra, az emberiség iránti könyörületről Ahrimán uralma alá esésig, ahogyan az V. vizsgálatban jellemeztük főbb körvonalakban. Amit ott általános igazságként fejeztünk ki, itt az élő alakok fényében érthetővé és érezhetővé válik.

Az első királyok ideje a „Merkúr-kinyilatkoztatás” ideje volt, vagyis az az idő, amikor a Manasz lényének meg kellett nyilvánulnia. A babiloni fogság ideje egy lépéssel előbbre vezet bennünket, közelebb a nagy és egyenes, Krisztus Jézuson keresztüli Nap-kinyilatkoztatáshoz.

Így a következő vizsgálat tárgya a „Vénusz-kornak”, vagyis a babiloni fogság idejének szellemi oldalai lesznek.

X. A BABILONI FOGSÁG ÉS ZARATHUSZTRA BÖLCSESSÉGE

Az „ígéret földjének” jelentését már megnéztük úgy a III. vizsgálatban (Ábrahám, Izsák és Jákob), mint a VIII.-ban is (Mózes), és míg az első esetben Palesztinát „szent helyként” említettük, a másodikban olyan országgént, amelynek Mózes számára a harmadik fokot kellett jelentenie, de amit nem sikerült elérnie.

Most pedig, a babiloni fogság kérdésével kapcsolatban szükséges, hogy az „ígéret földjének” egy új jelentésével ismerkedjünk meg. Itt ugyanis már nincsen szó a terület szent célokra való előkészítéséről, és a területre való belépésről sem, hanem elsősorban a terület elhagyásáról, ami az izraeli nép sorsában egy kényszerű esemény volt, ahogyan az egyes ember sorsában kényszerűség a halál és a betegség. De ezt egyszerűen „büntetésként” felfogni nemcsak egyoldalúság, hanem szüklátókörség is. Efféle magyarázat nem lenne gyümölcsöző az izraeli nép további sorsának megértésében.

Ezzel szemben sok mindent megvilágosíthat az az értelmezés, amelyre akkor tehetünk szert, ha tovább dolgozunk Rudolf Steiner útmutatásain, melyeket a Máté-evangéliumról szóló ciklusban tett. Azt mondja Rudolf Steiner ebben a ciklusban, hogy a babiloni fogság feladata abban állt, hogy a „Vénusz-szférát” képviselje Izrael sorsában, mivel Izrael Babilonban közvetlenül érintkezésbe került Zarathusztrával, aki Zarathoszon keresztül hatott. Már ez az egy megjegyzés is rámutathat arra az irányra, amelyben az „ígéret földje” elhagyásának értelmét kell keresnünk.

De mielőtt megállunk azon, hogy mi értelme van a babiloni fogság idején elhagyni az „ígéret földjét”, meg kell világítanunk azt a kérdést, hogy mi volt a jelentősége annak, hogy az izraeli nép Palesztinában telepedett le.

Először is meg kell értenünk, hogy mi Izrael népének a palesztin területhez való viszonyának a lényege. Eközben az izraeli népnek és missziójának a kapcsolatát a palesztin talajjal nem Palesztina kedvező fekvésében kell keresnünk, a három nagy kulturális kör között: Fönícia földközi-tengeri kultúrája, Egyiptom kultúrája és a mezopotámiai kultúra között. Hiszen a nevetés jelenségét teljesen helyesen lehet magyarázni a száj sarkainak izommozgásával, de ez a magyarázat nem lesz elegendő annak, aki már valaha is nevezett, mivel vidámságot élt át, és ez határozta meg az izommozgást. Ugyanígy Palesztina és Izrael népének kapcsolatát sem lehet azokkal a tényekkel magyarázni, amelyek ugyanazon a síkon helyezkednek el, mint a mosoly fenti felületes magyarázata. Hiszen ebben az esetben a folyamatnak csak egy kibővített leírását, de nem a magyarázatát adnánk. Ez utóbbit más síkon kell keresnünk. Ezért figyelmen kívül hagyunk sok fontos és igaz dolgot, melyet az adott kérdéshez lehetne kapcsolni, ha külső történelmi kutatásból indulnánk ki, azért, hogy a probléma szellemi-karmikus oldalának szentelhessük osztatlan figyelmünket.

Ha ilyen módon közelítünk, akkor a probléma egymással összekapcsolódó dolgok hármasságára válik szét: egyrészt a születéshez közeledő Krisztusi Lényének, másodsor Izrael népének, és harmadszor a palesztin területnek a hármasságára. Már ebből az egyszerű összeállításból is látszik, hogy úgy a nép küldetését, mint a lakóterületének kijelölését nem önmagában, hanem Krisztusban kell keresnünk. Hiszen ha az izraeli nép őszövetségi történelmének egész világtörténelmi szerepe az volt, hogy Krisztus születését előkészítse, akkor azt a területet is, ahol ez végbement, ezzel a feladattal kapcsolatban kell vizsgálni. Egy fontos kérdés merül itt fel: mire kellett a Krisztusi Lénynek a palesztin terület?

Ez a kérdés még hangsúlyosabbá válik, ha számításba vesszük, hogy az izraeli nép évszázadokon keresztül tudott élni és virágozni az „ígéret földjének” határain kívül (Egyiptomban, Mezopotámiában), de Krisztus földi jelenlétének három éve csak Palesztinában zajlott. Ez arra utal, hogy nem annyira a népnek, mint inkább Krisztus Jézusnak van szüksége erre a területre.

Ez a tény közvetlenül rámutat Krisztus missziója és Palesztina területe között fennálló kapcsolat titkára. És Krisztus Jézusnak a Föld e területével való kapcsolatának megismerése az egyik legmegrendítőbb ismeret Krisztus Jézus sorsáról. A Földnek e területe nem az élet, hanem a halál számára volt számára szükséges. A Földön való élethez népek generációjára volt szüksége, vagyis a nátháni és a salamoni vonal nemzetségeire; de a földi halál számára arra a területre volt szüksége, ahol a Golgotai Misztérium megtörtént. Palesztina sok éven át Krisztus sírhelyének lett előkészítve, ahhoz hasonlóan, ahogy Jahve népének nemzedékei az Ő születési helyét készítették elő.

Ennek megértéséhez tudatunkba kell idézni azt a tényt, hogy születéskor az ember az étertestét az Égtől, a fizikai testét a leszármazási áramlatból, az ásványi testét pedig a fizikai környezetből veszi. Az első jelenti számára az életet, a második az emberiség karmájában való részvételt („eredendő bűn”), a harmadik a halálát. Hiszen az ásványi külvilág az ember számára csupán a halált jelentheti, az ásványvilág számára az egyedüli realitás a halál (l. Rudolf Steiner megfelelő kijelentéseit ld. „Az evolúció az igazság szemszögéből” c. ciklusában, GA132).

Így születéskor az Ég az életképességet adja hozományként az embernek, az elődök adják neki a keresztet, hogy hordozza, a külső ásványi világ pedig a meghalás szükségszerűségét adja neki. A külvilágtól ez utóbbi képességet a Krisztusi Lénynek is be kellett fogadnia. És csak a palesztin terület felelt meg annak, hogy lehetővé tegye Számára azt a fajta halált, amely az Ő küldetésének része volt.

Éppen ebből a célból Palesztina sok évszázadra „szent helylé” alakult. Egyrészt ez a terület régóta arra készült, hogy a szellemi világból érkező kinyilatkoztatási áramlatot „tejét és mézét” az „égi kenyér”: Krisztus kinyilatkoztatásává emelje, másrészt pedig arra, hogy Krisztus halálához előkészítse a talajt. Miben is állt ez az előkészítés?

A földfelszín ásványrétege a Földbelső kilenc szférája közül az első, és a Földbelső védőbástya az Éggel szemben. Ez a szféra önmagában még nem gonosz, morálisan ez mintegy a null-szféra, amely az Ég számára mindössze a megkeményedés tehetetlenségével képez akadályt az ég számára. Ugyanakkor az ásványiság fala nem áthatolhatatlan, és ahogy a Földbelső gonoszsága az ásványi réteg felett megmutatkozhat, úgy az Ég áldása is lejjebb mehet ennél a rétegnél. Ez utóbbi megvalósításáért felülről nagyon sok mindent tesznek. Így az elemi világban erre irányul a gnómkok seregeinek munkája, akik állandóan kapálják a talajt; és ilyen módon hat az egész emberiség, amely halálakor leveti a holttestet, és így a megkeményedéssel ellentétes folyamatot végez.

Az ásványi rétegre azonban a legerősebb hatást az egyes emberi individualitások gyakorolhatják. Ez történik, ha egyes emberek az okkult gyakorlatokban az „Én-módszert” alkalmazzák. Akkor a szemöldök közötti Én-pontból lefelé irányul egy fény-áramlat, amely áthatol az ásványi rétegen, és tovább hatolhat a földalatti szférákba. A fényáramlatnak egy ilyen leküldése által jöttek létre a Földbelső szféráinak azok a leírásai, melyeket Rudolf Steiner a „A teozófia kapujában” c. ciklusában adott (Stuttgart, 1906. szeptember 4., GA95).

Ilyen módszer már az ősi időkben is létezett: ez volt a Jahve-módszer, melyet az izraeli népben Ábrahám ideje óta gyakoroltak (erről a módszerről a „Baál-módszerrel” szembeállítva már beszéltünk a VIII. vizsgálatban (fejezetben)). A módszer lényege abban állt, hogy lefelé irányuló tudatáramlatot teremtsenek, a végtag-, az anyagcsere- stb. rendszer irányába.

Azoknak az időknek a misztérium-iskoláiban kissé másféle volt a törekvés. Ott felfelé törekedtek, hogy a testtől megszabadult lélek beleélhesse magát a szellemi világba. A misztériumokban arra törekedtek, hogy nyitva tartsák a Mennyek kapuit.

Jahve iskolájában épp ellenkezőleg, a „pokol kapuit” vigyázták, melyekről Krisztus beszélt Péternek. Ott a földi létben az emberek ugyanazt csinálták, mint amit Jahve csinált a Kozmoszban. Hiszen Jahve „őrzi” a 8. szféra kapuit a Holdról, a napsugarakat az éjszaka sötétjébe irányítva. A Jahve-beavatottak Hozzá hasonlóan „őrizték” a földalatti szférák kapuit, megőrizve munkájukkal azok nyitottságát.

A nyitott kapuk képét teljesen konkrétan el lehet képzelni. Ez egyfajta a Földhöz képest kifordított égi tűzhányó. És ahhoz hasonlóan, ahogy a földalatti erők a vulkánon keresztül feltörnek, úgy jött létre Palesztinában a Jahve áramlat munkája által az áttörési hely fentről lefelé.

Ez a munka arra a tényre mutat rá, hogy az ószövetségi előkészítés idején szükséges volt nemcsak az eugenikus okkultizmus, hanem a mechanikus okkultizmus értelmében is szükséges volt hatni, vagyis a Szellem és az Atya együttesen hatottak, hogy lehetővé tegyék a Fiúnak úgy a születését, mint a halálát.

És amikor a Golgotai Misztérium idején földrengés történt, akkor ez nem földi, hanem égi eredetű volt. Valójában ez egy „ég-rengés” volt, amely ugyanakkor a földet is megrendítette és felhasította – eredete szerint teljesen másfajta volt, mint az addigi földrengések. Akkor ez látható kifejeződése volt a régóta előkészített érzékfeletti hasadéknak, amely a Föld belseje felé nyílt meg, és ebben a pillanatban külső eseményé vált. A Föld ezen a résen keresztül fogadta be az Úrvacsora szentségét és ennek köszönhetően örökre egyesült Krisztussal.

Palesztina abban az értelemben volt „Szent Föld”, hogy Krisztus temetési helyévé kellett válnia, most pedig, feladatát betöltve, már nem az. Ez az ország adta Krisztus számára a halandó, vagyis az ásványi

testet. Ez a tény fontos volt Izrael népe számára is, de az ő számára ennek az országnak ellentétes jelentése volt: ez volt a „tejjel és mézzel” folyó ország. Ugyanazokat az erőket, melyek a földalatti erők ellenhatását letörték, az emberek „tej”-áramlatként élték meg, mint a kegyelem asztrális áramlatát, és „méz”-áramlatként, mint a kegyelem éteri áramlatát, egy harmadik áramlat: „az élet kenyere” áramlatának várakozásában élve, amely kegyelem-áramlatnak egészen a fizikai testig kell terjednie.

A „tejként” és „mézként” jelölt, és az ország felett varázsfuvallatként lebegő szent áramlatok élménye, melyet kozmikus gyermekiségként és büntelenségként érzékeltek a lecsendesedő lélekkel különösen a napnyugta órájában, és amelyről az emlékezés a férfiak és nők szerelmének természetességében és a gyermeknek való örömben folytatta életét, ami annyira jellemezte az ősi izraelitákat, ez a varázslatos fuvallat lengedezett az Eljövendő várakozásának országa felett. Ez nem illúzió volt, nem Jahve Elohim kinyilatkoztatása, amely Mózesnek villámokkal fenyegető felhőkből hangzott fel. Nem, ez éteri-asztrális erők jelenléte volt, melyeket később Krisztus hozott el éteri és asztrális testekben, olyan erőké, melyek a nátháni Jézus büntelen lelkének jellemzői voltak. Ez Ádám büntelen női testvérrelke volt, aki a Mennyekből egyre inkább egyesítette gyermeki erőit azzal az országgal, amely később az ásványi szubsztanciákból álló halandó testet adta neki. Mielőtt megszületett a nátháni Jézus, hosszan lebegett a születési helye felett, büntelen módon összekapcsolódva vele, szelíd szeretetet árasztva rá, és ily módon egy olyan finom szövetet szöve, amely őt ezzel az országgal összeköti. Az emberek észlelték ezeket az áramlatokat, s „tejnek” és „méznek” nevezték.

És az Önfeláldozónak, az Arkangyálnak, a szívénel gyermeki lelket hordozónak az örök nővére, az Ízisz-Szófia, a Mennyei Anya, megáldott az országban minden születést és termőképességet, és az ország éteri lelkébe az anya tiszteletét lehelte bele, és Izrael asszonyainak, az Eljövendő anyjainak a szíve mélyére beszélt, ezzel a csendes tudással betöltve őket: az anya minden öröme és minden fájdalma szent. És abban az időben, amikor a próféták olyan szavakban beszéltek, melyekben Jahve Elohim lángját lehetett érzékelni, Izrael asszonyai Ízisz-Szófia leírhatatlan és kifejezhetetlen kinyilatkoztatását szent hallgatással őrizték.

Így a nátháni Jézus büntelen lényének köszönhetően a szent földön Ízisz-Szófia „teje” és Ozirisz „méze” folyt.

Ugyanakkor az izraeli szellemi élet misztériumának teljes előkészítése érdekében nem csak azt kellett befogadni, amit az Ég tudott mondani és adni, hanem azt is, amivel az emberiség fejlődésének kezdetétől a földi tapasztalatban rendelkezett. Krisztus Jézusban az égi megnyilatkozásoknak és a földön elért bölcsességeknek a legérettebb gyümölcsei kellett, hogy találkozzanak. A hatalmas Zarathusztra individualitására mint ez utóbbi legtökéletesebb képviselőjeként kell tekintenünk, az egész Atlantisz utáni fejlődés számára. Ő volt az „első árja”, mivel az árjaság vagyis az Atlantisz utáni kultúra feladatát ő valósította meg.

Zarathusztra nemcsak befogadta, hanem el is sajátította az ősi-indiai kultúrkorszak egész bölcsességét. Ezért amikor az ősi-indiai kultúra olyan irányt vett, amely nem felelt meg az Atlantisz utáni emberiség feladatának, egy új kultúrát tudott alapítani, szembeállítva azt a jogosulatlanra vált indiai kultúrával és az ellenséges Turánnal. Ily módon a jogosulatlan India és az ellenséges Turán között keletkezett Zarathusztra impulzusa. Ha Zarathusztra bölcsességét vizsgáljuk az Indiával és a turánsággal való viszonyában, könnyebben eligazodunk a lényegében, hiszen akkor ez a két kontrasztos áramlat teszi lehetővé, hogy Zarathusztra bölcsességét morálisan-gondolatilag felvázoljuk, hogy eligazodjunk abban.

Az „India – Irán” és az „Irán – Turán” közötti kontrasztok lényegére akkor találhatunk rá, ha a földi emberiség sorsának kezdetére, az un. „bűnbeesésre” tekintünk vissza*. A „bűnbeesés” a földi emberiség karmájának a születése volt, melyett Mózes első könyve mint Atyai „átkot” ír le. A Földön élő emberiség

számára háromszoros szükségszerűséget ír elő: minden születés fájdalmát, bármely munkában az erőfeszítést és minden teremtett dolog halálát.

* Ennek az eseménynek az értelmét már egy oldalról megvizsgáltuk a VIII. vizsgálatban (fejezetben) („Mózes”); itt másik oldalról fogjuk vizsgálni.

Azóta így történik, hogy minden új dolog, lény vagy gondolat Földön való megjelenése fájdalommal jár; minden teremtés, akár anyagi, akár szellemi, erőfeszítéssel és akadályok elhárításával jár; és minden, ami a Földön született vagy teremtve lett, egyszer eltűnik. Az, amit a hatalmas Buddha mondott ez emberi szenvedésekről, nem más, mint annak megisméltése, amit Mózes első könyve mond; Buddha csak ismét a tudatba emelte az Atyai „átok” tényét.

A földi emberiség eredendő karmája minden karmikus áramlat alapja, végső soron pedig minden egyéni emberi sorsé is. Hiszen az eredendő karmához való viszonytól függ, hogyan tevődik össze az egyéni karma. Ugyanakkor a lemúriai korszaktól kezdve kettő, az atlantiszi korszaktól kezdve pedig három alapvető karmikus áramlat létezik az emberiségben, az „átok” megértése következtében (a hatodik kultúrkorszak után ismét csak kettő lesz). Már az eredendő karma hatásának elején két különböző értelmezés volt: az egyik, amelyik az „átkot” igazi átoknak vette, a másik pedig a legmagasabb Atyai szeretet kifejeződéséként, vagyis áldásként.

Káin és Ábel története e két értelmezés szembenállását jeleníti meg, és ennek a két karmikus állapotnak a kezdetét jelenti. A földi sorsért érzett őszinte hála áldozati füstje felfelé száll; a földi étellel való elégedetlenség áldozati füstje a Földön kúszik. Épp ez a két hangulat fektette le a két hatalmas karmikus áramlat kezdetét.

Az ősi atlantiszi időszakban egy harmadik karmikus áramlat keletkezett: az eredendő karmával való aktív harc áramlata. Lényegében Atlantisz bűne nem másban állt, mint hogy tüntetett az eredendő karma háromféleségének szükségszerűsége: a fájdalom, a munka és a halál ellen. Az atlantisziak sötét eugenikus okkultizmusa arra törekedett, hogy kizárja az életből a fájdalmat, míg a sötét mechanikus és higiénikus okkultizmus jogosulatlan mértékben törekedett legyőzni a munkát és a halált.

Az Atlantisz utáni korszak két karmikus áramlata ennek a távoli múltnak az örökségeként keletkezett, az egyik a földi lét gyötrelmeinek völgyéből való felszabadulás vágját ápolja, a másik pedig a természet alatti erők segítségével harcol a fájdalom, munka és halál természeti princípiuma ellen. Ezen áramlatok közül az első Indiát térítette el a kezdeti iránytól, a második ellenben a turániakban élte ki magát. Így egyrészt egy olyan kultúra jött létre, amely a Földtől elfelé törekedett, és legmagasabb célként a fájdalomtól, a munkától és a haláltól való megszabadulást tűzte ki, másrészt egy olyan kultúra, amelyik minden eszközt arra használt, hogy megússza ezt a hármasszükségszerűséget.

Ezzel kapcsolatban szükséges aláhúzni, hogy a keresztény áramlat értelme a Földön szintén az eredendő karma leküzdésében áll, és a földi emberiség feladata, hogy leküzdje a karmát. De a karma elleni harc egyedüli képlete, amelyhez az emberiségnek tartania kell magát, így hangzik: „Bocsásd meg a vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”.

A világkarma egy pontosan kiegyensúlyozott mérleg: csak ha az egyik serpenyőbe az emberi kezdeményezés a „megbocsátást” helyezi, akkor tudja a szellemi világ a mérleg másik serpenyőjébe a „bűnök elsimítását” helyezni. És erre a pillanatra vár a szellemi világ tizenkilenc évszázada, arra az ünnepi pillanatra, amikor az emberiség megengedi, hogy megbocsásson neki. Hiszen ha a múlt karmája súlyos teher az adósságait megfizető ember számára, a szellemi világ számára még nehezebb. A szeretet világa számára a meg nem bocsátás szükségszerűsége nagyobb szenvedés, mint a bűnökért való megfizetés a világ számára. Krisztus emberré vált, és olyan iszonyatos áldozatot hozott, hogy mindkét

világnak felszabadulást hozzon: a földi emberiség világa számára a büntől való megszabadulást, a szellemi világ számára pedig az adásvágy kényszerűségétől való megszabadulást.

A szellemi világ lényei ősidők óta mérhetetlen ajándékokat tartogatnak az emberiség számára, várják azt az órát, amikor beköszönt annak lehetősége, hogy boldogsággal árásszák el az emberiséget, de ez az óra csak akkor köszönt be, amikor az emberiség hangja igaz módon hangzik fel ezekben a szavakban: „Atyánk, bocsásd meg a vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”. Ezért mi, emberek, soha nem mondhatjuk a másoknak a szerencsétlenségében: „Ez a te karmád”. Az istenek mondhatják ezt, mivel ők ezt isteni szenvedéssel mondják, a mi dolgunk pedig abban áll, hogy megkönnyítsük, sőt elhárítsuk a másik megszoigált negatív karmáját. Másként milyen értelme lenne például az orvoslás művészetének, ha az nem az emberiség harca lenne az emberiség karmájának megszoigált következménye ellen? És a gyógyító okkultizmus minden jövője Lukács Evangéliumán nyugszik: „Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának van hatalma e földön megbocsátani a bűnöket – azt mondta a bénának –: neked mondom, kelj fel, vedd a nyoszolyádat, és menj haza” (Lk 5,24).

Az emberiség számára a karmával való harc egyetlen jogos módja – bevinni a világlétesülésbe a megbocsátás és az ajándékozás princípiumát. Hiszen ha az emberiség fenntartja a „fogat fogért” elvet, akkor övele kapcsolatban is ez a princípium lesz alkalmazva.

A karmának az a fajta legyőzése, ahogyan azt a turániak tették, egészen másfajta volt. Ott egyfajta „mi-tudatra” törekedtek, arra, hogy megússzák az individuális karmát, a „mi-emberiség” pedig megint csak az emberiség karmájának kikerülésére törekedett, földalatti szférákban keresve menedéket. A turáni törekvés egyik oldala az individualitásnak a „mi-tudat” ölen való kioltása volt, másik oldala pedig az, hogy ez a „mi-emberiség” a földalatti szférák törvényszerűségére és erőire orientálódjon, főképpen azoknak a szféráknak az erőire, amit „tűz-földnek” nevezünk, ami a Föld szervezetének belsejében Ahrimán korlátlan uralma alatt áll. Az emberiség sohasem fordult volna ahhoz, hogy a Föld belsejében keressen menedéket, ha az atlantiszi korban nem történt volna meg a Vulkan-misztérium elárulása, amelyről Steiner a „Szellemtudomány körvonaláiban beszél (GA13).

Ezek a „kiadott”, vagyis a gonosz rendelkezésére bocsátott és általuk lezüllesztett Vulkan-misztériumok alapozták meg a turáni kultúrát – természetesen az atlantiszi időkhöz képest gyengített formában. A Vulkan-misztérium alapigazsága úgy hangzik, hogy a Föld fejlődésének legmagasabb célja a Föld belsejének teljes átváltoztatása az emberiség által. Éppen ezért választotta a Föld hetedik és legmagasabb állapotának megjelölésére Rudolf Steiner a „Vulkan-állapot” megnevezést. Ez a megnevezés rejtély marad, ha például a „Jupiter-állapot” és a „Vénusz-állapot” megnevezéshez hasonlóan egy bolygót keresünk, amely a jövő Vulkan-állapotra utal, ahogyan két jövőbeli állapotra mutat a Jupiter és a Vénusz. Ugyanakkor eloszlik ennek a megnevezésnek a rejtélye, ha a megfelelő égitestet nem az égen, hanem a Föld belsejében keressük, ahová egyébként a görög mitológia is helyezte.

A dolgok valódi állása az, hogy „Vulkan” bolygó nincsen, hanem a Föld belseje rejti magában. Amikor beköszönt a Föld teljes kifordulásának ideje (erről a kifordulásról éteri szempontból Günther Wachsmuth-nak a földi szervezet éteri képzőerőiről szóló műve ad helyes elképzelést), akkor jelenik meg a Vulkan bolygó objektív fenoménja, amely bolygó a Föld emberisége múltjának átszellemiesített gyűrűjével van körbevéve. Az emberiség előtt akkor egy hatalmas feladat fog állni: átalakítani a legmélyebb gonoszt a legmagasztosabbba, az Atya világerőivel szövetségben.

Az elárult és lezüllött Vulkan-misztériumok alapideája a dolgok fentebb kifejtett szellemi helyzetének az ellenkezőjébe való kifordításában állt. A Föld belsejét az emberiség jövője számára nem a legmagasabb legyőzni való objektumának tekintették, hanem a legyőzéshez szükséges magasabb erők forrásának. És ez a magasabb legyőzés, melyet a Vulkan erőinek segítségével kell végrehajtani, az Atyai

átok legyőzésében állt, vagyis a betegség, a munka és a halál legyőzésében. Például az érzéseket megölő „levegő-föld” (3. földalatti szféra) erőivel akartak minden fájdalmat legyőzni, a „gyümölcs-föld” [5.] növekedési energiáit a „tűz-föld” [6.] „technikai” erőivel egyesítve reménykedtek abban, hogy megszabadulnak minden erőfeszítéstől. És azt várták, hogy a Föld belsejében található mélyebb rétegek olyan erőket rejtjenek, melyek a Földön azt a halhatatlanságot adják, amelyet Rudolf Steiner az „ahrimáni halhatatlanság eszményének” nevez. Lényegében ez már nem halhatatlanság, hanem a „halál hiánya”, vagyis menekülés a halál karmikus szükségessége elől egy olyan területre, amelyre ez a szükségesség már nem terjed ki.

Ezek a törekvések éltek a turáni kultúra alapjaiban, és sok vonását meghatározták, például egyfajta kommunizmus volt, amely egészen a családi életre is kiterjedt. Ebben is a turániak „mi-tudata”^{*} fejeződött ki, ahogyan a turániságnak a földmegtüveléshez való ellenséges viszonyában a Föld belsejéhez való belső orientációjuk fejeződik ki. Hiszen amikor az emberi kéz ekével szántja a földet és szórja a magot, melyek az égi meleg, fény és eső által növekedni kezdenek és termést hoznak, akkor az Éggel szövetségben való cselekedetet végez, s ez szemben áll a Föld belsejével való szövetséggel.

** Az az ember, aki ismeri az emberiség, különösen az atlantiszi emberiség ősi történelmének tényeit, ellenvethetné, hogy az Atlantisz utáni kor turániságának karmikus kiindulópontja az ősturániak önmaguk egoista ön-istenítése volt, és az itt megmutatott „mi-tudat” nem tekinthető az ősturániak alaptulajdonságának. Ez az ellenvetés azonban önmagától elbukik, ha számításba vesszük, hogy az egoizmus az embereket később sokkal inkább egymásra hasonlóná teszi, mint az altruizmus, amely az embert az individualitásában alakítja. Az, amit „nagy tömegnek” nevezünk, a múlt legtisztább egoizmusa következményeként formálódott. Úgyhogy a turáni „mi-tudat” az ősturániság atlantiszi időbeli önmegerősödésének a következménye.*

Ezért a nagy Zarathusztra a körülötte összegyűlő kis iráni közösséget a földművelésre úgy tanította, mint az ember vallási kötelezettségére. Az indus számára a földművelés emberi kötelezettség volt, természeti szükségszerűség; a turáni számára ez valami ellenséges volt; az ősi perzsa számára pedig, akinek egy terméketlen hegyi országban kitartó munkával kellett az életét töltenie, s ez az Ahura-Mazdao iránti hűség kifejezésévé vált.

Az, hogy Zarathusztra vallási jelentőséget tulajdonított a földművelésnek, Zarathusztra bölcsességében, és az általa közvetített perzsa kultúrimpulzusban a leglényegesebbre mutat rá, mégpedig az emberiség eredendő karmájához való harmadik féle viszonyra, amely az ősturániság karmikus közösségét elkülönítette az ősturániaktól és szembeállította a turániakkal.

Az atyai „átokhoz” való pozitív viszonyulás, amely Zarathusztra bölcsességének gyökere volt, csak a bűnbeesés valódi értelmében való megismerésének volt köszönhető. Ez a megismerés ugyanis rámutat, hogy a munka, a fájdalom és a halál segítő eszközök arra, hogy megóvják az embereket attól, hogy a bűn feneketlen szakadékába zuhanjanak.

A munka az embert az akarat nélküli passzivitás veszélyétől óvja meg; a fájdalom a túlzott szubjektivitás veszélyétől védi, mivel a fájdalomnak köszönhetően jut eszébe a világ többi része; a halál a szellemi világtól való teljes elkülönüléstől menti meg. A munka, a szenvedés és a halál megóvja az ember akaratát a passzivitástól, érzését a bezártságtól, és gondolkodását az elsötétedéstől. Ily módon az Atyai „ősi átok” nem jelent mást, mint egy hármasturáni bástyát, amely megvédi az embert a katasztrófától. Egyesek börtönnek, mások ellenséges erődítménynek, megint mások a gonosz elleni védőernyőnek érzik. Így három karmikus áramlat keletkezett, amely – mintegy 7000 évvel ezelőtt – az Atlantisz utáni három fő kultúráramlatot jellemzi. Az emberiség eredendő karmájához való pozitív viszony nemcsak a világ vezető hatalmai iránti igaz és hálás viszonyt idézett elő, hanem még valami mást is: a munka, a szenvedés és a halál belső átalakítását örömmé, nyugalommá és békévé. Ez annak volt köszönhető, hogy az Atya által

kijelölt hármassors-szükségességbe be tudott áramlani a Szent Szellem. Attól, hogy a Szellem be tudott hatolni a munkába, a szenvedésbe és a halálba, megszületett a „Szellemben való munka”, a „Szellemeért való szenvedés” és a „Szellemben való halál”, vagyis megszületett a misztériumok valódi lénye. Hiszen a misztériumok lényge az Atya eredendő háromszoros szükségességének egyesülése a Szent Szellemmel. Így a munka átszellemesítésével keletkezett a „szellemi gyakorlat”, a misztériumok meditációja, a szenvedés átszellemesítésével a „megpróbáltatás”, és a halál átszellemesítésével a „beavatás”. Az okkultizmus princípiuma az alábbiakból áll (az okkultizmus módszere minden korban változik, de alapelve egy bizonyos mértékben még ma is ugyanaz): a munka belső átszellemesítése szellemi gyakorlatban, a szenvedés átszellemesítése misztériumi tapasztalásokban, a meghalás átszellemesítése pedig a beavatás folyamatában.

A misztériumok három lépcsőfoka – előkészítés vagy megtisztulás, felvilágosodás és beavatás – annak köszönhetően keletkezett, hogy az Atya három „átka” a Szent Szellem fényére lett emelve.

A beavatás árja módját (vagyis az Atlantisz utáni leghaladottabb misztériumok alapelveit) a hatalmas Zarathusztra alkotta meg. Az egyiptomi-káldeus korszak idején ezeket a princípiumokat a tanítványai, Hermész és Mózes fejlesztették tovább, és más népek szükségleteinek megfelelően alakították. A negyedik kultúrkorszak kezdetén pedig maga Zarathusztra újította meg Babilonban, és ezek a megújításában részt vettek Izrael vezető személyiségei, és Püthagorasz is.

De Zarathusztra munkássága nem korlátozódott az emberiség eredendő karmájának megismerésére, ami az Atya gyógyító akaratának kifejezése, és egy olyan beavatási módszer kidolgozására, amely az Atya eredeti előírásait a Szent Szellemmel egyesíti. Zarathusztra volt az emberiség első szellemi vezetője, aki prófétai módon mutatott rá a Fiú jövőbeni születésére. Ezért ő lett a Fiú születésének tudatos emberi előkészítési áramlatában a vezető. De a Fiú születésének előkészítése volt az Atlantisz utáni fejlődés „őszövetségi” szakaszának az értelme. Ami ebben az időben zajlott, annak lényegét a következő módon lehet kifejezni: az őszövetségi időszakban az Atya a karmában hatott, a Szellem pedig a megismerésben, abból a célból, hogy megvalósuljon a Fiú születése.

A Fiú születése a szellemi világ oldaláról lett megvalósítva, és az emberiség oldaláról tudatosan előkészítve. Éppen Zarathusztra tudta mindenkinél mélyebben megismerni ennek az előkészítésnek a misztériumát, és ennek köszönhetően ő vált annak a misztériumi áramlatnak a vezetőjévé, amely az Atlantisz utáni korszak értelmét megtestesítette. A Krisztus előtti VI. és VII. évszázadban ennek a misztériumi áramlatnak a tartalma abban állt, hogy megismerjék a világkarmát, vagyis a Világév „nappaljait” és „éjszakáit”, és megismerjék a Földhöz közeledő Naplényt.

Zarathusztra rendelkezett az idő bölcsességével is, ami magában foglalta a karma megismerését, melyben az Atya hatott, és a tér bölcsességével is, vagyis ismerte a Nap és a Föld viszonyait az idő áramlatában. Ezért azt, aki az atyai világkarma megismeréséig emelkedett, ennek a misztériumi áramlatnak a nyelvén „atyának” hívták, míg azt, aki a tér titkainak megismeréséig emelkedett, „naphősnek”. Így például Mózes, aki a Teremtés Könyvében a teremtést és az eredendő karma felállítását tudta ábrázolni, „atyának” nevezték, Hermészt pedig, aki Ozirisz misztériumát hirdette, „naphősnek”. Azt az embert pedig, aki a népként fellépő karmikus közösség misszióját meg tudta ismerni, a Fiú születésének emberi előkészítésében, a nép nevével összhangban „perzsának” vagy „izraelitának” nevezték.

Ezen a fokon állt Nátánaél, aki felismerte Krisztust, mint azt, Akit vártak (l. Rudolf Steinernek a János-Evangéliumról szóló előadásait, 1908. GA103). A három szint közül csak az első, vagyis az „atya foka” felelt meg a halál átszellemesítésének, míg a másik kettőt a szenvedés átszellemesítése révén érték el, ráadásul úgy, hogy a „naphős” fokot az egész emberiségért való szenvedés útján érték el, a „perzsa”

fokot pedig az emberiségen belüli karmikus közösségért való felelősség okozta szenvedés révén érte el. Ehhez a három legmagasabb fokozathoz előkészítő fokozatok vezettek („holló”, „okkult”, „harcos”, „oroszlán”), melyek a munka átszellemiesítésének fokozatai. Az az ember, aki olyan gondolkodási képességekre tud felemelkedni, melyek a helytelen viselkedés sötétségére irányulnak, ennek köszönhetően „hollóvá” vált. Ha ebben a sötétségben sikerült neki eligazodnia, vagyis rejtett fényre talált, akkor „okkult”, vagyis „rejtett” lett. Ha az így elért tudás által olyan erőkhöz jutott, hogy a világban a gonosznak és a tévedésnek ellent tudott állni, akkor „harcossá” vált. És végül ha a belső aktivitás legfelsőbb fokát elérte, vagyis a bátorság olyan megingathatatlanságát, amely semmilyen erőfeszítéstől sem lép hátra, akkor „oroszlánná” vált.

A babiloni fogság idején Jahve izraeli áramlata összetalálkozott Zarathusztra fent jellemzett iskolájával. Ez a találkozás az emberiség szellemi történelmének az egyik legjelentősebb eseménye volt. A találkozás lényege nemcsak abban állt, hogy a két áramlat képviselői találkoztak a térben, hanem főként abban, hogy a kinyilatkoztatás izraeli áramlata találkozott Zarathusztra misztériumának megismerési áramlatával, és ez készítette elő a nátháni Jézus és a salamoni Jézus, vagyis Ádám büntelen testvérrelke és a nagy Zarathusztra individualitása jövőbeli egyesülését. Ahhoz, hogy ez a találkozás megtörténhessen, Izrael népének egy bizonyos időre el kellett hagynia Palesztinát, a „tejjel” és „mézzel” folyó földet, hiszen ahhoz, hogy képes legyen az emberiség magasabb megismerő tevékenységére, ki kellett kerülnie a „tej” és „méz” kinyilatkozási áramlatából. Ádám női testvérrelkének lelki kinyilatkoztatását erre az időre el kellett hallgattatni, csak Jahvénak az Énen keresztül történő szellemi kinyilatkoztatása tudott hatni – és a továbbiakban ennek is kellett hatnia. Az emberi megismerési tapasztalatot akkor már belsőleg kellett befogadni, Jahve isteni kinyilatkoztatását pedig kívülről kellett átadni – ebben állt a „találkozás” Babilonban. Az, hogy Dániel kiállta az „oroszlán-próbát” az oroszlán szájában, és egyidejűleg át tudta adni a káld bölcsék által nem ismert kinyilatkoztatásokat, a Babilonban történt találkozás belső tartalmára utal: kiállva a bátorság oroszlán-próbáját, Dániel méltóvá vált az ötödik misztériumi fokra, és a király társuralkodójává és tanácsadójává emelkedett; s a zsidók istene nevében kinyilatkoztatásokat adott át, Jahve misztériumának hírnöke volt a nem-zsidók számára.

Babilonban így a két áramlat találkozásának köszönhetően egy szellemi csere történt. Ettől kezdve más népeknél is voltak misztériumi beavatottak, akik az emberiség Megváltójának megszületését Izrael népéből várták, ugyanakkor Izraelben voltak olyan misztériumi beavatottak, akik az eljövendő Messiásnak az egész emberiségre vonatkozó jelentőségéről is tudtak. Éppen ezért tudott a három bölcs a keleti misztériumok képviselőjeként Betlehembe menni, hogy a salamoni gyermek-Jézust üdvözölje; ugyancsak emiatt lehettek Palesztinában olyan megismerési iskolák (például a kezdetben magasan álló esszénusok, akik ugyanakkor később elveszítették a tisztaságukat, és más, egyiptomi irányultságú misztériumi iskolák váltották fel abban a küldetésben, hogy előkészítsék az eljövendő Messiás minden emberre kiterjedő jelentőségének megismerő tudatát), melyek arra törekedtek, hogy tudatosan egyesítsék Ádám női „nem bukott” testvérrelkének büntelenségét a misztériumi bölcsességgel. A három bölcs Betlehembe való jövelele annak volt köszönhető, hogy a Jahve-kinyilatkoztatás hozzáférést kapott Zarathusztra misztériumába. A pásztorok az égi örömhírt csak azért tudták meghallani, mert a „mézzel” és „tejjel” folyó országban a szívek az ősi időktől kezdve tudatában voltak az Ádám büntelen lánytestvérrelke való egységnek. És az, hogy mindkét Jézus-gyermek meg tudott születni, vagyis a tudatos fogadásuk, annak volt köszönhető, hogy voltak emberek, akik szövetséget tudtak kötni a kinyilatkoztatás és a megismerés, a büntelenség és a tudatos érettség között. De ez a szövetség nem lett volna lehetséges, ha ezt megelőzően nem lett volna hosszú időn keresztül előkészítve a babiloni fogság segítségével a leírt módon.

Ugyanakkor a babiloni fogság Izrael népe számára azt jelentette, hogy egy meghatározott érettségi szintre jutottak. Hiszen míg az Egyiptomból való kivonulás a Hold-fokot jelentette, az első királyok ideje a Merkúr-fokot, addig a babiloni fogság jelentette a Vénusz-fokot (l. Rudolf Steiner előadásait a Máté-evangéliumról, 1910. GA123). Ezzel nemcsak azt mondtuk, hogy Izrael történelmének áramlata időben közvetlenül a Krisztus-esemény előtt állt, amely csak a Nap-szinten tudott végbemenni, hanem azt is, hogy Izrael vezető személyiségeinek tudatában a krisztusi Lényhez közelítő bölcsességgel való találkozás történt. A Zarathusztra bölcsességével való találkozás a babiloni fogság idején a Vénusz-tudattal való érintkezés volt. Ez az esemény egyidejűleg az izraeli tradíció szellemi-morális tartalmának megváltozását jelentette. Míg kezdetben ez éppen arra irányult, hogy megvédje és megőrizze a sajátosságát a szomszéd néped tradícióitól, most egy általános emberi irányultságot kapott.

Ez a tény már a Zarathusztra-iskolával való leírt találkozásból is érthető, de még mélyebben megérthetjük, ha a megértésben nemcsak az emberiség vízszintesen elterülő történelmének – még ha az titokzatos is – tényeit ragadjuk meg, hanem a szellemi hierarchiák világának jelenségeit is, vagyis ha függőleges irányban is törekszünk megérteni. Eközben szükséges számításba venni, hogy a Hold-, Merkúr- és Vénusz- érettségi fokaiként jelöltek egyidejűleg fokok a Napot és a Földet egyesítő szellemi térben is. Akkor ezek lényegében olyan szférák, melyek közül mindegyik egy adott szellemi hierarchiának a tere. Így a Hold-szféra – az Angyalok hierarchiájának területe, a Merkúr-szféra az Arkangyaloké.

Ha ebből a nézőpontból vizsgáljuk Izrael népének történelmi korait, akkor láthatjuk, hogy a bírák idején a „törvény” morális előírásként lebegett az emberek felett, addig a királyok korának kezdetével a lelkekben kezd hangzani. Más szavakkal, a második korszakban a törvény kinyilatkoztatott fénye lelki hőre tesz szert. Ez a változás a tudatnak az Arkangyalok szférájába történő lépését tükrözi. De most, ezen a fokon az izraeli tudat egy meghatározott népi misszió hordozójaként éli meg magát. Ugyanakkor ez a tapasztalat a babiloni fogság idején megváltozik. Felemelkedik egy általános emberiségi misszióhoz. Ez éppen a Vénusz-szférába való felemelkedés következménye volt, amely az Archék hierarchiájának szférája. Ha ebből a szemszögből vizsgáljuk Dániel által kapott kinyilatkoztatásokat, akkor azok az egész emberiség jövőjére vonatkoznak, ő az emberiség történelmének „napjait” látja, ahogyan a távoli jövőbe vezetnek. Ő tehát tudatosan élte át az Archék szféráját; a nép pedig tudattalanul élte át azt, mint tekintete általános kiszélesedését, amely a más népekkel való együttélés következménye volt.

Dánielről részletesen az V. vizsgálatban beszéltünk. Már az ott elmondottak is érthetővé teszik a babiloni fogság fokának jellegét. Ugyanakkor ez nem lenne teljes, ha figyelmen kívül hagynánk ennek az időnek egy másik alakját. Ezékiel hatalmas kinyilatkoztatásai lehetőséget nyújtanak, hogy megismerjük annak a kornak a szellemi történelmét egy másik oldalról, mint ahogyan ezt Dániel példáján tettük. Hiszen Dániel felismeri a Fiúnak az Atya általi születését; Ezékiel pedig a Szent Szellem szféráján keresztül ismeri fel a Fiút. Dániel az emberiség karmáját az időben írja le; Ezékiel pedig az emberiség karmájába bevilágító Szent Szellem uralmát írja le. Ezékiel ilyen módon egy meghatározott igazságot nyilvánít ki, amely a Bibliában rejtőző legnagyobb kincsekhez tartozik, ezért a következő vizsgálatot Ezékiel próféta kinyilatkoztatásának fogjuk szentelni.

XI. A SZENT SZELLEM ÉS SZÓFIA HATÁSA AZ ÓSZÖVETSÉGI SZELLEMI TÖRTÉNELEMBEN

1. Ezékiel próféta története

Ha az emberi megismerés történetét vizsgáljuk, akkor a külvilág kezdeti forrásáról és az emberi tudatról szóló, egy folytonos fonalként haladó kérdést látunk. Az egyetemes Istenség a világhoz és az emberhez való viszonyában mindig is a földi emberiség legjelentősebb kérdése volt és marad. A gondolkodás megszületésének időpontjától kezdve erre a kérdésre különféle módon válaszoltak. Ugyanakkor bármennyire különféle módokon válaszoltak erre a kérdésre – kivéve az ateizmust, amely egy lelki megbetegedés, és nem megismerési jellegű jelenség – a válaszokat végső soron három csoportba lehet sorolni. Ennek megfelelően az Istenséget vagy panteista, vagy teista vagy deista módon lehet érteni, vagyis az Istenség vagy maga a Világegyetem egészében, vagy az a princípium, amely kívülről irányítja az általa teremtett Világegyetemet, vagy a világ felett nyugvó teremtő Lény, aki a világot egykor megteremtette, de tovább tevőlegesen nem vesz részt az abban létesülőben. Egyesek számára az Istenség az egész tudat, amely a világban fénylik, és ez egész élet, amely a világban létesülőt átjárja; mások számára: a legmagasabb Személyiség, Aki előtt a világ áll; megint mások számára: egy világrend transzcendens Teremtője, aki a világban oly nagyon és oly kevésbé van benne, mint az órás az általa készített órában.

Ezek a nézetek meghatározott alapészlelésekből erednek, melyeket az emberi lelkek az étellel kapcsolatban tapasztalnak. Míg az egyik lélek az Istenség sugaraival és áramlataival áthatottnak érzi magát, addig egy másik az Istenséggel szemben álló önálló lénynek érzi magát, szabad kommunikációban, egy harmadik sem az Istenség áramlatát nem érzi a világban, sem annak kinyilatkoztatását egy szabad kommunikációban, hanem csak egy emléket az Istenségről, az észszerű törvényszerűség képében, amely a világot uralja. Ezeknek az elképzeléseknek a képviselői gyakran kibékíthetetlenül szemben állnak egymással, feltételezve, hogy a saját elképzelésük igazsága feltétlenül a többi nézőpont tévedését leplezi le. Így a panteista számára az Isten teista fogalma túl antropomorf, a teista pedig az Isten panteista fogalmát naturalistának és elmosódottnak tartja, míg a deista (pl. Voltaire) Isten-fogalmát mindkét másik absztraktnak, szubsztancia nélkülinek tartja. A deista a másik két Isten-fogalmat tudománytalannak és filozófiátalannak tartja. De az igazi kereszténység nemcsak a béke hirdetését jelenti, hanem valóban békét visz a világnézetek viszályába. Hiszen a kereszténységnek az Istenről, a Szentháromságról alkotott elképzelése, amely lényegében megegyezik az ősi misztériumok szent bölcsességének Istenről való elképzelésével, lehetővé teszi, hogy a deista, teista és panteista baráti kezdet nyújtson egymásnak. Hiszen a Szentháromság fényében felfedezhetjük, hogy a deista az az ember, aki csak az Atyát ismeri el, míg a teista figyelmét csak az egyetlen Fiúra irányítja, a panteista ugyanennyire kizárólagosan csak a Szent Szellemet ismeri el. Az Istenségre vonatkozó három alapirányzat képviselőinek igazuk van addig, ameddig pozitívan tudnak beszélni; ugyanakkor nincs igazuk, ha a többi nézetet tagadják.

Az igazság az, hogy az Istenség, amennyire a világban megvalósulton kívül helyezkedik, úgy benne is van a világban, mint egy magasabb példa az összes lény számára, és fényként és életként is áramlik és pulzál minden lényben. Az Istenség Háromsága a leghatalmasabb dolog, amelyhez az emberi gondolat fel tud emelkedni, melyet az emberi szív magáévá tehet, és amelyet az ember egész lényével meg tud vallani. De az ember nem gondolhatja, hogy a Háromságról való elképzelést egyetlen úton el tudja érni. Ha csak a természet külső megfigyelésének adja át magát, akkor így nem a Háromsághoz jut, hanem csak az Atya elismerésére; ha csak a saját belső élete megfigyelésének adja át magát, akkor a Szent Szellem általános hatásáról kap elképzelést; ha pedig a külső és belső világot is úgy figyeli meg, hogy ebből a kérdésből indul ki: „Mi az, ami hiányzik a külvilágnak?“, vagy: „Mi az, ami hiányzik a belső világnak?“, vagyis nem azt kérdezi, hogy mi van, hanem azt, ami a világban és az emberben még nem tökéletes, akkor a Fiú kozmikus ősképet kapja.

A tudat és az élet forrására irányított alázatos tekintet az embert elkerülhetetlenül a Szent Szellem elismerésére vezet; a külvilágra irányított megfigyelő, megismerő tekintet az embert az Atya, a Teremtő létezéséről győzi meg, akire az a teremtés mutat, amely a megismerő tekintet előtt kitárulkozik; a világ gondjaira és tökéletlenségére irányuló tekintet pedig a Fiú létezésében való bizonyosságra vezet az embert. Akinek a lelkében nincs elég alázat, annak a Szent Szellem csak egy absztrakt fogalom, akinek az igazságra való törekvése gyenge, az nem lesz képes feismerni az Atyát, aki az életben szívtelen, az nem tudja megvallani a Fiút. A Háromság megvallása azt jelenti, hogy képesek vagyunk az életre vallásos, objektív és gyógyító-művészi módon tekinteni.

Ez az a követelmény, amellyel a kereszténység az emberiséghez közelít, a Háromság ideáját elé állítva.

Ha a Háromság megvallásához vezető utak különböznek, úgy e megvallás megvalósításának a belső útjai is különböznek egymástól a Háromság egyes tagjainak megvallásával kapcsolatban. Így az Atya általában nem megismerhető, csak elismerhető. Az emberben csak az Atya hatása erősödhet fel, de magát az Atyát a Földön megtestesült ember nem tudja meglátni. Az Atya hatása az emberben annak köszönhetően jelenik meg, hogy a lélek folyamatosan úgy a fény, mint a sötétség eredendő hatása alatt áll. Míg kezdetben a lélek világosban volt, hogy aztán teljes egyedüllétbe és hallgatásba süppedjen, úgy az erő, amely a lélekben ezek után az állapotok után marad, az Atya hatásának ereje. Hiszen az Atya sem a fényben, sem a szótlán sötétségben nem mutatkozik meg, csak a fény és a sötétség közvetítésével.

Az Atya lényének közvetlen tapasztalati átélése (ellentétben a gondolati elismerésével) a Földön az ember számára csak az Atya hatásának az átélésére van korlátozva, és csak a legnagyobb boldogság és legmélyebb magány váltakozásának köszönhetően lehetséges. Csak az ismeri azt a belső lelki nyugalmat, ami az Atya égi nyugalmanak tükröződése, aki ismeri a szellemileg megvilágosodott lélek kimondhatatlan világosságának boldogságát és egyidejűleg a lélek leírhatatlan magányát, amely hasonlít a vitorlásra, melynek vitorláit nyugodtan pihennek a teljes szélcsendben kell várakoznia, cselekvésre és megismerésre nem készítve. Ez a nyugalom az Atya emberi megtapasztalása; ez teszi az embert erőssé teszi az élet megpróbáltatásaival és a halállal szemben. Ez az akarat függőleges irányultsága az emberben, amely az embert mintegy az Eget és a Földet egyesítő oszloppá formálja. Ilyen megingathatatlanul, az akarat oszlopához hasonlóan állt Rudolf Steiner abban az időben, amelyben viharok tomboltak körülötte. Ez volt a „Miatyánk” szavainak életre keltett valósága: „Legyen meg a Te akaratod, miként a Mennyben, úgy a Földön is”, Rudolf Steiner lelki teher-hordozásában kifejeződve.

A Szent Szellem sem lehet a megismerés tárgya. A Szent Szellem hatása ugyanis a megismerés mögött áll, és ő teszi azt lehetővé. A Szent Szellem az a fény, amely a tudatot beragyogja a megismerés folyamán, és láthatóvá teszi a megismerés tárgyait. Ezért soha sem beszélünk a Szent Szellem megismeréséről, csak arról, hogy „Szent Szellemmel betöltött”. A Szent Szellemmel való találkozást nem lehet megtapasztalni, csak belsőleg lehet a fényével betöltöttnek lenni és ebben a fényben megismerni a világ dolgait, folyamatait és lényeit. És akkor a Szent Szellem által az ember megismeri a világ dolgait, folyamatait és lényeit, de nem magát a Szent Szellemet ismerik meg. A Szent Szellem mindig árad és sugaraival áthat minden lényt; minden emberen keresztül állandóan árad a Szent Szellem, csak az ember nem veszi ezt észre, mivel a szellemi hatás áramlatát a tudat nem tartja fel. Ha fel fogja tartani, úgy, hogy az Én válik a Szent Szellem fényének középpontjává, akkor éli át a „Szent Szellemmel betöltöttség” állapotát. A mai korban ez a betöltekezetttség természetesen másképp fejeződik ki, mint a múltban, amikor ezt a kifejezést megalkották. A mai korban ugyanis ez már nem „nyelveken szólás”, hanem a nagy morális-szellemi létkérdésekkel kapcsolatosan a legmagasabb meggyőződés és világosság állapota. Az ember egyszerűen sokkal nagyobb tudati fényt tapasztal, mint korábban, éberé válik. És ennek a fokozott éberségnek a tudata, melyhez képest a hétköznapi tudat egy lusta álmodozás, ez a „Szent Szellemmel való

betöltöttség” korszerű formája. Az, hogy ez a betöltöttség egyidejűleg boldogságként is megmutatkozik, semmit sem változtat ennek a fokozottan éber tudati állapotnak a lényegén.

Másképpen áll a dolog a Fiú megismerésével. Ebben az esetben az ember és a Fiú közötti találkozásról van szó, melynek során a Fiú példaként áll szemben az emberrel. Ez a találkozás a világhoz és az élethez való hozzáállás megváltozásának következménye, melyet korábban terápiásnak neveztünk. A Fiúval találkoznak, ha azt kérdezik, hogy mi hiányzik a világnak. És ez nem egy absztrakt kérdés, hanem egy sor élet-konkrét kérdés általánosítása, melyek mind annak a lélekállapotnak a kifejeződései, amikor nem tudja az életet tökéletesnek elismerni, de igyekszik azt tökéletesíteni. Így pl. a követ, az ásványit lehet úgy vizsgálni, hogy a következő kérdésből indulunk ki: „Mi van a kőben?”. Ekkor ez a vizsgálat az ásványi megismerését abban a törvényszerűségben mutatja meg, melyre az ebben a kozmikus korszakban tett szert. De az ásványit ebből a kérdésből kiindulva is lehet vizsgálni: „Mi hiányzik az ásványinak? Mi az, ami nincsen benne, pedig benne kellene, hogy legyen?”. És akkor felismernék, hogy a kő hideg, hiányzik neki a hő, amivel az ősi Szaturnusz kozmikus időszakában még rendelkezett. Azután a hő elhagyta a Földet a Nappal együtt, és a kihűlt ásványiság „kővé” vált. Akkor az ásványit mint egy kozmikus betegségfolyamat jelenségét ismerik fel, és felismerik, miben szenved hiányt, hogy az igazi állapotába kerüljön vissza: ez az akaratnak az a hője, amelyről az Evangéliumban ott van szó, amikor Krisztus azokat a sok jelentőségű szavakat ejti ki arról, hogy a hit hegyeket képes megmozgatni. A hegyek éppen amiatt mozdulatlanok, mert az ősi Szaturnusz kezdeti akarát-tüze elhagyta őket, és az ember feladata, hogy visszaadja az ásványvilágnak a tüzet, amely az emberi Énen áthaladva „hitté” válik.

Ha ugyanilyen módon vizsgáljuk a növényvilágot, megtudjuk, hogy a fény hiányzik neki, ami valamikor az ős-Nap kozmikus korában az övé volt, de amely később a Nappal együtt elhagyta a Földet. Azóta a növény a fényre törekszik, és kívülről, a Naptól kapja azt meg; de saját igazi állapotát csak akkor éri el, ha a napfényt önmagában fogja hordozni. A növényvilág igazi vágyódása nem a Nap általi megvilágítás elérésére irányul, hanem a növény belülről szeretne napossá válni. A növényvilág a földi szervezet tömeges gyötrődésének látható kifejeződése a Nappal való újfajta egyesülésre, de ez a vágyódás hiábavaló marad addig, amíg az ember nem engedi, hogy a Nap-szeretet fénye sugározzon belőle és rajta keresztül.

Ha terápiás tekintetünket a beszéd nélküli állatokra irányítjuk, akkor megtudjuk, hogy az állat annak homályos reményében él, hogy valamikor majd teljesen át tudja adni magát a szónak, és hogy már nem sötét ösztönerőknek, hanem a felette uralkodó gondolatok világos indítékainak adja át magát. A megszelídített állatok emberek iránti engedelmessége ennek a reménynek a sorsszerű kifejezése: az állat a cselekvő gondolatnak, vagyis a szónak a végrehajtó erejévé akar válni.

De maga az ember is megmutatja az ilyen tekintetnek, hogy mi hiányzik neki. A tény, hogy az ember gondolkodik, létének alapfeltételére mutat, arra, hogy ennek a létnek az értelme számára nem közvetlenül adott. Az embernek ugyanis nem kellene magát gondolattal terhelni, ha az, ami a gondolkodás következtében tárul fel számára, közvetlenül adva lenne neki. Ha az élet értelme az emberi tudatban közvetlenül élne, akkor az ember a cselekedeteit azokkal összhangban végezné, és nem a gondolkodás segítségével keresné azt. Az embernek ahhoz, hogy a szó valódi értelmében emberré váljon, éppen az élet értelmének élő jelenléte hiányzik.

Az ember és a természeti birodalmak bukásának ténye lehetővé teszi annak megismerését, hogy mi veszett el ennek a bukásnak következtében. A bűnbeesés látható a természet három birodalmában és az emberben is, mivel e négy terület mindegyike kiegészíthető, hogy elérje a maga igazi állapotát. Hiszen ha összefoglalóan ezt kérdezzük: „Mi az, ami hiányzik a természetnek és az embernek?”, akkor a rövid válasz így hangzik: az igazi ember.

A földi létnek hiányzik az igazi emberség, amely képes kiegészíteni, vagyis megmenteni a Föld összes lényét. Hiszen a Föld összes lény egykor a nagy Emberből, Adam Kadmonból lépett elő. És amit a bűnbeeséskor elvesztettek, az összes földi lény vágyódását okozza. Az állatvilág: elsorvadt emberi természet, ugyanez vonatkozik a növényvilágra és az ásványi világra. Ezeknek a birodalmaknak a megmentése csak az elvesztett emberség újbóli megszerzése által lehetséges. De a Földön az ember is elbukott. És ő is Adam Kadmon, az igazi ember fejlődésben elmaradt megnyilvánulása. Ezért a földi létben az ember egyfajta aréna, melyen minden teremtmény gyötrődése öntudatra jut. Amikor a kiegyenesedett ember a földön áll, akkor a természeti létesülésben ez azt jelenti, hogy a kövek megfagyott világtragédiája, a növények homályos gyötrelme, az állatok néma reménye tudatos szabadulási törekvéssé vált. De ahhoz, hogy az ember a természet iránti felelősségét teljesen tudatosítsa, egy tudatos lépést kell tennie, mégpedig azt hogy teljesen megismerje saját tökéletlenségét is, a fejlődésben lemaradt, bukott ember tökéletlenségét. Csak akkor fog saját felelősségének tudatára ébredni. Ennek a felismerésnek a folyamatát ábrázolja Rudolf Steiner a „Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez” (GA10) c. művében, amikor leírja az un. „Kis Küszöbörrel” való találkozást. Hiszen ennek a találkozásnak a megtapasztalása éppen abban áll, hogy az ember olyannak látja magát, amilyenné a bűnbeesés következtében és a bűnbeesés óta vált.

Az embert saját bukott lényének felismerése annak a felismeréséhez vezeti, hogy mivé is kell válnia. Aki képes volt kibírni az elsatnyult ember megismerését, ennek köszönhetően az igazi ember megismeréséhez jut. Ha ezt a megismerést teljesen tudatosan éli át, akkor a Fiúval történik találkozás, melyet a „Hogyan jutunk a felsőbb világok megismeréséhez” c. könyv a „Nagy Küszöbörrel” való találkozásként ábrázol. Ha ez a találkozás úgy történik, hogy az érzékelésnek, megismerésnek és emlékezetnek nem az összes lelki ereje vesz részt, akkor egy kevésbé tudatos találkozás történik a Fiúval, amely azonban mégis egy megingathatatlan meggyőződést ad az ember lelkének arról, hogy Krisztust mint a Föld értelmét ismeri meg.

Ilyen módon a Fiúval való találkozás az ember számára egy objektív megismerési esemény. Ennél a megismerésnél az ember a saját ösképevel találkozik. Ugyanakkor felismeri az összes földi lény ösképét, hiszen ő magában egyesíti azt a hőt, azt a fényt és azt a szót, amely a természet három birodalmának hiányzik. És a Fiút az ember egy „új Ádám”, egy újjászületett Adam Kadmon alakjában látja.

Ugyanakkor ez az alak nemcsak az embernek az ösképe, hanem a szellemi hierarchiák összes lényéé is. Hiszen a szellemi hierarchiák is nélkülöznek valamit, és éppen ezt kell az embernek az ő létük világába elhoznia. A negyedik hierarchia, az emberiség feladata abban áll, hogy pótolja azt, ami az első, második és harmadik hierarchiának hiányzik. Ez pedig a szabadság, amely akkor éri el kozmikus küldetését, ha a világ karma le lesz győzve. Ezt akarják a felsőbb hierarchiák lényei, de ennek megvalósításához szükségük van az emberre. Hiszen csak a vak földi ember képes eltörölni a másik földi ember vakságának karmikus következményeit. A hierarchikus lények nem képesek erre. De ők azt akarják, hogy az igazságosság törvénye a természet egész külső folyamatáig bezárólag a szeretettel legyen helyettesítve, ami csak a megtestestült ember hatalma alatt áll, de az ember ezt nem akarja, hiszen a bűnbeesés után az akarata lényegét tekintve gonosz. Ezért egyik oldalról az ember számára a szeretet legmagasabb ösképe a legmagasabb Elohimon, a Fiún keresztül megnyilvánuló akarat; a másik oldalról pedig a szellemi hierarchiák lényei számára a legmagasabb öskép az emberré vált legmagasabb Elohim. Az Istenember a világ összes lényé számára a fejlődés ideája, úgy a szellemi mint a földi lények számára is. A szellemi lények ugyanis egy bizonyos értelemben emberré válásra törekszenek, vagyis hogy hatalmuk legyen a karma legyőzése felett; az emberiség feladata pedig az istenné válásban áll, vagyis hogy az istenek szeretetét a saját akaratukba fogadják.

A világlétesülésnek ezt a központi igazságát ismerte fel Ezékiel, amikor kozmikus látomásában a Szellem hierarchiáinak tevékenysége középpontjában a Fiút a trónon „emberhez hasonlóan” látta. Az Istenember ösképét természetesen próféta módon látta, vagyis mint a jövő kozmikus gondolatát, hiszen amikor Krisztus még nem vált emberré, egy grandiózus kép középpontjában szemlélte őt, ez a kép a Szent Szellem tevékenységét mutatta, mely ennek a gondolatnak a megvalósítására irányult.

Ha részletesebben megvizsgáljuk Ezékielnek a Kebár folyó mellett kapott látomásának központi alakját (Ezékiel 1-3), látjuk, hogy ez az alak konkrét választ ad a természet és ember létről való kérdéseire. Ez az alak tartalmazza azt, ami a természetben és az emberben hiányzik. Hiszen ennek az alaknak az egyes összetevői, ahogyan Ezékiel leírja ezeket, éppen azok, melyekre korábban úgy utaltunk, mint amik hiányoznak a természetből és az emberből. Hiszen Ezékiel nemcsak az „emberhez való hasonlatosságról” ír, hanem arról a hangról is, amely a négy Kerub fölött szól, ott, ahol a trón áll, melyen ül „Az, Aki az emberhez hasonló”. Tűzről is beszél, melyet: „Izzó ércként láttam ragyogni, amelyet mintha tűz vett volna körül” annak kezében és lábainál, Aki az emberhez hasonló. És végül Ezékiel beszél a fényről, amely Tőle ered, és amely olyan, „mint a szivárvány, amely a felhőkön szokott lenni esős napon”.

Az igazi, isteni emberi arc, a hang, amely azok felett a lények felett van, melyek a négy csoportleket képviselik, a fémestűz és fény – ez az a négy elem, amely Ezékiel látomásának központi képét jelenti, és lényegében az ásványi, növényi, állati és emberi birodalom hiányát képviseli. Az Ezékiel által látott alak kezeinek és lábainak, vagyis akaratának „fémestűze” - ez ez akarat tűze, melyet az ásvány elvesztett a bukás során. A látott alak fénye, mely a szivárvány színeiben ragyog – ez az a fény, melyre a növényvilág vágyakozik a Nap kiválása óta. A hang, amely a csoportlekek fölött szólal meg – ez az állatvilág reménységét jelentő szó. Az isteni emberi arc pedig a Földön a valódi emberi törekvés céljának imaginációja.

Így állítja Ezékiel a jövő „olvasói”, vagyis a jövő nemzedékek inspirált megismerése számára a földi lét értelmének imaginációját. Ő ezt mint „ember fia” tette, és éppen így fordult hozzá mindig a szellemi világ (pl. Ezékiel 2,1;3;6;8. 3,1;3;4;10;17), de ennek a névnek egészen meghatározott jelentése van. Rudolf Steiner a következő magyarázatot adta erre a megjelölésre az Evangéliummal kapcsolatban: az „ember fia” – a tudat egy későbbi állapotának képviselője, amely a mostaniból utódként („fiú”) születik. Ebben az értelemben az „ember” a négy emberi lénytag: a fizikai test, az étertest, az asztráلتest és az Én képviselője. Az „ember fia” pedig olyan ember, aki átélte és képviselte a Manasz, a Szellemén princípiumát is, ötödik tagként. Ilyen volt Ezékiel. Ő nemcsak a kinyilatkoztatásai tartalmának köszönhetően élt a jövőben, hanem annak köszönhetően is, amit az emberi lény jövőbeni lénytagjának segítségével tudott tenni és megismerni. Ez adja látomásai alapjelleget. E látomásai mindenekelőtt a Magasságosra vonatkoznak – arra, aki a Kerubok feletti trónon ül, és csak azután ereszkednek az emberi dolgokhoz. Ez a leereszkedő megismerés adja az „ember fia”-megismerés, vagyis a Manasz általi megismerés különlegességét.

A IX. vizsgálatban (Dávidról és Salamonról) már volt szó erről a jellegzetességről, itt az író csak meg akarja világítani az olvasónak, hogy Ezékiel látomásainak további vizsgálatához miért a lefelé tartó út lett kiválasztva.

De mielőtt folytatnánk Ezékiel látomásainak analizálását, egy kitérőt kell tennünk, mely a fejtegetés világosságához szükséges. Amit itt leszálló tudásnak hívunk, annak semmi köze a spekulációhoz, sőt azzal teljesen ellentétes. Hiszen a spekuláció (például a filozófiai spekuláció) az alsóbb világ tapasztalatából indul ki, és analógiák láncának segítségével jut következtetésekre a felsőbb világgal kapcsolatban. Amit itt „leszálló tudásnak” hívunk, összekötő szálakat húz a felső világból az alsóba. Ily

módon a spekulációtól abban különbözik, hogy az alsó világ tényeit és eseményeit a felső világból kiindulva igyekszik megismerni, míg a spekuláció a felső világot általában az alsó világ eszközeivel magyarázza. Ez éppen azért nagyon fontos magyarázat, mivel ebben a kérdésben a mi időnkben teljes összevisszaság uralkodik. Ma a prófétákat és az Apokalipszist gyakran úgy értelmezik, hogy az alsó világ tartalmát vetítik ki rájuk. Következésképpen vagy szektáns, vagy „tudományos” interpretációk születnek, amelyeknek a kinyilatkoztatásokhoz semmi közük, mivel ez utóbbiakat nem szabad „ebben a világban” keresnünk. A kinyilatkoztatások alakjait és allegóriáit önmagukból kell megmagyarázni; ha azok hallgatnak, akkor minden interpretáció, amely a hétköznapi tapasztalatból indul ki – csak önmagából interpretál.

Hogy megértsük Ezékiel látomásának teljes képét, természetesen nem elegendő, ha csak a központi alakját értjük meg; figyelembe véve ezt a központi alakot, a látomás többi jellegzetességét is figyelembe kell venni. És ez a többi jellegzetesség szellemi hierarchiák meghatározott lényekre, és tevékenységük egy bizonyos fajtájára vonatkozik. Ezért először ezekről a lényekről és tevékenységükről kell világosabb elképzeléshez jutnunk.

Az I. vizsgálatban az emberiség szellemi történelmében az ószövetségi időszak létesülést az alábbi módon jellemeztük: akkor az Atya hatott abban a sorsban, amelyben a Szent Szellem a Fiú születését készítette elő. Ennek a helyzetnek a második része („amelyben a Szent Szellem a Fiú születését készítette elő”) tartalmazza Ezékiel Kebár-folyó melletti látomásának összesített tartalmát addig a pillanatig, amikor rábízták a körülötte lévő emberekre irányuló feladatokat. A látomás ugyanis a Szent Szellem tevékenységének középpontjába állítja a Fiút. Minden egyéb, a központi alakot övező alak ehhez a tevékenységhez tartozik. Hiszen ahogyan már korábban fejtegettük, a Szent Szellem lényé alapján nem lehetett a megismerés tárgya, csak a tevékenységét lehetett megismerni bizonyos személyiségeken keresztül. A Szent Szellem lényé betöltötte a megismerés szubjektumát, Ezékielt, és ezért az nem lehetett a megismerés tárgya. A Biblia nyelve ezt a tényt így fejezte ki: „rajta volt az Úr keze”. Így látásainak első pillanatától kezdve Ezékielen is „rajta volt az Úr keze”, és éppen emiatt váltak lehetővé a látomásai (Ezékiel 1,3).

A Szent Szellem szóban forgó hatása az összes hierarchiára kiterjed, de léteznek olyan hierarchiák, amelyek különös módon állnak kapcsolatban a Szent Szellemmel. És ahogyan az Arkangyalok, az Elohák és a Szeráfok a Fiú képviselői, az Angyalok, a Dynameis (Mozgásszellemek) és a Kerubok a Szent Szellem képviselői. Ők ugyanis főleg a Szent Szellem kozmikus feladatát valósítják meg, míg a többi hierarchia a Fiú és az Atya által kitűzött feladatokat teljesítik a Kozmoszban. A Szent Szellem feladata a megtestesült emberiség vonatkozásában abban áll, hogy az embert a tudat fényével töltsse be, amely ugyan homályosan, de létezik az ember gondolkodásában. Ezt a fényt az ember ajándékba kapja, és szabadon is használhatja, de vissza is élhet vele, vagyis az ember vagy szabadon alárendeli neki az akaratát, vagy fordítva, az akaratával uralja, és akkor a tudat fényével való visszaélés történik.

De mindenestre az ember a tudat fényének minden sugarát annak a forrásnak köszönheti, melyet Szent Szellemmel nevezünk. De mielőtt ez a fény elér az emberhez, a szellemi hierarchiák lényei átdolgozzák, és az embernek olyan formában juttatják el, hogy az ember el tudja viselni. A tudat fényének ebben az emberhez való eljuttatásában főleg ez a három hierarchia vesz részt: Kerubok, Dynameis és Angyalok. A Kerubok kilélegzik a fényt. Az örök fényt az anyag irányába sugározzák. A Mozgásszellemek határozzák meg hatásának erejét az anyagi világban. Az angyalok irányítják ennek a fénynek az egyes sugarait az egyes emberekhez. Ha ebből az összetett folyamatból kiesne az Angyalok tevékenysége, akkor az emberek között nem lenne individuális különbség a tudat fényének belső áramaiban, egyidejűleg minden ember a fénynek ugyanabban a hatásában részesülne, szín, mérték és időpillanatbeli különbség nélkül. Az emberiség nagy részét akkor elvakítaná a tudat rájuk vetülő fehér

fénye. Ha a Dynameis tevékenysége is leállna, akkor az emberiségnek meg kellene dermednie az öröklét fényében. Lélegzet-visszafojtva állna a mozdulatlan öröklét fényében; minden mozgás megfagyna, és az emberiség fejlődés útján való haladása lehetetlen volna.

Az emberiség pontosan ugyanúgy függ a szellemi hierarchiáktól, mint ahogy a hierarchiák függnek egymástól. Az Angyalok nemcsak a tudat teljes elsötétülésétől mentik meg az emberiséget, melyet az anyagi körben való élet okoz, hanem a tudat elvakulásától is, melyet a Szellem közvetlen, tompítatlan fénye okozna. A Mozgásszellemek a Kerubok örök fényének a mozgás, a haladás lehetőségét adják. A Kerubok sugározzák az anyagi világok sötétségébe a fényt, azt a fényt, amely az örök Szentháromságtól árad.

Az Angyalok a Szent Szellem fénye hatásának a legvégső határait képviselik a sötétség határainál, ők a „Félhomály fiai” a szó legszorosabb értelmében. Ők a szellemi világ szemeinek sokasága, melyek a földi világra irányulnak, annak közvetlen szomszédságából. És minden emberen a szellemi világ tekintete nyugszik, az ő Órangyala. Egyetlenegy ember sincs elfeledve; Isten szeme, vallási nyelven szólva, valóban minden egyes emberen nyugszik.

De ez nem csupán egy figyelő szem, hanem egy ragyogó, sugárzó fény. Hiszen az Angyalok nemcsak a szellemi világ magasságainak adnak hírt az emberek gondolköréről és cselekedeteiről, hanem az embereknek is hírt adnak a szellemi világ lényeinek szándékairól és cselekedeteiről. Ők a hírnökök a hierarchiák számára és a földi emberiség számára is. Folyamatosan arra törekszenek, hogy a földi emberiség lelkeit a kozmikus gondolatokra ébresszék. Folyamatosan arra törekszenek, hogy az emberi lelkeket a hatalmas kozmikus impulzusokkal összhangban hozzák mozgásba.

De a nagy kozmikus impulzusok éppen a Dynameis hierarchiájától, a Mozgásszellemektől jönnek. A Mozgásszellemek a bölcsesség magas fényének serkentő mozgási erőt adnak. A Dynameis serkentő erejéről csak abban az értelemben kell beszélnünk, hogy ők lemondtak az erő alkalmazásáról; a Dynameis dinamizmusát nem pusztán „mozgásként” kell érteni, hanem a vágyódást felébresztő erőként. Ahrimán a lényeket „dinamikusan” mozgatja, Lucifer csábításokkal, a Dynameis a lényeket a vágyódás útján az igaz, a szép és a jó fényéhez vezetik.

A nagy kozmikus vágyódás történelme a születésétől a beteljesedéséig egyidejűleg egy meghatározott kozmikus körforgás a fejlődésben. Így például a Föld, mint a negyedik fejlődési körforgás a történelmében a poláris kortól a pralaya-állapotba való átmenet pillanatáig, lényegében egy meghatározott kozmikus vágyódás történelme, amely a bűnbeeséssel belépett a külső létesülésbe, a Golgotai Misztériumtól kezdve pedig reményt kapott a beteljesülésre. Korábban már törekedtünk ezt a vágyat jellemezni, most meg kell ismernünk a Mozgásszellemek hatásával való kapcsolatát. A Mozgásszellemek kinyilatkoztatásai a vágy mozgásainak körei, melyeket „kerekeknek” is neveznek. Ezért a Mozgásszellemekről úgy is beszélhetünk, mint „kerekekről, melyeknek peremei tele voltak szemekkel”, és a Mozgásszellemek „kerekeinek” peremein a „szemek”: az Angyalok.

A Dynameis serkentő ereje a Keruboknak köszönhető. Ők sugározzák ki a harmónia fényét, amelyre a vágyakozást a Dynameis gerjesztik. A Harmóniaszellemek (így jelöli Rudolf Steiner a Kerubokat „A szellemtudomány körvonaláiban”) a lények vágyának tartalmát adnak. Ők adják meg a harmonikus, tökéletes ember ösképét. De az ember csak akkor lesz harmonikus, ha lényének négy tagja összhangban áll, amikor az Én-ember nem harcban, hanem szövetségben áll az asztrális, éteri és fizikai emberrel. Az ősi okkult szimbolika nyelvén ezt mondták volna: a harmonikus ember kiegyensúlyozza magában az „embert”, a „sast”, az „oroszlánt” és a „bikát”. Négy „arca” van: elöl „ember”, hátul „sas”, balról „bika” és jobbról „oroszlán” arca van.

De ha az ember harmonikus, akkor készen áll arra, hogy még magasabb állapotra jusson el, hiszen a harmonizáció a magasabb erő belépésének előzetes feltétele. Ahhoz, hogy a harmonizált ember a szeretet emberévé váljon, az emberi lény négy erejének az ötödik eszenciális ERŐ megszületésének színterévé kell válnia.

Ha a Szent Szellem harmonizálja az embert, akkor eljön a Fiú születésének időpontja. Ha a kerubi ösképet megtestesítő emberi szervezet jelen van a Földön, akkor a Fiú, a Krisztus megszületik a Földön. Ehhez azonban Izrael történelmének – ahogyan azt Ezékiel megtudta – meghatározott módon kell folytatódnia. És Ezékiel számára a küldetése abból eredt, hogy tudta, hogyan kell folytatódnia.

Ha most mondatról mondatra megvizsgáljuk a szöveget, mely Ezékiel látomását írja le a Kébar folyónál, akkor a jelenség érthetővé válik. Hely híján az író ezt nem fogja megtenni, de reméli, hogy az olvasónak most már lesz erre a munkára elegendő ereje. Az olvasó Ezékiel látomásának leírásában képes lesz helyesen értelmezni minden mondatot a többihez való viszonyában, hogyha megértette ennek a kinyilatkoztatásnak az alapigazságát, nevezetesen azt, hogy Ezékiel a Szent Szellemnek a Kerubokon, a Mozgásszellemeken és az Angyalokon keresztüli hatását látja, és hogy ez a tevékenység a Fiú születésére irányul a harmonikus emberi szervezetben. Hiszen a Fiú születése jelenti az összes földi lény, úgy az ember, mint a természeti birodalmak vágyának beteljesülését.

Ezékiel látomása tehát az emberiség nagy értékű dokumentuma, amely pontos ismereteket tartalmaz a Szent Szellem hatásáról. De a fenti gondolatokkal kapcsolatban, mely a megismerés különböző útjairól és különböző fajtáiról szól, melyek a Szentháromság három tagjával függenek össze, ez a kérdés merül fel: ha az Atya elismeréséhez, a Fiú megismeréséhez és a Szent Szellem megvallásához különböző utak és lelki minőségek kellene, akkor hogyan valósul meg a Szentháromságnak mint egységnek a megismerése? Lehetséges-e befogadni egy osztatlan igazságot, amely nem különböző utakon elért három különböző ismeret egybekovácsolása, hanem ami egy szintetikus nézet?

Ez a kérdés vezet bennünket az ószövetségi történelem egy fontos tényezőjének, vagyis Szófia lényének és hatásának vizsgálatához.

2. Szófia lénye és hatása az ószövetségi szellemi történelemben

Rudolf Steiner beszélt egyszer Krisztus megismerésének különböző módjairól Nyugat-Európában, Közép-Európában és Kelet-Európában. Nyugaton főképpen csak az embert, a názáreti Jézust ismerik fel, Közép-Európában ezzel szemben a Krisztus-impulzus egy mindent átölelő mítoszteremtő szellemi áramlat, Kelet-Európában pedig Jézus Krisztus Istenemberi mivoltát ismerik fel. Ennek a három szellemi áramlatnak három képviselőjét említette meg Rudolf Steiner: Ernest Renan-t, David Friedrich Strauss-t és Vlagyimir Szolovjov-ot. Rudolf Steinernek ezek a kijelentései az író számára fontos ösztönzést jelentettek arra, hogy átfogóan foglalkozzon Vlagyimir Szolovjovval. Ennek a munkának az eredménye annak elismeréséhez vezette, hogy nem találkozott olyan művel, melyet Rudolf Steiner előtt írtak, amely a világtörténelem mélységeiben ilyen mély, átfogó megértést tartalmazott volna Krisztus Jézus lényegéről és küldetéséről.

Így például a szolovjovi „Előadások az Istenemberségről” tartalmazzák a legmélyebbet és legátfogóbbat, amit erről a tárgyról a modern gondolatok nyelvén Rudolf Steiner mondott. De éppen ezért merült fel a kérdés: hogyan jutott Szolovjov a Fiú és az Isteni Háromság legmélyebb titkainak ezekhez a fennkölt ismereteihez? Szolovjov művei lényegében semmilyen utat, semmilyen módszert nem adnak, melyek ezekre az ismeretekre vezetnének. Igaz, hogy követhetők a gondolatai és ilyen módon meg lehet

győződni az igazságukról, de Szolovjov művei nem magyarázzák meg, hogyan lehet ehhez hasonló új ismeretekhez jutni. Ezekkel az ismeretekkel vagy rendelkezik valaki vagy sem – végső soron ilyen választ lehet kapni Szolovjov műveiből. De eközben mégis csak az a benyomásunk marad, hogy Szolovjov az ismereteihez nem egészen azon az úton jutott, mint ahogyan azokat érthetővé teszi mások számára. A gondolatok nyelve számára nem csak nyelv; kristálytisztá logika formájában közli az ismereteket, melyek nem logikai úton keletkeztek. Azt pedig, hogy hogyan keletkeztek, nem a műveiből, hanem a életrajzából tudhatjuk meg. A „Három találkozás” c. versében, amelyben humorral és szellemesen védi meg az idegenek gonosz nyelvétől életének legszentebb és legfelségesebb dolgát, Szolovjov arról a három érzékfeletti élményéről beszél, melyek 1862-ben, 1875-ben és 1876-ban voltak. Az elsőt gyermekként tapasztalta, a templomi istentisztelet idején. Akkor egy olyan lény jelent meg neki, melyet tizennégy évvel később másként tapasztalt meg, Istenanya képében. A második élménye Londonban történt, amikor a Brit Múzeumban az emberiség szellemi történelmének néhány kérdésére keresett forrást. Ott egy belső szót hallott, amely őt Egyiptomba hívta. Az egyiptomi sivatag magányában volt a harmadik és döntő élménye. Akkor meglátta – és egyidejűleg fel is ismerte, amit látott – Szófia kozmikus lényét, mint az Isteni Bölcsesség kinyilatkoztatását. Ez az élmény volt a „filozófiájának” az igazi forrása. A további munkája csupán a küzdelme volt, hogy olyan gondolati formákat találjon, melyekben elmondható az akkor látottak tartalma.

Mit látott Szolovjov az egyiptomi sivatagban? Ki az a Szófia? Szófia nem egy absztrakt fogalom, és nem egy misztikus-vallási állapot, hanem egy konkrét szellemi lény, akinek arkangyali lényként különös feladata van. Az ő különleges feladata az is, hogy a Manasz-kinyilatkoztatás egyes individualitásokon keresztül idő előtt megtörténjen. Ezt a kinyilatkoztatást természetesen más lények is segítették, de éppen Szófiától ered az a kinyilatkoztatás, amely lehetővé teszi a Szentháromság egységének a megismerését (valamint az okkultizmus három fajtájának megismerését). Az emberek számára ez nem külön ismereteket jelent külön területeken, hanem az összes részismeret jelentőségének megismerését. Hiszen a részismeretek, ha gyakorlati feladatokat nem szolgálnak, végső soron betűk, melyek segítségével a Szentháromság hatalmas kozmikus titkait lehet olvasni. A Világtemplom felépítésének titkait mindent átölelő megismerését, melynek külön kövei valójában a külön ismeretek, ezt adja Szófia, akit a Biblia „Isteni Bölcsességnek” nevez. Az építés tervét ugyanis az építést megelőzően gondolat ölelte át; a bölcsesség mint egész már azt megelőzően létezett, hogy a bölcsességgel teli dolgok és folyamatok keletkeztek. Erről beszél Salamon, a Jeruzsálemi Templom építője, aki a Bölcsesség ajkába a következő szavakat helyezi:

„Az Úr útjának kezdetéül szerzett engem,
az ő munkái előtt régen.

Örök időktől fogva fölmentje vagyok,
ősidőktől, a föld kezdetétől fogva.

Akkor születtem, amikor még nem voltak mélységek, [oroszban nőnemű az elbeszélő, ford.megj.]
mikor még semmiféle vízzel teli forrás nem volt...

Ott voltam, amikor az eget készítette,
amikor a látóhatárt a mélység fölött kijelölte...

Mikor kimérte e föld alapjait,
mellette voltam mint kézműves[nő]. ...” (Péld 8,22-30)

„A bölcsesség megépítette házát, és hét oszlopot faragott hozzá.” (Péld 9,1), ez Salamon számára a szavakat megfogalmazó, megelevenítő Bölcsesség, „kézműves Isten mellett” [orosz: művésznő]. Ugyanakkor Salamon őt* nem pusztán az ismeretek összegének tartja, hanem konkrét szellemi lénynek. A lény, akiről Salamon beszél és akit Szolovjov látott, ugyanaz: egy hierarchikus lény, akit a keresztény

időszámítás első évszázadaiban a gnosztikusok Szófiának hívtak. Szófia „háza” az emberiség számára a világ építési tervének, a fejlődés szándékainak teljes megismerése.

Ezzel a „házzal” Rudolf Steiner misztériumdrámáiban a „bölcesség érzékfeletti templomaként” találkozunk, ami egy olyan hely, ahonnan a három beavatott: Benedictus, Theodosius és Roman hatalmas impulzusai erednek.

Ez a „templom” időtlen idők óta áll, az emberi lelkek beavatásának helyszíne, hisz a „belépés” oda nem jelent mást, mint a hatalmas kozmikus fejlődési terv intuitív megismerését. Beavatottnak lenni nem azt jelenti, hogy ismerünk minden dolgot, ezt egyetlen ember sem tudja elérni, de a szellemi hierarchiák bármely lényé sem, hanem egy egyidejű észlelésben megismerni minden dolog fejlődésének hatalmas irányvonalát. Ez a szemlélődés az érzékfeletti „épületnek”, a „Bölcesség házának” köszönhető, amely intuíciók vonalából áll. Az „épület”, a „Templom”, ha látható formákban akarjuk elképzelni, akkor egy lefelé fordított kehely, amelyből a Kinyilatkoztatás 7 áramlata folyik. Az áramlatok a Templom „oszlopai”, a kehely pedig a „kupolája”. A „Bölcesség házának” hét „oszlopa”, melyekről Salamon beszél, lényegében az a hét út, melyen a kehelynek, vagyis a Templom kupolájának a leáramló tartalmát befogadható.

Amit a logika alatt értünk, valójában az ezeknek a felülről lefelé irányuló áramlatoknak az egyike. Ha ez az áramlat eléri az Én öntudatos pontját, akkor keletkezik az indokolt arisztotelészi logika. Ha azonban az ember eltéríti lefelé a logika áramlatát az emésztő tevékenység pontjáig, akkor egy olyasfajta logika keletkezik, ahol a logikai következtetéseket a gyomor és a gyomor érdekei határozzák meg. Ezen az úton keletkezett például az a logika, amely a marxizmus alapját képezi. Ha pedig a logikai áramlatot még mélyebbre, az ösztönélet területére vezetik, akkor egy egészen sajátos logika keletkezik, ami például a freudizmusban fejeződik ki.

De a logika még lejjebb is juthat. Ha ez történik, akkor az ember a föld alatti szférákból irányított logikát alkalmazza. Ez a logika is lehet vaslogika, nagyon meggyőzően tud hatni. Ez az a logika, amelyet azok az emberek alkalmaznak, akikről Rudolf Steiner a „Három előadásban” beszél. (1917. november 18., 19. és 25., GA178)

Mindezek annak a folyamatnak a stádiumai, amelyet Rudolf Steiner „Az Antropozófiai Társaság sorskapcsolatai” c. ciklusában úgy hív, hogy „a kozmikus értelem Ahrimán általi elrablása”. Ha a kozmikus értelem (az összes hierarchia összhangja, ahogy ezt Rudolf Steiner meghatározza) eljut a lábához, amelyeken keresztül a földalatti szférák erői felfelé hatnak az emberben, akkor a kozmikus értelmet, vagyis a „logikát” Ahrimán rabolja el. Akkor már nem maga az ember gondolkodik, hanem Ahrimán gondolkodik rajta keresztül.

A kozmikus értelemnek az a része, ami az Én pontjáig és lejjebb is ereszkedik – ez a „bukott Szófia”, a gnosztikusok Szófia-Ahamot-ja. A tiszta Szófia még mindig a szellemi világok magasságaiban tartózkodik. A kinyilatkoztatásban való hatása Michael védelme alatt áll a mostani időkben. Michael a „kozmosz értelem vezetője” abban az értelemben, hogy ő vezeti Szófia átfogó kinyilatkoztatását úgy, hogy azt az ember tudati lelkének legjobb erői tudják felvenni. Ő épít hidakat a Manasz fénye és a tudati lélek között, akaraterőt töltve a gondolati kinyilatkoztatások morális tartalmába. Ő erősíti a gondolkodás erejét, és ezáltal megvédi a gondolkodást az elrablástól, hiszen a Michael által megerősített gondolkodásba nem könnyű más akarati tartalmat belevinni.

Szófia az ószövetségi korban is tevékeny volt. Ez nem csupán Salamon fentebb idézett beszédei vehető észre, hanem főképpen a názáreti Jézusnak az ószövetségi történelem célját jelentő születésének sokkal mélyebb tényéből. A nátháni Jézus születése csak annak köszönhetően volt lehetséges, hogy élt a

születése jelentőségének tudata. Az, amit „szeplőtelen fogantatásnak” hívnak, egy olyan születés volt, amelyet nem tudattalan erők, hanem a tudat erői irányítottak. De természetesen ezek nem a fej, hanem a szív tudaterői voltak, melyek ilyen módon hatottak a nátháni Jézus anyjában. Ez Szófia kinyilatkoztatása volt, ami Jézus anyjában a szív kinyilatkoztatásaként élt.

És Szófiának ezt a kinyilatkoztatását már az ősi időktől kezdve készítették elő. Hiszen az Énben ható prófétai kinyilatkoztatások mellett Izraelben a kinyilatkoztatások egy másik áramlata is létezett. Ez az anyák és a várt Messiás összüleinek szív-kinyilatkoztatási áramlata volt. Hiszen a Messiás nemcsak prófétai ígélet volt, hanem megismerésben szeretett és szeretettel megismerhető volt a szív csendes mélységeiben. Ez a szereteteli megismerés nem volt homályos, egyszerűen csak szótlán, hallgatag megismerés volt, amelynek semmi köze sincs a bizonytalansághoz és a kételyhez. Hiszen a bizonyosság és az egyértelműség a szív-megismerés sajátja, még ha ennek a megismerésnek a szavakban történő kifejezéséhez nincs is megfelelő szerv. Az ilyen hallgatag, néma megismerés századokon át élt a próféták által szavakban hirdetett megismerés mellett. Az Ószövetség írott könyve mellett lényegében egy másik, íratlan könyvet is el kell képzelnünk, amely Szófia csendes szív-kinyilatkoztatásának könyve. Ennek a láthatatlan könyvnek a fénylő középpontja élt Mária szívében, míg az írott könyv gondolati középpontja József tudatában volt jelen, akit emiatt a tradicionális művészetben „öregembernek” ábrázoltak. Ebben a művészeti hagyományban él igaz imaginációként József tudatának lényegi jellemzője, amely egy egész érett, hosszú idők tapasztalatát átölelő tudat.

A Jordán-keresztelőhöz induló názáreti Jézus alakjában az Ószövetség összegzése és beteljesülése következik be. Hiszen ez az alak az összes olyan erő, áramlat és lény hatásának az eredménye, melyekre ezekben a vizsgálatokban rámutattunk. Jahve Elohim, Jézus arkangyali lény, Ádám büntelen testvérrelke, Illés lény, a nagy Zarathusztra és tanítványa, Buddha és Szófia összhatásának eredménye volt a názáreti Jézus, az ember, aki a Jordán-keresztelőnél magába tudta fogadni Krisztus Lényét. Ezért az Ószövetség következő és egyben utolsó vizsgálatát, amely az egész művet összegzi, a názáreti Jézus Jordán-keresztelő előtti alakjának szenteljük. A Jordán-keresztelő pillanata ugyanis az emberiség ószövetségi és újszövetségi történelmének határvonala. Minden, ami előtte van, a történelem ószövetségi szeptéhez tartozik; minden ami utána következik, az emberiség újszövetségi történelméhez tartozik. Ez az a pillanat, amikor a hatalmas múlt élő összegzése magába fogadta a hatalmas jövő élő magjait. S a következő és utolsó vizsgálat feladata az lesz, hogy hogy ezt a pillanatot egy lépéssel közelebb hozza az értés számára.

XII. A NÁZÁRETI JÉZUS

1. Krisztus lejövetele és Jézus lény

Az Ószövetség az a dokumentum, amelyik a Krisztus-lény eljövételének előkészítéséről ad hírt. Ahhoz azonban, hogy helyesen értsük ezt az eseményt, két oldalról kell megvizsgálunk. Egyik oldalról az ószövetségi történelem vízszintes irányú, ezt az eseményt előkészítő áramlata áll, a másik oldalról pedig a Krisztus-lény alakja áll előttünk, aki a Földre függőleges irányban, fokként ereszkedik. Krisztus lejövetele nem csupán egy térbeli-gondolati Földhöz való közeledést jelent, hanem egy sor tettől és áldozatból álló utat is. Ebben az irányban minden egyes lépés azt jelentette, hogy a tudat olyan szintjére jutott, mely feláldozza saját jellegzetességét, hogy „helyet” adjon Krisztusnak. És az utolsó lépés, az emberi lénybe való belépés is csak annak köszönhetően volt lehetséges, hogy Zarathusztra Énje lemondott az ebben az emberi lényben való jelenlétéről.

Ahogy az emberiség tudott valamit ajánlani Krisztusnak, ahol hatni és élni tudott, és áldozatot kellett hoznia, hogy helyet adjon Neki, ugyanúgy cselekedtek a szellemi Hierarchiák is. Az „út”, melyen Krisztus a földi élet felé közeledve haladt, lénytagok Neki való áldozásából és a szellemi hierarchiák meghatározott lényeinek önmagukról való lemondásából állt.

Így Jahve Elohim lemondott a saját Nap-tevékenységéről, és elhagyta a Napot, hogy a Hold-szférából hasson. Ennek köszönhetően az Elohák hierarchiája a Nap-szférában Krisztust a hetedik Elohimként tudta érzékelni. Azzal, hogy Jahve lemondott a Nap szellemi aurájában való részvételéről, lehetővé tette, hogy a Krisztus-lény ne csak az Elohim-hierarchián keresztül hasson, hanem hetedik Elohimként ennek a hierarchiának a belsejében tudjon lenni. Jahve átengedte Krisztusnak a saját „Nap-testét”. De megőrizte a Holdon a kapcsolatot lényének ezzel a tagjával, mely Krisztus hordozójává vált. Ennek köszönhetően fel tudta venni Krisztus fényét a Napról, és lehetővé tette annak, hogy mélyebben bevilágítson abba, ami a Földön végbemegy. Ilyen volt Jahve Krisztushoz való viszonya. És amikor Mózes a teremtő Isten igazi nevééről kérdezett, akkor az „Én vagyok” nevet közölte vele, ami Krisztus ezoterikus neve volt. Mert Krisztus volt az, aki Jahve mögött hatott.

Ilyen volt Krisztusnak a második hierarchián át vezető útja. A harmadik hierarchián át vezető útja áldozatnak és lemondásnak köszönhetően vált lehetségessé. A Korszellem lemondott a kinyilatkoztatásban való tevékenységről, „elhallgatott”. A Korszellem elhallgatása döntően ebben fejeződött ki, hogy már egyetlen próféta sem jelent meg, egyetlen orákulum sem adott jóslatokat, és a szent misztériumok elhallgattak. Nem gyulladtak többé új filozófiai gondolatok, és nem jelentek meg új művészeti alkotások. Az emberek szellemi életébe csend köszöntött be, csak a régi élt tovább, a kinyilatkoztatás forrásai kiszáradtak ott, ahol a szellem megismerésére nem különleges emberi képességekkel jutottak.

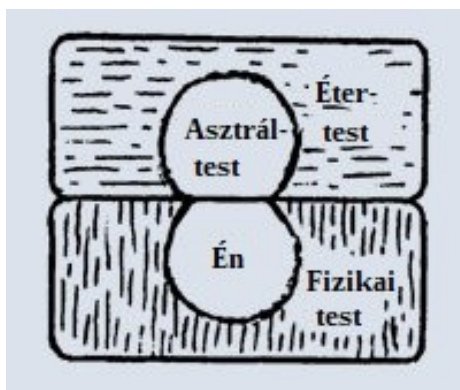
Mondhatnánk, az idő szellemi oldala megállt, nélkülözte a jövőt. Egyedül a szellemi jelen maradt meg. És annak köszönhetően vált lehetővé Krisztus jelenléte az idő áramlatában, hogy a Korszellem lemondott arról, hogy a jövő számára cselekedjen. Mivel a Korszellem lemondott arról, hogy a jövőt akarja, Krisztus mint az emberiség jövője beléphetett az időben létesülőbe. Ahogy Jahve a „Nap-testét” Krisztusnak áldozta, úgy a Korszellem is lemondott a „jövő testéről” (mint a jövőre irányuló akaratának összességéről. Ezért a Krisztus-esemény után a negyedik kultúrkorszak nem rendelkezett jövővel a Krisztus-impulzuson kívül; minden filozófia és minden művészet, ha nem hatotta át a Krisztus-impulzus, halálra volt ítélve.

Ebben áll az a hatalmas tanítás, melyet a történelemben Julianus Apostata császár tragikus figurája hagyott. Julianus tragikus sorsának oka azonban nem abban áll, hogy hátat fordított a kereszténység akkori formáinak, vagy nem a hellén kultúra iránti vonzalmában, hanem abban a mély szellemi tényben, hogy akkor a múlt és a jövő között nem lehetett semmilyen folytonosság. Mindazt, amit a görög-latin génusz teremtett, nem lehetett e génusz erőivel folytatni, még akkor sem, ha a génusz korszaka még messze nem ért véget. A jövőre irányuló erőket másik Lénynél kellett keresni, annál a Szellemnél, akit a galileiaiak hirdettek. A görög-latin kor folytatása a Korszellem értelmében Julianus császárt a halálba vezette, hiszen ennek a kornak a Korszelleme maga elutasította ezt a folytatást, hogy a folyamatos fejlődés vonalára vízszintesen irányuló új impulzusok léphessenek be és uralkodhassanak.

A görög-latin korszellemnek a kiinduló impulzusainak elutasítása nemcsak Julianus császár tragédiáját magyarázza, hanem az emberiség szellemi történelmének azt a fontos tényét is, hogy a görög-latin kultúra – minden más, azt megelőző kultúrával szemben – ismétlés nélkül, vagyis egyedinek marad. Egyedi amiatt az ok miatt is, hogy a Korszelleme, ahogyan ma szokás mondani „az antikvitás szelleme” feláldozta a jövőre vonatkozó akaratát. Az „antikvitás” sohasem ismétlődik meg éppen amiatt, mert az „antikvitás szelleme” nem akart a maga számára jövőt.

Így lettek megnyitva Krisztus számára a kapuk a harmadik hierarchiába. A Krisztus-lény további leereszkedését egy arkangyali lény áldozati cselekedetei tették lehetővé, amely már háromszor áldozta fel magát Krisztusért a Föld elmúlt történelmében, melynek köszönhetően az emberiség a legnagyobb áldások részesévé válhasson. Annak köszönhetően, hogy ez a lény a múltban háromszor áldozta fel belsőleg magát Krisztusért és aztán leereszkedett az Angyalok hierarchiájába, elhárultak az emberiség elől a bűnbeesés következményeként adódó legnagyobb veszélyek. Krisztusnak az arkangyali Jézus-lényen keresztüli hatása harmonizálta az ember külső érzékeit a lemúriai korban, akkor Jézus Krisztus harmonizáló módon hatott az Én-erőkkel a fizikai testre. Az atlantiszi kor első felében történt, hogy Krisztus áthatotta a Jézus-lényt, és másodszor leereszkedett; akkor Krisztus Jézus az asztrálest erőivel az étertest életfolyamatait harmonizálta. Az atlantiszi kor második felében, amikor Krisztusnak a Jézussal való egyesülése harmadik alkalommal történt, az étertest erőivel lett az emberek asztrálesté harmonizálva, úgyhogy megvalósulhatott a nyelv objektív használatának képessége. A Jézus-lény negyedik egyesülése Krisztussal Palesztinában történt, tizenkilenc évszázaddal ezelőtt. Ekkor a fizikai testből kellett az Ént harmonizálni. Ezért Krisztus Jézus lényének ez alkalommal fizikai testben kellett megtestesülnie.

A közvetlenül megelőző helyzetet (abban a mértékben, ahogyan azok Krisztus Jézus hatásának megfelelő módját érintik) könnyebben megérthetjük, ha elképzeljük magunknak, hogy az éber ember lényegében egy kettős egységet alkot. A fizikai testben tartózkodó Én képezi az ember egyik részét, melyet általában „tudatosnak” hívunk, a másik rész az étertestben ható asztrálest, és ezt az egyesülést általában az ember „tudatalatti részének” nevezzük. Innen kapjuk a következő sematikus rajzot, ami ugyanakkor alkalmas arra, hogy megvilágítsuk Krisztus Jézus hatásának különböző módjait az emberiség sorsába való négyszeres belépése során.

Ebből a sémából látni lehet azt is, hogy az Én harmonizálása, vagyis az éber-tudatos Én átfordítása az elválasztó lényből az egyesítő lénybe csakis a fizikai test határai között tud végbemenni. Ezért is volt szükség ehhez a misszióhoz Krisztus Jézus inkarnációjára, amit már régóta vártak és előkészítettek, és épp ez adja az Ószövetség értelmét.

Az előző bevezető gondolatok most közvetlenül Jézus lényéhez, mint a harmadik Hierarchia lényéhez vezetnek, aki időtlen idők óta lehetőséget adott Krisztusnak, hogy hasson a negyedik hierarchiára, vagyis az emberiségre. Itt keletkezik az első kérdés: az még érthető, hogy Jézus Arkangyal lényéé lehetővé tette Krisztus belépését a harmadik hierarchiába, egészen az Angyal fokig, de a fentiekből még nem látszik, hogy ez egyidejűleg hatalmas lehetőséget adott a negyedik hierarchia sorsába való belépésére. Miért tudott Krisztus többet tenni az emberiség sorsáért Jézussal egyesülve, mint enélkül az egyesülés nélkül? Miben áll a Jézus-lény különleges viszonya az emberiséghez?

Ahhoz, hogy válaszolni tudjunk erre a kérdésre, szükséges, hogy közelebbről vizsgáljuk meg azt az összekötő láncszemet, aminek köszönhetően Jézus lényéé egy egészen különleges kapcsolatban állt az emberiséggel, mégpedig Ádám büntelen női testvérlelkét.

2. Jézus lényéé és Ádám büntelen női testvérlelke

Rudolf Steiner „A szellemtudomány körvonalai” c. művében beszél az emberi lelkek különféle belső tulajdonságairól és a Kozmoszban való különböző útjaikról annak az eseménynek az idején, melyet a

Biblia mint „bűnbeesést” ír le. Az emberi lelkeknek, akik akkor nem voltak eléggé erősek ahhoz, hogy a megváltozott földi körülmények között megtestesüljenek, el kellett hagyniuk a Földet, és más bolygókra kellett „távozniuk”. Így keletkezett a lelkek hét közössége, közös sorssal, akik közül csak a Nap-embereknek volt erejük, hogy a Földön maradjanak. Ugyanakkor ezeknek a Nap-embereknek a belső felépítése olyan volt, hogy a külső bolygókra távozott emberi lelkek és a belső bolygókra távozott embercsoportok között ők egy meghatározott egyensúllyal rendelkeztek. Ennek köszönhetően abban az időben, amikor az egész földi emberiség sorsa dőlt el, akkor ők lehettek az egész emberiség képviselői. És amikor eljött ennek a kritikus időnek az a kritikus pontja, amikor még a Nap-emberekből is csak a legerősebb pár tudott a Földön maradni, akiket a Biblia Ádámnak és Évának nevez, akkor ez a pár a sors rendelése által az egész emberiséget képviselte. Azok a változások, melyek ennek a párnak az asztrális, éteri és fizikai testével történtek a bűnbeesés következtében, az egész emberiséget érintették, és az emberiség ősi karmájának kezdetét jelentették, melyet a Biblia „eredendő bűnnek” nevez.

De a bűnbeesés ennek a folyamatnak csak az egyik oldala. Volt egy másik is, amely abban állt, hogy abban az időben, amikor az emberiséget képviselő pár lénytagjai „elestek”, vagyis magába fogadták a gonoszt, ugyanakkor e lények lénytagjainak részei „felemeltettek”, vagyis a szellemi hierarchiák meghatározott lényeivel egyesültek. Ezek a „részek” a következők: a Szellemlény (Atma) ősi Szaturnuszon beültetett csírája, az ősi Napon megteremtett Életszellem (Budhi) csírája, ami az étertest része, és az ősi Holdon az asztráltest részéből Manasz-hordozóvá átalakított rész. Az Atma – a fizikai test organizációja, a Budhi – az étertest organizációja és a Manasz – az asztráltest organizációja „védelem alá” lett helyezve a bűnbeesés idején, míg a három test maradék organizációja bukásnak lett kitéve.

Így a bűnbeesés együttes folyamata kettős volt: az ember három tagjának „bukását” három tag „emelkedése” kísérte. Képszerűen azt mondhatnánk: amikor egy homogén test elég, akkor egyik oldalról füst, pára és hamu keletkezik, másik oldalról pedig egy felfelé törekvő láng a fényével és a melegével. A bukott asztráltest „füstjének” képződésével, a bukott étertest „párájával” és az ásványi fizikai test „hamuvá” váló maradékával szemben az ősi Szaturnusz „bűntelen” hő-lénye, az ősi Nap fénylénye és a Manasz lángnyelveinek mozgó lénye a magasba emelkedett. Ott „védelem” alá vették őket és megőrizték a jövő számára, vagyis magas szellemi lények fogadták be. Éva „bűntelen” asztrális lényét az a szellemi lény fogadta be, akit Egyiptomban Ízisz istenasszonyként tiszteltek, és akit a kereszténység még ma is Égi Királynőként, Istenanyaként tisztel. Az előző vizsgálatban róla mint Szófiáról beszéltünk.

Ádám „bűntelen” éteri lényét a Jézus arkangyali lénye fogadta be, akit szintén az ősidőktől kezdve ismertek és különböző nevek és alakok alatt tiszteltek.

Az ember „bűntelen” fizikai lénye még magasabbra emelkedett, és egy Jézusnál és Szófiánál magasabban álló Lény fogadta be. Ezt a bűnbeeséstől megvédett fizikai testet, melyet Rudolf Steiner a „Jézustól Krisztusig” c. ciklusban (GA131) „fantomnak” nevez, a legmagasabb Elohim adta vissza az emberiségnek a Palesztinában való megtestesülésekor. Ez az „Új Ádám” „feltámadási teste”, ha Pál apostol kifejezését használjuk.

Így a bűnbeesés nemcsak abból áll, hogy az ember asztrális, éteri és fizikai szervezete elsötétedik, hanem abból is, hogy az emberiség Manasz, Budhi és Atma princípiuma fel lett emelve az érzéki világból az érzékfeletti világba, és ezzel együtt ki lett emelve a földi emberiségtől. Ez a „kiemelés” ugyanakkor csak ideiglenes, megőrzésre irányuló intézkedés a jövő érdekében. Mert ha például a jövő számára megőrződik egy ember tiszta Budhi-lénye, akkor ez azt jelenti, hogy a tiszta Budhi-lény az egész emberiség számára megőrződik mindaddig a pillanatig, amíg a földi viszonyok készen nem állnak a Budhi-kinyilatkoztatáshoz. Hiszen a szellemit csak akkor lehet átadni, ha az elérhető és tiszta marad. Amilyen kevésbé szegényedik el gondolatok tekintetében az az ember, aki gondolatokat másoknak átad,

habár az ő gondolatai más emberek lényeges tulajdonává válnak, ugyanannyira kevésbé veszik el Életszellem (Budhi) azáltal, hogy más embereknek átadja a szellemi életet vagy az élő Szellemet.

Ádám büntelen női testvérrelke, amely meg lett őrizve az inkarnációktól egészen a nátháni Jézus Palesztinában való születése pillanatáig, nem csak egy individuális lény, hanem az egyetemes emberi Budhi-princípium individuális lényege. Krisztusnak a lemúriai, atlantiszi és Atlantisz-utáni korban az emberiség sorsába való ismételt belépésekor ez a lény jelentette a kapcsolatot az emberiséggel és az emberiségre való hatás szervét Jézus lényé számára, amely egyrészt Ádám női testvérrelkéhez kapcsolódott, másrészt belsőleg Krisztusnak adta át magát.

Úgyhogy arra a kérdésre, hogy milyen különleges viszonyban áll Jézus lényé az emberiséggel, a következőképpen hangzik a válasz: a Jézus-lény lehetősége, hogy a bűnbeesés különféle következményeit gyógyítsa, annak köszönhető, hogy különös kapcsolatban állt Ádámnak az emberiség tiszta Életszellemét képviselő női testvérrelkével. A bukott emberi organizáció ismételt harmonizációja annak volt köszönhető, hogy az emberiség nem-bukott Életszellemének erőit Krisztus Jézus gyógyító eszközként tudta használni, egy olyan kapcsolati csatornát képezve, amelyen keresztül Krisztus cselekedhetett az emberi sorsban.

3. Jézus lényé és a nátháni Jézus

Ha Krisztusnak a harmadik hierarchián keresztüli leereszkedését most a görög-latin Korszellem és a Jézus-lény áldozatainak összességéként érthetjük (együttműködésben Szófiával), akkor természetesen felmerül a kérdés leereszkedésének azzal a részével kapcsolatban, amely Őt az emberi lénybe vezette.

Ahhoz, hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, tisztáznunk kell magunknak azt a tényt, hogy az emberi lény két oldallal rendelkezik, melyek belépési kaput képezhetnek. Az egyik oldal a testiség, vagyis a fizikai, éteri és asztrális test; a másik oldal pedig a szellemiség, vagyis az Atma, a Budhi és a Manasz lényé. Középen az Én áll a fókuszban, az ember mint olyan, amihez az egyik és a másik kapu is vezet. A benyomások az Ént a testiség külső kapuján keresztül érik el; a morális intuíciók pedig a szellemiség belső kapuján keresztül jutnak el az Énhez. Hogy az emberi Én aktivitásának köszönhetően hogyan valósul meg a két áramlat kapcsolata a megismerés és a cselekedet számára, Rudolf Steiner a „Szabadság filozófiája” c. könyvben (GA4) írta le.

Ha az emberi lényt olyannak észleljük, amilyenek a „Szabadság filozófiája” leírja, megérthetjük, hogy Krisztus belépése az emberi lénybe a „belső kapukon” keresztül történt meg, vagyis nem „külső eseményként”, hanem mint egy hatalmas morális intuíció. Más szavakkal az út, amelyen Krisztus haladt, hogy a Jordán-keresztelőnél a názáreti Jézus Én-szervezetét birtokba vegye, az Atmán, Budhin és Manaszon keresztül vezetett, és nem a fizikai, éteri és asztrális testen keresztül. A Biblia nyelvén ezt így is lehet mondani: a Jordán-keresztelőnél „szellemmel és tüllel való keresztelés” történt a „vízzel való keresztelés” kiegészítéseként. Akkor nagyban zajlott az le, amit Rudolf Steiner a „Szabadság filozófiájában” ír a megismerési folyamatról, ami egy kívülről jövő érzékelésnek és egy belülről jövő intuíciónak az egyesülése. A Szabadság filozófiájának mély keresztény tartalma a Jordán-keresztelő megismerése által jelenik meg, másrészt a Jordán-keresztelő aligha érthető meg dogmatizmustól mentesen, ha nem tisztítjuk meg előbb a gondolkodásunk és észlelésünk szegleteit a „Szabadság filozófiájának” segítségével.

Krisztus lejövetele az emberi lénybe ily módon az Atmán, Budhin és Manaszon keresztül történt meg, vagyis az útja először a „fantommal” vagy a „szaturnuszi emberrel” kapcsolta őt belsőleg össze, aztán az

ember büntelen Nap-lényével, és végül az ember tiszta Hold-lényével – mielőtt az ember Én-organizációját megragadta volna. Csak az Én-organizáció megragadása után történt meg a három test Krisztus általi áthatása; a Jordán-keresztelő után a pusztában a három megkísértés következett.

Ez a tény megszünteti azt az ellentmondást, ami akkor tűnik elő, ha egymás mellé állítjuk Rudolf Steiner előadásait, mégpedig ez a következő: egyrészt a Jordán-keresztelőnél Krisztus egészen a csontrendszerig hatott, másrészt pedig, hogy csak a pusztában való megkísértés során lépett a három testbe és teljességgel csak a Gecsemáné órájában testesült meg a fizikai testben. Ez az ellentmondás látszólagos, ha elismerjük, hogy az, amit „fizikai testnek” nevezünk, mind a Szellemlény (Atma) erőrendszerét, mind az anyagi fizikai test erőrendszerét is magába foglalja.

A Jordán-keresztelővel kapcsolatban Rudolf Steiner a fizikai test első oldaláról beszél; a Getsemáné-kerti esemény kapcsán a fizikai test második oldaláról.

A hatalmas intuíciót, melynek köszönhetően Krisztus az emberi lénybe tudott lépni, az emberi sors mindent átölelő megfigyelése előzte meg. A Názáreti Jézus átélte az emberiség – a Jordán-keresztelőt megelőző – összes korábbi útjának elégtelenségét és a misztériumi élet visszafordíthatatlan kihunyását, s benne ez egy olyan kérdésbe nőtt át, melyre a Krisztus-lény leérkezése volt a válasz.

Miért is tudta a názáreti Jézus oly módon átélni az emberiség sorsát, hogy ez az átélés a gyógyító Lény leereszkedését hozta magával?

Azért, mert egyik oldalról magában hordozta Zarathusztra Énjének átfogó tapasztalatát, másik oldalról pedig testiségében egyesítette az emberiség és a harmadik hierarchia lelkiismeretét, és ez volt a lelkiismeretesség legmagasabb megjelenése. Hiszen a lelkiismeret nem akkor tökéletes, amikor mérlegelésben és gondolkodásban jelenik meg, hanem amikor a testiség maga követi a lelkiismeretet ugyanolyan pontosan, mint ahogyan a növény követi a napsugarat. A növény nem „megfontol” és nem „mérlegel”, hanem lehetőséget ad leveleinek a napfény felé törni. Ugyanígy a názáreti Jézus lelki-testi szervezete a világ lelkiismeretére, a Krisztus-Napra vágyakozott.

A názáreti Jézus asztrálteste őrizte magában azokat a belső mozgásokat, amelyeket Jézus hierarchikus lényé idézett elő benne a Krisztussal való korábbi kapcsolódásai során. Ez az asztráltest a Jézus Angyal lelki testiséggé tömörült inspirációiból állt, akit a múltban háromszorosan is áthatott Krisztus. Azok az élő hatások, amelyek ezekből az áthatásokból megőrződtek, a názáreti Jézus asztráltestét „Krisztusra irányuló vágytestté” tették. Ugyanakkor, szintén annak következtében, hogy részese volt Krisztus korábbi, emberiséget gyógyító hatásainak, ez a test egész organizációjában az emberiség egész sorsával való szilárd együttérzés volt. Más szavakkal, a názáreti Jézus asztrálteste a felfelé irányuló áramlataiban az emberiség vágya, a lefele irányuló áramlataiban pedig az emberiség fájdalma volt.

Ennek az asztráltest hordozójának nem lehetett volna semmilyen fizikai testi szervezete sem, ha a benne élő Énnek nem lett volna rendkívüli korlátozó ereje, és ha az emberfeletti megrendültsége nem egyenlítődtött volna ki ellenható erővel. Annak köszönhetően, hogy Zarathusztra Énje bölcs irányt tudott adni a nátháni Jézus rendkívüli vágyerőinek, a fizikai szervezet elbírtta ezt a vágyakozást; annak köszönhetően pedig, hogy Buddha lényé leküldte sugarait a nátháni Jézus asztráltestébe, a rendkívül mozgékony lelki életbe Buddha béketeremtő nyugalma áramlott. A Buddhától eredő nyugalom-áramlat megóvta a fizikai szervezetet a túlzott fájdalom lángjától való sérüléstől; Zarathusztra koncentrált ereje pedig megóvta azt a túlzott szenvedéstől való ledermedéstől. Így a nátháni Jézus asztrális lényé egyesítette önmagában az eksztázis, vagyis a tiszta önátadásban történő kiterjedés képességét az *ensztázis**, vagyis az önmagában koncentrált nyugalom hatalmas képességével. Az első képesség tette neki lehetővé, hogy kiállja a Jordán-keresztelő próbatételét, ami Krisztus kozmikus lényének befogadása;

a másik képesség főleg a közvetlenül ezután következő eseményben bizonyította erejét: a pusztai megkísértésben.

*Prof. Rosenberg professzor, orosz keletkutató (Szentpétervári Egyetem) által használt kifejezés, a Buddhista önmagába mélyülés és a zarathusztrai „önmagából való kilépés” megkülönböztetésére

A názáreti Jézus éterteste Ádám női testvérlelke büntelen Életszellemének a hordozója volt, ami főképpen abban fejeződött ki, hogy a fiatal erők Jézus lelki mozgásainak is és az emberiségnek is a teremtés első napjának frissességét adták. Amikor beszélt, úgy beszélt, ahogyan csak a leggyermekibb gyermekek tudnak, rendelkezve ugyanakkor az érett ezeréves bölcsességgel is. A nagy Zarathusztra bölcsessége fénylett benne ifjú frissességben, mindenféle fáradtság, mindenféle kiábrándultság sebe nélkül, mindenféle melankólia nélkül, melyen azoknak a lelkeknek kell keresztülmenniük és melyet azoknak kell megtapasztalniuk, akik azon az úton mennek, ami ehhez a bölcsességhez vezet. A tapasztalat bölcsességet ad, ugyanakkor kimerít, a lelket is kimeríti. Zarathusztra lelke a Föld történelmének ősrégi idejétől kezdve hordozta magában a tapasztalatot, de ezt a tapasztalatot egy olyan léleknek adta át, akinek semmilyen földi tapasztalata sem volt. Ennek köszönhetően a legérettebb bölcsesség a leggyermekibb szívvel tudott csodásan egyesülni; egy olyan ember jött létre, aki úgy tudott beszélni, hogy nem csupán mondta az igazságot, hanem úgy mondta azt, hogy ez az igazság a teremtés első napjának életét élte. A világ hajnala élt az emberi sors nagy esti összegzéseiben, amikor Ő beszélt abban az időben, amely megelőzte a Jordán-keresztelőt.

Ez a csodálatos lény egy olyan fizikai testben élt, amelyet ősi idők óta készítettek arra, hogy befogadja. Ez az előkészítés sokrétű volt, részben abban állt, hogy az öröklődési erőket úgy irányították, hogy azok megőrizték az emberiség múltjából a pozitívumokat. Az öröklődést úgy használták, hogy az a szellemi vezetés szándékait szolgálta. Ezeknek a szándékoknak volt alárendelve annak köszönhetően, hogy néhány individualitás ugyanazon a származási vonalon testesült meg, és sok nemzedéken keresztül örökül hagyta a pozitívumot, a negatívumot pedig erőfeszítésekkel és munkával irtotta ki. Így keletkezett a pozitív öröklődés vonal, amely „Ádámig”, „Istenig” vezet, ahogyan a Biblia ábrázolja.

Az az Isteni, amely Ádám idején a testben formálóan hatott, az tudott hatni a nátháni Jézus testében is, és éppen erről beszél a Lukács-evangélium.

De volt egy szellemi lény, aki az öröklődésben megőrizte a jót és tovább fejlesztette – ez volt a Jahve Elohim lénye.

Attól a pillanattól kezdve, ahogy Melkisédek átadta az öröklődési áramlatnak Ábrahámon keresztül a kezdeti áldást, Jahve Elohim volt az a Hatalmasság (Exusiai), amely nemzedékről-nemzedékre őrizte és istápolta ezt a kezdeti áldást. Ez az áldás a nátháni Jézus fizikai testében érte el a legmagasabb fejlődést. Ez főként Jézus fizikai testének egy jellegzetességében mutatkozott meg, melyet nem lehet másként jelölni, mint „a lelki-szellemi irányában való hatalmas plaszticitás”. Ez a plaszticitás annyira magas szintre fejlődött, hogy nem is lehetett egy meghatározott külsejű Jézusról beszélni. Hiszen az Ő külseje annyira tökéletes kifejeződése volt a belsejének, hogy jogos volt, ha nem általában „Jézusról” beszélünk, hanem pl. „a szenvedés Jézusáról”, „az együttérzés [könyörület] Jézusáról”, „az áhítat Jézusáról”, „a bölcsesség Jézusáról” stb., ha a külsejéről szeretnénk beszélni.

De ez a jellegzetesség nem korlátozódott arcának és kinézetének a kifejezőképességére; mélyen kiterjedt a belső testi felépítésére is. Ez a szervezet lényegében semmilyen mechanikussággal sem rendelkezett. Hiszen ma, amikor az „erős embert” értékelik mindennél többre tartják, akkor ezt egy nagy hibának tartanak. Jézus fizikailag teljes ellentéte volt a mai idők „erős emberének”: amikor eljött az ideje, nem tudta vinni a keresztet. Ehhez túl gyenge volt. Az Ő „ereje” és az Ő „gyengesége” általában nem az izmoktól, hanem a lelki állapottól függött. Testileg akkor volt erős, amikor a lelki-szellemi fellobbant

benne; testileg akkor volt gyenge, amikor az emberiség gyűlölete és vaksága nyomasztóan hatott rá. És mégis, neki volt az emberiségben a legegészségesebb teste, sőt ez volt az első valóban egészséges test. Csak ekkor az „egészséget” és „erőt” másképpen kell érteni, mint ahogyan ezt manapság megszoktuk. Ma ugyanis a test egészsége alatt az állati állapothoz való maximális közelséget értjük. Ugyanakkor ha érteni akarjuk, hogy mit jelent az emberi egészség, akkor azt a test tökéletesítésének olyan módjában kell keresni, hogy az a lélek és a szellem kifejeződésévé és hatásává váljon, nem pedig az állatokkal való versengésben. Hiszen az ember feladata nem az, hogy jobb izomzattal rendelkezzen, mint az oroszlán vagy a bika, hanem az, hogy megvalósítsa az emberi test és élet valódi humanizálását.

És így a nátháni Jézusnak olyan fizikai szervezete volt, melyet nevezhetünk a szeretet szervezetének, szemben a kentaur erejének szervezetével.

Ugyanakkor a nátháni Jézus-lény asztrális, éteri és fizikai testének vizsgálatával még nem merítettünk ki mindent. Hiszen minden megtestesült lény szervezetéhez tartozik még valami, amely ezt a lényt körbeveszi, ugyanúgy, mint ahogyan a testeit körbeveszi. Minden megtestesült ember hord magával még egy „testet”, melyet „karmikus buroknak” nevezhetünk. Ez a karmikus burok a jó és a gonosz erőiből áll, de ezek nem az adott ember három testében gyökereznek, hanem az elmúlt karmája következtében vonzza magához következmények gyűrűjeként. Ezek lehetnek bizonyos magas szellemi lények, melyeket az ember a belső rokonság miatt vonz a környezetébe. Ezek az erők és lények, amelyek az ember karmikus burkát képezik, egészen különbözőek lehetnek. De a leglényegesebb a „karmikus burok” képzeletében az lehet, ha ezt mondjuk: a karmikus burok a korábbi karma által előidézett cselekvési lehetőség a nem-emberi lények számára az adott ember környezetében.

A nátháni Jézus azonban kivétel volt ezzel kapcsolatban. Neki a múltból nem volt individuális egyéni karmája, ezért az ő „karmikus burka” teljesen másfajta volt, mint a többi emberé. Őt nem egy individuális karmikus burok vette körül (mivel nem volt múltbeli individuális karmája), hanem az emberiség karmikus burka. De ez azt kell, hogy jelentse, hogy környezetében általános, az emberiségre vonatkozó impulzusok hatottak, melyeket az ezeket legtisztább formában képviselő szellemi lények hordoztak. Környezetében három jelentős impulzus hatott, melyek benne a Krisztushoz vezető „utat” „fektették le”. Ezek az impulzusok a „megértés”, „önfeláldozás” és „bűnbánat” egyszerű formájában fejeződtek ki. Később Pál teljes jelentőségükben megértette ezeket az impulzusokat, és Krisztus jelenléte által átalakítva „hit”, „szeretet” és „remény”-nek nevezte őket.

De a mögött, amit ilyen egyszerű szavakkal jelöltünk, valójában meghatározott szellemi lények voltak, melyek az emberiség mindenre kiterjedő impulzusait képviselték. Így már a kis Jézust körülvevő anyai asztrális burokban Szófiának, a mindent átölelő tudás adományozójának lényé hatott. Ő később Jézus környezetében egészen a Jordán-keresztelőig, sőt még tovább is hatott, a kereszten a halál órájáig, egy olyan folyamat révén, melyet itt nem lehet leírni. A „hit”, melyet Krisztus Jézus a környezetében találhatott, Szófia hatása volt, és az a megingathatatlan meggyőződés is, melyet a tanítványok lelkében a pünkösdi tűz-megismerés hagyott, szintén a Szófia-lény hatásának következménye volt.

Az „önfeláldozás” mögött, amire Krisztus Jézusnak feltétlen szüksége volt a környezetében, egy másik szellemi lény állt. Ez ugyanaz a szellemi lény, amelynek az asztrális lénytagját hordozta magában Jézus, az Énje pedig kezdetben Keresztelő Jánoson keresztül hatott. Jézus hierarchikus lényének erői külön hatottak a názáreti Jézus belső életére és a környezetére: kívülről az Én-erők, belülről az asztrál-erők hatottak. Azok mögött a szeretet-kapcsok mögött, melyek a körülötte lévő embereket Jézushoz kötötték, valós lény állt, aki megosztotta magát, hogy Jézusban és környezetében egy számukra közös rokonság működhessen. Jézus hierarchikus lényé volt az, amely Keresztelő János tanítványait a názáreti Jézussal egyesítette, amely Énhez hasonló módon volt jelen Keresztelőben és asztrálisan Jézusban. Ezért volt

annyira természetes Keresztelő tanítványainak átlépése Krisztus Jézushoz: Őbenne Keresztelő gondolatainak lelkét érezték.

Keresztelő halála után Jézus hierarchikus lényének Énje tovább hatott Krisztus Jézus környezetére.

De nemcsak Jézus lénye hatott Keresztelőn keresztül. A VII. vizsgálatban tettünk egy kísérletet, hogy elképzeljük, Illés lénye milyen különös módon hatott Keresztelőnek épp a szavaiban. Ugyancsak ez a lény állt a „bűnbánat” erői mögött Jézus környezetében. Keresztelő halála után Krisztus Jézus tanítványi körének csoportlelkévé vált. Hiszen az a hatalmas átfordulás, amelyet a tanítványoknak át kellett élniük, csak az őket mindannyiukat jellemző „tudatváltásra” való törekvésből valósulhatott meg. E mögött a hangulat mögött, amely a tanítványok lelkében élt, Illés lénye állt. Az ő feladata az volt, hogy a tanítványokat annyira éberrel tartsa, hogy azok készen álljanak elismerni a tegnap elértet a ma tökéletlensége mögött és legyőzzék azt. A kérdés pedig, hogy ez a feladat teljesíthető volt-e vagy sem, azokhoz a kérdésekhez tartozik, amelyekhez csak az „Újszövetség vizsgálatában” fordulhatunk. Itt elegendő, ha megnevezzük Illés lényének feladatát, hogy rámutassunk ezzel arra a tényre, hogy Szófia és a Jézus-lény hatása mellett a názáreti Jézus karmikus burka magába foglalta Illés lényének hatását is.

Így hatottak az emberiség átfogó impulzusai a názáreti Jézus „karmikus burkában”, amely az egész emberiség karmikus burka volt. Szófia megvilágító módon, Jézus lénye melegítő módon, Illés lénye pedig ébresztő módon hatott benne; ezek különböző módon, de együtt úgy hatottak, hogy „előkészítették az utat” Krisztus számára. Emellett Szófia úgy hatott, ahogyan a Kozmoszban a Szent Szellem hat, Illés lényének hatásmódja leginkább Krisztus Lényének, vagyis a Fiú kozmikus lényének felelt meg, Illésnek pedig maga a lénye az Atya-princípium képviselőjeként hatott. Ilyen módon mondhatjuk, hogy a názáreti Jézus „karmikus burka” az Örök Háromság hatásából állt, és ez a burka a három meghatározott lénynek köszönhetően befogadóvá tette Krisztus Jézus környezetét az Ő szavaira és cselekedeteire.

4. A názáreti Jézus mint Krisztus edénye

Ahhoz, hogy megértsük a názáreti Jézus teljes alakját, mint azon erők és lények hatásának eredményét, melyekről szó volt, szükséges, hogy összesítve minden korábbi, őt a leereszkedő Krisztus számára szolgáló edényként tekintsük. Hiszen éppen az a feladat egyesítette Jézus erőinek sokféleségét, hogy Krisztust befogadja. Ezeknek az erőknek az eredete különböző volt, de abban a törekvésben egyesültek, hogy Krisztus számára edényt biztosítsanak. Ez a Zarathusztra Énjének szabad döntése volt, aki azzal a céllal ment át a tizenkét éves nátháni Jézus lényébe, hogy a Jordán-keresztelő során elhagyja azt, biztosítva az Én-organizációt Krisztus Énje számára. Ez volt az asztrálest törekvése is, amelyben Jézus arkangyali lényének ősi, Krisztusnak való önátadása élt, és amelyben Buddha, mint a bölcsesség, együttérzés és szeretet Tanítójának sugara a szív átvilágításában az együttérzés és a szeretet élő lényére mutattak. Ez egy élet-szükségyszerűség volt ahhoz, hogy Ádám büntelen női testvérrelke jelen tudjon lenni az étertestben; a büntelen nap-lény összes erejével szerette a Nap vezető lényét. Ez volt a sok nemzedék által átszellemiesített vér hangja is, melyben a Jahve-hagyomány nagy impulzusai hatottak.

Jézus lényének egyetlen tagja sem tapasztalt kényszerítést; lényének minden tagja szabadon törekedett a Krisztussal való egyesülésre. Hiszen a világ minden szeretetének vezető lénye nem használhatott semmit sem kényszerítő erővel, beleértve a fizikai testet is, ha az nem kész szabadon átadni magát, a saját impulzusa alapján. A názáreti Jézus lényében az volt a legnagyobb, hogy minden lénytagja szabadon fogadta be Krisztust. Ahhoz, hogy egy ilyen lény tudjon létrejönni, az Ószövetségnek az egész előkészítő

fejlődésére szükség volt. És az igazi eugenikus okkultizmus valódi feladata épp ez volt, és most is ez: a szabad ember.

Amiről Goethe annyira képszerűen beszélt a fehér Liliomról és zöld Kígyóról szóló meséjében, amiről a gondolatok nyelvén beszélt Schiller a „Levelek az ember esztétikai neveléséről”, amit Lev Tolsztoj a sors tragikus problémájaként állított az emberiség elé, ugyanaz a probléma volt, mint amit élő realitásként oldott meg Jézus lényé.

Miben is állt ténylegesen Goethe álmainak, Schiller eszményeinek, Tolsztoj élet-tragizmusának valódi tartalma? A názáreti Jézus volt az, mint olyan lény, akinél a test nem mondott ellen a szívélyességnek és az igazságnak, a szívélyesség igaz volt, az igazság pedig szívélyes, és a szív-igazság a húson és véren keresztül egyre erősebben és melegebben fejeződött ki. Lehetetlen nem megszeretni a názáreti Jézust, ha lényét a megismerés fényében vizsgáljuk. Hiszen ő vált annak a megvalósításává, amire szomjazik az ember testében, lelkében és szellemében minden, ami a legjobb, és ami egészséges.

De a szellemnek az ember lelke és teste feletti uralma nem lehet sokáig kielégítő, hiszen a szellem minden „aszkézise” a test irányában belsőleg cinikus, és a szellem minden „aszkézise” a lélekkel kapcsolatban: belső kegyetlenség. Az, aki „csak az igazságot” akarja egyenes vonalon követni, az először önmagával kapcsolatban, aztán másokkal kapcsolatban válik szigorúvá, majd önmagával kapcsolatban válik kegyetlenné és végül mindenkivel kegyetlen lesz. Lehet, hogy hatalmas eszmékkel és célokkal fog élni, de azok megvalósítása érdekében könyörtelenül félre fog lökni sok mindent, aminek joga van az élethez és a növekedéshez. Nem elégedhet meg sem a lélek test iránti „aszkézisével”, hiszen az belsőleg fojtogató misztikává vagy fojtogató morállá válik, sem a lélek szellem iránti „aszkézisével” (hiszen az szintén létezik). Mert az napjainkban nem „szent egyszerűséghez”, hanem ravasszághoz és fanatizmushoz vezet. Az, aki megtiltja magának a szabad gondolati élet kibontakozását, a tudatalatti segítségével kezd el gondolkodni, vagyis ravasszá válik, a „tisza lelke” pedig a cél elérésének eszközévé lesz. Az igazi, egészséges emberség a test, lélek és szellem szeretetben való szabad szövetségére vágyik.

Ilyen volt a názáreti Jézus, és ezért Jézus szervezete az emberiség legjobb képviselői vágyának tárgyává volt és ma is az, tudatosan vagy tudat alatt. És éppen ezért tudott a világ Szíve, Krisztus belépni a názáreti Jézusba: Krisztus eljövetele az Égnek a nátháni Jézus szellemének, lelkének és testének szeretetére adott válasza volt.

Ha most az Ószövetséggel kapcsolatos egész munka lezárásaként a názáreti Jézus lényére, mint Krisztus edényére tekintünk, akkor ez az edény egy olyan kehely, amely Jézus arkangyali lényének asztrálestéből készült, eközben a kehely belső oldalát Zarathusztra Énje, a külső oldalát pedig Buddha formálta meg. Ez a kehely az étertest „lábára” támaszkodik, melyben Adám büntelen női testvérrelke élt. A „láb” alsó része a Jahve tevékenységével előkészített fizikai test. Ez az edény egy hármassal van körbevéve, melyet a Jézus arkangyal Énjének, Illés lényének és Szófia lényének a tevékenysége képez. Ezt a burkolt kelyhet, melyet hét szellemi lény alkotott, a Jordán-keresztelőnél azzal a tartalommal lett megtöltve, amelyre rendeltetett.

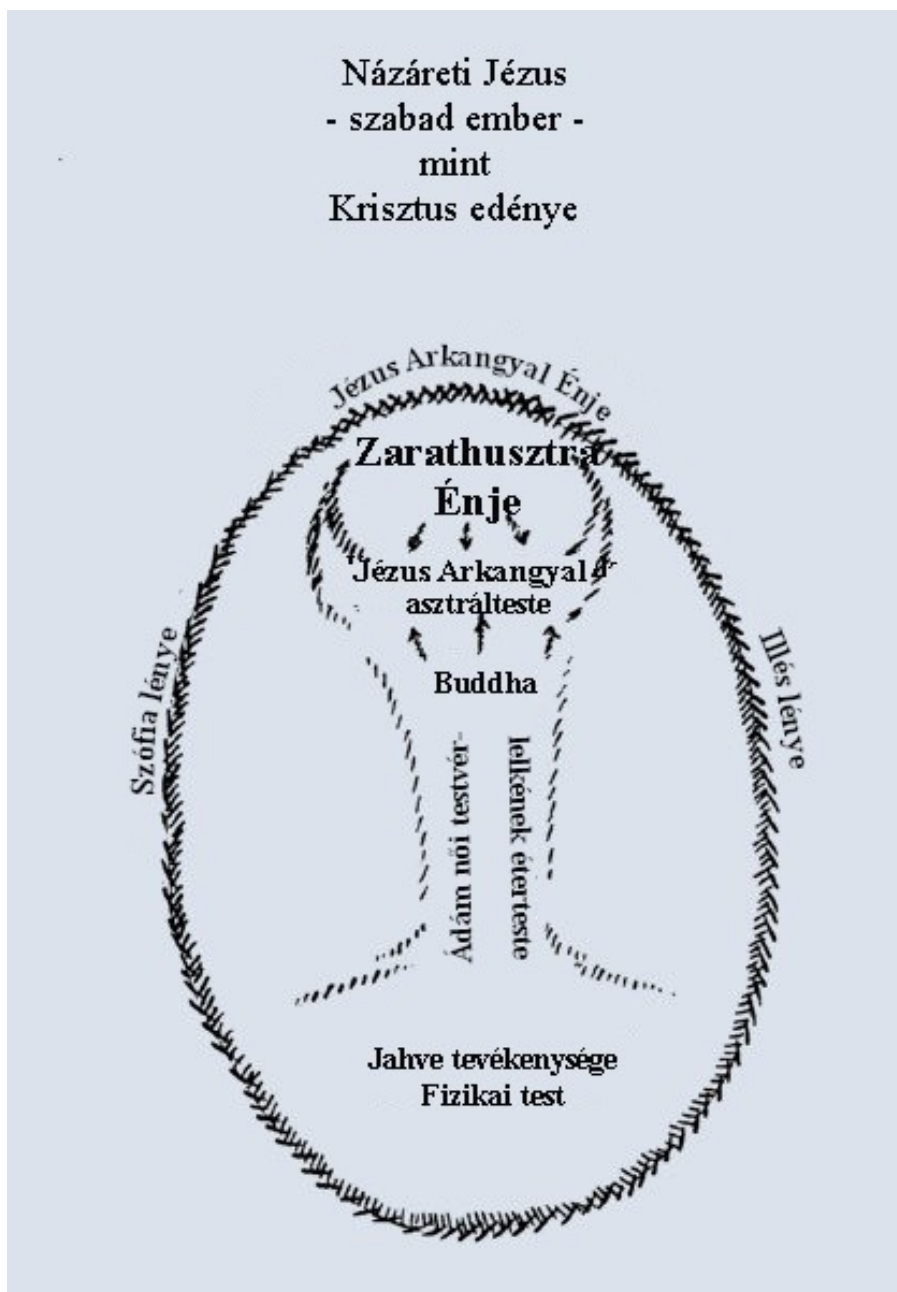
Ha a Jordán-keresztelőnél ez az edény magába fogadta Krisztust, akkor ez azt jelentette, hogy a halhatatlanságot is magába fogadta. És amikor Arimátiai József a Golgota dombjáról a távoli Nyugatra vitte a különleges kelyhet, akkor ez ugyanaz a kehely volt, mint amely örökre őrzi azt a tulajdonságot, hogy feltöltődjön Krisztus Szellemével.

A Szent Grál misztériuma Jézus lénytagjainak misztériuma, melyek magukba fogadták Krisztust. Ezeknek a tagoknak a „lenyomatait”, ahogyan Rudolf Steiner nevezi őket, egyesülésükben a tökéletes Grál

Misztériumot jelentik; egy szent edényt alkotnak, amelybe befogadható a „Szent Grál”, vagyis Krisztus Jézus Énjének lenyomata.

De mindez már az Újszövetség vizsgálatainak tárgyát képezi, melyek közvetlenül az Ószövetség e záró vizsgálata után következnek.

Hiszen abban a pillanatban, amikor a Jordán-keresztelőnél a názáreti Jézus felett elhangzott a hang: „Ez az én szeretett fiam, most nemzettem Őt”, befejeződött az Ószövetség, és az emberiség újszövetségi történelme kezdődött el.

Kiegészítés „Az Ószövetség szellemtudományos vizsgálatához”

A „Vizsgálódások” olvasóinak köréből sok kérdést tettek fel a szerzőnek, melyek nem polemikus szellemből, hanem becsületes megismerő felelősségből eredtek. Ezeket a kérdéseket lényegében e kettő kérdésre lehet redukálni: a „Vizsgálódásokban” a fentiek – különösen az, ami az uralkodó nézetekkel és

érzuletekkel ellentétes – alátámaszthatók-e Rudolf Steiner műveivel? Milyen más általános tapasztalati módon lehet alátámasztani?

A szerzőnek nem áll módjában mindent, amit a „Vizsgálatokban mondott”, Rudolf Steiner műveivel vagy szóbeli kijelentéseivel alátámasztani; erre a célra olyan vastag könyvet kellene írnia, amely legalább kétszer akkora terjedelmű lenne, mint maga a „Vizsgálatok”. Ezért csak arra korlátozódik, hogy az első „Vizsgálódás” néhány alapvető gondolatának és tényének példáján megmutassa, hogy a mondottak alátámasztását csakúgy Rudolf Steinernél, mint magában az életben meg lehet találni, ha valóban figyelmesen és elfogulatlanul keresünk.

Az első „Vizsgálódásban” kifejezett főbb dolgok a következő tézisekre kapcsolhatók össze.

1. A világ fehér okkultizmusa egy hármas egységet képez, amely a múltban is volt, a jövőben is lesz, és benne lesz a haladó megismerő mozgalomban.

2. Ezt mindig három vezető személyiség „tanácsa” képviseli, közülük mindenki a háromtagú okkultizmus egy meghatározott ágát képviseli.

3. Az egész fehér okkultizmus folytonos tradíciója lényegében nem a korábbi, emlékezetben vagy írásos formában megőrzött megismeréseken alapul, hanem a szellemi világgal való állandó tudatos, imagináció, inspiráció és intuíció segítségével történő kommunikáción.

4. Az antropozófiai mozgalom feladata abban áll, hogy ne álljon meg a szellemi világ és az emberiség szellemi történelmének általános áttekintésénél, hanem a konkrét okkultizmus segítségével keresse az eszközöket és utakat arra, hogy eligazodjon az élet újonnan felmerülő feladataiban. De ez egy megismerési folyamatot jelent az eugenikus, higiénikus és mechanikus okkultizmus irányában.

5. Ennek a feladatnak a megoldásában felbecsülhetetlen támaszt nyújt a Biblia három része (Ószövetség, Újszövetség és Apokalipszis), hiszen bennük megtalálhatók vagy ismét felfedezhetők a konkrét okkultizmus három ágának legmélyebb igazságai.

Ezt az öt pontot felvázolva áttérhetünk arra a kérdésre, hogy alátámaszthatók-e Rudolf Steiner műveivel és általános tapasztalatokkal.

Rudolf Steiner vajon egyedüli volt, vagy mások is rendelkeztek ilyen tudással? „Az idők vizsgálatai” (ma „Embersorsok és népsorsok”, Berlin, 1915. GA157) c. ciklusában, az 5. előadásban (1915. jan. 19.) Rudolf Steiner Ferdinánd főherceg meggyilkolásáról, mint egy különös fontosságú szimbólumról beszél. Ezt mondja Rudolf Steiner: „Sohasem tapasztaltam ezt korábban, sem közvetlen úton, sem más okkultisták révén”, és ezzel rámutat arra a két útra, amelyen korábban fontos dolgokat megtudhatott, mégpedig: a saját kutatásán keresztül és más okkultisták közlésein keresztül, akik tagadhatatlanul léteztek, és akikhez Rudolf Steiner teljes komolysággal viszonyult.

Rudolf Steiner az előadásaiban természetesen nem beszélt egyenesen a két nagy beavatotról, hiszen ez életének egy intimebb oldalához tartozott. Ugyanakkor személyes beszélgetésekben ezt megtette. Az egyik ilyen beszélgetést dr. Friedrich Rittelmeyer említi meg a „Sorsdöntő találkozásom Rudolf Steinerrel” c. értékes könyvében. Dr. Rittelmeyer ezt írja: „Különös volt annyira közvetlenül részleteiben hallani, hogy valóban léteznek ilyen szellemi emberiség-vezetők, akik rejtettséjükben jól meg vannak védve, és uralkodnak az emberiség történelmében, előre látva és irányítva ... Különösen felejthetetlen számomra az a tekintet, amellyel Rudolf Steiner a két ilyen szellemi ember egyikéről beszélt: „Ő egy nagyon jelentős személyiség volt”. A szeme hosszan tekintett előre. És a tekintetében olyan tisztelet volt, amellyel az egyik hatalmas beavatott a másik felé adózott... A kérdésemre, hogy él-e még a kettő közül az egyik, és találkozik-e néha vele, ezt felelte: „Nincsen rá szükségem”. – Egy későbbi beszélgetésben

Rudolf Steiner arra a fontos tényre mutat rá, hogy a jelenben a három közül csak az egyik tud nyíltan hatni, mégpedig a gondolkozás képviselője. A másik kettőnek árnyékban kell maradnia.

De ki ez a három vezető személyiség? A „Kelet a Nyugat fényében” c. ciklusának 9. előadásában (München, 1909. augusztus 31., GA113) Rudolf Steiner azt mondja, hogy a rózsakeresztes iskolában őrzik a jövőbeni földi fejlődés tervét. A rózsakeresztes iskola Tanítói Székthianosz, Buddha és Zarathusztra individualitásai voltak. A XVII. század elején Buddha individualitása elhagyta a Földet (l. pl. „Élet a halál és az újjászületés között”, 5. előadás, Berlin, 1912. december 22. GA141), hogy a Marson tevékenykedjen. Így a Földön csak Zarathusztra és Székthianosz individualitása maradt. És Rudolf Steiner mégis beszél egy harmadik individualitásról. Az Apokalipsziszról szóló ciklus 8. előadásában (Nürnberg, 1908. június 25., GA104) Rudolf Steiner ezt mondja:

„Mani az a nagy egyéniség, aki újra és újra megtestesül a Földön, és az irányító szelleme azoknak, akik a Gonosz megtérítésén fáradoznak.

Amikor az emberiség nagy vezetőiről beszélünk, mindig meg kell emlékeznünk erről az individualitásról, aki ezt a feladatot állította maga elé. Habár a jelenkorban Mani princípiumának nagyon a háttérbe kellett szorulnia, hiszen nagyon kevés a megértés a spiritualizmus iránt, a jövőben a csodálatosan fenséges manicheus princípium egyre több és több tanítványt szerez magának.”

Ilyen ez a három vezető individualitás, akik „újra és újra megtestesülnek” („megtestesülés” alatt nemcsak inkarnációt értünk, hanem más embereken keresztül, egészen a fizikaiságig kiterjedő hatást – Zarathusztra, Mani és Székthianosz).

Ennek a rózsakeresztesség számára, mint szellemi áramlat számára van jelentősége. De „Az egyes népszellemek missziója” c. ciklus (Oslo, 1910. GA121) utolsó előadásában Rudolf Steiner rámutat a „rózsakeresztesség forrásainak” és a szellemtudomány forrásainak identitására.

Így teljesen megalapozottan mondhatjuk, hogy Rudolf Steiner három individualitásról beszél – és a „nevüket” is megadja –, akik a keresztény okkultizmust irányítják, eközben „Mani princípiuma” ma a háttérben van, és még inkább háttérben van „Székthianosz princípiuma”.

De a valóságban mik is ezek a „princípiumok”? Nem individualitások, hanem princípiumok, melyeket individualitások képviselnek. Mani princípiumát megfelelő módon jellemzi a fentebb említett előadás, mint a gonosznak jóba való átlényegítése, vagyis a gyógyítás princípiuma. És mi is Zarathusztra princípiuma? Zarathusztra volt az az individualitás, aki a názáreti Jézus születésének eseményében, azt vezetve részt vett, és lehetővé tette Krisztus inkarnációját. Ő az eugenikus okkultizmus princípiumát képviseli. És csak a távoli jövőben fog előtérbe kerülni Székthianosz princípiuma, mint a mechanikus okkultizmus princípiuma.*

* Az író kéri az olvasót, hogy ne felejtse el, hogy itt nem arról van szó, hogy megmutassuk, hogyan jutott az író a három tanítóval és az okkultizmus három ágával kapcsolatos álláspontjára, hanem annak egy példájáról, hogyan lehet ezeket az álláspontokat Rudolf Steiner által megalapozni.

Az okkultizmus három irányzatával kapcsolatban itt ellenvetéssel lehetne élni: „Korunk társadalmi alapkövetelménye a megváltozott időkben” c. ciklusban (Dornach, 1918. GA186) Rudolf Steiner a jövőben megjelenő mechanikus, eugenikus és higiénikus képességekről beszél, és nem a modern fehér okkultizmus 3 ágáról. Hogyan lehet megerősíteni az okkultizmus e három ágának jelenlétét?

Ezt alá lehet támasztani akár Rudolf Steiner még kiadatlan műveivel is, akár más tényekkel is. Az írónak a levéltárban levő művek idézéséről le kell mondania, mivel nem rendelkezik azok felett; de szeretne rámutatni egy ékesszóló élet-tényre.

1893 elején a „Berean Társaság” elnöke, C.G. Harrison egy sor előadást tartott, melyekben nemcsak ugyanaz a terminológia szerepelt, mint Rudolf Steinernél, hanem gyakran szó szerint ugyanabban a megfogalmazásban is. Ezek az előadások német nyelven is megjelentek könyv alakban („Das transcendente Weltenall”[„A transzcendens világegyetem”], Lipcse, két kiadásban). Ebben a könyvben a következő szerepel:

„Azzal a tudással kapcsolatban, amely a túlvilág területéhez tartozik, nem egyeznek a vélemények, hogy mennyire lenne bölcs dolog feltárni azt. Ezt a tudást a világgal közölni nyilvánvaló kötelesség lenne, ha meg lennénk győződve, hogy nem fogják gonosz dolgokra használni. Mindenki számára hasznos lenne, ha megismerkedne azokkal a tényekkel, amik az emberi fogantatás mögött állnak. Sok, a betegségek okainak nem-ismeretéből eredő gonoszságot el lehetne hárítani, és megszüntetni a betegséget anélkül, hogy gyógyszerekhez fordulnánk. Sok időt és munkát lehetne megtakarítani, ha ismertté válna az éteri ingadozások kölcsönös kapcsolata, és az ügyes gépészeink képesek lennének használni a »természet finom erőit«”.

Miről is beszél itt lényegében Harrison? Azt mondja, hogy a gyakorlati jelentőségű megismerésnek három fajtája van, melyeket fel kellene tárni, ha meg lennének ennek a feltételei. A tudásnak ez a három területe a fogamzásra, az egészségre és a mechanikára vonatkozik. Ráadásul a tudás ezekről a dolgokról rendelkezésre áll. De az a hagyományhoz tartozik. Harrison sokat beszél még ezekről a dolgokról, viszont itt nem tudjuk a könyv összes fejezetét idézni, itt az a fontos, hogy Harrison példáján megmutassuk, hogy korunkban – legalábbis 1893-ban – rendelkezésre áll az okkultizmus három területéről való tudás. Rudolf Steiner valójában sok mindent közölt ebből a tudásból, vagy legalábbis elegendőt ahhoz, hogy megbízható támpontokat nyújtson az ilyen irányú munkához. A szerző sok példán meg tudná ezt mutatni, de el kell ettől tekintenie, és ezt a munkát magára az olvasóra kell bíznia.

De ennyi elég az okkultizmus három területéről és azok vezető egyéniségeiről. Most a szellemi megismerés fejlődésének kérdésén legyen a sor. Ezzel kapcsolatban meg kellene elégednünk Rudolf Steiner egyetlen kijelentésével: „A szellemi megismerés fejlődése azoknak az impulzusoknak az egyike, melyek a mi egész szellemtudományos mozgalmunk alapját képezik” („Okkult témák a Márk-evangéliummal összefüggésben” Berlin, 1910. október 17. első előadás, GA124). Ha ezzel a kijelentéssel egy sorba állítjuk a következőt: „Mi olyan emberek szövetsége szeretnénk lenni, akik nem egyszerűen könyveknek és embereknek hisznek, hanem az élő-eleven szellemnek” („A Krisztus-impulzus és az éntudat fejlődése”, Berlin, 1910. május 8., 7.előadás, GA116) – akkor egyértelmű kifejezést kapjuk Rudolf Steinernek a dogmatizáló tendenciákkal kapcsolatban, melyek tagadják a megismerési fejlődést. Hiszen „emberekről és könyvekről” beszélve a saját könyveire is és emberként saját magára is utalt. Ő maga a szellemi megismerést sohasem tartotta a kutatásai eredményeivel lekorlátozottnak, hiszen másképp nem tudta volna ezt mondani: „Lehet, hogy sok minden lesz összegyűjtve itt okkult dolgokról; ötven év lefogatásával ezek vagy azok a pontok pontosabban lesznek kutatva, ez vagy az másképpen lesz kifejezve...” („A földi és a kozmikus ember”, Berlin, 1912. június 20., 9. előadás)

És sok olyan hely van, ahol Rudolf Steiner a megismerés fejlődéséről mint a mozgalom élő idegéről beszél. Azt a kijelentését, hogy ha az antropozófiát az emberiség ma nem fogadja be, akkor 100 évet kell várnia, úgy értelmezik, mintha az emberiség „be lenne biztosítva” 100 évre. De valójában ennek a kijelentésnek az értelme az, hogy csak 100 év múlva lesz lehetőség arra, hogy a szellemiséget a

kezdetektől befogadják a nyílt kulturális életbe; eközben nincsen szó a megismerés fejlődéséről azoknál az embereknél, akik akkor azt befogadják.

Rudolf Steiner az új szellemi megismerési lehetőségekről egész sokat beszélt. Egy új tisztánlátásról beszélt („éteri tisztánlátásról”, amely képes lesz megismerni a karmikus összefüggéseket), amely bizonyos számú embernél a század harmincas éveitől kezdve nyílik meg. Beszélt a megismerés egy hatalmas felemelkedéséről, amely annak lesz köszönhető, hogy Chartres hatalmas tanítóinak individualitásai ismételtelen megjelennek a század második felében. Beszélt a „Grál-tudomány” folytonos beáramlásáról az egész ötödik Atlantisz-utáni kor folyamán a hatodikig bezárólag (A szellemtudomány körvonalai, GA13)

És még sok másról is beszélt Rudolf Steiner, amit most nem kell megemlítenünk, hiszen könnyen elvonná a figyelmünket az alapvető kérdésről a részletek irányában, de amit természetesen antropozófusok százai ismernek.

Ugyanakkor ennyi jelzés már elegendő, hogy rámutassunk, hogy azok az alapvető dolgok, melyeket az I. vizsgálódásban fejtettünk ki, legkisebb mértékben sem mondanak ellent Rudolf Steinernek. És a nem-antropozófus irodalmat követve a figyelmes tekintet elegendő, ezeket alátámasztó tényeket találhat, Itt csak néhány pontot említettünk, hogy kijelöljük azokat a vonalat, melyek teljes világosságra vezethetnek. És ami emögött a „Kiegészítés” mögött áll, az éppen az a cél, hogy az olvasót Rudolf Steiner munkái és az emberiség általános szellemi élete alapján való ilyen ellenőrzésre buzdítsa.

<http://bdn-steiner.ru/modules.php?name=Books&go=page&pid=2702>

Fordította: Rákos Éva